

НАРОДНА УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ

**ХРЕСТОМАТІЯ
ДЛЯ ПОРІВНЯЛЬНОГО КУРСУ
СТИЛІСТИКИ АНГЛІЙСЬКОЇ
ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ**

**SELECTIONS OF LITERATURE
FOR A COMPARATIVE COURSE
OF ENGLISH AND UKRAINIAN
STYLISTICS**

**Для студентів факультетів
іноземних мов**

**Харків
Видавництво НУА
2006**

УДК 811=111=161.2]’38(075.8)
ББК 81.432.1-923.7-3+81.411.1-923.7-3
Х91

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів.
Лист № 14/18.2-2438 від 18.11.04*

Автор-укладач *Т. М. Тимошенкова*

Рецензенти: д-р філол. наук, проф. *І. С. Шевченко* (Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна);
д-р пед. наук, проф. *Л. М. Черноватий* (Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна)

Х91 **Хрестоматія** для порівняльного курсу стилістики англійської та української мов = Selections of Literature for a Comparative Course of English and Ukrainian Stylistics: Для студ. ф-тів інозем. мов / Нар. укр. акад. [Авт.-упоряд. Т. М. Тимошенкова]. – Х.: Вид-во НУА, 2006. – 344 с.
ISBN 966-8558-06-5

Хрестоматія складається з двох розділів. Перший розділ містить вибірки з теоретичних джерел, присвячених різноманітним проблемам стилістики, що розширюють та доповнюють базові поняття, сформульовані в курсі порівняльної стилістики англійської та української мов.

В другому розділі пропонуються для комплексного стилістичного аналізу аутентичні тексти різної функціонально-стилістичної спрямованості англійською та українською мовами. Видання адресовано студентам та викладачам факультетів іноземних мов, воно також може стати у пригоді всім, кого цікавлять проблеми стилістики іноземної та рідної мов.

УДК 811=111=161.2]’38(075.8)
ББК 81.432.1-923.7-3+81.411.1-923.7-3

ISBN 966-8558-06-5

© Т. М. Тимошенкова, укладання, 2006
© Народна українська академія, 2006

PREFACE

The course of comparative stylistics of English and Ukrainian languages is an inseparable component of a general system of training translators and interpreters. It is meant to equip students with necessary information of peculiarities of linguistic designing texts of a certain functional orientation in each of the languages and standards of adequate rendering original oral and written texts by the means of the target language with a complete preservation of the original pragmatic potential and in accordance with the literary norms of the translation language.

“Selections of Literature for a Comparative Course of English and Ukrainian Stylistics” is a part of an educational complex that also includes:

“Selections of Literature for a Comparative Course of English and Ukrainian Stylistics” is a part of an educational complex that also includes:

- Abstract of lectures and practical studies in comparative stylistics of English and Ukrainian languages (Конспект лекцій та практикум із порівняльної стилістики англійської та української мов / Т. М. Тимошенкова. – Х.: НУА, 2001. – 32 с.)
- Manual on comparative stylistics of English and Ukrainian languages (Навчальний посібник з порівняльної стилістики англійської та української мов / Т. М. Тимошенкова. – Х.: НУА, 2002. – 72 с.)

“Reader in Stylistics” suggested in “Selections of Literature” pursues a few objects:

- to introduce a few problems that were not analysed in the course of lectures;
- to extend the analysis of problems that were but briefly outlined in the lecture course;
- to give different approaches to problems that have not found a unanimous solution of scholars, so that students may think them over and make their own deductions.

The Part “Texts for Stylistic Analysis” is a collection of texts with assignments for independent work:

- a well-grounded determination of the text functional style;
- characteristics of the text linguistic peculiarities that secure the realization of the author’s communicative goal;
- a comparative analysis of texts belonging to the same functional style in English and Ukrainian.

It was the author’s objective to suggest for analysis various texts, among them those that go beyond the borders of conventional samples of traditional functional styles, or combine peculiarities of different styles.

Texts are presented in their entire format or in extracts if the latter give a sufficient idea of the texts functional style, genre, pragmatic orientation and linguistic peculiarities.

Analysis of samples of belles-lettres that represent various genres and different trends of classical and modern English and Ukrainian literature, presupposes their consideration within the context of the national culture and from the point of view of the uniqueness of the author’s manner.

Training foreign language specialists necessitates students developing stable skills of translation in various spheres of knowledge and culture. So, assignments for independent work included, alongside of comparative analysis, translation (texts for students’ choice).

“Selections of Literature” are intended to be used in the classroom, for current and final achievement control, but, first of all, for students’ independent work.

A wide choice of authentic texts in English and Ukrainian also makes it possible to use them in the courses of other comparative linguistic disciplines as well as in the course of practice of translation.

READER IN STYLISTICS

Read attentively the extracts given below. Pay attention to problems that were not discussed in the classroom. Formulate your approach to them. Compare the ideas suggested by various linguists with the statements put forward in the course of lectures. Choose the viewpoints you think most convincing. Be ready to discuss them.

Read not to contradict and confute, nor to believe and take for granted, nor to find talk and discourse, but to weigh and consider. Some books are to be tasted, others to be swallowed, and some few to be chewed and digested; that is, some books are to be read only in parts; others to be read but not curiously, and some few to be read wholly, and with diligence and attention. Some books also may be read by deputy, and extracts made of them by others; but that would be only in the less important arguments and the meaner sort of books; else distilled books are, like common distilled waters, flashy things. Reading maketh a full man; conference a ready man; and writing an exact man... Histories make men wise; poets, witty; the mathematics subtle; natural philosophy, deep; moral, grave; logic and rhetoric, able to contend; abeunt studia in mores.

(Bacon F.)

* * *

Стилистика, будучи лингвистической дисциплиной, базируется на ряде общих понятий, которые используются во всех отраслях лингвистики. К числу таких относятся понятия: язык – речевая деятельность – речь, инвариант и вариант, код и текст, парадигматика и синтагматика, оппозиция и контраст, селекция и комбинация.

(Мороховский А. Н.)

* * *

Основополагающими для стилистики, как и для других лингвистических дисциплин, является разграничение трех аспектов языковых явлений: языковой системы, речевой деятельности и языкового материала – продукта речевой деятельности, или речи.

(Щерба Л. В.)

* * *

Стилистикой называется отрасль лингвистики, исследующая принципы и эффект выбора и использования лексических, грамматических, фонетических и вообще языковых средств для передачи мысли и эмоции в разных условиях общения.

Стилистика языка исследует, с одной стороны, специфику языковых систем, характеризующихся своеобразием словаря, фразеологии и синтаксиса, и, с другой стороны, экспрессивные, эмоциональные и оценочные свойства различных языковых средств.

Стилистика речи изучает отдельные реальные тексты, рассматривая, каким образом они передают содержание, не только следуя нормам, известным грамматике и стилистике языка, но и на основе значащих отклонений от этих норм.

(Арнольд И. В.)

* * *

Stylistics studies those features of linguistic utterance that are intended to impose the encoder's way of thinking on the decoder, i.e. studies the act of communication not as merely producing a verbal chain, but as bearing the imprint of the speaker's personality, and as compelling the addressee's attention.

(Riffaterre M.)

* * *

The subject of stylistics can be outlined as the study of the nature, functions and structure of stylistic devices, on the one hand, and, on the other, the study of each style of language, i.e. its aim, its structure, its characteristic features and the effect it produces, as well as its interrelation with other styles of language.

(Galperin I. R.)

* * *

Под стилем речевой деятельности мы понимаем общественно осознанный стереотип речевого поведения или особое символически значимое свойство человеческой деятельности (поведения), возникающее в результате выбора субъектом определенного способа деятельности (манеры поведения) в рамках общепринятых норм и несущее информацию о субъекте деятельности – о социальной роли, в которой он выступает, о его принадлежности к той или иной

социальной группе, а также об определенных личностных свойствах субъекта и о его психическом состоянии в данный момент.

(Долинин К. А.)

* * *

Мовний стиль – це різновид загальнолітературної мови, що склався історично і характеризується певною сукупністю мовних ознак, частина з яких своєрідно, по-своєму повторюється в інших мовних стилях, але певне поєднання яких відрізняє один мовний стиль від іншого.

Існування стилів зумовлюється практичними потребами суспільства. В сучасній українській літературній мові розрізняють такі основні стилі: художній, науковий, офіційно-діловий, розмовно-побутовий, публіцистичний, ораторський, епістолярний, конфесійний. Який би стиль літературної мови ми не використовували, постійно треба дбати про високу мовну культуру. *Культура мови* – це володіння нормами літературної мови, вміння користуватися її виражальними засобами у різних умовах спілкування відповідно до мети і змісту мовлення. Крім цього, вона передбачає смислову точність, багатство і різноманітність словника, логічну послідовність, чіткість, художню виразність тощо.

(Кочан І. М., Токарська А. С.)

* * *

Норма – це сукупність найпридатніших (правильних, кращих) для обслуговування суспільства засобів мови, яка виникає як результат добору мовних елементів з існуючих, наявних, утворюваних знову чи взятих із пасивного запасу минулого.

Нормативним вважається мовлення: 1) що відповідає системі мови, не суперечить її законам; 2) в якому варіант норми має нові семантико-стилістичні можливості, увиразнює, уточнює контекст, дає додаткову інформацію; 3) в якому не допущено стилістичного (і стильового) дисонансу; 4) в якому доречно обґрунтовані форми з іншого стилю; 5) в якому не допущено змішування норм різних мов під впливом білінгвальної мовленнєвої практики

(Кочан І. М., Токарська А. С.)

* * *

Элементы языка не складываются в систему и не образуют системы в том смысле этого слова, в каком термин «система» применяется к языку, а объединяются в некоторые совокупности, в некоторые устойчивые экспрессивно-стилистические ряды внутри языковой системы.

(Виноградов В. В.)

* * *

Культура мови тісно пов'язана з культурою думки, вона передбачає змістовність, ясність і логічність думки, вправність і досконалість її вислову на письмі чи усно.

Отже, культура мови є могутнім фактором піднесення загальної культури суспільства. Стилїстика є органічним елементом культури мови, мовної практики народу. Вона проймає усі форми мовної практики суспільства, окремих індивідуумів, усі форми писемного чи усного вислову.

(Білодід І. К.)

* * *

Сам термін *стиль* належить до слів з дуже широким значенням і використовується для назви багатьох понять у літературі, мистецтві, архітектурі, праці, діяльності, поведінці людини, в соціологічних узагальненнях і под.

Літературний стиль вміщує в своєму понятті й індивідуальну манеру окремого письменника, сукупність художніх засобів його творів і комплекс ідейно-художнього, естетичного напрямку літератури певної доби (класицизм, сентименталізм, романтизм, реалізм, символізм і под.), характерні риси певного твору, жанру. Подібні до цього поняття стилі використовуються в мистецтві, архітектурі (барокко, рококо, ренесанс і под.); сукупність прийомів, характерних рис діяльності, поведінки, методу роботи і под. також часто позначаються словом *стиль*; нарешті є й такі об'ємні поняття, як стиль епохи і под.

(Білодід І. К.)

* * *

Засоби нашої мови, що припускають можливість вибору, будучи відповідним способом використані тим, хто пише або говорить, утворюють те, що ми зємо словесним стилем.

(Булаховський Л. А.)

* * *

Стиль – це суспільно усвідомлена і функціонально обумовлена, внутрішньо об'єднана сукупність прийомів вживання, відбору і поєднання засобів мовного спілкування в сфері тієї чи іншої загальнонародної, загальнонаціональної мови, співвідносна з іншими такими ж способами вираження, що служать для інших цілей, виконують інші функції в мовній суспільній практиці даного народу. Стили, перебуваючи в тісному взаємозв'язку, можуть частково змішуватись і проникати один в одний. В індивідуальному вживанні межі стилів можуть ще різкіше змішуватись, і один стиль може для досягнення тієї чи іншої мети вживатись в функції другого.

(Виноградов В. В.)

* * *

Стилістика як галузь мовознавства є наука про стилістичну систему національної мови, про її зміст, сутність, тобто про те, що є стилістичним у засобах усіх інших систем (рівнів) цієї мови; це наука про інтелектуальні (сміслові) і експресивні відтінки співвідносних, паралельних чи синонімічних виразів мови; предметом стилістики є також вивчення різновидів (типів) літературної мови, засобів і шляхів організації і використання виразових, зображувальних засобів мови в різних стилях літературної мови і літературного мовлення.

Норма загальнонародної літературної мови становить систему ґрунтованих на національній структурі мови, суспільно усвідомлених і відшліфованих багаторічною комунікативно-мовною практикою, науково встановлених загальнообов'язкових правил вживання лексики, граматичних, фонетичних, орфографічних і орфоепічних рис і явищ цієї мови в сукупності. Мовна норма являє собою культурний стандарт, зразок загальнонародної мови в її літературній формі, вона забезпечує, насамперед, єдину смислову, ідеографічно-понятійну сторону мовної комунікації, відповідність

слова і вислову – думці, змісту висловлюваного. Наявність усталених мовних норм, їх стійкість забезпечує монолітність і єдність літературної мови.

(Білодід І. К.)

* * *

Функциональная языковая разновидность образуется под непосредственным давлением экстралингвистических факторов, конституируемых функцией языка. В дальнейшем же ее “отдельность”, ее языковая специфика базируется на свойствах принадлежащего ей генетически стилю. Возникнув как функционально оправданные, эти свойства утрачивают “монофункциональный” характер и становятся системой средств, выражающих определенное содержание. Как таковые, они развиваются в языке, вступают в синонимические отношения с другими системами и приобретают некоторые универсальные черты, перекрывающие способность отвечать только конкретному заданию той или иной функциональной разновидности языка.

(Винокур Т. Г.)

* * *

Функциональные разновидности языка и соответствующие им (т. е. оформляющиеся в них и, одновременно, способствующие их обособлению) стили возникают благодаря разным, общественно значимым задачам коммуникации. Коммуникация, с точки зрения социального назначения языка, есть его главная функция. Целенаправленная речевая деятельность в его отдельных «содержательных» сферах соединяет и варьирует основные признаки этой функции, выдвигая на первый план или информационные, или волеизъявляющие, или агитационные, или контактные и т. д. задачи. Обслуживающие данную функциональную разновидность языковые средства содержат экспрессивно и функционально окрашенные элементы, которые имеют определенное стилистическое значение и являются стилеобразующими. Именно они создают и поддерживают специфику связи между конкретными целями коммуникации и способами их речевого воплощения. Стилистически окрашенные способы выражения того или иного целенаправленного содержания закрепляются в коллективном узусе.

(Винокур Т. Г.)

Стили языка опираются на более объективные и более очевидно выраженные языковые (синтаксические, лексические, фонетические) основания, чем различия между речевыми стилями. Публицистический речевой стиль может отличаться или не отличаться, например, от газетного речевого стиля, язык рекламы может использовать те средства, что и язык административных приказов, тогда как разграничение между разговорным и письменным стилями выступает как более прочное, более универсальное и определяется объективными условиями, в которых протекает самый процесс общения между людьми.

(Будагов Р. А.)

* * *

Стилістика мови художньої літератури ширше, ніж інші функціональні стилі, охоплює і засоби мови як національної структури, і засоби мовлення, тобто загальну систему літературної мови. До стилістики мови художньої літератури можуть бути введені компоненти інших стилів – наукового, публіцистичного, ділового, епістолярного. Тому стилістичні засоби художньої літератури є найширшими у порівнянні з іншими функціональними стилями національної літературної мови. Стилістика мови художньої літератури вивчає як загальнономовне, загальнонародне в мові твору, так і творчо індивідуальне, індивідуальний “почерк” письменника, його вклад у шліфування і збагачення стилістичних засобів літературної мови в цілому.

(Білодід І. К.)

* * *

Функциональные стили представляют собой языковые системы, зависящие от формы речи, ее условий и цели. Выделяют два основных стиля – книжный (literary) и разговорный (colloquial). Внутри этих групп языковых явлений выделяются варианты стиля, или регистры (часто именуемые просто стилями), такие, как научный, поэтический, публицистический – для письменной речи, литературно-разговорный (standard colloquial) и просторечие (substandard colloquial) – для устной.

Художественная проза имеет свой функциональный стиль, так называемый литературный. Литературный стиль выступает

в качестве языковой нормы; на его основе производится обучение иностранному языку и нормам родного языка. Основным фактором, благодаря которому литературный стиль становится нормой, является престиж печатного слова вообще и художественной литературы в частности.

(Пелевина Н. Ф.)

* * *

Соціально-культурна роль стилю – бути сукупністю засобів висловлення загальнозначущої ідеї. Стиль існує для гармонії між власною своєрідністю і завжди мінливим середовищем. Соціально-психологічна роль стилю полягає в самоорганізації культурних феноменів, символічно викарбованих у художніх образах. Утворення стилю окремої епохи починається, як правило, зі свідомого або несвідомого наслідування окремим зразкам культури. При цьому носіями і творцями стилю сприймається лише частина відповідної естетичної інформації, а взаємовплив авторів залишається далеко неповним. Сприйняття загальної ситуації, соціального замовлення на початковому етапі формування стилю не під силу одному митцеві; воно може бути сприйнятим і відтвореним лише сумісно, тобто всім соціумом. Пристосування ж до вимог соціальної ситуації йде спонтанно за допомогою групових стереотипів, проб. Цілеспрямованість у виникненні стилю зростає разом з розвитком сумісної діяльності (клуби, журнали тощо). Обмін інформацією породжує динамізм, мінливість індивідуальних стилів і, нарешті, формує загальний стиль. Період розквіту стилю закінчується, як правило, плеядою епігонів і появою “новаторів”, що відкидають “архаїстів”.

Стиль епохи та індивідуальний стиль пересікаються, бо жоден поет не може уникнути впливу формотворчих тенденцій часу, соціальних вимог та замовлень, які охоплюють всі сфери духовної активності суспільства. Наскільки творчий суб’єкт, поет або письменник, є здатним сприйняти в себе всю сукупність соціальних вимог, настільки його індивідуальний стиль буде відтворювати стиль часу; цією мірою та індивідуальними особливостями й здібностями визначається талант та творча доля кожного поета.

(Піхтовнікова Л. С.)

* * *

Русский литературный язык должен быть представлен в виде концентрических кругов – основного и целого ряда дополнительных, каждый из которых должен заключать в себе обозначения (поскольку они имеются) тех же понятий, что и в основном круге, но с тем или другим дополнительным оттенком, а также обозначения таких понятий, которых нет в основном круге, но которые имеют данный дополнительный оттенок.

(Щерба Л. В.)

* * *

A style of language is a system of interrelated language means which serves a definite aim in communication. Each style is recognized by the language community as an independent whole. The peculiar choice of language means is primarily dependent on the aim of the communication. One system of language means is set against other systems with other aims, and arising from this, another choice and arrangement of the language means is made.

What we call individual style is a unique combination of the language units, expressive means and stylistic devices of the language peculiar of a given writer, which makes that writer's works or utterances easily recognizable.

(Galperin I. R.)

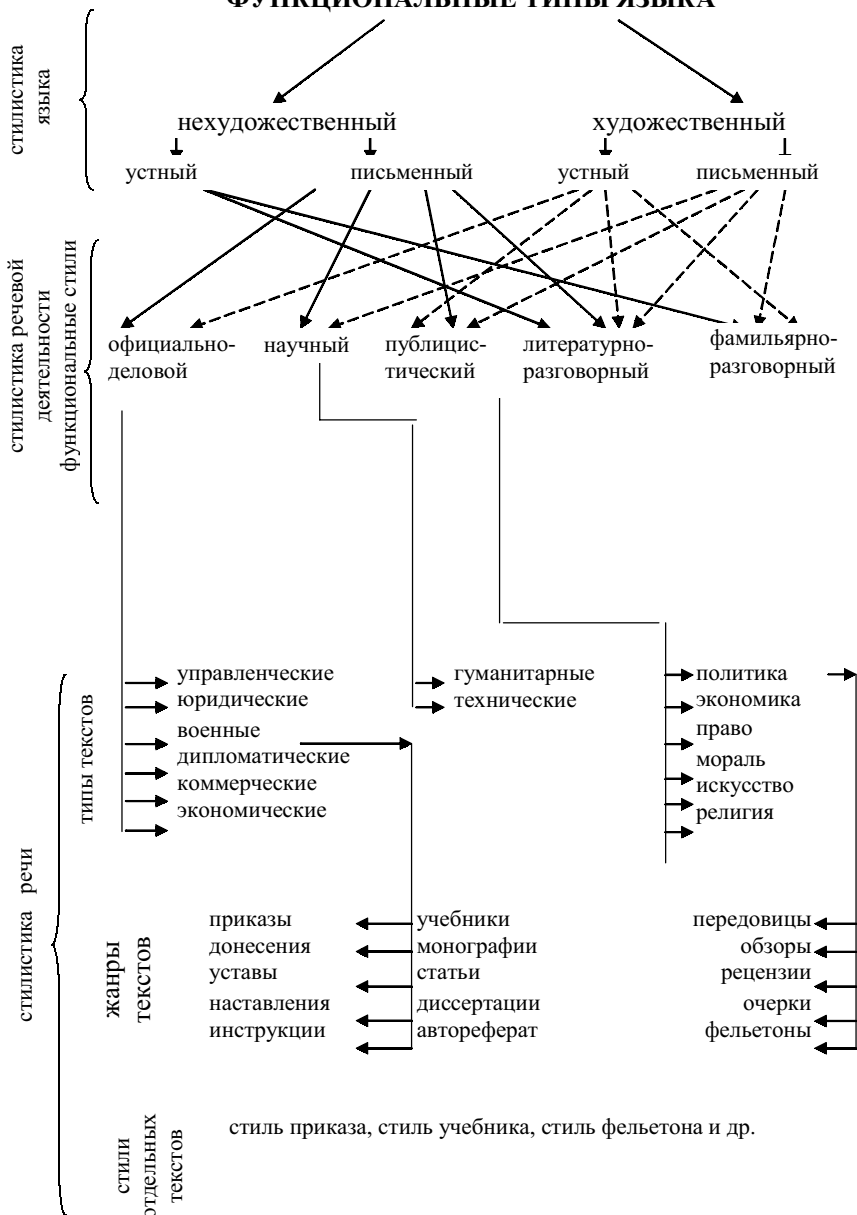
* * *

Сочетания языковых функций, характерные для разных функциональных стилей

Функция	интеллектуально-коммуникативная	валлонтативная	эмотивная	контактоустанавливающая	эстетическая
Ораторский	+	+	+	+	+
Разговорный	+	+	+	+	+
Поэтический	+	—	+	—	+
Публицистический и газетный	+	+	+	—	—
Деловой	+	—	—	—	—
Научный	+	—	—	—	—

(Арнольд И. В.)

ФУНКЦИОНАЛЬНЫЕ ТИПЫ ЯЗЫКА

(Мороховский А. Н.)

Literary language is a historical category. It exists as a variety of the national language.

The literary language is that variety of the national language which imposes definite morphological, phonetic, syntactical, lexical, phraseological and stylistic norms. It casts out some of the forms of language which are considered to be beyond the established norm. The norm of usage is established by the language community at every given period in the development of the language.

The functioning of the literary language in various spheres of human activity and with different aims of communication has resulted in its differentiation.

The differentiation is predetermined by two distinct factors, namely, the actual situation in which the language is being used and the aim of communication.

The actual situation of the communication has evolved two varieties of language: the spoken and the written.

The spoken variety presupposes the presence of an interlocutor, the written variety – his absence.

The written language has to seek means to compensate for what it lacks. Therefore the written utterance will inevitably be more diffuse, more explanatory. It has to produce an enlarged representation of the communication in order to be explicit enough.

The spoken language by its very nature is spontaneous, momentary, fleeting.

The spoken language cannot be detached from the user of it, the speaker, who is unable to view it from the outside. The written language, on the contrary, can be detached from the writer, enabling him to look upon his utterance objectively and giving him the opportunity to correct and improve what has been put on paper.

(Galperin I. R.)

* * *

Если язык порождается речью, то речь ни в какой момент не может быть полностью порождена языком; между ними нет отношений взаимообусловленности. Речь организуется более или менее по законам языка, который она сама создала, чтобы быть более ясной и действенной

(Семё А.)

Даже те писатели и поэты, которые славятся индивидуальным словотворчеством, обычно используют какие-то уже существующие для говорящих на данном языке элементы (не касаюсь вопроса о так называемом заумном языке, да и в нем используются по крайней мере звуковые единицы, свойственные какому-то реальному языку).
(Кузнецов П. С.)

* * *

В условиях научно-технического прогресса отмечается значительная активизация терминологической лексики, что находит непосредственное отражение в интенсификации процесса проникновения некоторых элементов терминологических систем в общезыковое употребление. В связи с общим повышением уровня культуры постепенно изменяется общественное восприятие терминологии, определенная часть которой по мере убыстрения процесса деспециализации перестает быть коммуникативным барьером. Определяющую роль посредника в этом процессе играют средства массовой информации, способствующие популяризации научных знаний, расширяющие научный кругозор носителей языка.

На современном этапе в условиях НТР процесс деспециализации характеризуется, с одной стороны, стихийным выходом терминов за пределы своей специальной сферы в результате популяризации знаний, и, с другой, – он характеризуется осознанным употреблением терминов в неспециальных текстах в стилистических целях. В основе этого процесса лежат социальные причины, к которым можно отнести следующие: расширение научно-технического кругозора населения, влияние моды и престижа науки, а также определенную интеллектуализацию литературного языка. В зависимости от изменений в семантической структуре терминов процесс деспециализации представляется в виде трехступенчатой системы.

Термины первой ступени деспециализации используются в своем терминологическом значении, сохраняют свои терминологические характеристики, но обнаруживают тенденцию к некоторым изменениям по линии упрощения семантической структуры.

Термины второй ступени деспециализации характеризуются переносным употреблением в неспециальных текстах. При этом наблюдается частичная утрата их терминологических характерис-

тик, в новом окружении термин приобретает иную понятийную соотнесенность.

Термины третьей ступени деспециализации имеют зафиксированные толковыми словарями общезыковые значения, развившиеся на основе терминологических. Использование таких терминов в стилистических целях относится нами к узואльно-стилистическому употреблению.

Наблюдения над нетрадиционным стилистическим употреблением терминов в публицистике и анализ конкретных способов их употребления выявил, что целенаправленное использование функционально-стилевой отнесенности терминов связано с целым рядом функций, наиболее типичными среди которых являются следующие: 1) экспрессивная, 2) оценочная, 3) функция создания сатирического эффекта, 4) функция создания юмористического эффекта.

(Соловьева З. В.)

* * *

There is hardly any other term that is as ambiguous and obscure as the term SLANG. Slang seems to mean everything that is below the standard of usage of present-day English. No one has yet given a more or less satisfactory definition of the term.

The first thing that strikes the scholar is the fact that no other European language has singled out a special layer of vocabulary and named it slang, though all of them distinguish such groups of words as jargon, cant and the like.

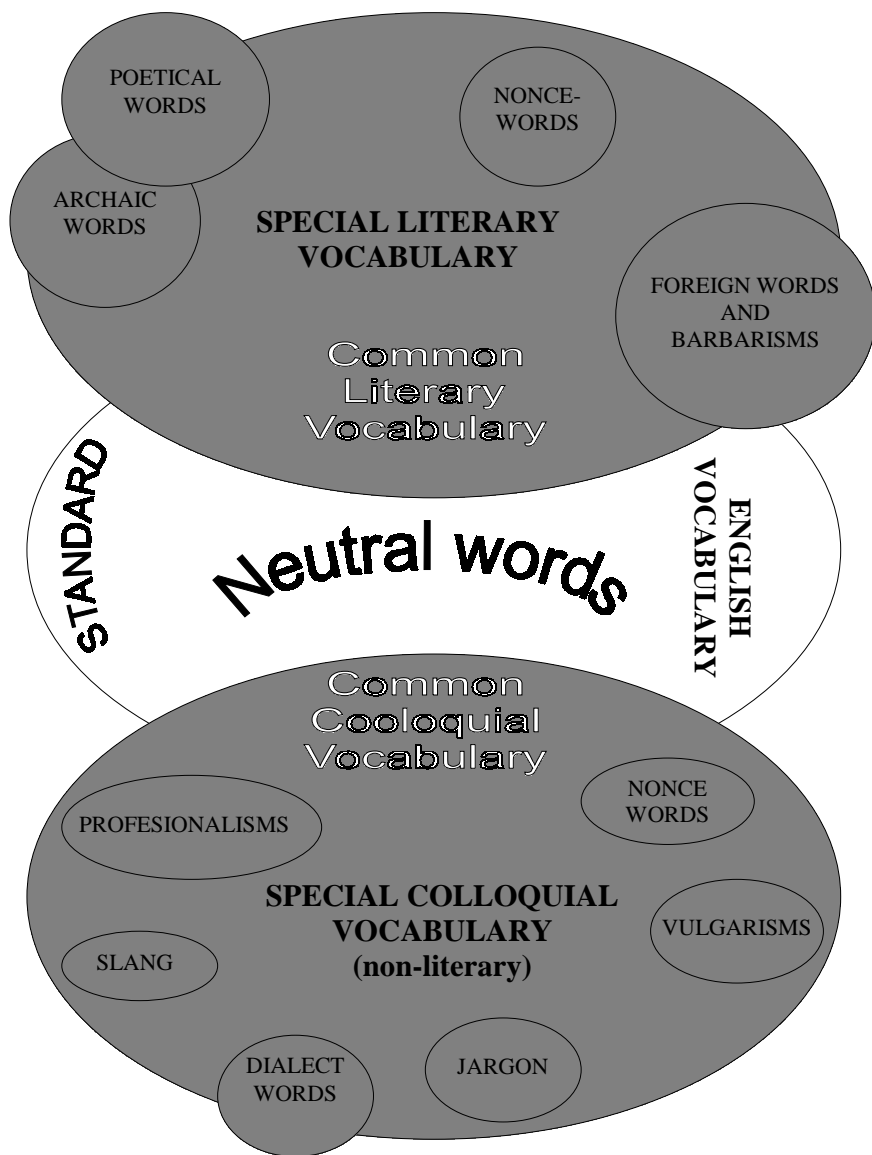
What is labelled slang is either all kinds of nonce-formations – so frequently appearing in lively everyday speech and just as quickly disappearing from the language, – or jocular words and word combinations that are formed by using the various means of word-building existing in the language and also by distorting the form or sense of existing words.

There is a general tendency in England and to some extent in the USA to overestimate the significance of slang by attaching to it more significance than it deserves. Slang is regarded as the quintessence of colloquial speech and therefore stands above all the laws of grammar. Though it is regarded by some purists as a language that stands below standard English, it is highly praised nowadays as “vivid”, “more flexible” “more picturesque”, “richer in vocabulary” and so on.

(Galperin I. R.)

* * *

Stylistic Classification of the English Vocabulary

(Galperin I. R)

Sometimes slang is used to escape the dull familiarity of standard words, to suggest an escape from the established routine of everyday life. When slang is used, our life seems a little fresher and a little more personal. Also, as at all levels of speech, slang is sometimes used for the pure joy of making sounds, or even for a need to attract attention by making noise. The sheer newness and informality of certain slang words produce pleasure.

But more important than this expression of a more or less hidden aesthetic motive on the part of the speaker is the slang's reflection of the personality, the outward, clearly visible characteristics of the speaker. By and large, the man who uses slang is a forceful, pleasing, acceptable personality.

(Wentworth H., Flexner S. B.)

* * *

Jargon is a recognized term for a group of words that exists in almost every language and whose aim is to preserve secrecy within one or another social group. Jargonisms are usually old words with entirely new meanings imposed on them. They may be defined as a code within a code, that is special meanings of words that are imposed on the recognized code – the dictionary meaning of the words.

Jargonisms are social in character. In England and the USA almost any social group of people has its own jargon: the jargon of thieves and vagabonds, generally known as cant; the jargon of jazz people, the jargon of the army, known as military slang; the jargon of sportsmen and many other varieties.

(Galperin I. R.)

* * *

Professionalisms are the words used in a definite trade, profession or calling by people connected by common interests both at work and at home. They commonly designate some working process or implement of labour. Professionalisms are correlated to terms. Terms are coined to nominate new concepts that appear in the process of , and a result of technical progress and the development of science.

Professional words name anew already existing concepts, tools or instruments, and have the typical properties of a special code. The main

feature of a professionalism is its technicality. Professionalisms are special words in the non-literary layer of the English vocabulary, whereas terms are a specialized group belonging to the literary layer of words.

(Galperin I. R.)

* * *

The term VULGARISM, as used to single out a definite group of words of non-standard English, is rather misleading. Webster's "New International Dictionary" defines vulgarism as "A vulgar phrase or expression, or one used only in colloquial, or, especially, in unrefined or low speech."

We shall define vulgarisms as expletives or swear-words and obscene words and expressions. They have nothing to do with words in common use nor can they be classed as colloquialisms.

The function of vulgarisms is almost the same as that of interjections, that is to express strong emotions, mainly annoyance, anger, vexation and the like. They are not to be found in any style of speech except emotive prose, and here only in the direct speech of the characters.

(Galperin I. R.)

* * *

Анализ языка художественных произведений издавна осуществлялся и до сих пор еще осуществляется с подразделением стилистических средств на изобразительные и выразительные.

Изобразительными средствами языка называют все виды образного употребления слов, словосочетаний и форм, объединяя все виды переносных наименований общим термином тропы. Изобразительные средства служат описанию и являются по преимуществу лексическими. Сюда входят такие типы переносного употребления слов и выражений, как метафора, метонимия, гиперболы, литота, ирония, парафраз и т.д.

Выразительные средства или фигуры речи не создают образов, а повышают выразительность речи и усиливают ее эмоциональность при помощи синтаксических построений: инверсии, риторического вопроса, параллельных конструкций и т.д.

(Арнольд И. В.)

* * *

Образность в широком смысле можно определить как свойство поэтической речи передавать не только логическую, но и чувственно воспринимаемую информацию (ощущения, восприятия, представления) при помощи системы словесных образов, а сам первоначальный словесный образ можно определить как отрезок речи – слово или словосочетание – несущее образную информацию, значение которой не эквивалентно значению отдельно взятых элементов данного отрезка.

(Поляков М. Я.)

* * *

The expressive means of a language are those phonetic means, morphological forms, means of word-building, and lexical, phraseological and syntactical forms, all of which function in the language for emotional or logical intensification of the utterance. The most powerful expressive means of any language are phonetic. Pitch, melody, stress, pausation, drawling out certain syllables, whispering, a sing-song manner of speech and other ways of using the voice are more effective than any other means in intensifying the utterance emotionally or logically.

A stylistic device is a conscious and intentional literary use of some of the facts of the language (including expressive means) in which the most essential features (both structural and semantic) of the language forms are raised to a generalized level and thereby present a generative model. Most stylistic devices may be regarded as aiming at the further intensification of the emotional or logical emphasis contained in the corresponding expressive means.

(Galperin I. R)

* * *

С контрастом между традиционно обозначающим и ситуативно обозначающим тесно связан один из основных принципов действия стилистических средств, а именно суть эффекта обманутого ожидания. Суть эффекта обманутого ожидания состоит в следующем: непрерывность, линейность речи означает, что появление каждого отдельного элемента подготовлено предшествующими и само подготавливает последующие. При такой связи переходы от одного элемента к другому мало заметны, сознание как бы скользит по воспринимаемой информации. Однако если на этом фоне

появляются элементы малой вероятности, то возникает нарушение непрерывности, которая действует подобно толчку – неподготовленное и неожиданное создает сопротивление восприятию, и преодоление этого сопротивления требует усилия со стороны читателя, а потому сильнее на него воздействует.

(Арнольд И. В.)

* * *

Найхарактернішою особливістю саме природної мови є не тільки її спроможність за допомогою всіх своїх одиниць адекватно інформувати про оточуючу нас дійсність, а й висловлювати при необхідності за допомогою тих самих одиниць наше ставлення та сприйняття кожного об'єкта цієї дійсності, підсилюючи та увиразнюючи зміст висловлювального, і тим самим надавати йому певної експресивності. Така можливість, як відомо, забезпечується експресивною (емотивною) та естетичною функціями мов, які й дозволяють реалізувати наші потреби у підкресленні власного, суб'єктивного ставлення до будь-чого об'єктивного та ймовірного.

Експресивність як підкреслений прояв, вираз почуттів та думок властива одиницям усіх рівнів мовної системи – від фонетичного до граматичного. Кожна з таких одиниць має різний ступінь потенційної здатності до створення мовної експресії та актуалізації її при певних оказіональних умовах. Зпоміж мовних одиниць, які здебільшого самі по собі експресивно “заряджені” й постійно мають наявний оцінний компонент незалежно від контексту вживання, слід, перш за все, назвати фразеологізми, бо причиною їх появи взагалі є емоційне засвоєння тих чи інших явищ дійсності нашою свідомістю, а найрелевантішою з функцій є саме експресивна. Будучи тропами, вони вважаються усталеними в мові прийомами досягнення експресивності висловлювання.

(Запорожець Л. М.)

* * *

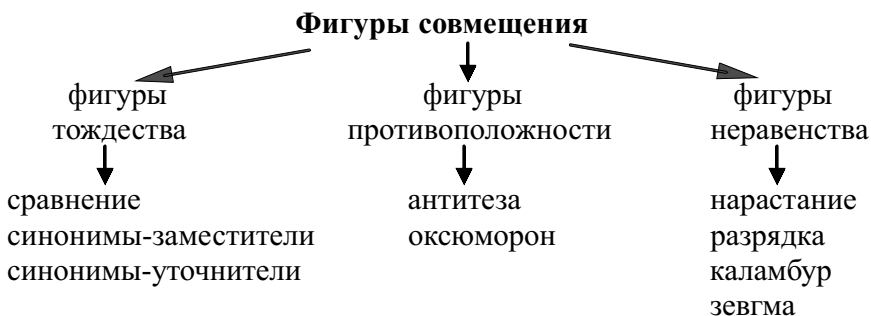
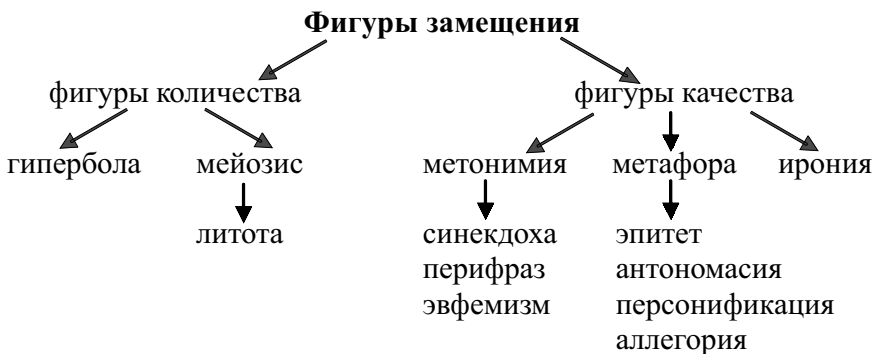
Под контекстуальным авторским преобразованием фразеологизмов мы понимаем такие стилистически релевантные изменения в лексическом составе, синтаксической структуре, семантике и т. д., при которых узуально устойчивая форма фразеологизмов оказывается противопоставленной его окказионально измененной форме

(Арнольд И. В.)

Любое преобразование основывается на потенциальной возможности вычленить отдельный элемент фразеологизма в качестве самостоятельной семантической единицы, поскольку каждое слово, становясь компонентом фразеологического сочетания, приобретает двойственную сущность: оно входит в состав структурно и семантически сложного целого, сохраняя в то же время потенциальные качества самостоятельной лексической единицы.

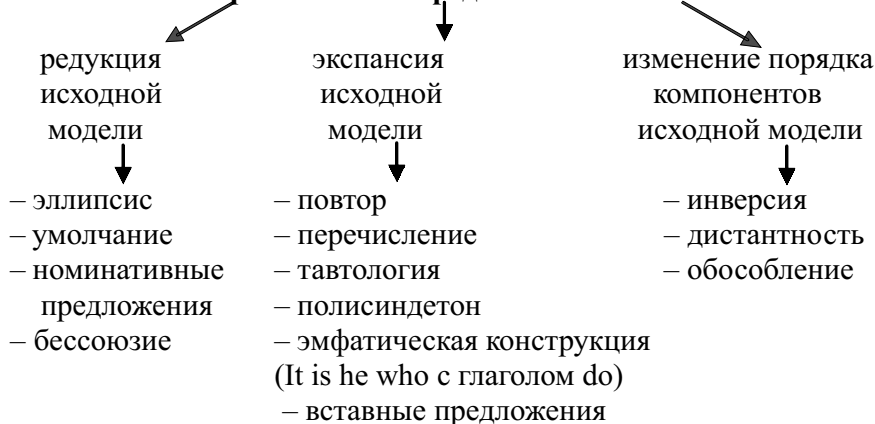
(Шадрин Н. Л.)

* * *

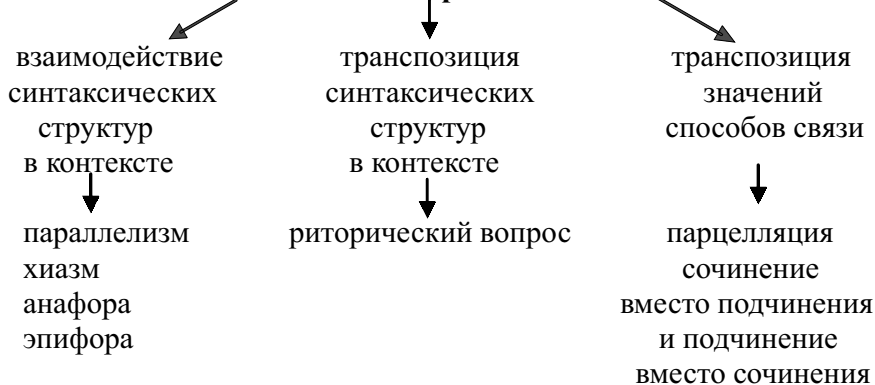

* * *

Выразительные средства синтаксиса

Стилистические приемы синтаксиса

(Мороховский А. Н.)

* * *

Вопрос о статусе иронии, ее лингвистической природе, механике образования является одним из наиболее сложных и неразработанных, хотя первое определение дал еще Аристотель («это такой вид смешного, когда мы говорим иначе, чем чувствуем»). Это объясняется тем, что ирония, в отличие от метафоры и метонимии,

рассматривается не только как определенное средство или прием, но и как один из компонентов эстетической категории комического – именно так ее определяет Аристотель. Нам представляется, что такое противопоставление неправомерно. Так же как метафора может реализоваться в более крупных речевых отрезках – в словосочетании (the wall of silence, a tongue of flame), в предложении (пословицы), в фрагментах текста (персонификация), в целом тексте (аллегория), т. е. постепенно утрачивать свой чисто лингвистический характер и приобретать общесемиотическую значимость, так и ирония может реализоваться в речевых произведениях все большего объема, превращаясь из выразительного средства языка в более обширную общесемиотическую и эстетическую категорию.

(Мороховский А. Н.)

* * *

Каламбур – стилистический оборот, игра слов, основанная на комическом обыгрывании созвучных слов или словосочетаний с несовместимыми значениями. Каламбур строится на полисемии, омонимии, омографах, шуточной этимологизации слов и др.: “It isn’t the cough that carries you off, it’s the coffin they carry you off in”.

(Мороховский А. Н.)

* * *

Аллюзия, наряду с другими элементами, рассматривается как средство создания межтекстовых связей. Это стилистический прием, заключающийся, по мнению Ю.Н. Караулова, в употреблении в художественном произведении ходового выражения как намек на хорошо известный факт, исторический или бытовой, событие, бывшее в действительности или вымышленное, которое создает в литературном произведении соответствующий обобщенный контекст.

Аллюзия предстает как заимствование некоего элемента из инородного текста и служит отсылкой к тексту-источнику, то есть являет собой интертекст – элемент существующего текста, включаемый в создаваемый текст.

(Рыжкова В. В.)

* * *

У когнітивній лінгвістиці поняття метафори не обмежується її традиційною роллю у мові поезії, вона розглядається як головний засіб нашої концептуальної системи, за допомогою якого ми розуміємо та сприймаємо один тип об'єктів у термінах об'єктів іншого типу.

(Ченки А.)

* * *

Символ, на відміну від метафори, є не стільки семантичним, скільки концептуально-конвенційним, дейктичним; він апелює до екстралінгвістичної сфери концептосистеми (ідея деякого змісту, що служить планом вираження для іншого, культурно більш цінного змісту – Ю.М. Лотман). У гуманітарній традиції акцентувалися такі ознаки символу, як образність, мотивованість, комплексність змісту, рівноправність значень, іманентна полісемія, універсальність в окремій культурі, перехрещення символів у культурах різних народів і часів, вбудованість символу в структури міфології, літератури, мистецтва тощо.

(Шелестюк Е. В.)

* * *

Метафора как одно из наиболее продуктивных средств формирования вторичных наименований обладает свойством «навязывать» говорящим на данном языке специфичный взгляд на мир.

По существу метафора является моделью порождения новых значений, выполняющей в языке ту же лингвокреативную (в понимании Б.А. Серебренникова [1983, 106-109]) функцию, что и словообразовательная модель, но только более сложную и к тому же действующую «скрыто» и нестандартно.

(Телия В. Н.)

* * *

Механизм метафоры играет самую непосредственную роль в процессе познания человеком окружающей действительности. Метафора обеспечивает основанную на полученном опыте призму, через которую преломляется новое видение объектов и явлений, становясь понятным человеку. Именно в такой адаптации нового заключается когнитивная роль метафоры. Она концентрирует

внимание на своем объекте, сопоставляя разные, порой несовместимые концепты. Вслед за Ю. С. Степановым мы определяем концепт как «сгусток культуры в сознании человека, то, в виде чего культура входит в ментальный мир человека ... то, посредством чего человек сам входит в культуру». Другими словами, видение предметов и явлений основано на той культуре (в том числе и языковой) и на том опыте, в которых человек живет. У каждого своя структура и свое понимание того или иного концепта, основанные на виде его знаний: научном, ненаучном, предметном, социальном, индивидуальном и проч.

(Лещенко Л. В.)

* * *

Когнітивна лінгвістика визначає **концептуальну метафору** як процес розуміння одного концепту в термінах іншого. Концепт, що осмислюється за допомогою метафори, називається **цільовим**, або **референтним** (target concept). Референтом метафори може також бути й ціла концептуальна область (target domain). Концепт, що залучається до порівняння, називається **вихідним** (source concept), чи **корелятивним**. Аналогічно, корелятом метафори може ставати і концептуальна область (source domain). Співвідношення між референтом і корелятом, які містять певний аспект для порівняння – **підгрунтя метафори** – визначаються як співположення (cross-mapping). Четвертим компонентом метафори стає контекст, який є вирішальним для вибору аспекту подібності, а також експресивності. При концептуалізації одного й того ж референту може використовуватись декілька корелятивів, які складають **спектр метафори** (score of metaphor). При цьому один і той же корелят може бути використаний для зображення декількох референтів.

(Радченко О. Ю.)

* * *

С точки зрения анализа художественного текста метонимия можно определить как смещенную образность: вместо предмета или явления, подсказанного контекстом, в фокус внимания читателя входит или какой-либо другой предмет, связанный с исходным, или деталь исходного предмета. Таким путем достигаются различного рода стилистические и смысловые эффекты: замена абстрактного

поняття конкретним, наглядним образом; обратное явление – обобщение индивидуального путем замены конкретного предмета (явления) абстрактным понятием; выдвигание на первый план яркой, характерной детали, которая в рамках текста может приобрести символическое значение.

(Пелевина Н. Ф.)

* * *

Поезія є одною з найбільш давніх форм художньо-естетичного освоєння життя людиною. Як влучно сказав Томас С. Еліот, “поезія починається з дикуна, який б’є в барабан у джунглях”. Поезія створює глибоко своєрідну систему знаків та застосовує мову як матеріал для побудови поетичної цілісності, що має інтегративне значення. Метою поезії є пізнання світу та самопізнання особистості. Результатом такого пізнання є створення поетичної картини світу як сукупності спільних рис, властивих внутрішнім індивідуальним моделям світу, відображеним у текстах різних поетів.

Поетичний текст є невід’ємною часткою культури людського суспільства та найвищим проявом осмислення людиною реального й уявного світу, злітом фантазії та втіленням ціннісних орієнтирів й оцінкою людиною змісту її буття та місця у Всесвіті. Невеликий за розміром вірш може надати таку кількість інформації, яка недосяжна для багатьох товстих томів нехудожньої літератури. Кожний поетичний текст створює навколо себе поле можливих інтерпретацій. Чим значніше та глибше текст, тим більше розходяться крайні точки можливих інтерпретацій. Дослідження поетичних текстів митців епохи модернізму та постмодернізму породжує не тільки розходження інтерпретації, але й зустрічає багато ускладнень на цьому шляху. Можливість вирішити проблему надає когнітивна поетика.

Когнітивна поетика – це молода галузь науки, яка спирається на теоретико-методологічні засади когнітології, зокрема на теорію концептуальної метафори й метонімії, що розроблена у когнітивній лінгвістиці на основі досліджень у прототиповій семантиці, когнітивній граматиці та концептуальній семантиці. Послугуючись наробками літературознавства в аспектах визначення особливостей літературно-стильових напрямків та ідіостилей

поетів, представники когнітивної поетики прагнуть побудувати таку модель інтерпретації поетичних текстів, яка враховує не лише специфічні властивості поетичної образності, але й унікальні когнітивні процеси, що забезпечують її формування й осмислення. Головною метою когнітивної поетики на сучасному етапі її розвитку вважається визначення специфіки емотивності поетичного тексту та методів її аналізу. На відміну від традиційної поетики, де емотивність досліджувалася через аналіз функцій поетичних образів, чи когнітивної лінгвістики, в якій емотивність розглядається як базова властивість художнього тексту або як мовне відображення емоцій чи компонент значення у семантичній структурі одиниць вторинної номінації, когнітивна поетика націлена на вивчення природи дифузних емоцій, тих, що створюють особливу емотивність поетичного тексту і не завжди отримують експліцитне вираження у словесних знаках тексту. Щоб вийти з полону чітко окреслених концептуальних схем, запропонованих когнітивною лінгвістикою, когнітивна поетика звертається також до фактів і наробок, накопичених у результаті експериментів, які проводяться у рамках когнітивної психології та нейрології.

(Казьменков Ю. В.)

* * *

Мовна картина світу як загальна інтеріоризація дійсності носіями однієї мови отримує атрибут національно-мовної. Останнім часом в Україні надзвичайно актуальним стало вивчення різних фрагментів національно-мовної картини світу з огляду на специфіку етнічної свідомості мовців, вплив звичаїв, соціокультурних, фонових знань, традицій, обрядів, вірувань, міфології і т. ін.

(Селіванова О. О.)

* * *

Картина мира в художественном тексте создается языковыми средствами, при этом она отражает индивидуальную картину мира в сознании писателя и воплощается:

в отборе элементов содержания художественного произведения;
в отборе используемых языковых средств: использование определенных тематических групп языковых единиц, повышение или понижение частоты отдельных единиц и их групп, индивидуально-авторские языковые средства др.;

в индивидуальном использовании образных средств (система тропов).

В художественной картине мира могут быть обнаружены концепты, присущие только данному авторскому восприятию мира – индивидуальные концепты писателя.

Таким образом, язык выступает средством создания вторичной, художественной картины мира, которая отражает картину мира создателя художественного произведения.

В художественной картине мира могут отразиться особенности национальной картины мира – например, национальные символы, национально-специфические концепты. При этом следует всегда помнить, что художественная картина мира – вторичная, опосредованная картина мира, причем она опосредована дважды – языком и индивидуально-авторской концептуальной картиной мира.

При обсуждении понятия национальной картины мира нельзя обойти стороной вопрос о соотношении национального менталитета, концептосферы и картины мира.

(Попова З. Д., Стернин И. А.)

* * *

Фразеологія кожної мови – це найцінніша лінгвістична спадщина, в якій віддзеркалюється бачення світу, національна культура, звичаї та вірування, фантазія та історія народу, що розмовляє цією мовою. Завдяки фразеології, особливо ідіоматиці, можна проникнути у далеке минуле не тільки мови, але й історії, і культури її носіїв. Процес конденсації (універбації) фразеологічної одиниці слід розглядати як один із шляхів подолання асиметричності фразеологізму, що виявляється у цілісності (глобальності) плану змісту та роздільноформленості плану вираження, тобто в антиномії плану вираження планові змісту цих мовних одиниць.

(Омельченко Л. Ф. та ін.)

* * *

Національна ідея – це синтетичне поняття, яке органічно поєднує чуттєву і розумову сторону, виявляє національне світовідчуття, що виражається в усвідомленні своєї етнічної спільноти в загальному історичному процесі. Національна ідея, як явище духовної сфери, осмислюється та інтерпретується засобами мови і в мовному

середовищі як носіями мови і культури, так і представниками інших мов і культур.

(Філіпенко Г. В.)

* * *

Язык окрашивает через систему своих значений и их ассоциаций концептуальную модель мира в национально-культурные цвета. Он придает ей и собственно человеческую – антропоцентрическую интерпретацию, в которой существенную роль играет и антропометричность, т. е. соизмеримость универсума с понятными для человеческого восприятия «масштабами» мира, его образами, эталонами и символами, в том числе и теми, которые получают статус ценностно определенных стереотипов.

(Телія В. Н.)

* * *

Проблема конотації...залишається однією з актуальних... і, незважаючи на значний теоретичний і практичний матеріал, суперечливою і дискусійною.

Традиційними є два погляди на межі конотації у структурі лексичного значення: перший розглядає конотат як сукупність емоційних, експресивних, оцінних та стилістичних ознак слова на фоні предметно-логічного компонента (І. В. Арнольд, О. В. Іванова, В. М. Телія, Н. І. Лук'янова, С. Йохансен та ін.), другий обмежує конотацію лише тими елементами змісту, які додаються до слова у мовленні: асоціативними, контекстуальними, прагматичними, емотивними

**(Колшанський Т. В., Азнаурова Е. С.,
Попова З. Д., Крючкова Т. Б., Селіванова О. О.)**

* * *

Сучасна мова широко представлена абревіатурами, які вживаються у всіх сферах мовної діяльності. Стабільне вживання цих скорочених мовних одиниць змінює їх роль і місце по відношенню до певних вихідних еквівалентів. Абревіатура може набирати конотативного значення, коли вона емоційно-оцінно забарвлена і розуміється як певний спектр психологічних асоціацій.

(Турчин М. М., Потапова Ж. Є.)

* * *

Рассмотрение вопроса о соотношении лингвистики текста и стилистики представляет действительный научный интерес, поскольку его решение может способствовать более четкому определению предмета исследования интересующих нас дисциплин, а следовательно, задач и методов их исследования. Конечно, формирование лингвистики текста связано не только с более ранним развитием стилистики (в ее функциональном аспекте), но, как известно, и с развитием синтаксиса, и теории информации, и психолингвистики, и социолингвистики и т. д. и в целом оказывается закономерным в истории языкознания, которое идет в своем развитии от изучения мелких структур и единиц языка к все более крупным (протяженным и сложным). Однако смеем утверждать (хотя это в общем и не так уже ново), что при этом стилистике принадлежит одна из первых ролей в вопросе изучения текста как объекта лингвистического исследования – явление, уходящее своими корнями еще в античные риторики и стилистики.

Известно, что проблема подтекста издавна изучалась литературоведами и стилистами (в широком смысле слова) и как категория (и как признак текста) приписывалась главным образом художественной литературе. В качестве текстовой категории подтекст как глубина текста подробно анализируется Т. И. Сильман (опять-таки в аспекте категории, свойственной лишь искусству слова). Между тем подтекст свойствен различным сферам общения: от дипломатической до обиходно-разговорной; своеобразно представлен он в публицистике, не лишена его и научная литература (особенно гуманитарного цикла), что проявляется, например, в различных толкованиях одного и того же научного текста, понятия (вызванных, кстати, стремлением к взаимопониманию, к наиболее точному выражению истинного смысла с помощью языка).

Функционально-стилистическое исследование текста (помимо изучения связности как реализации подчеркнутой логичности научной речи) обнаруживает такую глубинную его связность, которая выражается во взаимосвязи языковых единиц текста (одного и того же типа текстов) как реализация специфических стилевых особенностей данного текста (типовой группы текстов), обусловлен-

ных целями, задачами и сферой общения. Такая категория в стилистике получила название речевой системности стиля.

(Жожина М. Н.)

* * *

Загальною стратегією сучасної лінгвістики тексту є перехід від вивчення текстової інтегрованої структури до аналізу тексту як комунікативної системи.

Головною ознакою тексту вважають *текстуальність* (когезія поверхневих текстів та когерентність текстових світів).

Однією з найважливіших категорій тексту є *зв'язність*. Вона є категорією семантико-граматичного, смислово-структурного аспекту тексту, сигналами якої вважають повтори, синоніми, пароніми, тематичну мережу, дейктичні та анафоричні слова.

В єдності із зв'язністю перебувають категорії *цілісності* та *членованості* тексту. *Інформативність* як категорія забезпечує вербалізовану організацію знань, їхнє осмислення, передавання та декодування читачем.

Контекст інтегрує та детермінує всі текстові категорії, є міжкатегоріальною домінантою. Останнім часом контекст отримав загальну дефініцію глобальних умов оптимального забезпечення комунікативної ситуації. Широка дефініція контексту є основою поділу контекстів на:

1. *контекст ситуації*, що містить релевантні риси учасників комунікації, їх вербальні та невербальні дії;
2. *операційний контекст* – сегмент інформації, що передає мінімально необхідну інформацію, достатню для розуміння загальної;
3. *контекст культури* – різні знання автора та читачів (енциклопедичні, побутові, предметні);
4. *соціокультурний контекст* (ремнісценції, алюзії, цитування);
5. *зовнішній контекст* – вказівки на час, історичні умови створення тексту, місце його виникнення;
6. *вертикальний контекст* – історико-філологічний фон тексту як літературного твору;
7. *психологічний контекст* – знання про автора твору;
8. *глобальний (комунікативний) контекст*, що інтегрує компонентний склад тексту як комунікативної ситуації.

Пресупозиція є невербальним фоновим знанням, до яких апелює автор та читач під час породження та сприймання тексту.

У ряді наукових праць *імплікація*, *пресупозиція* та *підтекст* ототожнюються, або підтекст розглядається як загальне, а імплікація як одна з форм підтексту.

Підтекст є способом організації тексту, що приводить до росту та поглиблення, зміни семантичного або емоційно-психологічного змісту повідомлення без збільшення його загального обсягу.

Саме лінгвістика тексту може найближче підійти до вирішення глобальної мовознавчої проблеми – дослідження мовного відображення менталітету, культури етносу та впливу світової культури на етнічну

(Селіванова О. О.)

* * *

Долгое время индивидуально – авторская концепция художественного текста находилась преимущественно в центре внимания литературоведения и стилистики. Однако поворот лингвистики к целостному тексту как объекту исследования и его рассмотрение с учетом антропологического фактора в русле когнитологии поставили ученых перед необходимостью исследования концептуального смысла текста. Изучение особенностей соотношения понятий язык – мышление – культура стало предметом глубокого анализа в рамках лингвокультурологии, лингвопоэтики, лингвистики текста.

(Годес О. В.)

* * *

Здається, що розбіжності в оцінці заголовка, його функцій у значній мірі будуть усунені зі звертанням до функціональної стилістики, до особливостей кожного функціонального стилю. Так, якщо у ділових паперах, в офіційному стилі заголовок виконує, головним чином, номінативну функцію і може бути просто ім'ям тексту (наприклад, “Постанова”, “Інструкція”, “Резолюція”), то у художній літературі заголовок – більше, ніж ім'я тексту, його роль значніша, ніж роль елемента, який репрезентує текст. Він частина самого тексту. Це підтверджується тим складним комплексом функцій і значеннєвих завдань, що виконує заголовок будь-якого художнього твору,

тими багатоканальними зв'язками, що існують між заголовком та іншими частинами тексту.

Відомо, що заголовок є першим знаком художнього твору. У змістовій структурі твору заголовку належить істотна роль: він передає в концентрованій формі основну його (твору) тему чи ідею, тобто кожен заголовок виконує тематизуючу функцію в тексті. Крім тематизуючої, заголовок може мати символізуючу функцію. Заголовок може поєднувати тематизуючу й оціночну функції. У деяких випадках заголовок пов'язаний зі змістовою структурою розповіді лише асоціативним зв'язком. Серед інших функцій, які заголовок виконує в тексті, можна відзначити: номінативну, інформативну, експресивну, апеляційну, рекламну, функцію переконання, конспективну, розділову, чи делімітуючу, та ін. Висування на перший план тієї чи іншої функції залежить від функціонального стилю й жанру тексту.

У якій би функції не виступав заголовок, він завжди є елементом, який організовує текст. Це виявляється не тільки в тому, що, прочитавши текст, читач ретроспективно осмислює його у зв'язку з усім текстом художнього твору, але й у тому, що заголовок, у повній формі чи у модифікованій, функціонує в тексті як одна чи кілька номінацій і, таким чином, заголовок бере участь у семантичній організації тексту.

Будучи першим знаком тексту, заголовок є для всього твору у певній мірі попередньою інформацією і не тільки збуджує чекання нової, розширеної інформації, але і направляє це чекання. Заголовок художнього тексту являє собою не однозначний компонент тексту. Це імплікат, що реалізує певне значення на вході і знаходить семантичну повноту в результаті ретроспективного осмислення всього тексту. При цьому відбувається гіперсемантизація чи вторинна семантизація заголовних лексем, здійснювана з допомогою їхньої актуалізації.

(Ніцевич А. О., Тхор Н. М.)

* * *

В теории интерпретации художественного текста прослеживаются две крайние точки ее рассмотрения – 1) лингвистическая интерпретация, идущая от текста как герметичной системы,

и 2) литературоведческая. Первая имеет тенденцию превращаться в формальное перечисление стилистических приемов и пр., а вторая – выливаться в пространные рассуждения о ситуации, эпохе. В такой исследовательской традиции текст рассматривается как некий мелкий факт этой истории, изначально помещенный в рамки определенного периода. (Оборина М. В.)

Герменевтика – это учение о понимании и интерпретации документов, содержащих смысловые связи, и о предпосылках, средствах, целях и критериях такого понимания. Герменевтика есть искусство и теория понимания. Герменевтическая практика складывается из деятельностей по интерпретации смысловых взаимосвязей. (Оборина М. В.)

Английский литературовед Уилсон Найт дал четкое разграничение критики и интерпретации. Критика выступает как процесс объективирования художественного произведения, она сопоставляет данное произведение с ему подобными и выносит «вердикт». Интерпретация рассматривает само произведение, не сравнивая его непосредственно с другими и не оценивая. Интерпретация безоценочна в прямом смысле этого слова – не говорит «хорошо» или «плохо», но она оценочна в другом смысле – это интерпретация личностная.

Р. Палмер в своей книге о герменевтике показывает, как с древности до нового времени и далее менялись представления о правилах и возможностях интерпретации. Неизменным оставалось одно – деятельностью является истолкование, а объектом – текст. Это присуще и «новой критике».

(Оборина М. В.)

* * *

М.М. Бахтин в своей статье «Проблема речевых жанров» предлагает пример конструктивного подхода: утверждается, что каждый речевой жанр имеет свою концепцию адресата, «определяющую его как жанр». Сходная посылка лежит в основании типологии Г.Яусса, который делит тексты художественной литературы в зависимости от характера идентификации читателя с литературным героем. Он выделяет 5 типов идентификации:

1) ассоциативный (герой – соучастник игры);

- 2) адмиративный (вызывает восхищение);
- 3) симпатетический (равенство и сочувствие);
- 4) катарсический (трагическая личность);
- 5) иронический.

(Левинтова Е. Н.)

* * *

Смысловой аспект в жанре сатиры и юмора представляется особенно важным в связи с тем, что для него в целом характерна повышенная концентрация имплицитной информации (ориентация на фоновые знания реципиента). Это объясняется его когнитивной природой, которая предполагает своего рода познавательную или ментальную «сверхпроводимость». Повышенный информационный «заряд» произведений жанра сатиры и юмора достигается целым рядом средств: игрой слов, гиперболой, пародией (подражанием внутренней и внешней форме при другом содержании), травестией (обратное соотношение), намеком, скрытым цитированием и т. д. Если принять во внимание, что в основе многих из этих приемов лежат, как правило, лингво-специфические явления полисемии, омонимии, паронимии и т. п., не всегда известные носителям иностранного языка, становится понятным, почему соответствующие тексты с трудом поддаются переводу и сложны для восприятия.

Проиллюстрируем сказанное на примере шутивного афоризма Н. Фоменко, популярного одно время в «Русском радио»: *Какой же быстрый ездок не любит «Русской»!*

Несмотря на свою краткость, данная шутка является весьма многослойной и концентрирует в себе довольно значительный объем информации. Во-первых, этот афоризм интертекстуален, т. е. перекликается с другим изречением (известной фразой Н.В. Гоголя). Комический эффект достигается прежде всего благодаря инверсивной перестановке элементов исходной фразы, сохраняющей известное подобие внешней формы, но кардинально меняющей ее смысл. Во-вторых, еще один пласт информации создается чисто лингвистическим фактором: окказиональным употреблением слова «ездок» и омонимией слова «русский». Третий, и самый глубокий, слой информации образуется столкновением двух автостереотипов (склонность к быстрой езде и к неумеренному употреблению алко-

голя), а также «обходом» – в психоаналитическом смысле – запрета (на езду в нетрезвом виде). Естественно, что такая фраза вряд ли будет понятной для иностранца, пусть даже неплохо владеющего русским языком.

Понятие «национального юмора» имеет в виду скорее иные, с трудом верифицируемые, особенности этнического чувства комического, как они, например, «кристаллизовались» в интернациональном клише об «английском юморе».

(Донец П. Н.)

TEXTS FOR STYLISTIC ANALYSIS

Texts suggested for consideration are samples of different language styles and their varieties. Basic style forming characteristics to be borne in mind while giving analysis are as follows:

- function of the text (communicative goal);
- choice of vocabulary;
- syntactic structures;
- absence/availability (in latter case – character and function) of expressive means and stylistic devices.

Part I

Define the functional style the following texts belong to. Give a well-grounded argumentation of your statement.

Distinguish types of the texts within the functional style. Make conclusions as to the role of the language means employed in realizing the functional objectives of the texts.

Indicate typological features (characteristic of texts both in English and Ukrainian) and peculiarities of the texts in each of the languages.

Be ready to give recommendations to translators working with these types of texts.

DEAR FRIENDS,

It is with great pleasure that I send you greetings and congratulations on the occasion of the 10th anniversary of the sister city relationship between Cincinnati and Kharkiv.

In September 1989, the agreement for the formation of this very important partnership was signed on Fountain Square here in Cincinnati during the visit of the first official delegation from the city of Kharkiv. Since then, Cincinnati and Kharkiv have developed a close working relationship through programs and exchanges that have involved thousands of citizens from both cities. Our efforts have lead to recognition

as one of the premier sister city relationships worldwide.

Perhaps most important is the warmth of the relationship that has developed between the peoples of the two cities. We have truly adopted one another as brothers and sisters with common hopes and dreams.

As we head into the a new decade of cooperation as well as a new century, we look forward to developing the Cincinnati-Kharkiv relationship to new levels of excellence.

Best wishes,

**Roxanne Qualls,
Mayor**

* * *

Peter Hunt

Peace Cottage,
Starbottan, Skipton,
N. Yorkshire BD23 5HY
Phone 90576) 760837
May 21, 2000

The General Navigation Co., Ltd.,
306, Cockspur Street,
London, S.W.I

Gentlemen,

I wish to reserve two 1st class passages on M/S “Baltika”, sailing for St. Petersburg from London on Friday, June 12th. I desire deck cabins.

Yours sincerely,
P. Hunt

* * *

THE RESOLUTION OF THE GENERAL ASSEMBLY
A/RES/38/130

Measures to prevent international terrorism which endangers or takes innocent human lives or jeopardizes fundamental freedoms and study of the underlying causes of those forms of terrorism and acts of violence

which lie in misery, frustration, grievance and despair and which cause some people to sacrifice human lives, including their own, in an attempt to effect radical changes.

The General Assembly,

1. Deeply deplores the loss of innocent human lives and the pernicious impact of acts of international terrorism on friendly relations among States as well as on international co-operation, including co-operation for development;

2. Urges all States, unilaterally and in co-operation with other States, as well as relevant United Nations organs to contribute to the progressive elimination of the causes underlying international terrorism;

3. Invites all States to take all appropriate measures at the national level with a view to the speedy and final elimination of the problem of international terrorism, such as the harmonization of domestic legislation with international conventions, the implementation of assumed international obligations and the prevention of the preparation and organization in their territory of acts directed against other States;

4. Calls upon all States to fulfil their obligations under international law to refrain from organizing, instigating, assisting or participating in acts of civil strife or terrorist acts in another State, or acquiescing in organized activities within their territory directed towards the commission of such acts;

5. Appeals to all States that have not yet done so to consider becoming parties to the existing international conventions relating to various aspects of the problem of international terrorism;

6. Urges all States to co-operate with one another more closely, especially through the exchange of relevant information concerning the prevention and combating of international terrorism, apprehension and prosecution of the perpetrators of such acts, the conclusion of special treaties and/or the incorporation into appropriate bilateral treaties of special clauses, in particular regarding the extradition or prosecution of international terrorists;

7. Re-endorses the recommendations contained in the report submitted by the Ad Hoc Committee on International Terrorism to the General Assembly at its thirty-fourth session relating to practical measures of co-operation for the speedy elimination of the problem of

international terrorism;

8. Calls upon all States to observe and implement the recommendations of the Ad Hoc Committee;

9. Requests the Secretary-General to follow up, as appropriate, the implementation of the present resolution and, in particular, of the recommendations contained in the report of the Ad Hoc Committee and to submit a report to the General Assembly at its fortieth session;

10. Decides to include the item in the provisional agenda of its fortieth session.

* * *

DEAR MEMBERS!

The British Council Kharkiv Centre is pleased to offer you the opportunity to sit for internationally recognised Cambridge examinations in English as a Foreign Language developed by University of Cambridge Local Examinations Syndicate (UCLES). These examinations range from elementary to advanced levels for different age groups beginning with 7 year-olds and cater for a variety of educational and career purposes. You can register at the BC Kharkiv for

- Key English Test (KET – Cambridge Level 1)
- Preliminary English test (PET – Cambridge Level 2)
- First Certificate English (FCE – Cambridge Level 3)
- Certificate in Advanced English (CAE – Cambridge Level 4)
- Certificate of Proficiency in English (CPE – Level 5)

Registration procedure and examinations of Levels 1 – 2 have no fixed dates and can be conducted in Kharkiv as soon as we register about 30 candidates.

It is important to know that registration for and examinations of levels 3-5 take place on FIXED DATES throughout the world.

The BC Kharkiv can register you for FCE, CAE, CPE examinations during the period 13 – 27 September and you will be able to sit for examinations in mid December either in Kharkiv if we have a large enough group or in Kyiv if the number of candidates is less than the required minimum.

For further details please ask Tamara Lokshina, ELT Co-ordinator.

Contact phones: 47-16-50, 45-71-01. Address: 4, maidan Svoboda,
Kharkiv State University, Room 8 -23

* * *

DEAR FRIENDS,

On behalf of the Cincinnati-Kharkiv Sister City Project (CKSCP), I would like to extend greetings on the occasion of the 10th anniversary of the sister city relationship between Cincinnati and Kharkiv. This is an important milestone in our history, and how much we have achieved over the course of the past ten years.

Although I have just assumed my position with CKSCP, I have already had an opportunity to discover what a rich history ours has been. Cincinnati and Kharkiv have developed an effective partnership based on mutual respect, common goals, and strong ties between individuals and institutions of the two cities. We have achieved much: exchanges in a wide variety of subject areas, training programs, and municipal programs aimed at solving problems together. And we have earned respect and admiration from the international community for the excellence of our work together.

I look forward with great anticipation to the future, and what we can accomplish together.

Warm regards,

Judith Bogart
President, CKSCP

* * *

Vivas S.A.R.L

138 rue Cimarosa, F-75006 Paris Tel: (1)46031309

Telex: 621593 Fax: (1) 46031931

L. Dobson & Co. Ltd. Royal Parade

Plymouth PLI 4BG

UNITED KINGDOM

23 June 19 ____

Dear Mr Dobson,

Thank you for your letter in reply to our advert in *Homecare*. Although we are interested in your proposition, the five per cent commission you quoted on c.i.f. invoice values is higher than we considered paying.

However, the other terms quoted in your draft contract are quite suitable.

We accept that you can get competitive rates in freight and insurance. Nevertheless, we do not envisage paying more than three per cent commission on net invoice values, and if you were willing to accept this rate we would sign a one-year contract to be effective as from 1 August. We can assure you that the volume of business would make it worth accepting our offer.

Yours sincerely,

Marie Varenne (Mme)

* * *

DEAR ELT MEMBERS!

The BC Kharkiv Centre is pleased to offer you the professional development programme for the academic year of 1999/00. The programme is worked out by the BC Professional Development Team and covers 72 ELT methodology-relevant topics grouped in the following Modules:

- Current Developments in Language Teaching Methodology (6 seminars)
 - Writing English Language Tests (6 seminars)
 - English for Young Learners (12 seminars)
 - Business English (6 seminars)
 - Teaching British Studies through Authentic Materials (10 seminars)
 - Communicative Activities (6 seminars)
 - ELT Techniques (6 seminars)
 - COURSE: Interactive Learning through Skills Integration (20 seminars)
- Module 1. Reproductive Skills: Listening and Speaking (7 seminars)
Module 2. Receptive Skills: Reading and Writing (7 seminars)
Module 3. Integrated Skills in Teaching ESP (6 seminars)

Seminars begin in the second week of September. Please check for detailed information on the registration policy at the issue desk or' with the ELT Co-ordinator.

Tamara Lokshina

ELT Co-ordinator

* * *

THE CONSTITUTION OF THE EDINBURGH UNIVERSITY

The Chancellor

The Chancellor is elected by the General Council for life. He confers degrees, nominates an Assessor in the University Court, and presides over the General council.

The Vice-Chancellor

The only powers of the Vice-Chancellor are to confer degrees in the absence of the Chancellor, and to act as Returning Officer at elections.

The Rector

The Rector is President of the University Court, and holds office for three years. He is elected by the matriculated students of the year in which the election takes place. No Principal or Professor of any Scottish University is eligible. He appoints an Assessor in the University Court, and before nominating anyone for this office, Rectors have followed the precedent, sanctioned by the Universities (Scotland) Act, 1889, of conferring with the Students' Representative Council.

The University Court

This consists of: President – The Rector. The Principal – The Lord Provost of Edinburgh. Assessor nominated by the Rector; Assessor nominated by the Town Council; Assessors elected by the General Council; Assessors elected by the Senatus; Secretary to the University.

Meetings are held once a month, except in the months of August and September. The Court is the governing and directing body of the University. Its duties briefly are: to form a Court of appeal from the Senatus; to found new Chairs; and to elect the occupants of certain Chairs; to appoint Lecturers, Assistants and Examiners; to see that Professors and Lecturers perform the duties incumbent on them; to manage all the revenue and property of the University. It elects a Representative to the General Medical Council, and to numerous other outside bodies.

The Principal

The Principal is elected for life (subject to age-limit of 75) by the Curators of Patronage. He is Chairman of the Senatus, and (in the absence of the Chancellor and Rector) of the General Council and (in the absence of the Rector) of the University Court.

The Senatus Academicus

The Senatus consists of the Principal, the Professors, and a certain number of Readers and Senior Lecturers. Its powers extend to matters affecting the teaching and discipline of the University, and to election of

representatives to certain Committees, Trusts, Boards of Hospitals, etc.

Curators of Patronage

Three of the Curators of Patronage are chosen by the University Court, and four by the Town Council. They make the appointment of Professors in the case of all those Chairs which previous to 1858, were in the gift of the Town Council.

The General Council

The General Council comprises (a) The Chancellor, (b) Members of the University Court, (c) Professors, (d) certain Lecturers, (e) Graduates, and consists of over 23,500 members. It meets twice a year to consider matters concerning the welfare of the University, and submit its resolutions upon to the University Court. It elects (in conjunction with the General Councils of the other three Scottish Universities) three representatives to Parliament.

Students' Representative Council

At a general meeting of the students of the University, held on 17th January 1884, the first Students' Representative Council – the prototype of similar bodies throughout the world – was constituted. Its aims were “(a) to represent the students in matters affecting their interests; (b) to afford a recognized means of communication between the students and the University authorities; and (c) to promote social life and academical unity among students”. These three aims still express the function of the S. R. C. Council, given legal recognition.

(From Edinburgh University: Students' Handbook)

* * *

SUPPLEMENT TO TANK STEAMER VOYAGE CHARTER PARTY

War Risk Clauses

1. The Master shall not be required or bound to sign Bills of Lading for any blocaded port or for any port which the Master or Owners in his or their discretion consider dangerous or impossible to enter or reach.

2. A. If any port of discharge named in this charter party or to which the vessel may properly be ordered pursuant to the terms of the Bill of Lading be blocaded, or

B. If owing to any war, hostilities, warlike operations, civil war,

civil commotions, revolutions, or the operations of the international law (a) entry to any such port of discharge of cargo intended for any such port be considered by the Master or Owners in his or their discretion dangerous or prohibited or (b) it be considered by the Master or Owners in his or their discretion dangerous or impossible for the vessel to reach such discharging port – the cargo or such part of it as may be affected shall be discharged at any other safe port in the vicinity of the said port of discharge as may be ordered by the Charters (provided such other port is not blockaded or that entry thereto or discharge of cargo thereat is not in Master’s or Owners’ discretion dangerous or prohibited). If no such orders be received from the Charters within 48 hours after they or their agents have received from the Owners a request for the nomination of a substitute discharging port, the Owners shall be at liberty to discharge the cargo at any safe port which they or the Master may in their discretion decide on and such discharge shall be deemed to be due fulfillment of the contract or contracts of affreightment so far as the cargo so discharged is concerned.

* * *

Kent School of English
accredited by the British Council
THIS IS TO CERTIFY

Tatyana Vlasenko
Attended a Teacher Training Seminar
topic: Advanced Language Practice
total hours of tuition: 45
from 30th July to 19th August 2000

signed Barry Colyer,
principal

Kent School of English
1972
KSE
1997
Twenty Five Years

3,5,10,12 Granville Rd.,
Broadstairs,
Kent CT 101 QD,
England
TEL (0) 1843 874870
FAX (0) 1843 860418
EMAIL: enquired@kentschool.co.uk

* * *

WARNING

The smuggling or unlawful importation of controlled substances regardless of amount is a violation of US law.

Accuracy of your declaration may be verified through questioning and physical search.

AGRICULTURAL PRODUCTS

To prevent the entry of dangerous agricultural pests the following are restricted: fruits, vegetables, plants, plant products, soil, meats, meat products. Failure to declare all such items to a Customs/Agriculture Officer can result in fines or other penalties.

CURRENCY AND MONETARY INSTRUMENTS

The transportation of currency or monetary instruments, regardless of amount, is legal; however, if you take out of or bring into (or are about to take out of or bring into) the United States more than \$10,000 (US or foreign equivalent, or a combination of the two) in coin, currency, travellers checks or bearer instruments for you, you must also file the report. **FAILURE TO FILE THE REQUIRED REPORT OR FALSE STATEMENTS ON THE REPORT MAY LEAD TO SEIZURE OF THE CURRENCY OR INSTRUMENTS AND TO CIVIL PENALTIES AND/OR CRIMINAL PROSECUTION.**

MERCHANDISE

In item 11, US residents must declare the total value of ALL articles acquired abroad (whether new or used, whether dutiable or not, and whether obtained by purchase, as a gift, or otherwise), including those purchases made in DUTY FREE stores in the US or abroad, which are in their family's possession at the time of arrival. Visitors must declare in item 11 the total value of all gifts and commercial items, including samples they are bringing with them. The amount of duty to be paid will be determined by a Customs officer. US residents are normally entitled to a duty free exemption of \$400 on those items accompanying them; non-residents are normally entitled to an exemption of \$100. Both residents and non-residents will normally be required to pay 10% duty on the first \$1,000 above their exemptions.

If the value of goods declared in item 11 EXCEEDS \$1,400 PER PERSON, then list ALL articles below and show price paid in US dollars or, for gifts, their value. If additional space is needed, continue on another Customs Form 6059B.

Description of articles	Price	Customs Use
TOTAL		
IF YOU HAVE ANY QUESTIONS ABOUT WHAT MUST BE REPORTED OR DECLARED ASK A CUSTOMS OFFICER.		

I have read the above statements and have made a truthful declaration.

Signature

Date (Day/Month/Year)

(Warning to visitors arriving in the USA)

* * *

UN TERRORISM PREVENTION BRANCH (TPB)

Recognizing the emerging threat of terrorism, the UN General Assembly established a Terrorism Prevention Branch (TPB) in 1999. The TPB is an arm of the Vienna-based UN Office for Drug Control and Crime Prevention (ODCCP). The Branch researches terrorism trends and assists countries in upgrading their capacities to investigate – but above all to prevent – terrorist acts. Since terrorism is a globalized phenomenon, it is a key task of the TPB to promote international cooperation in addressing this problem. The TPB works closely with the UN Centre for International Crime Prevention, which is also based in Vienna.

The phenomenon of terrorism became an international concern in the 1960s when a series of airplane hijackings hit the headlines. When the 1972 Munich Olympic Games were disrupted by a Palestinian group’s attempt to take Israeli athletes hostage, the then Secretary-General Kurt Waldheim asked that the issue be placed on the General Assembly’s agenda under the heading «Measures to prevent terrorism and other forms of violence which endanger or take innocent lives or jeopardize fundamental freedoms». In the heated debate that followed, the Assembly amended this already long title to add «and study of the underlying causes of those forms of terrorism and acts of violence which lie in misery, frustration, grievance and despair and which cause some people to sacrifice human lives, including their own, in an attempt to effect radical changes». The item was then assigned to the Assembly’s Legal Committee, which subsequently proposed several conventions on terrorism.

The UN has adopted a total of 12 conventions and protocols on terrorism. In December 1994, the General Assembly passed a resolution on measures to eliminate international terrorism, which calls for four practical steps to enhance international cooperation. Each year, the Secretary-General reports on progress in those areas:

- collection of data on the status of existing multilateral, regional and bilateral agreements;
- a compendium of national laws and regulations aimed at preventing and suppressing terrorism;
- an analytical review of existing international legal instruments relating to international terrorism, to help identify matters which have not yet been covered; and
- a review of possibilities within the UN system for helping states organize workshops and training courses on combating terrorist crimes.

The legal aspects of these steps are dealt with by the New York-based UN Office of Legal Affairs, while the Terrorism Prevention Branch focuses mainly on research and assistance. The Branch is collecting «lessons learned» from Member States in order to identify «best practices» in preventing and combating terrorism, and hopes – funding permitted – to issue a biennial Global Terrorism Survey, since no authoritative international overview yet exists.

* * *

CONDO CORPORATION

209 West Street
Kingston, Jamaica, W.I.

The Executive Inn
2 Main Street
Evansville, Illinois 60821
Dear Sirs:

Please reserve a double room with bath for Ms. Linda Lettman for October 27-29. Ms. Lettman, executive of the Condo Corporation, will arrive at the hotel at approximately 6 p.m. on October 27.

While in Evansville, Ms. Lettman will meet with six members of the local Chamber of Commerce. She would, therefore, like to reserve the use of a small conference room for the morning of October, 28, from about 9 a.m. until noon.

Please let us know the rates for both Ms. Lettman's accommodations and the conference room, and confirm this reservation.

Truly yours,

J. Brown,

Head of Services Dptm.

* * *

CURRICULUM VITAE

Name; Trody Turnbull
Date of Birth; June 8, 1976
Present Address; 15, Falstaff Road, Braintree, Essex
Telephone number: (0376) 7679
Marital status; single
Education;
1987–1992 Ponds Hill Comprehensive School, Barking
1992–1993 Primrose Wright Secretarial College, Barking
Qualification: GCE «O» level, 1992, in: English Language, English Literature, French, Spanish, Maths, History Secretarial Diploma (Pitman), 1993
Work experience:
1993–1998 Timble Ltd., 5 Main Street, Braintree, Essex Type of company: computer software Post: secretary/typist
Responsibilities: Secretarial work including typing; shorthand; correspondence; mail distribution; answering customers' calls; and general office duties.
1998 – present Mercury Import/Export Ltd., 128 London Road, Filbury, Essex
Type of company: Leather Goods Import and Export
Post: Secretary in expert department
Responsibilities: Dealing with all correspondence with the Arab world and South America; dealing “with home and overseas enquiries; taking minutes at meetings.

Interests While working I attended various evening courses for French and Spanish, at present I am studying German. My interests include computing, rambling, Girl Guides, travel, swimming.

Referees: Mr Humphrey Capstick, Export Director, Mercury Import/Export Ltd., 128 London Road, Filbury, Essex.

Mrs Arabella Blackman, friend of the family and teacher at Primrose Wright Secretarial College, 37 Falstaff Road, Braintree, Essex.

* * *

March 2000

Dear Lecturer,

I am writing to let you know that we have now published **Global and Transnational Business – Strategy and Management**, paperback, priced at £23.95.

In *Global and Transnational Business: Strategy and Management*, the authors assess the turbulent environment in which international businesses operate and the approaches to strategy formulation and implementation which can be adopted. They also examine the functional and operational management of companies and fuse together the theoretical and empirical aspects of international management.

Highlights of this *New* book include:

- Provides an understanding of turbulent international business environments
- Explores key issues involved in the management and co-ordination of global companies
- Analyses forces at work in the international business environment and their implications for business strategy
- Contains numerous case studies of differing length: short cameo cases reinforce themes explored in the text and longer case studies are used to unify the main themes of the book

Contents:

Strategic and Management Issues in
Global and Transnational Business
STRATEGIC ANALYSIS FOR
GLOBAL AND TRANSNATIONAL
BUSINESS

Introduction
Globalisation and Global Vision
Analysis of the Global Business
Analysis of the Competitive
Environment
Analysis of the Business Environment
Unifying Case Study
GLOBAL AND TRANSNATIONAL
BUSINESS STRATEGIES
Introduction
Global and Transnational Strategy
Global and International Market
Servicing Strategies

Subsidiary Strategies
Unifying Case Study
GLOBAL BUSINESS
MANAGEMENT
Introduction
Global Human Resource Management
Global Production and Logistics
Management
Global Technology Management
Global Marketing Management
Global Financial Management
Organization and Control for Global
Business
Managing Global Mergers,
Acquisitions and Alliances
CONCLUSIONS
Global Business: Towards The
Millennium.

➤ To order your **inspection copy** of **Global and Transnational Business**, simply fill in the form overleaf and send it to me by post, fax or contact me by email with your course details.

I look forward to hearing from you.

Debbie Scott
College Marketing Executive
Tel: 01243 770461
Fax: 01243770571
Email: dscott@wiley.co.uk

* * *

HOMEMAKERS Ltd.

54-59 Riverside, Cardiff CFL LJW

Telephone: (0222) 49721 Registered № C 135162
Telex: 38217

Mr R. Hughes 5 February 2000
R. Hughes & Son Ltd.
21 Mead Road
Swansea
Glamorgan 3ST 1DR

Dear Mr Hughes,

Thank you for your letter of 3 February in which you said that you had received a wrong delivery to your order (No. 1695).

I have looked into this and it appears that you have ordered from an out-of-date catalogue. Our current winter catalogue lists the dressing tables you wanted under DR 189.

I have instructed one of my drivers to deliver the pine-finish dressing tables tomorrow and pick up the other consignment at the same time. Rather than sending a credit note, I will cancel invoice No. T4451 and include another, No. T4467, with the delivery.

There is also a winter catalogue on its way to you in case you have mislaid the one I originally sent you.

Yours sincerely,

R. Cliff

Enc. Invoice No. T4467

* * *

**DAVID JACOBSON ASSOCIATES, P.A. ARCHITECTS AND
PLANNERS 5217 WELLINGTON AVE. VENTNOR,
NJ 08406 (609) 8223-4567 FAX: (609) 823-7097**

June 5, 2003

Ms. Irena Borysenko

Department of International Affairs

Kharkiv State University

Gerojev Truda Street, Bldg. 12-E, Flat 111

Kharkiv 310168, Ukraine

Dear Irena:

I wish to thank you and your associates for a most memorable day in your remarkable City, and for the courtesy extended to Joe Hess and me.

The day was well scheduled, and our visits with the City's First Deputy Mayor and the City's Architect were both enlightening and encouraging. A Protocol is being prepared which you will receive before this letter, and it is my sincere hope that our efforts to secure all of you a fine hotel will be successful.

May the Russian-American relationship continue to improve, and may the future of Ukraine become ever more bright.

My best regards to you, to Vitali Petrov, and Oleg Shevchenko.
Sincerely,
David Jacobson

DJ/vm

cc: Harvey VanSciver, D.P.I.
Joe Hess
Bob Brown

* * *

AT THE INTERVIEW

Certain questions frequently come up. So it's worth thinking about the answers beforehand.

“Why did you leave last job?”

- Try to be as possible honest as possible without appearing to criticize your previous employer. If you weren't happy or found the job boring, say that you didn't think you could make a full use of your true abilities.
- Be as positive as possible. Emphasize any experience you think is relevant to the new job you are looking for.

“What exactly did you do in your last job?”

- Don't just give the name of the job. In a few brief sentences, describe the main duties and responsibilities the job involved. Offer enough information to give a clear picture of the job and then see if your interviewer has any further questions.
- Be sure to mention any promotion or advancement you had.

“Why do you want to work for us?”

- This is your chance to show you've found something out about the firm before the interview. Pick out something about it that interests you in particular.
- Don't talk only about what you hope to get from the firm. Emphasize what you can do for them, as well. Explain how what you have done in the past will be useful in the new job.

Remember these things, too.

- Try to relax and be yourself. This is very important.
- Try to get a conversation going. Don't just answer “Yes” or “No”.

- If you don't understand something, say so clearly. Don't just answer questions. Ask a few yourself!
- At the end, thank the interviewer for seeing you.

* * *

**NATIONAL ORGANISATION
OF RETIRED PERSONS**

Freeport High School
Freeport, Vermont 66622

October 14, 1993
Ms Iva Stravinsky
Attorney-at-Law
200 Center Street
Freeport, Vermont 66622

Guest Lecture

Dear Ms Stravinsky :

The members of the Freeport Chapter of the National Organization of Retired Persons would indeed be interested in a lecture on "The Social Security Act: What It Means to You". Therefore, with much appreciation, I accept your offer to address our club.

The NORP meets every Tuesday at 8 p.m. in the auditorium of Freeport High School. The programs for our meetings through November 20th have already been established. However, I will call you in a few days to schedule a date for your lecture for the first Tuesday after the 20th that meets your convenience.

The membership and I look forward to your lecture on a topic so important to us all.

Sincerely yours,

Henry Purcell
President of the NORP

HP/BM

* * *

BEAUTIFUL KENT

Kent is typically represented as the Garden of England – small farms, oast houses and weather-boarded cottages clustered together amidst orchards and hop-laden gantries which stretch across acre upon acre of gently undulating countryside, suffused by summer light and redolent with the unmistakable smells of drying hops and ripening fruit. Ringed with seaside resorts and buzzing commercial Channel ports – the ancient heartland remains almost unmarked

* * *

FULBRIGHT SCHOLAR PROGRAM FOR 2000–2001 AWARDS TO LECTURE OR CONDUCT RESEARCH IN THE UNITED STATES

The Embassy of the United States of America and the Ukrainian Ministry of Education have the honor of announcing the open competition for grants for the academic year 2000-2001 under the Fulbright program.

The Fulbright Exchange program was begun on August 1, 1946 at the initiative of Senator J. William Fulbright. The program exists in 150 countries world-wide with the goal of increasing mutual understanding between the people of the United States and other countries.

Since the Fulbright program was launched for scholars in independent Ukraine, more than 100 Ukrainian scholars have participated in this internationally known program. A minimum of fifteen grants will be awarded to Ukrainian scholars for one or two academic semesters during the 2000-2001 academic year.

ELIGIBILITY REQUIREMENTS:

- Ukrainian citizenship
- Kandidat Nauk or Doctor Nauk (or equivalent professional training or experience)
- Spoken and written proficiency in English
- Eligibility for J-1 visa, which requires a grantee to return to Ukraine for a minimum of two years at the end of grant period.

Preference is given to those without recent experience in the United States. Grants are not for the principal purpose of attending conferences

and completing doctoral dissertations. Finalists will be asked to submit certification of good health.

Persons desiring or holding permanent residence in the United States are not eligible to apply for Fulbright awards.

FIELDS OF SPECIALIZATION:

For 2000-2001 Fulbright Scholar Program special consideration will be given to those projects that will have substantial and timely impact on Ukraine's transition to democracy and a market economy. For 2000-2001 applications will be considered in the following areas of specialization:

Ukrainian studies: Includes history, language, literature and culture. Preference will be given to lecturers in this field.

American Studies: Includes history, literature, government, philosophy, society, and cultural history. Preference will be given to researchers in this field.

Political and Social Sciences: Includes philosophy, civic society, political theory and practice, governmental systems, comparative history or area studies development of political parties, public administration and public policy, psychology, social welfare, demographics and sociology, and ethnic studies. Preference will be given to researchers in these fields.

International Relations: Includes foreign relations, diplomatic history, defense and security policy studies. Research projects that focus on international issues of bilateral interest to Ukraine and the United States will receive special consideration.

Legal Studies: Includes legal history, administration and methodology of legal education, legal systems, administrative law, the criminal justice system, human rights, and intellectual property law. Special consideration will be given to projects that examine the legal foundations of a free-market economy.

Economics and Business: Proposals to study the American free-market system, small business development, agricultural policy, business ethics, social protection in a market economy or related themes will receive special consideration.

Pedagogy and Educational Administration: Includes methodology, curriculum, and administration of higher education.

Special consideration will be given to research projects designed to promote civic education in Ukrainian schools and universities, the projects on techniques for teaching English as a foreign language, and training in library science.

Journalism and Mass Communications: Research proposals to examine the role of newspapers and other mass media (i.e. televising, magazines, radio) in a democracy will receive special consideration.

Fine Arts and Arts Administration: Includes art history and theory, theatrical and museum studies, theater and arts administration, architectural studies, art and museum administration, and presentation of cultural heritage.

Women Studies: Includes history of women's movement, developing this movement in Ukraine and USA, enhancing the social role of women in society, and so forth.

Preservation of Environment: Research proposals connected with the impact of urbanization on the environment, (with) public health conditions and education, (with) government policies and practices and so forth.

HOW TO APPLY

Applications are available from Fulbright Office, the International Educational Advising Center, the regional offices of ACTR/ACCELS and the Consultative centers «Osvita». Application forms are free of charge and may be duplicated.

Completed applications must be sent or delivered to the Fulbright Office by **October,29**

Fulbrislit Office

Room 219, vul. Melnikova 63
252050 Kyiv,
Tel!/fax: (044) 213-92-79
e-mail: fulbrigh@carrier.kiev.ua

International Educational

Advising Center (IEAC)
vul. Volodymyrska 60, Room 203
252033 Kyiv,
Tel: (044) 224-85-49
E-mail: ieac@ieac.ru.kiev.ua

Regional ACTR/ACCELS Offices:

Lviv:

Vul. Ferentsya Lista, 4, **ACCELS**,

290000 Lviv,

Tel/fax: (0322) 97-1125,

E-mail: accels@accels.lviv.ua

Odessa:

Vul. Staroportofrankivska, 26, room 60, **ACCELS**,

South Ukrainian Pedagogical University,

270008 Odessa,

Tel/fax: (0482) 32-1516,

E-mail: fsa@accels.odessa.ua

Dnipropetrovsk:

Prsp. KarlaMarksa, 35, korp. 5, k. 31, Centers at the International Educational Advising

Center: tel: (0562) 45-2340,

E-mail: antbalas@mail.dnepr.net

You can get the addresses of «Osvita» Regional

Centers at the International Educational Advising

Center: tel: (044) 221-3276, E-mail: marian@ifv.kiev.ua

Information on the Fulbright Program is available by INTERNET:
<http://www.usis.kiev.ua>

SELECTION PROCESS

Complete application package along with its four xerox copies must be submitted by October, 29 1999. Complete application includes: application form, detailed curriculum vitae, three references, and detailed statement of proposed activity for research or lecturing.

Application package will be reviewed on the basis of academic background, feasibility of project proposal, long-term practical value of project proposal. Final candidates will be selected in the following manner:

1. Applications will be screened by the ACCELS Fulbright Office for eligibility and completeness.
2. Applications will be reviewed anonymously by American and Ukrainian expert readers in the various fields.
3. Semifinalists will be interviewed in English by a joint American-Ukrainian selection commission.
4. Finalists will be selected by the joint American-Ukrainian selection commission.
5. Applications of selected candidates will be sent to the Council for International Exchange of Scholars (CIES) in Washington, D.C., for assignment to universities.

GRANT CONDITIONS

Final candidates will be notified of selection no earlier than January 1, 2000. Most grants will begin in the U.S. no earlier than September 1, 2000. Grantees will receive a stipend, round-trip air transportation to the United States, and medical insurance.

Grant applications will not be returned. All official communications about the result of the competition will be sent by mail.

APPLICATION DEADLINE:

October 29, at 17.00

* * *

MERCURY IMPORT & EXPORT Co. Ltd.

128 London Road, Filbury, Essex

Ms Katherine Allen,
Personnel Officer,
Pineapple Computers

Re" Miss Trudy Turnbull

19 July 2000

Strictly confidential

Miss Trudy Turnbull has been working as a secretary in our export department since September 1998. During that time she has been dealing mainly with our business correspondence with the Arab world and South America. She has proved to be a capable and conscientious worker and a pleasant colleague, and has generally taken a positive attitude toward the company. She has made a habit of arriving and leaving punctually, and has never been a gossip. If she has a defect, it is that at times she can be a little too frank when she expresses her opinions, and this sometimes makes her impatient with her less efficient colleagues. In general, however, our impression of her has been very positive.

H, Capstick,
Export Director

* * *

THE ELIZABETH JOHNSON ORGANIZATION

Learn English in England

The best place to learn English is in the country which sets the standard for the way the English language is spoken all over the world. At EJO we have established our own tradition of excellence in English language teaching, with over 30 years experience. The key to our success is to make learning English enjoyable. Our International Summer Programmes are accredited by the British Council and we are members of ARELS (Association of Recognized English Language Services).

Our teachers are chosen for their professional ability and commitment to helping students both in and outside the classroom.

Our host families are carefully selected for their willingness to provide a warm welcome and a comfortable home. Our local organizers never place two students of the same mother tongue together, unless specifically requested.

Students who prefer a residential course can stay in a university college or a private boarding school. Residential teachers supervise a rich programme of on and off campus activities. Language learning is under the overall control of an academic panel led by our Director of Studies.

International Summer Programmes

HASLEMERE, Wispers School

8-14 yrs

Residential or Family Stay

Charming small country town set amidst beautiful open countryside, 68 km SW of London. Wispers School stands in 11 hectares of magnificent gardens which provide a peaceful and secure campus for young students. Integrated fun and learning programme, with activities specially designed for this young age group. At extra cost: supervised transport to and from school for family stay students.

Beginner to Intermediate

Residential

20 lessons

Family stay

16 lessons

BRISTOL

14-22 yrs
Family Stay

Thriving university city with some of the finest shops, theatres and leisure facilities of any city outside London. Bath, Salisbury, Glastonbury and South Wales are within easy reach. Tuition at the University of Bristol, ideally situated in the city centre.

Elementary to Advanced

20 lessons

Our courses concentrate on improving fluency with the emphasis on spoken English. On the first day, students take an oral and written English test and are placed into the appropriate class. Classes average 12-15 (London Adult Intensive course maximum = 8). Students receive an individual progress report and Certificate of Attendance.

Our courses represent great value for money. So much is included in the price! On the International Summer Programmes, there are excursions to many exciting places, (London is always included), sports, games and outings with fellow students from all over the world, always teacher-accompanied. Extra English is offered on all programmes.

HORSHAM, Christ's Hospital

12 -17 yrs
Residential

Founded in London by King Edward VI in 1552, Christ's Hospital School moved to its current purpose-built site exactly one hundred years ago. Set in acres of well-maintained grounds, the classic Victorian-style buildings enclose a magnificent wood paneled dining hall, a modern sports centre with indoor swimming pool and a professional courtyard style theatre.

Elementary to Advanced

20 lessons

WICKHAM, Rookesbury Park

12-17 yrs

Residential

Rookesbury Park was originally built in 1825 as a family home, and was acquired as a school in 1929. Set in spectacular surroundings it stands at the top of a hill and dominates its own magnificent park and woodland spread out around it. Excellent facilities include a heated outdoor swimming pool, tennis courts, football pitches and an indoor sports hall which has a stage for parties and drama productions.

Elementary to Advanced

20 lessons

GOUDHURST, Bethany School **12 -17 yrs**
Residential

Founded in 1866, Bethany School has recently been extended and enhanced. It stands within extensive grounds, surrounded by hop fields and fruit farms, with excellent sports facilities, a modern sports centre and a 20m outdoor swimming pool

Elementary to Advanced **20 lessons**

GUILDFORD **13-19 yrs**
Family Stay

A beautiful historic city just 41 km from London, with a wide variety of shops, cafes, cinemas and discotheques. Superb state-of-the-art sports centre with several swimming pools, bowling alley and ice rink. Tuition at Guildford College of Technology – a few minutes walk from the High Street and next door to the open-air swimming pool.

Elementary to Advanced **20 lessons**

BRIGHTON **13-19 yrs**
Family Stay

One of England's most fashionable seaside resorts with its famous oriental-style Royal Pavilion, fascinating shops and cafes and 5 km of seafront, as well as theatres, discotheques and facilities for every imaginable sport. The ideal setting for one of our most popular courses. Tuition at the centrally situated College of Technology.

Elementary to Advanced **20 lessons**

CAMBRIDGE **13-20 yrs**
Family Stay

World famous university city of exceptional beauty, with many possibilities; excellent shops, cinemas, theatres, museums, punting, visits to famous colleges, sports, discussions with friends in pubs.

Elementary to Advanced **20 lessons**

SOUTHAMPTON **14-22 yrs**
Family Stay

A modern city with a colourful history as a sea-faring port offering excellent entertainment, art galleries and first-class sports facilities; the

marina at Ocean Village is a popular attraction. Taunton's college, situated in a pleasant residential area is the ideal location for this course.

Elementary to Advanced **20 lessons**

READING **14 – 22 yrs**

Family Stay

Large university town 63 km west of London which is only 30 minutes by train. The Thames flows through the town, which is near several lovely riverside villages. The course offers unparalleled opportunities for sports and recreation. Tuition at Reading College.

Elementary to Advanced **20 lessons**

LONDON, University of Greenwich **15-22 yrs**

Residential or Family stay

Based at the University of Greenwich in the superb new Student Village, set in a beautiful environmentally protected landscape. Families in nearby Eltham area.

Frequent local train service to Charing Cross; 20-minute journey.

Elementary to Advanced **25 lessons**

* * *

KSE BROADSTAIRS

The Kent School of English was founded in 1972 and is accredited by the British Council.

The School is situated in the center of Broadstairs, a seaside holiday town once home to the novelist, Charles Dickens.

Broadstairs is close to the city of Canterbury, the Channel Tunnel and the port of Dover. London is less than two hours away.

THE KSE APPROACH TO LANGUAGE LEARNING

Good teaching is consistently providing situations for effective learning. Effective learning takes place where varied teaching techniques and materials are skillfully handled by enthusiastic and well-qualified teachers.

Staying with a KSE host family gives young people extra opportunities for speaking outside the classroom.

We believe that variety is essential for learners to achieve maximum benefit from every language course and we provide

Variety of teaching personality

All KSE teachers are enthusiastic and trained English language teachers

Variety of teaching technique

The KSE approach combines proven traditional methods and successful modern techniques

Variety of teaching aids

Language is presented and practiced using a wide range of KSE and other audio visual material

Variety of learning activity at all levels

All KSE courses aim to improve the learner's listening and speaking skills.

Learners of different nationalities work together to solve problems and make decisions

Variety of social activity

The KSE activity programme is an important part of the course in which teachers and students are fully involved

* * *

Mr. Kemmons Wilson
Chairman of the Board of Holiday Inns Inc.
and

Mr. Ben Smith
Chairman of the Board of Hotels United
request the presence of

Mr. And Mrs. Barrington

on the occasion of the inauguration of
the first Thai Holiday Inn and Restaurant at Bangkok Airport
(Holiday Inn, Bangkok International Airport)
in the presence of Mr. Frank S. Wile

Consul General of the United States of America

On Wednesday, May 2, 2000

18.30 – 19.30 Cocktails

19.45 Dinner

(Dark suit)R.S.V.P. Secretary to Ben Smith, 108 Sulom Road,
Bangkok

* * *

WOMEN TO WOMEN FOR PEACE

Formerly known as Mothers for Peace

August 2003

Dear Peace-loving Women,

We were very pleased to receive responses from some of you and to know that you would be happy to access the newsletter by e-mail. Most of you who replied said that you were comfortable with an informal presentation. If you would prefer a different approach please let us know and we could vary the format. We would love to hear from you about what you are doing to try to promote ideas of peace.

Not a great deal has happened since we last contacted you but we have plans! We held a business meeting in Bristol on June 21st and in this letter we will tell you about some of the decisions we made there. We have three business meetings a year and we try to meet in different parts of the country each time to make it easier for more members to attend. Our next meeting is on September 27th in Birmingham. In addition to these three business meetings we have a *Recharging Weekend* each year. We book a Youth Hostel, or similar accommodation, and spend our time exchanging ideas, building community and having fun.

At our business meeting in Bristol we heard a report of a visit to Romania by six members of *Women to Women for Peace* last October. The group was impressed at the hard work that was being undertaken by many of the women and the progress that was being made both in health and education. A full report is to be published and if you are interested in receiving such a report, please let us know and we will see that you have one.

Plans are afoot for a visit to Britain of four Israeli and four Palestinian women. This is to take place, we hope, next March. Another project that we are planning is for four women from Japan and four women from USA to visit Britain in June 2005.

One of our members has given the organization £2000 to be spent on training members in conflict resolution skills. We are planning a weekend in Cambridge in October and hope that two women from Romania will be able to take part with us.

In 1992 four members, Jean Goldthorp, Sally Cunningham, Maureen Miller and Magda Cross travelled across Russia by train to visit members

in Novosibirsk. It was a very interesting and productive experience and we remain in touch with many of the friends we made on that occasion. Some of them have also stayed with us in Britain. The four of us got to know each other very well during our journey on the Trans-Siberian Railway, and now call ourselves *The Siberian Four*. We have kept in close touch and usually meet together for a few days each year. This year we met in Northern Ireland at Sally's house and had wonderful two days. Unfortunately Jean wasn't able to come. She was undergoing tests for cancer and we missed her a great deal, but fortunately the tests were negative and we are all relieved and delighted.

Grace is making some little progress with her back problems but is still in a good deal of pain. We need lots of young vigorous healthy enthusiastic women in our organization to supplement our experience. Can you put them in touch with us?

In love and peace,

Magda.

Women to Women for Peace

9, Furze Croft

Furze Hill

Hove, BN3 1PB

e-mail: dmcross@tiscali.co.uk

* * *

ДОРУЧЕННЯ

Я, Суховій Уляна Прокопівна, доручаю одержати в бухгалтерії ПТУ № 44 м. Умані належні мені гроші за березень 1997 року Білоусу Віталію Миколайовичу за його паспортом серії VII – АМ, № 539616, виданим ВВС Шевченківського району м. Луганська 14 жовтня 1985 р, прописаним за адресою: Черкаська область, м. Умань, вул. Київська, 14, кв. 17.

24 березня 1997 р.

(підпис)

У. П. Суховій

Підпис Суховій У. П. засвідчую:

Директор ПТУ № 44, м. Умані
24.03.97

(підпис)

А. В. Макаров

* * *

Кабінет Міністрів України

ПОСТАНОВА

21.09.95

Київ

№ 750

Про затвердження переліку шляхів
і напрямків транзиту товарів
через територію України

На виконання Указу Президента України від 14.07.95 № 614 «Про заходи щодо забезпечення контролю за переміщенням транзитом товарів через територію України» Кабінет Міністрів України
ПОСТАНОВЛЯЄ:

Затвердити перелік шляхів і напрямків транзиту товарів через територію України та пункти на митному кордоні України, через які здійснюється ввезення в Україну та вивезення з України товарів.

Прем'єр-міністр України

Є. Марчук

Міністр Кабінету Міністрів України

В. Пустовойтенко

* * *

РОЗПИСКА

Я, Романов Василь Іванович, одержав від інспектора відділу кадрів Київського виробництва “Інтеграл” Удовенко Валентини Миколаївни свою трудову книжку, яку зобов'язуюся повернути до 24 квітня 1997 року.

21 квітня 1997 року

(підпис)

Трудову книжку Романова В. І. Видано 21 квітня 1997 р.

Інспектор ВК

В. М. Удовенко

21. 04. 97

* * *

ХАРАКТЕРИСТИКА

Заступника начальника Управління
міжнародних зв'язків МЗС України,
ПЕРЕКОТИПОЛЕ Івана Васильовича,

1951 р. нар., освіта вища, кандидата економічних наук

Пан Перекотиполе І.В. працює на посаді заступника начальника Управління міжнародних зв'язків Міністерства закордонних справ України з вересня 1993 року. В червні 1990 року закінчив навчання на факультеті університету ім. Т.Г. Шевченка, одержавши диплом за спеціальністю “Міжнародні економічні відносини”.

З вересня 1991 по серпень 1994 року Іван Васильович працював у апараті Міністерства закордонних справ радником з економічних питань. У вересні 1993 року вступив на заочне відділення аспірантури при Київському державному університеті ім. Т. Г. Шевченка, яку закінчив у червні 1996 року, захистивши дисертацію на тему: “Розвиток і становлення економіки в країнах Східної Європи”. У червні 1996 року йому присвоєно науковий ступінь кандидата економічних наук.

Працюючи на посаді заступника начальника Управління міжнародних зв'язків МЗС України, п. Перекотиполе І. В. зарекомендував себе здібним, наполегливим, вимогливим керівником, завдяки чому досяг істотних успіхів у роботі.

Іван Васильович творчо застосовує в роботі свої знання та навички, вміє оперативно розв'язувати поставлені завдання. Постійно підвищує свій фаховий рівень. Володіє досконало англійською та італійською мовами, вивчає німецьку.

Неодноразово виїздив за кордон у складі урядових делегацій, де зарекомендував себе фахівцем високого рівня.

За успіхи в роботі п. Перекотиполе Івана Васильовича в серпні 1996 року нагороджено Почесною Грамотою Президента України.

Видано для подання за місцем вимоги.

Міністр

(підпис)

В.С. Сологуб

Начальник Управління

(підпис)

П.А. Загоруйко

01.07.99

* * *

Київське Акціонерне Товариство “Сокіл”

ТРУДОВА УГОДА

00.00.00 Київ № 97

Київське акціонерне товариство “Сокіл” в особі генерального директора Шаповала Івана Андрійовича, що діє на підставі Статусу АТ і далі називатиметься “**Замовник**”, з однієї сторони, та гр. Грінченко Анатолій Максимович, паспорт серії IV-СК, № 614278, виданий ВВС Оболонського РВК м. Києва 14.03.84, що мешкає у м. Києві на вул. Хрещатик, 18, який далі називатиметься “**Виконавець**”, з іншої сторони, уклали цю угоду про таке:

1. Предмет угоди

1.1 “**Замовник**” доручає, а “**Виконавець**” бере на себе зобов’язання виконати такі роботи: встановити пожежну сигналізацію в адміністративній будівлі АТ “Сокіл” за адресою: м. Київ, вул. Аральська, 17 до 27 грудня 1997 р.

1.2 “**Замовник**” забезпечує “**Виконавця**” всім необхідним для виконання роботи, передбаченої цією угодою.

2. Розмір і порядок оплати

2.1 За виконану роботу “**Замовник**” сплачує “**Виконавцеві**” 1700 (одну тисячу сімсот) гривень.

2.2 Оплата здійснюється не пізніше ніж 28 грудня 1997 р., а в разі дострокового виконання робіт – наступного дня після прийняття роботи, що фіксується в акті приймання робіт.

3. Відповідальність сторін

3.1 Сторони несуть матеріальну відповідальність за невиконання або неналежне виконання взятих на себе зобов’язань згідно з чинним законодавством.

4. Дострокове розірвання угоди

4.1 У разі порушення однією зі сторін зобов’язань за цією угодою інша сторона має право розірвати її в односторонньому порядку, попередивши про це другу сторону за 2 (два) дні.

5. Юридичні адреси сторін

«ЗАМОВНИК»

Київське акціонерне товариство “Сокил”– 25970, Київ-970,
вул. Аральська, 17
Розрахунковий рахунок №0007915224 в Мінському відділенні ПІБ
м. Києва, МФО 399300

«ВИКОНАВЕЦЬ»

Грінченко Анатолій Максимович, паспорт серії серії IV-СК,
№ 614278, прописаний за адресою: м. Київ, Хрещатик, 18.

«ЗАМОВНИК»

_____ І.А. Шаповал

«ВИКОНАВЕЦЬ»

_____ А.М. Грінченко

* * *

Директору заводу порошкової
металургії Кириленку О.І.
Григор’єва М.П., майстра
експериментального цеху

ЗАЯВА

Прошу надати мені відпустку на три дні без збереження заробітної плати у зв’язку з екзаменаційною сесією в Київському університеті з 05.01.00 по 20.01.00.

2 січня 2000 р.

М.П. Григор’єв

* * *

ЮРИДИЧНО-ЕКОНОМІЧНИЙ КОЛЕДЖ

ДОВІДКА

14 травня 2000 р.

м. Чернігів

№ 124-ВК

Грищенко Валентина Василівна працює в Чернігівському юридично-економічному коледжі на посаді викладача світової літератури.

Середньомісячна зарплата становить 120 (сто двадцять) гривень 60 копійок.

Видано для подання до Чернігівського міського відділу соціального забезпечення.

Директор	(підпис)	У.Г. Горицвіт
Головний бухгалтер	(підпис)	Р.Л. Іванчук
	* * *	

Протокол № 10-б
загальних зборів студентів IV курсу біологічного
факультету ХДУ

03.08.99

м. Харків

Голова Семиволос О. Я.

Секретар Розстригіна В. С.

Присутні: декан ф-ту проф. Гончаренко А. П., доц. Воробйов А. Ю.,
ст. викладачі: Кисельов Г. С., Герцева С. В., студенти IV курсу –
73 чол.

Порядок денний:

1. Підготовка до виробничої практики.
2. Заходи щодо благоустрою та озеленення університетського ботанічного саду.
3. Вибори делегатів на «Студфестиваль–2000».

І. СЛУХАЛИ:

доц. Воробйов А. Ю. — інформація керівника практики про умови, місце та термін її проведення.

Текст виступу додається.

ВИСТУПИЛИ:

1. Перцева С. В., ст. викладач — нагадала присутнім про факти порушення дисципліни студентами під час минулорічної практики.
2. Яремків В. П., студент гр. Б-42 – вніс пропозицію враховувати бажання студентів стосовно місця проходження практики.

УХВАЛИЛИ:

1. У зв'язку з епідеміологічною ситуацією у місті виробничу практику розпочати з 19.03.99.
2. Розглянути заяви студентів та запити зі шкіл щодо місця проходження практики.

II. СЛУХАЛИ:

Кисельов Г. С., куратор курсу, ст. викладач – зачитав довідку про кричущий стан оранжереї та території ботанічного саду.

ВИСТУПИЛИ:

1. Коваль С. Ю., студент гр. Б-41 – запропонував утворити групи за добровільним принципом для упорядкування території ботанічного саду.

2. Семенова І. К., студентка гр. Б-43 – внесла пропозицію звернутися за посадковим матеріалом до міського розсадника.

УХВАЛИЛИ:

1. Формувати групи практикантів за добровільним принципом кількістю не менше 15 чоловік.

2. Затвердити додатковий графік робіт для ремонту оранжереї та призначити відповідальним за його дотримання студента гр. Б-41 Кириленка Ю. Г.

III. СЛУХАЛИ:

Гончаренко А. П., декан ф-ту – інформація про час і місце проведення «Студфестивалю-2000» та умови добору делегатів.

ВИСТУПИЛИ:

1. ...

2. ...

3. ...

УХВАЛИЛИ:

...

Додатки:

1. Реєстраційний лист на 1 с. в 1 пр.

2. Текст виступу доц. Воробйова А. Ю. на 3 с. в 1 пр.

Голова

(підпис) О. Я. Семиволос

Секретар

(підпис) В. С. Розстригіна

* * *

Професійні судді не можуть належати до політичних партій та профспілок, брати участь у будь-якій політичній діяльності, мати представницький мандат, обіймати будь-які інші оплачувані посади, виконувати іншу оплачувану роботу, крім наукової, викладацької та творчої.

На посаду судді може бути рекомендований кваліфікаційною комісією суддів громадянин України, не молодший двадцяти п'яти років, який має вищу юридичну освіту і стаж роботи у галузі права не менш як три роки, проживає в Україні не менш як десять років та володіє державною мовою.

Суддями спеціалізованих судів можуть бути особи, які мають фахову підготовку з питань юрисдикції цих судів. Ці судці відправляють правосуддя лише у складі колегій суддів.

Додаткові вимоги до окремих категорій суддів щодо стажу, віку та їх професійного рівня встановлюються законом.

Захист професійних інтересів суддів здійснюється в порядку, встановленому законом.

Стаття 128. Перше призначення на посаду професійного судді строком на п'ять років здійснюється Президентом України. Всі інші судді, крім суддів Конституційного Суду України, обираються Верховною Радою України безстроково, в порядку, встановленому законом.

Голова Верховного Суду України обирається на посаду та звільняється з посади шляхом таємного голосування Пленумом Верховного Суду України в порядку, встановленому законом.

Стаття 129. Судді при здійсненні правосуддя незалежні і підкоряються лише закону.

Судочинство провадиться суддею одноособове, колегією суддів чи судом присяжних.

Основними засадами судочинства є:

- 1) законність;
- 2) рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом;
- 3) забезпечення доведеності вини;
- 4) змагальність сторін та свобода в наданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості;
- 5) підтримання державного обвинувачення в суді прокурором;
- 6) забезпечення обвинуваченому права на захист;
- 7) гласність судового процесу та його повне фіксування технічними засобами.

(Конституція України)

* * *

Room 219, 63 Melnikova Street
254050 Kiev, Ukraine
Tel/fax: (380 44) 213-9279
fulbrigh@carrier.kiev.ua

Шановний пане ректор,

Програма академічних обмінів ім. Фулбрайта висловлює Вам свою повагу та надсилає аплікаційні форми програми академічних обмінів ім. Фулбрайта на 2000-2001 навчальний рік. Програма академічного обміну ім. Фулбрайта для науковців та викладачів вищих навчальних закладів фінансується урядом Сполучених Штатів Америки через кошти, затверджені актом на Підтримку Свободи від 1992 року. В рамках програми науковцям надається можливість проведення наукових досліджень та читання лекцій в університетах Сполучених Штатів протягом одного або двох семестрів навчального року. Метою програми є розширення обміну науковою інформацією, зміцнення зв'язків між науковцями України та США, надання можливостей для наукової роботи в широкому спектрі соціальних та гуманітарних проблем. Очікується, що учасники програми після повернення на батьківщину відіграватимуть суттєву роль в проведенні реформаційних процесів в сфері науки та освіти.

Учасниками програми можуть бути викладачі вузів та науковці, які спеціалізуються в галузях суспільних та гуманітарних наук. Бажаючи взяти участь у конкурсі мають вільно володіти англійською мовою, мати ступінь кандидата або доктора наук.

Правова підтримка забезпечується урядом України згідно з Постановою Кабінету міністрів України № 287 від 4 березня 1996 року «Про затвердження Положення про умови матеріального забезпечення осіб, направлених за кордон на навчання, стажування, для підвищення кваліфікації».

Анкети надаються безкоштовно, дозволяється їх копіювання. Більш детальну інформацію можна отримати в Офісі Програми академічних обмінів ім. Фулбрайта за адресою: 252050 м. Київ, вул. Мельникова, 63, кім. 219. В електронній формі анкети можна отримати електронною поштою fulbrigh@carrier.kiev.ua або з Інтернетівської сторінки <http://www.usis.kiev.us/exchange/exchange.htm>

Заповнені анкети мають бути надіслані на адресу Офісу Програми академічних обмінів ім. Фулбрайта не пізніше 29 жовтня 1999 року. Будемо дуже вдячні, якщо Ви повідомите викладацький склад Вашого університету про цю програму.

Сподіваємось на плідну співпрацю.

З повагою,
Доктор Вілліам Глізон,
Директор Програми академічних
обмінів ім. Фулбрайта в Україні
* * *

ІСТОРИЧНИЙ АРХІВ

Розділ «Головні ідеї» із Статуту Кирило-Мефодіївського товариства

1. Приймаємо, що духовне і політичне з'єднання слов'ян є справжнє їхнє призначення, до якого вони повинні прагнути.

2. Приймаємо, що при з'єднанні кожному слов'янському племені належить мати свою самостійність, а такими племенами визнаємо: південно-русів, північно-русів з білорусами, поляків, чехів з словенцями, лужичан, ілліро-сербів з хурутанами і болгар.

3. Приймаємо, що кожному племені належить мати правління народне і дотримуватися повної рівності співгромадян за їхнім народженням, християнським віросповіданням і станом.

4. Приймаємо, що правління, законодавство, право власності і освіта у всіх слов'ян мають ґрунтуватися на святій релігії господа нашого Ісуса Христа.

5. Приймаємо, що при такій рівності освіченість і чиста моральність мають служити умовою участі у правлінні.

6. Приймаємо, що належить бути загальному Слов'янському собору з представників усіх племен.

(Кирило-Мефодіївське товариство)
* * *

**Додаткова угода до Договору
про надання послуг мобільного зв'язку № _____**

Сторони Договору про надання послуг мобільного зв'язку № 555830 (далі – Основний договір) уклали цю Додаткову угоду про наступне:

1.1 Додаткову угоду укладено терміном на 12 (дванадцять) наступних місяців, починаючи з дати підписання.

1.2 За цією Додатковою угодою Абонент отримує щомісяця (пропорційно дням місяця) 10 пільгових хвилин протягом 12 місяців, а для Абонента, мобільний номер якого обслуговується в пакеті з пільговими хвилинами, пільгові хвилини за цією Додатковою Угодою надаються додатково до пільгових хвилин тарифного пакету Абонента.

1.3 За місяць, у якому відбулося підписання Сторонами цієї Додаткової Угоди, пільгові хвилини за цією Додатковою угодою надаються тільки з дати підписання цієї Угоди і пропорційно дням, що залишилися до кінця місяця, в якому відбулося підписання цієї Угоди. У випадку зміни Абонентом тарифного пакету в період дії цієї Додаткової Угоди, за місяць, в якому відбулася зміна, пільгові хвилини за цією Угодою надаються з дати зміни тарифного пакету за дні, що залишилися до кінця цього місяця. Пільгові хвилини за дні місяця до дати зміни тарифного пакету або до дати підписання цієї Додаткової угоди – не надаються.

1.4 Основний договір може бути припиненим достроково (раніше терміну, вказаного у п. 1.1) лише за взаємною згодою сторін. Одностороннє розірвання Основного договору до закінчення терміну дії цієї угоди допускається лише на умовах п. 1.5 цієї Додаткової угоди, за рішенням суду, а також у випадку невиконання однією з сторін договору прийнятих на себе договірних зобов'язань шляхом письмового попередження другої сторони за 5 (п'ять) днів до розірвання договору.

1.5 При достроковому розірванні Основного договору до закінчення 12 послідовних місяців з дати підписання цієї Додаткової угоди з ініціативи Абонента, за винятком випадку невиконання УМЗ своїх зобов'язань згідно Основного договору, а також з ініціативи УМЗ у випадку невиконання Абонентом прийнятих на себе

зобов'язань згідно Основного договору (включаючи несплату щомісячних рахунків за надані послуги зв'язку), Абонент сплачує штраф у розмірі абонентської плати згідно тарифного пакета, на момент розірвання договору за всі повні місяці, що залишилися до закінчення 12 послідовних місяців з дати підписання цієї Додаткової угоди. У цьому випадку пільгові хвилини за цією Додатковою Угодою надаються до дня розірвання Основного Договору (не включаючи день розірвання Основного Договору).

1.6 Розірвання Основного договору не звільняє сторони від належного виконання своїх зобов'язань, що виникли до його розірвання.

1.7 У випадку, якщо протягом дії цієї Додаткової угоди Абонент тимчасово припиняє дію Основного договору, пільгові хвилини за цією Додатковою Угодою не надаються на період тимчасового припинення дії Основного Договору.

1.8 Ця Додаткова угода набирає чинності з дати її підписання сторонами, діє протягом 12 (дванадцяти) послідовних місяців з дати її підписання та скасовує дію тих положень Основного договору, які суперечать цій Додатковій угоді.

П омічаючи позначкою це віконце, Абонент виявляє своє бажання скористатися послугою «УМС-Пара».

Підписи сторін.

УМЗ

Абонент (для юр. осіб підпис керівника)

(П.І.В., серія та номер паспорта для приватних осіб)

Дата

М.П.

Дата

М.П.

(печатка для юр.осіб обов'язкова)

* * *

4 ТРАВНЯ 2002 РОКУ, № 93
КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 17 травня 2002 р. № 637

Київ

**Про внесення змін до Положення про порядок виробництва,
зберігання, продажу контрольних марок та маркування
примірників аудіовізуальних творів та фонограм**

Кабінет Міністрів України **ПОСТАНОВЛЯЄ:**

Внести до Положення про порядок виробництва, зберігання, продажу контрольних марок та маркування примірників аудіовізуальних творів чи фонограм, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13 жовтня 2000 р. № 1555 (Офіційний вісник України, 2000 р., № 42, ст. 1792), такі зміни:

пункт 6 викласти у такій редакції:

«6. Виготовлення контрольних марок здійснюється з урахуванням вимог Положення про порядок голографічного захисту документів і товарів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2001 р. № 171» (Офіційний вісник України, 2001 р., № 9, ст. 355);

у пункті 7 слова «голограмного знаку» замінити словами «голографічного захисного елементу»;

абзац перший пункту 9 викласти у такій редакції:

«9. Зразки та технічний опис контрольних марок затверджуються Державним департаментом інтелектуальної власності за погодженням з МВС і СБУ»;

пункт 10 викласти у такій редакції:

«10. Зберігання контрольних марок здійснюється відповідно до Положення про порядок голографічного захисту документів і товарів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2001 р. № 171» (Офіційний вісник України, 2001 р., № 9, ст. 355).

Прем'єр-міністр України
А. КІНАХ

* * *

ПІДПИСКА

(про невийзд)

2000 р. 10 місяця 15 дня місто Харків

Я, обвинувачений (підозрюваний) Сайко З.П. даю цю підписку слідчому в тім, що зобов'язуюсь до закінчення попереднього слідства й суду по кримінальній справі № 10/100 проживати в місті (селі) Харкові по вулиці Сумська в будинку № 10 квартира № 2 і нікуди з вказаного місця проживання без дозволу слідчого і суду не відлучатись, з'являтись негайно по першому виклику.

Про відповідальність по ст. 151 КПК України за порушення цієї підписки мені оголошено

Підпис обвинуваченого _____

Підписку відібрав
слідчий Петренко А.Г.

* * *

ДОРУЧЕННЯ

м.Київ

10 жовтня 2003 р.

Видане Грінченку Анатолію Максимовичу у тому, що йому доручається здійснити угоду з встановлення пожежної сигналізації в адміністративній будівлі АТ “Сокіл” за адресою: м. Київ, вул. Аральська, 17 до 30.10.03, для чого доручено вести від імені АТ “Сокіл” справи в усіх державних, кооперативних і суспільних організаціях, одержувати усі необхідні документи, розписуватися і здійснювати усі дії, пов'язані з виконанням цього доручення.

Повноваження з цього доручення не можуть бути передані іншим особам.

Доручення видане терміном на 1 місяць

Доручення зареєстроване за № 10/03

Начальник Шаповалов І.А.

Печатка

Головний бухгалтер Дмитренко В.А.

* * *

**АКТ
ПРОГОЛОШЕННЯ
НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ**

Виходячи із смертельної небезпеки, яка нависла була над Україною в зв'язку з державним переворотом в СРСР 19 серпня 1991 року,

– продовжуючи тисячолітню традицію державотворення в Україні,

– виходячи з права на самовизначення, передбаченого Статутом ООН та іншими міжнародно-правовими документами,

– здійснюючи Декларацію про державний суверенітет України, Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки урочисто

ПРОГОЛОШУЄ

НЕЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНИ та створення самостійної української держави – **УКРАЇНИ**.

Територія України є неподільною і недоторканною.

Віднині на території України мають чинність виключно Конституція і закони України.

Цей акт набирає чинності з моменту його схвалення.

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

24 серпня 1991 року.

* * *

Ректорові Українського
національного педагогічного
університету ім. М. Драгоманова
проф. Петренко Р. П.
Савченко Ганни Іванівни,
що проживає в м. Боярка
Київської області,
вул. Лісова, буд. 7

ЗАЯВА

Прошу допустити мене до вступних іспитів на філологічний факультет зі спеціальності українська мова і література. В 1999 році я закінчила СШ № 3 м. Боярки.

До заяви додаю: 1) атестат про освіту за №.; 2) характеристику для вступників до вузу; 3) довідку про стан здоров'я (форма № 286); 4) 4 фотокартки

7.07.1999р.

Г. Савченко

* * *

VI. 26 травня 1892р., Колодяжне.

Вельмишановний пане!

Простіть, що не зараз Вам одписала, а через день, – ніяк не могла раніше. Ось і тепер пишу урвавши час, бо сьогодні їду до Варшави, залишилось три години до від'їзду. За тиждень вернуся додому.

Спасибі Вам, щире спасибі за Вашу поміч та уважливість до мене! Коли б же я могла Вам колись чимсь віддячити... Добре, що можу відповідати по номерах, так буде більше з толком, бо він в моїх листах не завжди є.

Бачите, упертості не показую, з чим згоджуюсь, то слухаю, решта нехай буде по-моєму. Прошу Вас хорошенько, аби потримали коректуру в передмові до нашого Гейне, нехай там швидше друкують та висилають нам в листах. Пробачте мені такий лист.

Бувайте здорові. Спасибі.

Л.К.

Гроші, 25 рублів, посилаю як задаток на друк моїх віршів, ви їх хутко отримаєте.

(Із листа Лесі Українки до Івана Франка)

* * *

ТОВ СПЕЦЕЛЕВАТОРБУД
123/18 вул. Ливарна
34675 м. Дніпропетровськ
Україна

Пану Р. Х'юзу
Р. Х'юз енд Сан Лімітед
21 Мід Роуд
Свонси
Гламорган 3 ST 1 DR
Велика Британія

23 квітня 2000 р.
Вхідні: 45ЛР/45

Шановний пане Х'юз,

У найближчий час ми маємо намір розташувати у Вас велике замовлення, тому нам хотілося б знати про умови одержання кредитів, що надає Ваша компанія.

Як ви знаєте, протягом останніх місяців ми розташували у Вас низку замовлень та здійснили швидку та точну оплату, таким чином, я сподіваюся, наша компанія знаходиться у Вас на доброму рахунку. Не зважаючи на те, у разі необхідності, ми можемо надати рекомендації, наприклад, від компанії "Интеримпорт" (12, вул. Островна, м. Тула, Росія)

Прошу сповістити мене, чи ми зможемо оплачувати наступні рахунки за кредитними умовами, скажімо, щоквартально з подальшою повною оплатою за рахунками-балансами.

Щиро,

Помічник менеджера з комерційних питань

О. Василюк

* * *

Лист М. Вовчка до Т.Г. Шевченка.

Мій друже дорогий, Тарас Григорович!

Чую, що Ви усе нездужаєте. Їздили Ви на Україну, були Вам там пригоди, писали мені. Коли-то побачимось? Буду дожидати. Я тепер пишу до Вас з Риму: коли б же Вас сюди заніс якийсь човничок, щоб Ви не од людей почули, а на свої очі побачили, які тут руїни, дерева, квіти, а народ який, а яке тепло, яке сонце. Я була у Колізеї на самому вишку, на окні сиділа, а як звідти зійшла, то й сама на знаю. Була в Ватікані, коли б же Ви були там, Тарас Григорович. У мене є для Вас фотографія, та як Вам її передати? Ви напишіть мені словечко, коли час буде. Ви забули чи ні, що Ви названий батько? Коли взяли ім'я, то й взяли біду батьківську; тепер думайте і не забувайте.

Прощайте. Бережіть же себе, прошу Вас дуже. Щиро до Вас прихильна, М.М.

* * *

Міністерство легкої промисловості України
Харківська панчішна фабрика № 2

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор фабрики
(підпис) В. З. Козак
10.09.99

Акт № 4

07.09.99

м. Харків

про результати ревізії каси

Підстава: наказ директора ф-ки від 06.09.99 за № 34-б.

Укладено комісією у складі:

голова – заст. гол. бухгалтера ф-ки Кочегар Б. Т.,

члени комісії: ст. економіст Поровська З. Ф., бухгалтер
Гуменна О. О.

Присутні: касир ф-ки Боженко О. А., голова профспілки
Луцьков В. С.

У результаті проведеної ревізії встановлено:

1. Залишок грошей у касі станом на 07.09.99 згідно з касовою книгою і даними бухгалтерського обліку 847 грн 65 коп. (вісімсот сорок сім гривень шістдесят п'ять копійок).

2. Фактичний залишок готівки 547 грн 65 коп. (п'ятсот сорок сім гривень шістдесят п'ять копійок).

3. Нестача готівки становить 300 грн (триста гривень).

Комісія пропонує касирові ф-ки Боженку О.А. відшкодувати нестачу в сумі триста гривень до 20.09.99.

Акт укладено у трьох примірниках, що мають однакову юридичну силу:

1-й пр. – директорові ф-ки;

2-й пр. – до бухгалтерії ф-ки;

3-й пр. – касирові ф-ки.

Голова комісії

(підпис) Б. Т. Кочегар

Члени комісії

(підпис) О. О. Гуменна

(підпис) З. Ф. Поровська

Присутні:

(підпис) О. А. Боженко

(підпис) В. С. Луцьков

* * *

ТЕЛЕГРАМА

Термінова

Київ видавництво Либідь Бойко

Харківський університет поштою

ПРОСИМО ПРИЙНЯТИ ЗАМОВЛЕННЯ ПІДРУЧНИКИ
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ВИКОНАННЯ СПОВІСТИТЬ РЕКТОРАТ
ЗЛЕНКУ

161042 Харків Стуса 2

Ректорат університету

Зленку В. О.

Дата

Печатка

* * *

ДОГОВІР

м. Київ

_____ 2000 р.

Ми, що підписалися, директор Київського коледжу радіоелектронного приладобудування пан Анненков В. П., який діє на підставі наказу Міністерства освіти України про коледжі, з одного боку, і пан Береговий М. Ф., який працює в коледжі на посаді заступника директора з господарської частини, живе за адресою м. Київ, Хрещатик, № 6, кв. 20, паспорт серії МК 230483, з другого боку, уклали цей договір про таке:

1. Коледж доручає, а Береговий М. Ф. бере на себе матеріальну відповідальність за доручені йому товарно-матеріальні цінності.

2. При виявленні нестачі матеріальних цінностей, що прирівнюються до витрат і крадіжок, Береговий М. Ф. зобов'язується відшкодувати збитки.

3. Пан Береговий М. Ф. зобов'язується чітко виконувати установлені коледжем правила, накази, розпорядження щодо приймання, зберігання й видання товарно-матеріальних і майнових цінностей, а також вести їх облік і звітність.

4. Коледж зобов'язується надати відповідні ізольовані приміщення для зберігання товарно-матеріальних цінностей.

5. Цей договір про матеріальну відповідальність укладено на строк перебування на названій посаді пана Берегового М. Ф.

Й набуває сили з моменту його підписання обома сторонами.

Директор ККРП

(особистий підпис)

Матеріально відповідальна особа

(особистий підпис)

* * *

Part II

Define the functional style the following texts belong to. Distinguish the varieties of the style.

Comment on the language means employed in each of the style varieties and their role in realizing the text functional objectives.

Indicate typological features of the texts in English and Ukrainian and their peculiarities in each of the languages.

Be ready to give recommendations to translators working with these types of texts.

THE MECHANICAL MIRACULOUS

American Technological Sublime

by David E. Nye

MIT Press, \$35.00

BY THOMAS FRICK

The concept of the sublime has a long and complex history. The Latin word *sublimis*, literally «up to the lintel,» connotes something exalted. The verb form, which has been employed in both chemical and alchemical contexts, refers to a process of purification. The Enlightenment philosopher Edmund Burke wrote that the sublime is invested with a salubrious terror that «turns the soul in upon itself.» And the nineteenth-century philosopher Immanuel Kant, borrowing from Burke, further categorized the sublime as either «mathematical»— a soul-stirring encounter with something of vast and humbling magnitude — or «dynamic» — referring to potentially devastating events such as floods or volcanic eruptions.

In *American Technological Sublime*, David E. Nye, professor of American studies at Odense University in Denmark and author of the award-winning *Electrifying America*, attempts yet another definition, one that focuses on the role the sublime has played in the development of the United States. It ends up being less a definition than a rubric for the often contradictory aspects of our nation's burgeoning technological ambitions, but Nye's work is valuable nonetheless, since his account of technological wonders and their rhetoric in the country's imagination is consistently vivid and revealing.

The first wonder Nye studies, the completion of the Erie Canal, united «the militia, political leaders, merchants, mechanics, and the general public» in a self-conscious assertion of the value of their membership in a larger community, he writes. «A procession of canal boats wended its way from west to east, carrying a selection of products from the western states and territories that the canal would serve. The boats halted in every village of consequence for speeches, dinners, and fireworks.» Bands played; buildings and bridges were adorned with lights, flowers, and banners; flotillas, parades, banquets, and speeches abounded.

If the Erie Canal was the earliest celebration of our technological conquest, then the development of railroads was its apotheosis. So closely did the promotional impetus of the venture match the mood of the country that the Baltimore and Ohio Co., to inaugurate the first American railroad line, brought forward the last living signer of the Declaration of Independence, who uttered the less-than-immortal words, «I consider this among the most important acts of my life, second only to that of signing the Declaration ... if, indeed, second to that.» And as with the completion of the Erie Canal, artisans and workers were integral to the pageantry. Nye points out that during the general celebration they «did not merely march; they also demonstrated their crafts as they moved along the streets. The printers, aboard their car, printed an ode celebrating the day; the farmers threshed grain on one float and milked a cow on another; one of the painters completed a portrait.»

(T. Frick)

* * *

LUNCH WITH THE FT: MILTON FRIEDMEN

By Simon London

FT.com.site; Jun 06, 2003

HOLD TO YOUR HATS AND PREPARE TO BE AMAZED.

MILTON FRIEDMAN HAS CHANGED HIS MIND

“The use of quantity of money as a target has not been a success,” concedes the grand old man of conservative economics. “I’m not sure I would as of today push it as hard as I once did.” Granted, this is hardly a conversion of Damascene significance. But, heck, it’s a start. It also shows that, at the age of 91, Friedman still has his critical faculties

intact. The man once described as “the most consequential public intellectual of the post-war era” is still engaged – and engaging.

We are at the North Beach Restaurant in San Francisco. While he will be forever linked with the “Chicago school” of economics, Friedman and Rose, his wife and sometime co-author, moved to the area in the late 1970s when he retired from teaching.

The restaurant is only a couple of blocks from Friedman’s home and, it transpires, is a regular haunt. He receives a voluble welcome.

Those under the age of 40 are probably unaware how consequential Milton Friedman has been. His mild recantation on monetary targeting would have caused a sensation – and perhaps saved a lot of grief – had it been uttered 20 years ago. In the early 1980s, both the US and the UK set interest rates according to Friedman-style targets for money-supply growth. The common aim was to bring down inflation without the pain of recession.

The common outcome, however, was partial success. Inflation fell, but at enormous cost in terms of unemployment.

The fact that central banks the world over have given up trying to “fine-tune” economies to an imaginary perfect pitch is a measure of his wider influence. Money-supply targets may have been replaced by inflation targets – but the Friedman influence remains strong.

If this was not enough for lifetime, Milton Friedman the polemicist has been at least as influential as Milton Friedman the economist. His championing of small government, low taxes and market forces helped set the terms of public policy debate through the 1980s and beyond.

Listening to him it is easy to understand why his formula appealed to political leaders – think Margaret Thatcher and Ronald Reagan – who craved black-and-white answers to complex questions. As well as turning out academic papers and polemics, Friedman in his prime was also a prolific producer of newspaper articles. One of his most influential appeared in *The New York Times* magazine circa 1970, arguing that business should keep its nose out of social affairs and concentrate on maximizing returns to shareholders.

“The only responsibility of companies is to make a profit,” he wrote – providing thousands of future MBA students with an easy starting point for essays on the topic of corporate purpose.

“The shareholder notion is a very dangerous notion. It is a socialist notion. It says that employees are major shareholders. It is really a movement towards employee-run enterprises.” But what about the claim that human capital is as important to businesses as financial capital? Surely employees – the providers of human capital – should have some say in the way businesses are run?

His answer is twofold. First, human capital is not new. The share of wages and earnings in national income has been remarkably stable through the decades. Second, the best system of corporate governance is one that provides the best incentives to use capital efficiently. The self-interest of employees in retaining their jobs will often conflict with this overriding objective. Besides, shareholders enjoy none of the contractual protection enjoyed by employees. Thus, they bear the risk when a company fails.

(S. London)

* * *

NICOTINE USE AFTER THE YEAR 2000

Cigarette smoking is now regarded as a form of drug addiction. A landmark in this process was the 1988 report of the US Surgeon General, who concluded that addiction to nicotine resembles addiction to drugs such as heroin, cocaine, and alcohol. What distinguishes nicotine from other widely abused drugs is that its effects are subtle and do not cause socially disruptive intoxication, provoke violence, or impair performance. Yet deaths due to tobacco far outnumber those caused by all other drugs. The central paradox is that, while people smoke for nicotine they die mainly from the tar and other unwanted components in the smoke. Why have governments persisted in allowing the manufacture, extensive advertising, and promotion of such a lethally contaminated drug delivery system as the cigarette, while putting so little pressure on the tobacco industry to develop more purified forms of nicotine delivery?

The pressure for change has come instead from the pharmaceutical industry, driven by the search for more effective aids to smoking cessation. The initial development of nicotine chewing gum has now been followed by other products. Nicotine skin patches maintain stable blood nicotine concentrations over 4-16 h, whereas nicotine vapour

inhalers mimic the rapid absorption from cigarette smoking. At least five pharmaceutical companies have skin patches at various stages of testing, and clinical use of such patches is licensed in some countries. Other products undergoing clinical trials include a nasal nicotine spray, nicotine lozenges, and a nicotine vapour puffer. Although these nicotine replacement products are marketed as aids to stopping smoking, with further refinement some may also have potential for long-term use and, if permitted, might eventually replace tobacco on the open market.

If a strategy were adopted to sanction and encourage the use of purified nicotine products as substitutes for smoking, and at the same time impose stringent regulations on permissible constituents of cigarette smoke and progressively lower limits for deliveries of harmful components such as nitrosamines and nitrogen oxides, as well as of tar and carbon monoxide, the virtual elimination of smoking could become a more realistic health promotion target. It could also be achieved more quickly. The question is whether policy-makers will consider such a strategy and whether the antismoking movement would support or oppose it.

(The Lancet)

* * *

A TRIUMPH FOR A MAN WITH TWO LEFT FEET

NEW YORK – Boyd Gaines -LN emerged from his dressing room after a matinee of "Contact," famished and drained. He apologized for the time he had taken in collecting himself, and when it was suggested that post-performance recovery is the entitlement of every dancer, he shot his visitor a withering look.

«You've got that absolutely right,» another performer chimed in as he passed in the hallway beneath the Vivian Beaumont Theater, where the hit dance-play is now ensconced. «Boyd is a dancer.»

There was a hint of ribbing, along with comradely encouragement, in his colleague's voice, which changed the color of Gaines's disposition to one of outright embarrassment. This is clearly not a performer who gazes into a mirror and thinks: Hey, Fred Astaire.

«When they called me about doing the part, I kept trying to talk them out of it,» Gaines said a short time later. «I literally thought Susan Stroman had mixed me up with someone else.»

No, Stroman, the director-choreographer of “Contact,” did not have the wrong number. Though Gaines did not know an extension from an under-arm side by side, he was the performer Stroman wanted as the central figure in the final, swing-dance-inspired entry in her trio of dance plays.

The evening, set to recorded music ranging from Bizet to the Beach Boys, has proved so popular it has moved from Lincoln Center’s smaller Mitzi E. Newhouse Theatre to the larger, Tony-eligible Vivian Beaumont, where it is in previews before officially reopening on March 30.

It is fortunate that Gaines did not make a persuasive enough case against himself, for his moving performance as Michael Wiley, the successful, is suicidally lonely New Yorker of the show’s title piece, one of the most emotionally rewarding facets of “Contact.”

(P. Marks)

* * *

LEEDS STUDENT COMMUNITY ACTION

Most students believe that they would drop off the end of the world if they went beyond Leeds 6. Hunslet, Meanwood, Chapel Allerton and Chapeltown remain simply names to us even after three years here, and living in the University “ivory tower”. Most of our contact is with middle-class, able-bodied people between the ages of 18 and 22. It is easy to forget that for many people in Leeds, basic needs still have yet to be met, and it is equally easy to forget that we should be concerned about this. Still, in Leeds, many people live in sub-standard housing, kids are brought up in built-up deprived areas where recreational facilities are minimal. Physically handicapped people are denied access to jobs and places whilst mentally handicapped people are frequently misunderstood and “put away”. Elderly people often lead lonely lives, and some women are battered and physically abused. We think that all students should be concerned about such groups in the community and seek to do something positive to alleviate their hardship.

“Action” is a volunteer group which involves students with such groups and issues within the Leeds community. We rely on high student involvement and participation in order to be able to run various projects. We do a wide range of things including kids’ Saturday Clubs, when volunteers run games, drawing and painting sessions for kids; trips for

old people to local sights, swimming for physically handicapped people; English lessons for adult immigrants; working with maladjusted children; trips to the cinema for people who have suffered mental illness; days out for Vietnamese settlers and many other things. We are hoping to increase the range of our projects, for instance, work with mentally handicapped children. There is also the admin and entertainment aspects of “Action”. We rely heavily on good publicity so that students know what is going on, so we need lots of publicists, interested in designing and distributing. We also fund-raise so that we can buy things for our groups or organise trips, our major fundraising events are the Autumn ‘Fun Run’ around Woodhouse Moor and the Summer “Action Sedan Chair Race” when students from various societies go charging round the Union precinct in Sedan chairs. “Action Ents” is our entertainments section, which puts on music and drama for various projects.

We have now got a full-time “Action” worker, so we hope to double our activities in the community. SCAC (the Student Community Action Co-ordinator) will be able to help you decide what projects you want to do or help you set up something else you might be interested in.

- 1 child in 100 is born with some degree of mental handicap.
- 1 in every four become mentally ill at some stage in their lives.
- in England, about 11 million people are over 65 years old.
- over 100,000 families in the UK are homeless.
- 25% of violent crime is “wife” assault.
- 5.5 million people or 1 person in every 10 is disabled.

There are so many projects that you could get involved with that there must be one which you would find interesting. And even if you don’t think there is, let us know what you’d like to do and we’ll try to set it up for you.

We are not a group of earnest philanthropists who feel a moral obligation to do voluntary work. We enjoy ourselves on our projects and we feel that we benefit from them in that they give us a chance to see how people live who are not students, we learn as much from them as they can profit from our help.

We do, however, think you shouldn’t spend three years of your life getting a degree and closing your eyes to the less privileged around you. Join up with us on Bazaar Day, or leave your name and address in the

Action Office. Don't be afraid to come and talk to anyone from Action or attend our weekly meetings.

Remember: 'ACTION NOT WORDS'.

(E. Hiorns)

* * *

THE UNITED NATIONS ORGANIZATION

The United Nations Organization (UNO or UN) was established to maintain international peace and to foster international cooperation in the resolution of economic, social, cultural, and humanitarian problems. The UN was founded on 24 October, 1945 (United Nations Day), when the major powers ratified a charter that had been drawn up earlier in the year in San Francisco. There were 51 founder members, including the USA, which thus abandoned the isolationist stance it had taken to the UN predecessor, the League of Nations. Most of the countries of the world are now members of the UN, the chief exceptions being North and South Korea, Switzerland, and Taiwan, which lost its seat to the People's Republic of China in 1971.

The headquarters of the UN are in New York. The organization's main deliberative body is the General Assembly, which meets for three months every year. Each member state has one equal vote in the Assembly, which can only adopt recommendations: as a body of independent, sovereign states it cannot impose its will upon members.

The Security Council bears the chief responsibility for maintaining international peace. Its permanent members are China, France, Russia, the UK, and the USA; further ten members are elected by the General Assembly for two-year terms. Decisions, except on procedure, must be agreed by nine members, including all the permanent members (the so-called veto privilege). In the event of a breach of international peace the Council may commit military forces to an attempt to re-establish peace, as for example during the Korean War.

The Economic and Social Council (ECOSOCO) coordinates the economic and social work of the UN and has regional commissions in Europe, Asia and the Pacific, Latin America, Africa, and Western Asia. The principal judicial organ of the UN is the International Court of Justice. The Secretariat, headed by the Secretary General, is responsible for administration.

Other UN bodies are the United Nations Development Programme (UNDP), which fosters economic growth of the developing countries; its headquarters are in New York; the United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD), which encourages international trade, especially for the purpose of accelerating the economic development of developing countries; its headquarters are in Geneva; the United Nations Industrial Development Organization (UNIDO), which promotes industrial development in the developing countries, its headquarters are in Vienna; the United Nations Environment Programme (UNEP), which is concerned with international cooperation in the protection of the environment, its headquarters are in Nairobi.

There are in addition a number of specialized agencies, each charged with a specific function. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) is a specialized agency of the UN established in 1945 to promote international cooperation in education, science and culture. It collects and distributes information, provides operational assistance (e.g. funds for teacher training) to developing countries, and sponsors research. Its headquarters are in Paris. Objecting to administrative inefficiency and political bias, the USA withdrew in 1984 and the UK in 1985. Several other Western countries also considered following the suit.

Office of the United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) is a UN body established in 1950 to provide international protection for refugees. It seeks permanent solutions to their problems through voluntary repatriation, resettlement in other countries or integration into the country of present residence. The UNHCR has recently been concerned with refugees from Chile, Cyprus, Angola, and Vietnam. Its headquarters are in Geneva. It won the Nobel Prize in 1981.

United Nations International Children's Emergency Fund (UNICEF) is a UN body established in 1946 to carry out postwar relief work in Europe. It is now chiefly concerned with providing health care, education and improved nutrition to developing countries. Most of UNICEF's funds come from voluntary government contributions. Its headquarters are in Geneva. It won the Nobel Prize in 1965.

* * *

PARIS AS EU'S MOUTHPIECE

Moscow will find it hard to see eye to eye with the European Union as long as France holds the EU chairmanship

On July 1, France took the EU's rotating chairmanship for the second half of this year. Addressing the National Assembly in May, French Prime Minister Lionel Jospin named the three pivots of the French chairmanship: "Europe for economic growth and full employment," "Europe for the citizenry," and "Europe stronger and more efficient."

In the economy, the 15-nation EU intends to maintain a three-percent average annual growth over the next few years. Unemployment is unlikely to be wiped out completely, but it can be brought down. In the social sphere, EU citizens will enjoy a higher degree of protection.

Regardless of what country chairs the EU, its top priorities today are its forthcoming expansion, the reform of its groundwork institutions that expansion will involve, and support for the single currency. It is these historic tasks that, if implemented, will ensure Europe's future "strength and efficiency."

As for France, it feels that its responsibility for what is happening inside the EU reaches far beyond its chairmanship of the Union. Germany feels equally responsible, the two countries being the driving force behind the EU's development.

Over the next six months, the EU will speak with France's voice. This also applies to Russia, which over the past year bore the full pressure of France's tough line on Chechnya. Moscow has already responded in kind: President Vladimir Putin is in no hurry to pay a visit to France – a gesture frowned upon by that country's government.

Given that the majority of antidumping suits brought against Russian exporters by the European Commission have French origin, Moscow might feel really disheartened. However, Russia and France have always been regarded as "privileged" partners in Europe, so they stand a good chance of overcoming these difficulties.

(A. Portansky. Vremya MN)

* * *

On August 5, 1867, President Andrew Johnson, — convinced that Edwin M. Stanton, the Secretary of War, was seeking to become the almighty dictator of the conquered South — asked for his immediate

resignation, but Stanton declined to resign before the next meeting of Congress. Then the President suspended Stanton and appointed in his place the one man whom Stanton did not dare resist— General Grant. But on January 13, 1868, an angry Senate insisted on Stanton's return. Then President Johnson who was anxious to obtain a court test of the act he believed obviously unconstitutional, again notified Stanton that he had been removed from the office of Secretary of War.

The Congress charged the President with having violated the law and broken the will of the Congress.

With the President indicted by the House, the trial for his conviction or acquittal began on March 5, 1868 in the Senate, presided over by the Chief Justice, though the actual cause for which the President was being tried was missing.

But every other element of the highest court-room drama of those days was present. To each Senator the Chief Justice administered an oath «... to do impartial justice». The Chief Prosecutor for the House was General Butler, a Congressman from Massachusetts. But as the trial progressed, it became apparent, that the Republicans were not going to give the President a square deal, but intended to depose him from the White House on any grounds, real or imagined.

Telling evidence in the President's favour was excluded as the integrity of that court was doubtful, attempted bribery and other forms of pressure were rampant. The chief interest was not in the trial of evidence, but in the tallying of votes necessary for conviction.

27 states (excluding the unrecognized Southern states) in the Union meant 54 members of the Senate and 36 votes were required to constitute the two-thirds majority necessary for conviction.

All twelve Democratic votes were lost and the 42 Republicans knew that they could afford to lose only six of their own members if Johnson were to be convicted

But six Republicans indicated that the evidence so far introduced was not sufficient. The voting commenced...

By the time the Chief Justice reached the name of Edmund Ross, Senator of Kansas, 24 «guilties» had been pronounced, 10 more were certain and one other practically certain, so only Ross's vote was needed to obtain the 36 votes necessary to convict the President.

When the Chief Justice put the question to him: “Mr Senator Ross, how say you? Is the President guilty or not guilty?” every voice was still, every eye was upon the Senator from Kansas. Then Ross answered unhesitatingly, “Not guilty!”

The deed was done, the President saved, the trial as good as over and the conviction lost.

(J. F. Kennedy)

* * *

FOUR YOUNG ALUMS OF FSA/FLEX HIGH-SCHOOL EXCHANGE PROGRAM REFLECT ON THEIR FORMATIVE DAYS IN THE UNITED STATES

Leaving the comforts of home to live in a foreign country for a year is an enormous challenge for any 16 year old. Yet each year hundreds of Ukrainian teen-agers leave their families and friends to spend one academic year in the United States as part of the U.S. government-funded Freedom Support Act Future Leaders Exchange Program (FSA/FLEX). Each scholarship recipient lives with a host family and studies in a U.S. high school.

Overcoming homesickness, culture shock and language barriers, these students immerse themselves in the American lifestyle, making new friends, forming strong bonds with their host family and creating their own special niche.

When they do finally return home, they are changed individuals. But are they ready to become leaders?

The staff at the American Council for International Education: ACTR/ACCELS, the non-governmental organization that administers the FSA/FLEX program, thinks so.

«They come back with a stronger sense of patriotism. They no longer hold such a negative view of Ukraine, or an overly positive view of the rest of the world,» said Helen Birtwistle, FSA/FLEX Kyiv program hub director.

«Before they leave they are unsure what they want to do,» she added. «They come back with a stronger career sense: “I want to succeed.” American youth tends to start working earlier on to become independent, and many [participants] try to create similar situations for themselves here.»

Since 1993, almost 1,900 high school students from Ukraine have participated in the FSA program.

(A. Kozmin)

* * *

GUN FOUND IN JAIL

Prison chiefs were facing renewed criticism last night after a second incident involving the smuggling of guns to high-security inmates in less than a week.

Parts of a small handgun were found inside Durham Prison on Tuesday.

Last Friday, two guns were used in a failed break-out bid by six high-security inmates – five of them IRA men – at Whitemoor Prison, Cambridgeshire.

Last night, a man of 30 and a woman of 32, both from Wearside, were charged by detectives at Chester-le-Street, County Durham, under the 1968 Firearms Act.

They were arrested after six bullets and a small amount of cannabis were found during a search of visitors to the jail. This led to all the component parts of a small Derringer-type weapon being found during a three-hour search at the prison.

Prison managers admitted that the find had revealed a failure in security but stressed that the gun was discovered in time to prevent an escape bid.

It is understood a high-security prisoner has been switched to another jail.

He is believed to be Simon Bowman, 29, from Sunderland, who is serving a 12-year sentence and has been on the run twice in the past four years.

(Western Mail)

* * *

RAIL PROBE BLAMES DRIVER

An internal inquiry into a train derailment during a strike by signal workers has concluded that the driver was to blame, Railtrack said yesterday.

The incident happened last Thursday at Bickley, Kent, when a passenger train came off the rails.

After a two-day inquiry the company said that the driver of the train was responsible for the derailment by passing a red signal at Bickley Station and then reversing his train without authority.

The driver, who has been taken off driving duties since the incident, now faces a disciplinary hearing which could lead to his dismissal. Chris Jago, director of Railtrack South, said the inquiry had «rigorously examined» the incident and the findings had been accepted by the rail unions as well as the Railway Inspectorate.

«The inquiry established that the signalling arrangements in place because of the strike did not contribute in any way to this derailment and the staff in the signalling centre acted correctly.

«No defect in the points and signals or on the train were found which would play a part in the incident.»

Representatives of the train drivers' union ASLEF and the Rail Maritime and Transport Union attended the inquiry as observers.

(Western Mail)

* * *

PARIS — The chief prosecutor at a special court here recommended on Friday that an appeals court drop charges against three former cabinet ministers in a 1985 contamination of 1,300 people with AIDS-tainted blood.

Jean-Francois Burgelin called the actions of a former Socialist prime minister, Laurent Fabius, former social affairs minister, Georgina Dufoix, and former deputy health minister, Edmond Herve, «involuntary and stemmed from negligence rather than malicious intention.»

The three were under investigation for «complicity in poisoning,» in part for opting not to purchase U.S. -made AIDS test equipment.

(AP)

* * *

TURKS SAY CYPRUS GETS MISSILE GEAR

ANKARA – Turkish intelligence officials have learned that radar and control panels for five Russian-made air-defense missile systems have reached the divided Mediterranean island of Cyprus, the Hurriyet daily reported Friday.

But a Greek Embassy spokesman, Nikos Papaconstantinou, said the report was unfounded.

The Turkish newspaper said the parts were transferred from ship to ship in several Mediterranean ports to elude surveillance by Turkey, which has threatened to use force to stop deployment.

(AP)

* * *

FURCHET

Furchet has many locations, but its location in Podil on Yaroslavska Street is the only one large enough to qualify for this contest (Although a new location, which opened on Aug. 25 on 165 Gorkoho, comes close to qualifying).

The Podil Furchet is a bit smaller than the competition. And there's so much junk in its aisles that it almost seems like a warehouse. But it still remains one of the better supermarkets in town because of its convenient location, parking lot, and the fact that it's open 24 hours (although locals tell us they don't really stay open all night).

Furchet has a few unusual products, namely a special counter of sausages manufactured using German technology. The result is a wide variety of different flavors of European-style sausages.

Keeping up with the trend of creating supermarkets that go beyond the basic groceries and foodstuffs, Furchet also boasts a furniture display room upstairs. It also has a wide array of Canon cameras and accessories, which include not just the average point-and-shoot cameras, but a variety of interchangeable zoom and wide-angle lenses for 35mm cameras.

PRICE INDEX RATING: Hr 71.89

PLUSES: 24 hours is nice, even if they are lying, boasts an immense Pez display rack; can buy multiple beers and lounge on the new furniture upstairs under the false premise you might buy it.

FUSSES: A locker room is more organized; need a topo-map to navigate the curious, asymmetrical layout.

Most unusual product: Canon zoom lenses.

PAYMENT: Cash only.

HOURS: Open 24 hours, 7 days a week.

(Kyiv Post)

* * *

GAZPROM WANTS GAS CONSORTIUM

MOSCOW (Reuters) – Russia’s Gazprom and leading European natural gas companies plan to form a consortium to consider building a pipeline through Poland and Slovakia, a government source said on Aug. 28.

The source said Gazprom would be joined by Germany’s Ruhrgas and Win-tershall, Gas de France and Italy’s Eni.

«Gazprom has said for a long time that it is necessary to diversify gas export routes in order to increase export volumes,» the source said.

Gazprom officials were not immediately available for comment.

Gazprom has previously said that it planned to build an approximately \$1 billion, 600-kilometer gas pipeline through Belarus, Poland and Slovakia to link its Yamal-Europe line with gas lines in Eastern and Western Europe.

That line could have a capacity of 25 billion to 30 billion cubic meters per year, and would bypass Ukraine, which the company has accused of siphoning gas transiting its territory.

(Kyiv Post)

* * *

Welcome home alumni Class of '98! Your return puts the total of FSA/FLEX alumni at just about 6000 throughout the NIS. That’s a force of future leaders to be reckoned with! Your arrival isn’t the end of your FSA/FLEX experience – it’s the beginning of the next stage. Now it’s time to use that knowledge and those skills you developed in the U.S. to do something productive here at home. You all have so much potential – I think this time is even more exciting than when you were in the States !

There are plenty of senior alumni (a little over 5000) to help you readapt to life at home; they know what you’re going through! They can also share their past activities and get you involved in new ones . They are still recuperating after exams and are just waiting for you all to breathe new life into the alumni clubs. Your energy and enthusiasm will be greatly appreciated.

In this issue there are some «welcome home» articles dealing with reentry feelings as well as pieces on this issue’s main theme of education. The next issue will cover alumni attitudes towards marriage – is the

younger generation viewing marriage differently than their parents? How do alumni feel about wives with careers.? Who will take care of the kids? Who will do the housework? Will alumni marry for love or for practical reasons? Did the experience in the U.S. change attitudes at all? It's YOUR newsletter; send in your submissions!

(M. Ruane)

* * *

SCOTTISH PARLIAMENT GOES AFTER FEUDAL LAND RIGHTS

Scotland's new parliament is saddled with the task of challenging over a century of feudal land ownership, according to a report in the Jan. 13 London Financial Times. Scotland's Parliament, which came into being this year, is planning land reform that includes correcting «Highland clearances of the 19th century, during which hundreds of thousands of crofters [tenant farmers] were evicted from large estates,» reports the Times. The huge estates that were thus created still exist, and often encompass dozens of villages, which have no say when the estates are sold or change hands through inheritance. «For a First World country, the concentration of land ownership in Scotland is shocking. About 600 individuals – usually aristocrats or reclusive foreigners, or fat cats from the City – own 50% of the land,» admits the mouthpiece of the City of London.

Scottish Secretary Donald Dewar has proposed that local communities should have «first refusal» on buying big estates when they come up for sale, at a price set by a government-appointed value, rather than by the market. Money from the National Lottery would be available to help. However modest, this land reform raised a cry from landowners who claim that it would bankrupt agriculture – meaning their right to hunt deer and grouse on vast estates.

Next door in England, 80% of the land is still owned by the aristocracy, a very large part of it by the Crown.

(EIR)

* * *

SENIOR MP BLASTS “NEW LABOUR” AS “OLD TORY”

Senior Labour Party Member of Parliament Derek Foster charged that British Prime Minister Tony Blair is «prostituting» the party's

traditional trade union-based philosophy with his «Third Way» ideology, in an interview with the Jan. 17 issue of Newcastle's Sunday Sun. Foster, who represents the Bishop Auckland district in England's impoverished Northeast, has been a Labour Party activist for four decades (almost longer than Blair has been alive), including Chief Whip from 1985-95 and parliamentary private secretary to Labour MP Neil Kinnock. He currently heads the Parliamentary Working Group on Manufacturing Industry.

A week earlier Blair had given a speech hailing New Labour as the party of the expanding middle classes. Foster responded that Blair's statement was a «prostitution of the vision which created Labour out of the trade union movement.» He charged that « this New Labour government is not fit to polish the boots of the postwar Labour government» headed by Clement Attlee. «New Labour are neither new nor Labour in my book. They look like old Tory.»

«Unemployment and poverty» are the main issues now facing Britain, Foster asserted, adding that, under Blair, Labour «has lost its grasp of the common thread. ... I don't think there is an economist in the Cabinet ... Tony Blair wants a coalition with the Liberal Democrats, he wants to forget us. ...Labour doesn't seem to take manufacturing industry seriously. Monetary policy is designed for the prosperous financial services businesses in the south and southeast.»

The Sunday Sun covers Foster's comments as its lead story, under the bannerheadline: «Blair Doesn't Even Like Labour»

(EIR)

* * *

RAUL SALINAS CONVICTED IN RUIZ MASSIEU MURDER

On Jan. 21, a Mexican judge found Raul Salinas de Gortari, the older brother of former President Carlos Salinas de Gortari, guilty of helping to order and plan the 1994 murder of Jose Francisco Ruiz Massieu, the Secretary General of the ruling Institutional Revolutionary Party (PRI). Salinas received a 50-year prison sentence. He was also found guilty of unrelated charges of using false documents and making false declarations. The Wall Street Journal quoted an unnamed senior law enforcement official: «This is the most wonderful thing. It means there is one less rat on the street.»

«It couldn't have been any worse,» was the comment of Salinas family lawyer Juan Velasquez.

But, it can get much worse, especially for the Salinas family, Citibank, and President Salinas's political friends, former U.S. President George Bush and his sons, Texas Gov. George Bush and Florida Gov. Jeb Bush. Mexican authorities are still pursuing drug-trafficking charges against Raul Salinas following up on the Swiss government's official finding in October 1998, that the money he stashed in Switzerland, was paid to him by top leaders of Colombia's Cali and other drug cartels. Salinas was paid millions, the Swiss found, to secure protection for the transformation of Mexico into a major cocaine transshipment route, at a time when President Carlos Salinas and President George Bush were laying the groundwork for the North American Free Trade Agreement, which vastly facilitated drug smuggling.

(EIR)

* * *

ROMANIA'S FASCISTS MANIPULATE MINERS

Romania's fascist parties are manipulating the legitimate rage of the nation's coal miners and other unionists, for the purpose of overthrowing the government of Prime Minister Radu Vasilyev and President Emil Constantinescu. In the past two years, because of International Monetary Fund (IMF) "reforms,» 100,000 miners have lost their jobs, and another 100,000 are now slated for lay-off. In response, miners were sucked into making a protest march on Bucharest by trade union head Miron Cozma, who happens to be an executive member of the fascist Greater Romania Party (PRM). The protest was timed to coincide with the opening of talks between the government and the IMF, making it more difficult for the Bucharest government to offer compromises to the unionists.

On Jan. 21, the protesting coal miners were stopped about 100 miles from the capital by a large contingent of special police. Cozma, together with PRM head Vadim Tudor, have called for a general strike and the overthrow of the government in retaliation.

(EIR)

* * *

BE FAITHFUL TO THE ONE YOU LOVE

It was a fairytale romance in a faraway land. My first visit to Kyiv back in May was a dream come true. The golden cathedrals, cobblestone streets and simple street corner markets of Kyiv caught my eye. The Russian salad and borsch whet my appetite. The people of Kyiv captured my heart.

Then came the Syrian-blooded, blue-eyed beauty from Donetsk. I'll call this person «Vie,» an appropriate name because it calls to mind the mythical creature from the popular Gogol tale with the same title who didn't let anyone pull the wool over his eyes.

Vie taught me some very important lessons about fidelity – you know, that old-fashioned moral code that tells us it's good and right to be faithful to the one you love. These concepts transcend international boundaries, or so I thought.

After three months of daily phone calls to Kyiv during which we repeatedly declared our love and devotion for each other (you should see my phone bill.), we decided we would live together in Kyiv. So Prince Charming (that's me) left his family, friends and life in New York and set out to be with his true love in Ukraine. Now comes the part of the fairytale where things go terribly wrong. Not long after I'd arrived Sept. 2 (two days to be exact), Vie decided that it would be best if we lived separately for awhile. With no friends or relations here in Kyiv, I found myself sleeping on the floor in the bedroom of the brother of a girlfriend of Vie's. A couple of days after that, I was informed by acquaintances that Vie had another man and was «in love» with both him and me.

To say I was contused, hurt and felt completely abandoned by all this would be putting it mildly. I'm no saint, and I do have a tendency to rush into things at times in my life. But I thought that when two people say they love each other and want to share a life together, it means just that. Are the rules of the game different here in Ukraine when it comes to romance and fidelity? If so, I'm not so sure I want to play.

(J. Maresco)

* * *

KIMIKO – JAPAN

There are now more than two dozen Japanese companies in Tyne and Wear in the northeast of England. Many Japanese families now live there.

Kimiko Kinoshita Wood came to Britain as a bride six years ago. “There is much more freedom for women here,” says. “It is sometimes difficult for Japanese women to adjust.”

For Kimiko, the change was easy because she is a translator and speaks English fluently. Also, she has an English husband. “Attitudes to women are very different,” she says. “Japanese wives come to Britain and after a while they discover they can have a life of their own outside the home. They don’t have that kind of freedom in Japan.”

In Japan it is unusual to see men shopping with their wives, helping in the house, or babysitting. But Kimiko’s husband, John, a shipping engineer, happily lends a hand with the children. John says that Japanese husbands soon adapt in Britain, and seem to relax more with their families.

Education is one thing that worries Kimiko. In Japan, children go to school six days a week and work much harder than English children. Another complaint is that shops haven’t many clothes for small women!

(B. Collyer)

* * *

AL GORE IS THE BORE WHO JUST CAN’T BE BEAT

It’s over. A landslide. One of the easiest victories in a presidential election in years. President Al Gore will be inaugurated next January with one of the biggest mandates in recent history.

Just kidding. But behind the joke lies something real. If you examine the presidential elections since 1948, and if you believe opinion polls tell you something real, and if you further hold that the state of the economy is critical in deciding the outcome, then this November’s election doesn’t look like a cliffhanger at all.

The polls may now be saying that George W has a comfortable lead, but, taking the long, cynical view of how electorates actually decide their future, Gore has it in the bag.

The Washington Post recently approached the handful of top American political scientists who specialise in electoral analysis. Each of them has devised elaborate mathematical equations to predict electoral outcomes.

They differ somewhat in the emphasis they give to several variables but the statistics they feed into their computer models seem sensible enough: personal disposable income, the percentage of people who say they're better off than they were a year ago, approval ratings of the outgoing president, rates of economic growth, and so on.

If you're extremely clever, you can devise a model that would have accurately predicted all of the last 13 election cycles. Before the 1950s, the data aren't reliable enough. But since then, the record is impressive. Take Professor Christopher Wlezien, of the University of Houston. In 1988 his model predicted George Bush's vote to within 0.6%. In 1996 he picked Clinton's November share of the vote to within 0.1%.

Right now, Wlezien's computer model predicts that Gore will win 56.1% of the two-party vote.

In Britain, the political consensus seems to be that a good economy makes other social issues, such as asylum seekers and Magdalen College admissions, more important. In America, the academic consensus is that a good economy makes politics almost irrelevant.

(A. Sullivan. News Review)

* * *

UKRAINIAN PILOTED PLANE CRASHES AGAIN IN ANGOLA

An An-24 plane, chartered by the Asa Pesada Company, crashed last Wednesday in Angola immediately after takeoff at the Luanda Airport. The Foreign Ministry of Ukraine quotes the Russian Federation Embassy in Angola as saying that the crash claimed the lives of 38 passengers and 4 crew members, including three citizens of Ukraine. It was not confirmed whether the fourth crew member is a Ukrainian citizen. The RF embassy has also handed over the passport copies of the dead Ukrainians furnished by the Angolans. As the Ukrainian foreign affairs agency reports, information on the Angola tragedy has been sent to the consular sections of regional police authorities to be forwarded to the next of kin of those killed. The Embassy of Ukraine in the South African

Republic has been instructed to consider, together with the Russian Embassy, how to transport the bodies of the Ukrainian victims home.

It is still unclear what caused the crash. Preliminary information says the disaster could have been caused by an engine failure during takeoff (the plane fell five minutes from the runway). Asa Pesada management has reported rescuers found the black box at the crash site. If decoded, its recordings may help clarify the true causes of the crash. It is the second crash of an Antonov plane over the past three weeks: on October 31 an An-26 crashed near the Angolan town of Saurimo, killing about fifty passengers and six crew members. The plane was piloted by four Ukrainian citizens. The causes have not yet been determined. Meanwhile, the Portuguese news agency LUSA quoted a UNITA anti-government group's report as saying that the plane was shot down by its fighters. UNITA, which has been waging armed struggle against Angola's central government for many years, claimed that the plane was carrying «diamonds extracted from our soil.» However, the country's government said this was a false claim and the disaster had been caused by a fault in one of the engines.

(S. Solodky, The Day)

* * *

КОНТУРИ МАЙБУТНЬОЇ УГОДИ

Сьогодні в парламенті – черговий день прийняття рішень з питань, котрі обговорювалися раніше. А отже, і черговий день випробування для депутатської більшості, адже лише голосування показує справжній її кількісний та якісний рівень. Можливо, ці обидва чинники помітно зростуть, оскільки лідер новоствореної в парламенті депутатської групи “Регіони України” Володимир Рибак у вівторок повідомив, що група увійде до більшості. А це 16 депутатів. Утім, В. Рибак переконаний, що вже найближчим часом “Регіони...” збільшаться до 25-30 парламентаріїв.

А вчора Координаторська рада більшості на своєму засіданні розглядала проект договору про співробітництво між Верховною Радою і Кабінетом Міністрів. Сьогодні означений документ має розглядати й уряд. Напередодні співголова робочої групи віце-спікер парламенту Степан Гавриш зазначив, що скоріш за все такий документ називатиметься “політичною угодою”, яку підпишуть Голова

Верховної Ради і Прем'єр-міністр у присутності Президента України Леоніда Кучми.

Документ, за словами віце-спікера, складається з трьох частин – “політичних принципів відносин” уряду і парламенту, “формул перспектив цих відносин” і взаємних зобов'язань. С. Гавриш висловив думку, що підписання такого документа свідчатиме про політичну підтримку Кабінету Міністрів з боку Верховної Ради.

Інший співголова групи, перший віце-прем'єр-міністр Юрій Єхануров висловив думку, що координаційна рада парламентської більшості обговорить і питання про підготовку доповнення до угоди з переліком із 43 законопроектів, визначених Президентом як невідкладні. За його словами, прийняття цих законопроектів дасть можливість урядові створити цього року “фактично нове економічне середовище”. Він також від імені уряду висловив задоволення рівнем підготовки документа. Ю. Єхануров повідомив, що, найімовірніше, в п'ятницю о 9.00 відбудеться зустріч керівників фракції і груп більшості з Прем'єр-міністром для узгодження тексту документа.

За словами членів робочої групи, “сторони” дійшли згоди про таке: здійснювати конструктивну взаємодію законодавчої та виконавчої гілок влади на засадах консолідації українського народу, забезпечити правові гарантії діяльності політичної опозиції, реалізувати принципи розподілу влади, послідовно проводити реформування. Представники парламенту й уряду обіцяють утримуватися від дій, що можуть спричинити суперечності й конфлікти між законодавчою і виконавчою гілками влади та викликати політичну напруженість у суспільстві. Вони зобов'язуються розв'язувати взаємні проблеми лише шляхом політичних консультацій, спрямованих на досягнення взаєморозуміння. Верховна Рада бере на себе зобов'язання законодавчо забезпечувати виконання програми діяльності Кабінету Міністрів, невідкладно розглядати законопроекти, подані Президентом України, урядом, а також забезпечувати законодавче урегулювання діяльності Кабінету Міністрів шляхом прийняття найближчим часом закону про Кабінет Міністрів, вдосконалити правові засади діяльності, в тому числі підпорядкованості Фонду податкової адміністрації та Митної служби України.

У свою чергу, уряд також бере на себе певні зобов'язання. Зокрема, забезпечувати послідовне здійснення програми діяльності “Реформи – заради добробуту”, законодавчих актів, прийнятих Верховною Радою. Уряд також зобов'язується розробляти і попередньо узгоджувати з комітетами Верховної Ради законопроекти, проекти міжнародних угод, залучатиме представників профільних комітетів до участі у переговорах стосовно укладання міжнародних угод. Уряд щоквартально інформуватиме депутатські фракції про хід виконання програми діяльності Кабінету Міністрів, проводитиме політичні консультації з депутатськими фракціями (групами) у Верховній Раді стосовно призначення та звільнення членів Кабінету Міністрів України, керівників інших центральних органів виконавчої влади, голів місцевих державних адміністрацій, а також консультуватиметься у проведенні регіональної кадрової політики. Сторони дійшли згоди про доцільність запровадження інституту представника Кабінету Міністрів у Верховній Раді, функції якого здійснюватимуться за пропозицією депутатських фракцій одним із народних депутатів України на умовах ротації.

(Україна і світ)

* * *

ДО ЮНОГО СЕРЦЯ

Так, це до тебе, саме до тебе це слово! Це від тебе залежить зараз, чи перерветься золота нитка тисячоліть, а чи оживе і заграє на сонці! Це від тебе, саме від тебе залежить, чи джерело рідної мови замулиться в твоїй душі, а чи пружно і вольно дихатиме! Океаном дихатиме!

Тільки рідне слово, виплекане твоїм родом і народом, має таємничу здатність тримати людину у повноті її історичного і духовного буття. Тільки від порога рідної мови ти можеш виходити на широкі магістралі світу. А безмір світовий і космічний не дасться тобі в руки, коли ти будеш безбатченком. Чуєш, пісня лунає, ти мимохідь тягнешся вслід за нею – вона старіша від тебе на тисячоліття і на тисячоліття молодша. Слово у пісні, як вода у ріці. Жива вода рідної мови на ноги зведе тебе і тоді, коли ти зневірився вже у всьому. І перше слово твоє, до мами звернене, материнське слово хай розширює твої груди озоном людської гідності. Це ти несеш слово в серці, як наполохану пташку. Слово довірилося тобі

і повірило в тебе. Не сполохай рідного слова, а захисти його, до серця притули, життям своїм переповни. Ти, саме ти – і ніхто інший!
(О. Бітнер)

* * *

Шановні земляки!

Вітаємо вас зі святом – Днем місцевого самоврядування!

7 грудня, згідно з указом Президента від 25 листопада 2000 р., Україна вперше відзначатиме свято народовладдя, демократизації суспільних відносин, зміцнення української державності – День місцевого самоврядування.

Місцеве самоврядування є гарантоване державою право участі широких верств населення, об'єднаних у територіальні громади, та органів, які вони обирають, вирішувати самостійно питання місцевої влади. Для багатьох країн світу це той інструмент, що дозволяє відчутти себе членом державного організму.

Прийняття 7 грудня 1990 року Закону “Про місцеві ради народних депутатів Української РСР та місцеве самоврядування” відкрило в Україні, вперше серед республік тодішнього СРСР, шлях до створення правових засад розвитку місцевого самоврядування. Гарантією незворотності процесу стали прийнята 28 червня 1996 року Конституція України, а потім і Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні”, ухвалений Верховною Радою України 12 червня 1997 року.

Для нашої країни успішний розвиток місцевого самоврядування – це історичний шанс переходу від тоталітаризму до демократії, можливість для всіх нас не втратити ініціативи і волі, усвідомити свої власні політичні, економічні й культурні інтереси, сприймати і осмислювати себе в суспільному житті.

Історія свідчить – нація повинна щодня підтверджувати своє право на існування свідомим ставленням кожного громадянина до подій у своєму місті, регіоні, в своїй країні. Тільки за таких умов усі гілки влади в державі здатні перетворити політичний вибір народу на реальні соціально-економічні досягнення.

Розбудова України – це складна історична дорога. Цю дорогу можна подолати тільки разом!

**(Голова Харківської облдержадміністрації Є. Кушнар'юв.
Голова Харківської обласної ради В. Тягло)**

* * *

ХАРКІВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА – 195

28 січня Харківський Національний університет ім. В. Н. Каразіна відзначив 195 років з дня свого заснування. Один з найстаріших в Україні (другий після Львівського), цей вчз став майже два століття тому на чолі освіти в нашому регіоні. З його становленням і розвитком пов'язані імена Нобелівських лауреатів І. І. Мечникова, С. Кузнеця, Л. Ландау, великих просвітителів Г. Ф. Квітки-Основ'яненка, П. П. Гулака-Артемівського, О. М. Ляпунова, М. М. Бекетова, О. О. Потебні та багатьох інших.

Цей навчальний заклад закінчили понад 100 тисяч фахівців, близько 50 вчених університету стали членами та членами-кореспондентами НАН України.

Ректор ХПІ професор Л. Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ брав участь у святі і побажав колективу Харківського Національного університету ім. В. Н. Каразіна нових досягнень у благородній праці по зміцненню інтелектуального потенціалу держави.

(Слобідський край)

* * *

СВІТЛО НЕЗГАСИМЕ

Цього ранку йшов дощ, та такий, що, здавалося, без жорстокої необхідності ніхто з дому не вийде. Прийде? Чи не прийде? Таке питання задавав кожний, хто прийшов до читального залу бібліотеки. Який він, Федір Семенович Раффе-Бекетов, вчений, доктор фізико-математичних наук, онук знаменитого архітектора Олексія Миколайовича Бекетова? Чи зберіг він найкращі якості інтелігенції: обов'язковість, бажання поділитися з людьми тим вищим знанням, що дали йому його предки?

Ви пам'ятаєте відомий епізод, коли Олександр Блок після революції прийшов читати лекцію в холодне приміщення і, побачивши лише одного слухача, все ж не відмінив лекцію?

Не злякала негода і його нащадка з материнської лінії. Сивий чоловік з блакитними очима і дитячою довірливою посмішкою (як це йому удалося зберегти її в наш суворий прагматичний час?), що розповідав про свою родину, нікого не залишив байдужим. Перед нами пройшло життя великих династій Бекетових, Алчевських, чії

імена вимовляє з такою повагою кожний освічений харків'янин. В російську мову Раффе природно впліталися українські вірші Х. Алчевської. Дві великі династії – гордість нашого міста. Родовід Бекетових особливий. Видатні вчені, вони залишили глибокий слід як в науковому світогляді, так і в душах своїх учнів.

М. М. Бекетов був одним з засновників фізхімії. Його брат Андрій – відомий ботаник, ректор Петербурзького університету. Дочка Андрія Миколайовича – мати поета Олександра Блока. Син – Олексій Миколайович Бекетов в 1894 р. був удостоєний звання Академіка архітектури і обраний членом Ради Петербурзької Академії мистецтв, але продовжував жити в Україні. Його прагнення перетворити наше місто щасливо збіглося з початком бурхливого розвитку, який називають “золотим віком” в історії Харкова. Тут він створив більш ніж 50 будівель: ансамбль на площі Конституції, юридична академія, бібліотека ім. В. Короленка, вишукані особняки на вулицях Бекетова, Дарвіна, Ольмінського, один з корпусів політехнічного університету.

Саме будинки, що випромінюють тепло люблячого серця щирого патріота нашого міста, створюють неповторне обличчя Харкова. Як хотілося б зберегти його!

(Слобідський край)

* * *

Єсть дві літературно-революційні організації: «Гарт» – спілка пролетарських письменників – і «Плуг» – спілка селянських письменників. Останніми часами між цими угрупованнями виникло багато суперечок. «Плуг», будучи спілкою з слабшою кваліфікацією (це він сам не раз прилюдно визнавав), певніш – просто добровільною культурно-освітньою організацією, що чомусь претендує на роль в мистецтві, — ніяк не може примиритися з існуванням «Гарту» і раз у раз атакує його. Почався цей наступ ще з Московської наради пролетарських письменників, де «плужани», наперекір «Гартові», прийняли так звану «напостівську платформу», яка на сьогодні остаточно себе скомпрометувала; і визнали, теж наперекір «Гартові», так званий «всесоюзний центр», на сьогодні фактично ліквідований. Продовжився цей наступ на гартованському з'їзді, де «плужани» «налітали» на гартованців, встановивши блок з російськими

напостівцями, що приїхали на літературну Україну трохи «попартизанити»; в Москві їм не повезло. Скінчилася ця баталія поки що на сторінках «Культури і побуту» — додатку до газети «Вісті». І знову почали перестрілку ті ж таки невгамовні «плужани». Відповідали їм ми, «олімпійці» (так назвали нас наші літературні супротивники). Поскільки нас цікавило майбутнє пролетарського мистецтва, а не угруповання «Гарт» і «Плуг», ми подбали, щоб стати над цими організаціями. Нас найбільше тривожила ідея азійського ренесансу і вияснення двох психологічних категорій: Європи й «Просвіти». Перші два листи — це наша відповідь одному із просвітян, що, узагальнюючи, ми його називаємо просто «енко» Третій лист — наша відповідь тов. Пилипенкові, керівникові організації «Плуг». Не все тут буде зрозумілим, але хай пробачать читачі: листи писано як відповіді, нашвидкуруч; а переробити їх ми оце тепер не маємо можливості. В той же час в них поставлено багато актуальних питань. Отже, сподіваємось, що наші памфлети будуть першим абетковим абзацем до теорії нового мистецтва. Сам теоретик мусить прийти — ми його чекаємо. Він буде романтиком вітаїзму: агітатором і пропагандистом наших засад.

(М. Хвильовий)

* * *

ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ 20-Х РОКІВ ХХ СТ.

Література і політика

Літературна дійсність в Україні 20-х рр. видається приголомшливо багатою. Порівняно з нею бліднуть будь-які інші періоди розвитку нашого письменства. Творча палітра вражає унікальним гроном яскравих талантів: В. Еллан, П. Тичина, В. Сосюра, М. Хвильовий, В. Підмогильний, Б. Антоненко-Давидович, М. Івченко, М. Куліш, М. Зеров, М. Рильський, Є. Плужник, Г. Косинка, М. Семенко, Ю. Яновський, Т. Осьмачка, М. Бажан та ін. Привертає увагу дивовижне нутрування розмаїтих стильових течій, що ніби водночас вибухнули в художньому часопросторі, — авангардизм із своїми відгалуженнями (футуризм і конструктивізм), революційний романтизм, неоромантизм, неореалізм, необароко, «неокласика», імпресіонізм, експресіонізм тощо. Злива різних

видань, калейдоскоп літературних угруповань («Плуг», «Гарт», «Аспанфут», ВАПЛІТЕ, МАРС, ВУСПП та ін.), потоки маніфестів і декларацій, пристрасні полеміки про сутнісні проблеми творчості, — справді, нелегко було молодому митцеві зорієнтуватися в такій стихії. Здавалося, перед ним відкрилися широкі перспективи художнього самоствердження. Це давало підстави вважати 20-ті рр. «ренесансними».

Йдеться про свіжі, оновлювальні процеси, що мали свій конкретно-історичний зміст, відмінний від змісту класичного Відродження, зорієнтованого на універсальні критерії, поцінованого як одна з органічних ланок поступу європейського мистецтва. Інша річ — українське відродження, що сприймається як спонтанний порив уперед, але часто з поглядами, оберненими у минувшину, в накопичені вчорашні проблеми. Мовиться не про одне відродження, а про їх низку, що витворює основу українства, коли з певної чергової національної катастрофи поставало нове покоління, представлене переважно письменниками, аби нарешті розв'язати не лише естетичні, а й національні та соціальні питання. Така доля спіткала і творче покоління 20-х рр. — неоднорідне, позначене різними орієнтаціями на художнє та позахудожнє життя, що не могло не призвести до внутрішнього розмежування, характеризувало своєрідність літературних угруповань. Адже АСПИС (Асоціація письменників), що склала 1924 р. основу для формування «Ланки» (з 1925 р. МАРС — Майстерня революційного слова) та «неокласиків», а також ВАПЛІТЕ (Вільна академія пролетарської літератури, 1925–1928) ставили собі мету — писати справжню літературу, що відповідала б високим естетичним критеріям. В інших організаціях, що різнилися тільки назвами («Плуг», або Спілка селянських письменників, 1921–1925; «Гарт», або Спілка пролетарських письменників, 1921–1925; ВУСПП — Всеукраїнська спілка пролетарських письменників, 1927–1932; «Молодняк» — Спілка комсомольських письменників, 1927–1932), панував неприпустимий для творчості партійно-адміністративний стиль, їхні зусилля спрямовувалися на культивування безперспективного «пролетарського реалізму», перейнятого не художнім, а чужим для мистецтва класовим духом. Решта течій проголошувалася «буржуазними», «попутницькими». Проти них велася нещадна боротьба. Хоча саме «попутники»,

а не опікувані компартією «пролетарські письменники» збагатили нашу літературу творами нев’янучої цінності.

(Українська література)

* * *

Є. П. КУШНАРЬОВ: “З ТИМИ, КОГО СПІЙМАЮ НА ОБМАНІ, – НЕ ПРАЦЮВАТИМУ”

Темп роботи нового губернатора в області оцінюють як “шалено високий”. Кушнар’ов уже встиг побувати на найкрутіших і найпотужніших підприємствах, систематично знайомиться з районами області (“Панорама” послідовно інформує своїх читачів про ці зустрічі).

Побачене і почуте дало підстави губернатору заявити: на відміну від Донецької, Дніпропетровської, інших областей не можу сказати, що економіка Харківщини вийшла з кризи. Потужний поступ окремих підприємств справляв враження динаміки. Та закінчилися серйозні зарубіжні замовлення – і з’ясувалося, що динаміки немає. Головною проблемою залишаються машинобудівна та енергетична галузі.

На думку Євгена Кушнар’ова, концепцію програми розвитку Харківщини до 2010 року треба наповнити конкретним змістом. Важливими напрямками подальшого розвитку губернатор назвав внутріобласну кооперацію та відновлення ринків збуту, причому головним партнером він вважає не Європу, а Росію.

Віце-губернатор В. Потапов щойно повернувся із Ставропольського краю, де розглядалися варіанти взаємовигідного співробітництва. Їх можуть цікавити наші машини, нас – їхня пшениця, якщо виникне потреба її ввозити.

Щодо проблеми кадрів, то у Є. П. Кушнар’ова чітка позиція. Не можу погодитися з тим, сказав він, що на керівних посадах працюють люди без належної освіти і практики роботи в нових ринкових умовах. Пріоритет при подальшому формуванні команди віддаватиметься або серйозним ученим, здатним генерувати нові ідеї, або практикам ринку, які своєю діяльністю в непростий перехідний період уже довели, на що здатні.

У керівників тих підприємств, які з низькими показниками завершили хліборобське коло, ще є шанс до кінця року показати

інший стиль роботи. При цьому всі можуть розраховувати на об'єктивну оцінку нинішньої діяльності. Ніякі колишні заслуги чи особисті добрі стосунки не можуть бути гарантією того, що людина залишиться у керівниковому кріслі і тоді, коли вона очевидно не справляється з покладеними на неї обов'язками сьогодні.

С. П. Кушнар'ов прямо заявив про те, чого він ніколи не потерпить: окоманіювання і обману з боку керівників, оптимістично-рожевих звітів тоді, коли реальний стан справ зовсім інший. Губернатор заявив однозначно: з тими, кого спіймаю на обмані, не працюватиму.

(Л. Сухіна)

* * *

ДЛЯ ПІДНЕСЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ КЕРІВНИЦТВА

Постановою Кабінету Міністрів України утворено урядовий комітет з питань національної безпеки і оборони, оборонно-промислового комплексу та правоохоронної діяльності. Його головою є прем'єр-міністр.

В уряді тепер діє 5 урядових комітетів, завданням яких є формування та реалізація державної політики у відповідній сфері. Крім названого, це урядові комітети економічного розвитку на чолі з Ю. Єхануровим, соціального та гуманітарного розвитку на чолі з М. Жулинським, з реформування паливно-енергетичного комплексу на чолі з Ю. Тимошенко та з реформування аграрного сектора і з питань екології та надзвичайних ситуацій на чолі з М. Гладієм.

* * *

НДП ХОЧЕ СТАТИ СПРАВДІ НАРОДНОЮ

Відбувся 6 з'їзд народно-демократичної партії. Партія, яку колись називали партією влади, хоче повернути собі колишній авторитет і брати активну участь в управлінні державою. Як заявив її голова В. Пустовойтенко, партія хоче стати справді народною, за останній час чисельність її лав зросла вдвічі. Вона набула досвіду і хоче на наступних виборах здобути вагому перемогу.

Вже укладено угоди про створення політичного блоку між НДП та демократичною партією і партією промисловців та підприємців. НДП ініціює проведення у лютому наступного року форуму єднання демократичних сил.

* * *

П'ЯТДЕСЯТ РОКІВ У СВІТОВОМУ РАДІОЕФІРІ

У ці дні Всесвітня служба радіо “Україна” відзначає своє 50-річчя. Як заявив президент Національної радіокомпанії України В. Набрус-ко, Україна розглядає іномовлення як важливий чинник інформування світу про Україну, утвердження іміджу України як великої світової держави. За останнє 10-річчя обсяг іномовлення зріс із 7 годин до 31,5 години на добу. Якщо раніше голос України чули лише в Західній Європі та Північній Америці, то нині радіо України на коротких хвилях доходить до слухачів у Південній Америці і Австралії, а також на широких просторах Росії та Центральної Азії. Нині іномовлення ведеться українською, англійською, німецькою та румунською мовами. Найближчим часом в ефір вийдуть програми російською та польською мовами. Іномовлення вже увійшло в Інтернет, на черзі – вихід на супутникове мовлення.

(Слобідський край)

* * *

«Спробуймо уявити собі, як виглядала б російська культура і наука без своїх українських гілок, тобто без внеску українців (у літературі: Богданович, Гнідич, Наріжний, Капніст, Гоголь, Данилевський, Мордовцев, Мачтет, Короленко та багато-багато інших; у живопису: Левицький, Боровиковський, Трутовський, Куїнджі, Рєпін — так, так, Рєпін завжди підкреслював своє українське походження і свої українські симпатії — та багато-багато інших; у музиці: Боргнянський, Березовський, Стравинський; у різних галузях науки: Остроградський, Ушинський, Миклухо-Маклай, Гамалія, Лобачевський, М. Ковалевський, Овсянко-Куликовський, Вернадський та багато-багато інших, аж до наших днів). Немалий внесок зробили українці і в польську науку та культуру. Це слід би знати – не задля національної гордині, а для подолання власного комплексу неповноцінності та чужого нехтування. (Інша річ – чим це оберталося для самої української культури. Якось Драгоманов на питання про те, чому українська інтелігенція виглядає такою слабосилою, відповів: “А як би виглядала французька інтелігенція, коли б третина її вважала себе німцями, третина англійцями і третина – італійцями?” (І. Дзюба). «Я знаю тільки те, що я виконав наказ свого сумління і бажання неворожих до мене, відданих справі визволення України людей. Коли мій «Заповіт» сприйметься хоч у частині його

прихильно і дієво борцями за визволення, коли тези його зійдуться з їхніми й, може, чимось доповнять їх, я буду вважати, що не даремно витратив час і сили на висловлення його. Коли ж дійсно, як каже перший, скептичний голос, більшість української еміграції складається із безкрилої, покірної пастирям пастви, а пастирі уміють тільки на чужих возах сидіти і грати пастві на сопілочках чужих пісень, то мені доведеться ще раз сказати собі та іншим, що я цій частині української нації нічим не можу бути корисним, що я їй не потрібний і що мені треба шукати рідних собі возів та пісень.

А такі, – я це з певністю знаю, – знайдуться як тут, так ще більше там, на рідній землі. Бо там безупинно, невмируще по всіх каторгах та ізоляторах неволі у всіх душах мовчки і грізно лунає та сама всебічно-визвольна: «Ще не вмерла Україна, і слава, і воля!»

(В. Винниченко).

* * *

Культура – поняття широке. Власне, це те, що складає суть цивілізації... Ми не садили свого мисленого дерева заново в нову землю, але весь час прищеплювали нові цивілізаційні пагони до старого. Не завжди те дерево цвіло, часом і присихало, але старе гілля зрізувалося, а нове наростало. Не дивно отож, що на території самого Києва сліди життя знаходять із найвіддаленіших часів – це місце завжди було зручне для життя. Про те оповідає нам земля, яка має свою пам'ять, куди тривкішу пам'яті самих людей. Наші предки здобували свій досвід, а відтак снагу до життя, важко: у війнах, змаганні, боротьбі, зіткненнях з іншими народами. Скільки їх пройшло через наші степи – більшість із них зникли, як дим, навіки розчинившись у хвилях часу. Ми ж у тій борні встояли.

Це наші предки насипали вали й копали рови, які тягнуться на сотні кілометрів, а в районі Ірпеня та Стугни тримали якийсь час кругову оборону. Скільки треба було сили й завзяття, щоб те учинити, але вони насипали ті вали й вижили; більше того, слов'янство стало таке міцне, що почало розселятися на південь, північ і захід. Воно жило просто, строго, скромно, але так, як росте довговічне дерево – повільно, несхитно. Вони, предки наші, билися та й билися, оборонялися, змагалися – уся енергія йшла саме на це, вони їли з простого посуду і жили у простих житлах. Але вони витримали

і вистояли. І створили багат шарову культуру, яка й стала підмурівком культури нашої, – ми завжди будемо їм за те вдячні.

(В. Шевчук)

* * *

ВІД ЖУРІ ПРЕМІЙ ІМЕНІ О. І. БІЛЕЦЬКОГО

Журі премій імені О. І. Білецького в галузі літературно-художньої критики приймає пропозиції про висунення кандидатур на здобуття премій 2000 року.

Премії присуджуються за кращі праці в галузі літературно-художньої критики, в яких глибоко аналізуються тенденції та закономірності сучасного літературно-мистецького процесу. На здобуття премій висуваються статті, огляди, рецензії, надруковані в періодичній пресі, тематичних збірниках, а також окремі літературно-критичні книги.

Пропозиції про висунення кандидатур на здобуття премій вносять творчі спілки і товариства, наукові й навчальні заклади, громадські організації, видавництва, редколегії газет і журналів, а також виробничі колективи.

На здобуття премій висуваються літературно-критичні праці, опубліковані в 1999 році. Пропозиції приймаються до 1 січня 2000 року.

Журі премій імені О. І. Білецького в галузі літературно-художньої критики звертається до громадськості України з проханням узяти активну участь у висуненні кандидатур на здобуття премій 2000 року.

З пропозиціями про присудження премій, з відгуками на літературно-критичні праці, які висуваються, з усіх питань, пов'язаних з оформленням матеріалів, звертатися до журі премій на адресу: 252601, м. Київ-МСП, вул. Володимирська, 42, видавництво «Дніпро».

(Дніпро)

* * *

ПРИСУТНІСТЬ ГЕНІЯ

Ювілей.

Саме з ім'ям Миколайчука пов'язано мистецьке явище, яке дістало назву українського поетичного кіно. Явище, що так муляло

очі владі, але мало широкий резонанс у світовій пресі. Роль у стрічці “Тіні забутих предків” режисера Сергія Параджанова не просто принесла визнання молодому актору. І. Миколайчук – подія національного кіно. Свого часу його творчість істотно похитнула догматику соцреалізму.

Комітет, створений з нагоди ювілею, передусім намагався відійти від зайвого пафосу і церемоніальності. А зібрані для цього заходу кошти спрямувати на поширення і відновлення кіноспадщини Миколайчука.

Ретроспектива фільмів за участю Івана Васильовича нині проходить на телеканалах УТ-1 та “1+1”. Чимало часу й коштів пішло на реставрацію кінокопій його фільмів. П’ятнадцять з них незабаром потраплять у відеопрокат.

Серед запланованих заходів також виставка “Іван Миколайчук і українське поетичне кіно”, яку підготував Музей кіностудії імені О. Довженка. 16 червня вона експонуватиметься також у Національній опері. Видавництво “Оберіг” підготувало компакт-диск “Маріїні пісні”, до якого також увійшли унікальні записи Івана. У червні побачить світ книга Лариси Брюховецької “Заборонена школа”. На сайті Мінкультури відкрито інтернет-сторінку Миколайчука. На вересень заплановано наукову конференцію, присвячену його творчості.

Сьогодні Івана Миколайчука вшановують на Буковині та Івано-Франківщині. А завтра у Національній опері – вечір пам’яті (режисер – Василь Вовкун). У “сакральному і чуттєвому дійстві” (за словами режисера) візьмуть участь гурт “Дніпро”, тріо “Золоті ключі”, камерний хор “Київ”.

(Ю. Потапенко)

З архіву

Іван Васильович Миколайчук народився 15 червня 1941 року в селі Чорторія Вашківського району Чернівецької області. Закінчив музичне училище та театр-студію при драматичному театрі імені Ольги Кобилянської в Чернівцях. У 1961-65 роках навчався у Київському інституті театрального мистецтва імені Карпенка-Карого. З 1965 року – актор кіностудії імені Олександра Довженка.

Знімався у фільмах: “Сон” (1964), “Тіні забутих предків” (1965), “Гадюка” (1966), “Бур’ян” (1967), “Анничка” (1969), “Захар Беркут” (1972) та інших. У роботі над стрічками “Білий птах з чорною відзнакою” (1971) та “Пропаала грамота” (1972) Іван Миколайчук виступив ще й як співсценарист та співрежисер. А з картини “Вавілон 20” І. Миколайчуком розпочато режисерську діяльність. Останні його ролі – у “Тривожному місяці вересні” (1977), “Лісовій пісні” (1982), “Легенді про княгиню Ольгу” (1983). Хвороба та постійні утиски спричинили ранню трагічну смерть. Помер 3 серпня 1987 року, похований на Байковому цвинтарі в Києві.

* * *

ЯК ДОГНАТИ ДАНІЮ

30 листопада у Харкові відбулася обласна науково-практична конференція “Про підсумки виконання Указу Президента України “Про невідкладні заходи щодо прискорення реформування аграрного сектора економіки та завдання щодо подальшого поглиблення аграрної реформи”. З доповіддю перед керівниками органів влади, спеціалістами і головами сільськогосподарських підприємств, фермерами, науковцями виступив голова облдержадміністрації Є. Кушнар'юв. Зроблений ним аналіз ситуації в агропромисловому комплексі Харківщини засвідчив, що в цій найважливішій на сьогодні галузі економіки регіону намітилися позитивні зрушення, хоча вони могли б бути і набагато кращими.

Особливо переконливо в устах губернатора прозвучало таке порівняння. У невеликій Данії всього 0,8 млн. чоловік свого населення і майже втричі більше мешканців інших країн. А ми з 1,9 млн. га земель Харківської області не завжди можемо забезпечити продуктами харчування 3 млн. своїх жителів.

В обговоренні доповіді взяли участь голова Чугуївської райдержадміністрації В. Кулик, головний інженер ХТЗ С. Гузь, директор Інституту аграрної економіки УААН академік П. Саблук, представник Міністерства агропромислової політики України В. Сорока, заступник голови облдержадміністрації з питань АПК М. Безуглий та інші.

(О. Василенко. Селянська газета)

* * *

ТРИ ВИСТАВИ – ТРИ КОХАННЯ

Цього року харків'яни мають можливість частіше ходити на вистави Харківського державного академічного драматичного театру ім. Т. Г. Шевченка, бо його акторський колектив підготував ряд цікавих прем'єр. Найцінніше почуття, яке об'єднує людей, – це кохання. Три прем'єри – “Хто винен?”, “Убий мене з ніжністю” і “Старосвітська любов” – об'єднує тема любові, щасливої і нещасливої.

Поставлені вони за творами різних авторів, і твори писалися в різні часи, але тема любовних взаємовідносин між людьми надто актуальна. Геніальні письменники завжди пишуть про саме життя, в їх творах герої – справжні живі люди зі своїм горем і радощами. Актори театру теж добре знають життя народу і своєю грою дають зрозуміти глядачам, що не все розвивається за законами логіки. Не завжди можна знайти конкретного винуватця в сімейних негараздах, самі люди створюють стосунки між собою такими, що потім не розберуться, хто в чому винен.

Комусь може здатися банальною старосвітська любов, але актори В. Шестопалов і Р. Кіріна створюють на сцені таке скромне, тихе, лагідне життя сімейної пари, що глядач на деякий час забуває, що на світі є пристрасті, бажання і неспокійні породження злого духу. Може, з часом в сімейному житті любов стає простою звичкою, та якою вона здається чистою, доброю, ясною. Реакція в залі відповідна – тихо і уважно глядач слухає, він теж скучив за доброзичливими стосунками без крику і галасу, за повним розумінням.

У виставі “Хто винен?” немає того злого генія, який руйнує щастя людей. Але тут, в маленькій клітині суспільного організму, відбувається трагедія – чоловік вбиває дружину. Актори своєю грою показують, що треба замислитись над невидимими пружинами, які примушують людей стати на згубний шлях. Невідповідність між величезною життєвою силою народу, його невичерпною енергією і тяжкими умовами життя сприяє здебільшого діям потворним, антигромадським, а то й злочинним, виникає конфлікт пристрасті і обов'язку.

А у виставі “Убий мене з ніжністю” глядач весь час сміється. Відносини між чоловіком і дружиною доведені до абсурду, гротеску. Дія відбувається не в українському суспільстві, глядачеві здається,

що то все його не стосується, він активно реагує на поверхове – репліки з сучасної реклами, побутову брутальність, сексуальні прояви героїв, яких своєю феноменально яскравою, темпераментною і природною грою представляють відомі харків'янам актори О. Качан і П. Рачинський.

Три різні вистави, в яких головна тема – кохання. Щоб воно стало щасливим, треба перемогти все низьке, недостойне і стати кращими душею.

(Г. Столярова. Панорама)

* * *

БУНТАРСЬКИЙ ДУХ ВІД БЕЗУТІШНОСТІ

Торговці харківських ринків позавчора вдалися до масової акції протесту, спрямованої проти чергової спроби узаконеного наступу на права ринкових підприємців.

До незвичності опустілими зустрічали у вівторок здивованих захожих зазвичай людні в буденний базарний день торгові майданчики приватних підприємців на Барабашовському, Центральному, Кінному та інших ринках Харкова. З самого ранку, припинивши будь-яку торгівлю з машин, лотків, стаціонарних речових торгових наметів, ринкові підприємці натомість вирішили дати волю надмірним емоціям, викликаним наступним введенням з 1 січня 2001 року нового Закону України “Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг.”

Занепокоєність більшості тих, кого життя змусило заробляти на насущні потреби ринковою торгівлею, зрозуміти неважко. Адже нове рішення верховної влади передбачає обов'язкове введення касових апаратів, книг при розрахунках на будь-якій торговій точці. Йдеться про те, що з нового року всі платники фіксованого податку на ринках мусять вести книгу обліку, куди мають записувати весь проданий товар (найменування, кількість, закупівельну ціну тощо). Книгу торговець зобов'язаний зберігати впродовж трьох років, інакше за обумовлені законом порушення тому загрожує штраф до 1700 гривень. Крім того, лоточника тепер зобов'язують виписувати чек на кожний проданий товар кожному покупцеві. Ще одна незручність – вимога заздалегідь обумовленої ціни. Хоча ринок

традиційно тим і відзначається, що тут немає фіксованих цін, а є можливість торгуватися. Ринкових підприємців обурює, зрештою, і ряд інших “новацій”, що можуть дати необмежену волю податковим інспекторам, а самих торговців поставити за межу виживання.

Харківських торговців, судячи з усього, не влаштовує і розмір встановленого місцевою владою фіксованого податку. Тоді як в інших містах країни він не перевищує 60 грн., у Харкові той сягає 90 грн. Що ж до самих форм проведеного попереджувального страйку, то в деяких випадках і цього разу страйкарі, на жаль, перейшли межі дозволеного. На п’ять годин було перекрито пікетувальниками рух наземного транспорту біля станції метро “Барабашова”. Частково був перекритий рух транспорту і в районі Центрального ринку. За всім цим – завдані непомірні збитки.

Найзавзятіші із страйкарів пікетували приміщення облдержадміністрації на майдані Свободи, де для діалогу з ними вийшов заступник міського голови Є. Назаров. За його словами, місцева влада має намір ретельно розібратися в суті справи і, можливо, звернутися з відповідними пропозиціями до парламенту. Управління споживчого ринку міськвиконкому, тим часом, намагається узагальнити інформацію та підрахувати можливі втрати міського бюджету як від нововведень, так і страйку. Позавчора представники ринкових підприємців передали місцевій владі свої претензії. З ініціативною групою від торговців мали зустріч керівники облдержадміністрації та міськвиконкому. Про результати діалогу – в наступному номері газети.

(М. Тараненко)

* * *

ЩЕ ОДНА МІСІЯ ВИВЧАЄ СИТУАЦІЮ

До Києва прибула місія Світового банку на чолі з Лукою Барбоне. Мета роботи місії – аналіз ситуації для надання Україні кредиту СБ на структурну перебудову економіки.

Як відомо, ще у серпні поточного року рада директорів СБ прийняла рішення про виділення кредиту на 1,1 млрд. доларів. Кредит розрахований на три роки. Україна хотіла б одержати перший транш в сумі 250 млн. доларів вже найближчим часом, підкреслив під час

зустрічі з членами місії перший віце-прем'єр Ю. Єхануров. Лука Барбоне повідомив, що рада директорів банку незабаром розгляне питання про відновлення кредитування і надання першого траншу.

Тим часом надійшло повідомлення, що рада директорів МВФ планує 19 грудня розглянути питання про відновлення співпраці з Україною. Якщо рішення буде позитивним, то це стане добрим сигналом і для Світового банку щодо відновлення кредитування.

(Слобідський край)

* * *

УКРАЇНСЬКЕ СЕЛО: ПОРІВНЯННЯ НЕ НА КОРИСТЬ СУЧАСНОСТІ

Цьогорічне святкування Дня працівників сільського господарства на Черкащині, як, мабуть, і в усій Україні, пройшло під гучні фанфари і барабанний дріб та словесну тріскотню з приводу «успішного» проведення ініційованої відомим президентським указом земельної реформи.

На велелюдних зборах різнокаліберні місцеві «вожді» вправно маніпулювали цифрами, намагаючись проілюструвати примарні «досягнення». Але їхні порівняння стосувалися лише одного-двох попередніх років, бо ж заглибитись далі — означало показати, що насправді «король – голий». Занадто вбивчим був би результат того аналізу. Досить сказати, що за період з 1996 до 2000 року ціни на основні продукти харчування зросли на ринках області в середньому в два-три рази.

Тоді кілограм яловичини коштував 3,55 грн., зараз – 10–15 грн., сала, відповідно, -2,5 5 і 7-15 грн., масла вершкового – 5–5,5 і 9–10 грн., літр молока – 0,35 -0,40 і 1-1,20 грн.

Цей перелік можна продовжувати нескінченно, і для нинішніх владців він буде невтішним: на «стабільну гривню», якою так втішається прем'єр В. Ющенко, сьогодні можна купити, дай Боже, третину того, що чотири роки тому. Отож, для пенсіонерів, студентів, безробітних та інших незаможних більшість продуктів харчування стала недоступною.

Проте ціни – величина не самодостатня, оскільки перебувають вони у прямій залежності від кількості продукції на ринку і купівельної спроможності населення. Та й звідки взятися тому м'ясу,

салу чи молоку, якщо з понад мільйона голів великої рогатої худоби і 140 тисяч свиней, які мала область наприкінці 80-х років, залишилось менше половини. У 1987 році Черкащина зібрала найвищий за всю історію врожай зернових – 2 млн. 724 тис. тонн, у тому числі основної продовольчої культури – озимої пшениці – 1 млн. 287 тонн. Цієї осені усі реформовані господарства спромоглися лише на 1 млн. 650 тис. тонн зернових разом з кукурудзою.

Цукрової сировини в області нинішнього року зібрано у п'ять разів менше, ніж у 1984 році, коли в області вироблявся кожний десятий кілограм українського цукру (сумарно це становило 509 тис. тонн). А цьогорічні 80 тис. тонн ледве забезпечать внутрішні потреби області. Це означає, що зростання цін на цукор, причому обвальне, є необоротним.

Особливо гостро відчувається занепад у тваринництві, за результативністю якого Черкащина була попереду не лише в Україні, а й у всьому Радянському Союзі. Зокрема, у 1989 році від кожної корови було одержано до 3400 кг молока при середньодобових надах 9,3 кг, торік – 2400 кг при 5,7 кг. За 9 місяців поточного року продуктивність корів знизилася на 316 кг.

Найбільші прирости виробництва сільгосппродукції було досягнуто у те десятиріччя, коли область очолював Іван Кіндратович Лутак. За низкою показників Черкащина на ту пору піднялась до середньоєвропейського рівня. Поряд з виробничою так само динамічно розвивались соціально-культурна і побутова сфери на селі.

Нинішній губернатор Черкащини Володимир Лук'янець. Він же – голова облради, а його сподвижники в аграрній галузі були, образно кажучи, підмайстрами у тодішніх високопрофесійних організаторів сільськогосподарського виробництва. Як засвідчив час, учнями вони виявились нездарними, а результати їхніх трудів неправедних – нікчемними. Бо діють вони приблизно так, як писав наш геніальний земляк Тарас Шевченко: «Чи орють чи на ораному сіють, а просто жнуть і немолочене віють, та так і мелють, і їдять...».

Сучасні ідеологи настійливо намагаються переконати нас, що в соціалістичну добу зовсім не було мотивації до праці. «Суєслови, лицеміри», як казав про їхніх духовних попередників Тарас Григорович. Підневільний трудивник ніколи б не домігся тих результатів, про які говорилося вище.

На тлі втраченого і зруйнованого жалогідними є потуги нинішніх аграрних генералів щодо відродження аграрно-промислового сектору економіки країни.

Не може бути творцем той, хто освячував руйнування створеного попередніми поколіннями.

(А. Сисой)

* * *

ЕЛІТАРНІСТЬ – ЦЕ, НАСАМПЕРЕД, ВИСОКОМОРАЛЬНІСТЬ

Реформуванню технічної освіти останнім часом не було приділено серйозної уваги. Ось чому ця ланка викликала неоднозначні судження. З одного боку, міцні фундаментальні знання, глибокі традиції дали свої результати: наші «технарі» завжди були на високому рівні якщо не зважати на горе-інженерів із радянських НДІ. З іншого – не можна забувати й про те, що інженерні кадри «кувалися» в складний час, в період так званої «холодної війни» і гонки озброєнь, коли розвиток перспективних напрямів був підпорядкований потребам військового монстра.

Ми повинні зрозуміти, що елітність – це не місце, куди вкладаються шалені гроші, а високий патріотизм і служіння Батьківщині. Мені пригадується зустріч з відомими західними політологами, які говорили про вибір, що має зробити Росія. Іншими словами, проблема Росії – не в економічній і політичній площині. Проблема Росії – у моральному виборі. У нас залишається не так вже й багато часу, щоб зрозуміти відому істину: не пристосуванець-грабіжник і споживач має виходити зі стін навчальних закладів, а людина, яка може взяти відповідальність за стан справ і в економіці, і в політиці.

Мабуть, є речі, які об'єднують наші країни: йдеться про створення таких елітних закладів, які б уособлювали кращі традиції західних і вітчизняних університетів. Чи потрібно продовжувати створювати “містечкові” навчальні заклади, які б тішили самолюбство невеликої купи людей?

Крім того, академік Малишев вважає, що не треба готувати такі кадри, які ще тривалий час будуть неконкурентоздатними на світовому рівні.

(Н. Осипчук)

* * *

МУЗИКА У БОРОТЬБІ ЗА МИР

Чи знаєте ви, що серед рок-музикантів дуже багато борців за мир? Всесвітньо відомі виконавці Боб Ділан, Джон Леннон, Пол Маккартні, Манфред Манн та інші виконували пісні протесту на антивоєнних демонстраціях в Європі, Америці. Кілька років тому в Німеччині виник рух «Рок — за мир», учасники якого борються з соціальною несправедливістю, расизмом, політикою мілітаризму. Ініціатива німецьких музикантів знайшла гарячу підтримку світової громадськості.

Ірландський музикант Боб Гелфаст у 1985 році організував міжнародний фестиваль рок-музики «Жива допомога». Гелфаст мріяв передати кошти, зароблені на фестивалі, у фонд допомоги голодаючим Африки. Його задум здійснився. Було зібрано понад 70 мільйонів доларів. А отже, десятки тисяч африканців були врятовані від голодної смерті.

Концерт проходив одночасно в Лондоні та Філадельфії.

Завдяки системі космічного телезв'язку фестиваль «Жива допомога» транслиувався в багато країн світу. В кінці всі учасники концерту, а серед них були зірки сучасного року, виконали пісню «Мир – це ми», їм дружно підспівували численні глядачі в усіх кюточках планети.

Серед учасників фестивалю були і наші рок-музиканти. Відеозапис виступу цього ансамблю транслиувався в загальній програмі концерту.

(Світ музики)

* * *

ГОЛОВНЕ – ДОВІРА

На п'ятигодинних переговорах 30 листопада у Мінську української і російської делегацій на чолі з президентами Л. Кучмою та В. Путіним досягнуто домовленостей щодо вирішення газових проблем.

За словами Президента України, нашій делегації на 99,9% вдалося вирішити поставлені завдання. За словами президента РФ, Росія погодилася з низкою жорстких доводів української сторони.

Досягнуто домовленості щодо поставки наступного року в Україну 30 млрд. куб. м російського газу і транспортування такої ж

кількості туркменського газу через російську територію. Росія погодилася виділити 5 млрд. куб газу як страховий фонд, а також 2 млрд. куб. м сезонного кредиту. Оплата здійснюватиметься «живими» грошима, а половина зараховуватиметься як борг. Крім того, досягнуто домовленості про реструктуризацію українських газових боргів протягом 10 років. Зі свого боку Україна зобов'язалася гарантувати транзит російського газу в Європу і не вдаватися до несанкціонованих відборів. Для цього відпрацьовано жорсткий механізм контролю.

Очікується, що відповідні угоди будуть підписані 15 грудня під час візиту в Україну прем'єр-міністра Росії М. Касьянова у зв'язку із закриттям ЧАЕС.

Коментуючи досягнуті домовленості, прем'єр-міністр України зазначив, що стосунки між двома державами набирають цивілізованого партнерського характеру

(Україна і світ)

* * *

КОЖЕН УЧЕНЬ – ТО МОЄ ДИТЯ

Життя показало безпідставність і безперспективність суперечки між “фізиками” і “ліриками”. Бо, як писав Максим Рильський, “у щастя людського є рівні два крила – троянди й виноград, красиве і корисне”. І слушність такої думки нещодавно підтвердив творчий вечір у столичному Будинку вчителя викладача Київського радіомеханічного технікуму Віолети Дворецької. Вона викладає фізику, а ще – пише вірші. Автор двох збірок поезій. “Про вибір свій ніколи не жалкую, бо кожен учень, то моє дитя” – таке життєве кредо Віолети Дворецької, висловлене в одному із віршів, яких вона прочитала чимало на творчому вечорі.

Звучало багато пісень, слова яких написала Віолета Дворецька. Радість творчого спілкування з поетесою розділили студенти Київського радіомеханічного технікуму, які палко вітали свою наставницю, колеги-педагоги, шанувальники поетичного слова.

(В. Покровський. Освіта України)

* * *

ІНДІЯ ТА ПАКИСТАН БЛИЗЬКІ ДО ВІЙНИ

Індійські газети стверджують, що можливість війни між цими державами після останнього теракту у провінції Кашмір дуже висока. «Хмари війни наближаються» — під таким заголовком вийшла сьогодні індійська газета «As-san Age». «Ми завдамо удару у відповідь» — стверджує «Hinduissian Times».

Пакистан, в свою чергу, не виключає можливості, що події в Кашмірі можуть бути використані Індією як предлог для початку бойових дій.

Нагадаємо, що в результаті нападу бойовиків на індійську військову базу в Кашмірі було 34 вбитих, більшість з них – дружини та діти офіцерів та солдатів.

(Слобідський край)

* * *

Усі 14 народних депутатів, обраних до Верховної Ради від Харківщини за мажоритарними округами, одноставно висловили побажання увійти до парламентської фракції блоку «За єдину Україну!». Це дає підстави вважати, що всі вони є сьогодні членами однієї команди та прихильниками однієї ідеології. Що буде завтра, покаже час. Не газета. Але, як зазначив один з них, хоча «Київ є Київ», хотілося б сподіватися, що і в столиці вони залишаться вірними обіцянкам, які дали в Харкові. Як би там не було, подібна єдність та одноставність вже каже багато. Хоча б те, що блок «За єдину Україну!» здобув на Харківщині рішучу перемогу. Про це свідчать такі цифри: з 68 депутатів нового складу облради 62 — представники блоку, у міськраді їх — 2/3. На виборах міського голови перемогу отримав також представник блоку «За єдину Україну!» Володимир Шумілкін.

(Слобідський край)

* * *

ПРАВЛІННЯ ДВОХ ФОРУМІВ ДОМОВИЛИСЬ ПРО СПІВПРАЦЮ

Наприкінці травня ц. р. у Києві відбулося спільне засідання правлінь Німецько-Українського і Українсько-Німецького Форумів. На ньому погоджено спільні заходи на нинішній рік

Відкриваючи засідання, голова правління Німецько-Українського Форуму пан Маттіас Кляйнерт підкреслив, що останнім часом ми спостерігаємо інтенсифікацію зв'язків між двома країнами на засадах чисто людських стосунків, а також культурних, наукових, економічних і політичних. І чимала заслуга у цьому обох Форумів. З такою думкою свого колеги погодився голова правління Українсько-Німецького Форуму пан Анатолій Кінах. Він також висловився за більш активну участь цих громадських організацій у підготовці програм різного роду офіційних візитів, бізнес-форумів, у реалізації проектів гуманітарної і духовної сфери. На засіданні розглянуто результати діяльності, майбутню співпрацю і завдання Форумів на нинішній рік. Результатом цього обговорення стало прийняття погодженого сторонами плану основних заходів у 2001 році. Зокрема, учасники ухвалили програму святкування 10-річчя незалежності України як у Києві, так і в містах Німеччини.

(Україна і світ)

* * *

«СУРГУТНАФТОГАЗ» МАЄ БАЖАННЯ ПРАЦЮВАТИ НА УКРАЇНСЬКОМУ РИНКУ

Президент України Леонід Кучма зустрівся з Володимиром Богдановим – генеральним директором акціонерного товариства «Сургутнафтогаз», однієї з найпотужніших нафтових компаній Російської федерації, повідомила Укрінформ прес-секретар керівника держави Олена Громницька

За її словами, під час зустрічі обговорено питання постачання російської нафти на українські переробні підприємства та перспективи інвестиційних планів компанії «Сургутнафтогаз» в Україні.

Як відомо, Президент України Леонід Кучма під час візиту до Західного Сибіру наголосив, що Україна зацікавлена в співробітництві з АТ «Сургутнафтогаз», оскільки потребує енергоресурсів, і в свою чергу готова постачати в цей регіон товари та послуги. Володимир Богданов відзначив готовність до співпраці з українськими підприємствами та фахівцями. Він повідомив, що компанія щороку закуповує в Україні обладнання на 500 мільйонів рублів.

У ході зустрічі Володимир Богданов поінформував Президента України, що після візиту Леоніда Кучми до Західного Сибіру обсяги

постачання українського енергетичного обладнання збільшилися на 30 відсотків. Керівник Української держави наголосив, що вітає бажання потужної російської компанії працювати на українському ринку.

Президент України Леонід Кучма також зустрівся з головою правління російського акціонерного товариства «Транснафта» Семеном Вайнштоком. Основною темою для обговорення стали перспективи збільшення транзиту російської нафти територією України

(Урядовий кур'єр)

* * *

РАЗОМ З МВФ СТВОРЮВАТИ ПРАВИЛА ГРИ В ЕКОНОМІЦІ

Прем'єр-міністр України Анатолій Кінах заявляє, що український уряд готовий до співпраці з Міжнародним валютним фондом, «щоб разом створювати розумні правила гри в економіці». На цьому він наголосив під час зустрічі з представниками місії МВФ, яка працює в Києві, повідомляє Укрінформ.

Україна розглядає співпрацю з МВФ як дуже важливу частину своєї інтеграції у фінансову і економічну світові системи, сказав Анатолій Кінах. Стратегічне завдання Української держави, за його словами, – формування сучасної конкурентоспроможної ринкової економіки і громадянського суспільства з глибокими демократичними цінностями.

Водночас, зауважив він, це залежатиме від рівня політичної стабільності в державі і конструктивної, професійної співпраці гілок влади – Президента України, парламенту та уряду.

Прем'єр також заявив, що Україна сьогодні вийшла на дуже відповідальний етап свого розвитку, і для українського уряду важливим є вже не тільки зростання ВВП, а в першу чергу якісні структурні зміни в економіці.

Під час зустрічі з представниками місії МВФ з української сторони взяла участь віце-прем'єр-міністр Василь Роговий, міністри економіки та з питань європейської інтеграції Олександр Шлапак, палива та енергетики – Віталій Гайдук, фінансів – Ігор Юшко, голова Національного банку України Володимир Стельмах, голова Державної податкової адміністрації Микола Азаров, голова Фонду

державного майна України Олександр Бондар. Від місії Міжнародного валютного фонду на зустрічі були присутні керівник місії Емануель ван дер Менсбрюгге, старший Постійний представник МВФ в Україні Лоренцо Фільюолі, постійний представник МВФ в Україні Богдан Лісоволик.

Місія Міжнародного валютного фонду може рекомендувати Раді директорів МВФ в липні виділити Україні транш за програмою розширеного фінансування EFF у розмірі 550 млн. доларів. Про це заявив керівник місії МВФ Емануель ван дер Менсбрюгге після зустрічі з Прем'єр-міністром України Антолієм Кінахом та керівниками економічного блоку українського уряду.

Емануель ван дер Менсбрюгге відзначив, що місія МВФ продовжує дискусії з українським урядом, але вже зараз «досить оптимістично оцінює можливість виділення Україні траншу МВФ у розмірі 550 млн. доларів». «Якщо Рада директорів МВФ ухвалить позитивне рішення, то Україна вже в липні зможе отримати ці кошти» – сказав він.

Керівник місії МВФ наголосив, що основною вимогою для отримання Україною траншу від Міжнародного валютного фонду нині є забезпечення українським урядом «більше ресурсів для доходної частини Державного бюджету України». Крім цього тривають переговори щодо питань відшкодування ПДВ.

(Урядовий кур'єр)

* * *

НА БЕРЛІНСЬКОМУ ФОРУМІ ПРО УКРАЇНСЬКІ ВИБОРИ

Виступаючи в Берліні на німецько-українському форумі «Україна після виборів: підсумки і перспективи», віце-прем'єр-міністр України Володимир Семиноженко зазначив, що головним ідейно-політичним підсумком виборчої кампанії стала зміна лідера громадської популярності (уперше в новітній історії українські комуністи поступилися лідируючими позиціями демократичним силам), поява політичної опозиції нового типу (вільної від лівої консервативної інерції) і сукупна перемога помірних центристських сил, повідомила Укрінформ служба віце-прем'єр-міністра України.

Програмно політичним результатом виборів в Україні стало визначення принципових акцентів подальшого суспільного

розвитку, серед яких: забезпечення переходу від інерційно-екстенсивної – до інноваційно інтенсивної моделі прогресу, комплексна глобальна і регіональна євроінтеграція України, підвищення соціального ефекту від досягнень державної політики.

Принциповим системно-політичним підсумком парламентських виборів було визнано підвищення соціально-політичної ролі українських партій, які поступово перетворюються з “клубів лобістських інтересів на системних гравців”

(Урядовий кур’єр)

* * *

ІСТОРИЧНИЙ АРХІВ

З промови робітничого депутата Григорія Петровського на засіданні IV Державної думи 2 червня 1913 року

Арешти, обшуки, штрафи, поліцейські переслідування за таємне навчання рідної мови, – скажіть, де це ще збереглося? Де це може бути в ХХ столітті? Це діється у великій «слов’янській» державі щодо слов’янських націй – в Росії...

Українцеві досить оголосити читання лекцій українською мовою, і, хоч у цій лекції не буде нічого політичного і злочинного, нічого незаконного, ця лекція буде заборонена. Чому? Тому, що вона читатиметься українською мовою.

...Український клуб закривається тільки тому, що там знайшли книги, які були пропущені через кордон... Ми одержуємо багато наказів і прохань про те, щоб ці факти оголошувати перед усім народом з цієї трибуни. Ці факти випадково подані в тій чи іншій газеті, але ми одержуємо цілі накази від студентів петербурзьких, московських, харківських, київських і від цілих народностей...

(Государственная дума:
Стенографические отчеты. СПб., 1913.)

* * *

ЧОРНОБИЛЬ У ЦЕНТРІ УВАГИ

5 грудня у сесійній залі ВР України відбулися парламентські слухання, присвячені вирішенню чорнобильських проблем у зв’язку із закриттям ЧАЕС. У них взяли участь депутати, урядовці, численні зарубіжні гості.

Міністр палива та енергетики України С. Єрмилов, який виступив з основною доповіддю, зазначив, що від чорнобильської катастрофи постраждало 3,2 млн українців, 8% території України зазнало радіаційного ураження. Понад 110 тисяч українських громадян змушені покинути забруднену територію. Зупинкою третього працюючого енергоблока проблема Чорнобиля не вирішується. На виведення кожного з трьох блоків станції потрібно 5–7 років, а всього на вирішення чорнобильських проблем – не менше 30–40 років і, за найскромнішими підрахунками, не менше 3,2 млрд доларів.

Міністр екології І. Заєць запропонував щороку 15 грудня відзначати як міжнародний день ядерних катастроф.

Народні депутати, які взяли участь у дискусії, наголошували, що Україна сама не справиться з ліквідацією наслідків катастрофи і потребує допомоги світового співтовариства. Гості вітали заяву України про закриття станції і обіцяли (принаймні на словах) не залишити Україну наодинці з проблемами. На завершення слухань народні депутати прийняли рекомендації урядові для мінімізації втрат від закриття станції і соціального захисту її працівників. Прийнято звернення до світової громадськості із закликом не залишити Україну наодинці з чорнобильською бідою.

(Україна і світ)

* * *

ДЕРЖАВНИЙ БЮДЖЕТ: ТРЕТЄ ЧИТАННЯ

Сьогодні депутати Верховної Ради України у третьому читанні планують розглянути державний бюджет на 2001 рік. Напередодні Президент Л. Кучма зустрівся з керівниками депутатських фракцій парламентської більшості і закликав депутатів узгодити до початку третього читання всі розбіжності і 7 грудня проголосувати за бюджет у цілому.

За словами Голови ВР І. Плюща, який разом з прем'єр-міністром взяв участь у зустрічі, неузгодженими залишилися чотири блоки питань: міжбюджетних стосунків, скасування деяких пільг, фінансування вугільної галузі і підвищення зарплати працівникам деяких бюджетних сфер. Щодо першого, то спікер вважає, що більшість районів і міст досі неспроможні самостійно, без дотацій

сформувати свій бюджет. Тому доцільно на цей рік залишити формування бюджету за попередньою схемою. Він закликав депутатів зваженіше підходити до перерозподілу коштів, чого вимагає мало не кожен депутат, а більше шукати джерел його наповнення.

(Урядовий кур'єр)

* * *

КНИГА ПРОТИ КАТУВАНЬ

Харківська правозахисна група (ХПГ), очолювана Євгеном Захаровим (співголова Ірина Рая), існує з 1992 року. Вона виросла з «Меморіалу» – товариства, котре переймалося відновленням замовчуваних сторінок історії, поверненням у суспільство «репресованих дат та імен». А наразі й сама група зіткнулася з актуальністю проблеми захисту прав людини.

І хоч створювалася ХПГ суто для свого регіону, нині сюди звертаються люди з різних куточків України. Особливо багато звернень з Донбасу, Запоріжжя, Криму.

Харківська правозахисна група видає три бюлетені: «Права людини», «Громадянська освіта», «Свобода інформації і приватність». Має сторінку в Інтернеті, де кожні 3-4 дні реєструється до 500 відвідувань. І безпосередньо до офісу ХПГ у Харкові щодня приходять за допомогою 5-7 чоловік.

Нещодавно харків'яни видрукували книгу «Проти катування. Міжнародні механізми запобігання катуванню та жорстокому поводженню», куди увійшли факти, узяті зі сторінок української періодичної преси, і де подано коментар з огляду на міжнародне право. Книга знайшла відгук у стінах українського парламенту.

(Н. Чернова)

* * *

ТУРИЗМ ЯК ЯВИЩЕ УКРАЇНСЬКОЇ ПОПУЛЯРНОЇ КУЛЬТУРИ

Хоча в сучасних західних мовах слово «туризм» дедалі частіше означає насамперед «сферу надання послуг особам, що перебувають на відпочинку, наприклад, готелі, ресторани», однак у масовій свідомості сьогоднішніх українців воно ще існує переважно у його первісному, зумовленому самою етимологією (французьке *tour* –

прогулянка, подорож) значенні “один з видів активного відпочинку, який поєднує відновлення продуктивних сил людини з оздоровчими, пізнавальними, спортивними та культурно розважальними цілями»

Прийнято вважати, що масовий туризм у його сучасному вигляді бере початок у XVIII столітті. З огляду на складність пересувань мало хто доти наважувався, ризикуючи життям і здоров'ям, вирушати в далеку подорож, коли на те не було достатньо вагомих причин. Мандрі були переважно торговельними, військовими чи службовими. Мандровані підмайстри та прочани в кінцевому підсумку так само сподівалися на цілком реальну вигоду – у вигляді заробленої копійки чи спасіння душі. Лише з появою комфортабельних пароплавів та мережі залізниць подорожі з метою розваги стали набуток не лише титулованих осіб та одинаків-романтиків, а й більш-менш широким верств публіки із «середнього класу».

Українська мова так само не знала слова «туризм» та похідного від нього «турист» аж до другої половини XIX століття: тоді воно з'являється в І. Нечуя-Левицького, М Драгоманова – з поясненням «турист – тобто подорожній», згодом – в інших авторів. Словник Б. Грінченка фіксує семантично близькі до нього «мандри» («бродяжничество») та «мандрівка» («странствие», «путешествие»). Усі інші фіксовані словником типи подорожей («поход» – «Убирайся, козаченьку, завтра поход буде»; «проща» – «Їхали з усею се на прощу до якого монастиря да молились Богу»; «чумакувати» – «Куплю собі сірі воли, чумакувать буду» та ін) – передбачають суто утилітарну прикінцеву мету. Знаменно, що словник, зорієнтований майже виключно на селянську лексику до 70-х років минулого століття, зафіксувавши конкретне поняття «подорожній» («дорожній, путешествующий, странствующий»), не містить абстрактніших і загальніших понять «подорож», «подорожувати».

(М. Стріха)

* * *

ВРЯТУЙМО ЕНЕРГЕТИКУ

В Адміністрації Президента України відбувся брифінг, присвячений тематичному розділу «Енергозабезпечення економіки України та енергозбереження» щорічного Послання Президента до Верховної Ради. Участь у ньому взяла група експертів на чолі з керівником,

віце-президентом НАН України, директором Інституту електродинаміки Анатолієм Шидловським.

Вітчизняний паливно-енергетичний комплекс потребує негайної допомоги. Обсяги виробництва скоротилися в усіх енергетичних галузях. У 2000 році виробництво електроенергії становило 169 млрд квт годин (61 відсоток від обсягів 1991 року), видобуток вугілля – 81,1 млн т (58 відсотків), нафти разом з конденсатом – 3 7 млн т (75 відсотків), природного газу – 17,9 млрд куб м (73 відсотки).

Незважаючи на певні позитивні зрушення, досягнуті в минулому році, зокрема – щодо врегулювання законодавчої бази відновлення грошового обігу в ПЕК, оптимізації балансу споживання основних видів паливних ресурсів, поки що немає підстав говорити про початок стабілізації ситуації в енергетичному комплексі. Вкрай зношеною є матеріальна база комплексу, устаткування працює на межі граничних технічних можливостей, значна його частина і вже неприцездатна. 96 відсотків обладнання ТЕС вже відпрацювало свій ресурс, 73 відсотки – граничний. Сьогодні з 36 млн квт-годин встановленої потужності ТЕС тільки 17 млн квт-годин можуть нести навантаження. Схожа ситуація і в інших підгалузях. Енергетика фізично зношена. За словами Анатолія Шидловського, у разі невжиття дієвих заходів, після 2020 року практично всю енергію Україна змушена буде імпортувати.

Оздоровлення енергосистеми потребує великих капіталовкладень. На думку фахівців галузі, забезпечити їх можна шляхом запровадження в тариф спеціальної статті витрат і акумулювання коштів у фонді модернізації та розвитку електроенергетики (звичайно, за умови дотримання мети витрат). На жаль, фонди, що існували до цього, не виправдали сподівань і дискредитували себе розпорошенням коштів. Також потрібно запровадити спеціальні економічні механізми державної підтримки комплексу. Енергетики переконані, що модернізацію потрібно робити за власний рахунок. Сподівання на отримання зовнішньої допомоги марні, а затягування з цим процесом може призвести до втрати економічної незалежності. За останні 20 років енергетика майже не інвестувалася, в той час як вона дотувала інші галузі, в тому числі й експортоспроможні. На брифінгу підкреслювалось, що вже сьогодні потрібно приймати швидкі та зважені рішення. Необхідно завершити формування

законодавчої бази ПЕК, зокрема – прийняти закон «Про основні засади функціонування енергоринку», зміни до закону про електроенергетику, розробити та затвердити Енергетичну стратегію України на 20-50 років. Щодо останньої, то, як сказав Анатолій Шидловський, робота над нею вже розпочинається. Такий масштабний і багатогранний документ уперше розроблятиметься в Україні. Попереду – серйозні дослідження, розрахунки, прогнози. Проект Енергетичної стратегії має бути поданий на розгляд Президенту до 31 грудня 2002 року. До його розробки залучатимуться кілька сотень фахівців енергетичної галузі. Документ матиме 16 розділів, які охоплюватимуть найширше коло питань, де буде передбачено оптимістичний, песимістичний, та «проміжні» варіанти розвитку подій.

Найболючіші проблеми паливно-енергетичного комплексу за кілька років не розв'язати. Тому реалізація документа розрахована на такий довгий термін. Загалом, за підрахунками фахівців, для повної модернізації енергетичної галузі потрібно 50 млрд доларів США.

(Урядовий кур'єр)

* * *

ЗАКОН НЕ ЗАХИСТИШ БЕЗ НАВЧАННЯ

Теми побудови правової держави, вибору й відповідальності за нього, ролі молоді в громадянському суспільстві, ситуації в країні напередодні виборів були головними під час зустрічі голови облдержадміністрації Євгена Кушнарєва з студентами Національної юридичної академії під час відвідання ним інституту прокуратури. Він також вручив погони старшого радника юстиції директору Інституту Івану Васильовичу Бенедикту.

Інститут підготовки кадрів для органів прокуратури, створений на базі прокурорського факультету, є найбільшою складовою учбовою частиною академії. Підготовка майбутніх працівників органів прокуратури здійснюється тут згідно з договором, укладеним з Генеральною прокуратурою України. Абітурієнти вступають сюди на умовах цільового прийому, проходячи спочатку професійний відбір у відповідних підрозділах Генеральної прокуратури. Зрозуміло, що й розподіляються випускники згідно з держзамовленням.

Інститут розміщено у новій п'ятиповерховій споруді, де створено усі умови для навчання. Голова облдержадміністрації відвідав також і гуртожиток, де проживають студенти з усіх куточків України.

Євген Кушнар'єв побував і в навчальному корпусі кафедри криміналістики, де ознайомився з обладнанням аудиторій, комп'ютерним класом, мав бесіду з викладачами та майбутніми фахівцями у галузі криміналістики.

(Л. Логвиненко)

* * *

ГРОШІ ЛАЗАРЕНКА ПОВЕРТАЮТЬСЯ В УКРАЇНУ

Швейцарія повернула Україні гроші, вилучені у колишнього прем'єр-міністра Павла Лазаренка. Вебсайт Свіс-інфо Міжнародного Швейцарського Радіо повідомив, що йдеться про конфісковані десять з половиною мільйонів швейцарських франків, які пан Лазаренко зберігав у швейцарських банках. Вони були заарештовані після того, як суд у Женеві засудив у червні пана Лазаренка до 18-ти-місячного ув'язнення за відмивання грошей.

Сам Павло Лазаренко через свого адвоката визнав, що відмивав через Швейцарію 9 мільйонів швейцарських франків. Незважаючи на повернення деяких коштів українській владі, досі вважається, що Павло Лазаренко має до 300 мільйонів швейцарських франків у 25 швейцарських банках, зазначає вебсайт Свіс-інфо. (ВВС)

(Урядовий кур'єр)

* * *

ДИВА КРИМСЬКИХ ПІРАМІД

Чутку про весняну знахідку семи велетенських пірамід, що виструнчилися Південнобережжям прямою лінією від Севастополя до Форосу, світ спершу сприйняв як першоквітневий жарт чи рекламний трюк напередодні курортного сезону. Але загадкові споруди, вже названі найзначнішим археологічним відкриттям нинішнього тисячоліття, існують насправді.

Вчені вважають їх старшими за єгипетські – на 15-20 тисяч років й ровесниками тибетських і мексиканських пірамід. А винуватці сенсаційного буму – група кримських геофізиків, очолювана кандидатом технічних наук Віталієм Гохом, – завдяки спонсору нині продовжують рити підземні ходи до невідомої цивілізації, сподіваючися

знайти відповіді на безліч глобальних питань і відкрити доленосні для всього людства таємниці.

Виявили піраміди севастопольські науковці випадково, коли, відпрацьовуючи новий спосіб діагностики землі – геолографію, захищений свіжим патентом, досліджували баланс прісних і термальних вод у геологічній будові Кримського півострова. Раптом зафіксували випромінювання, потужне джерело якого локалізувалося близько від поверхні суші. В цьому дивному для геологів, але знайомому археологам місці пробурили кілька свердловин і натрапили на ... піраміду. Вона була якраз над зерносховищем ще не визначеного вченими древнього народу, який жив на півострові понад п'ять тисяч років тому.

Унікальність знахідки вразила найдосвідченіших. Уявіть почуття науковців, котрі в такий само спосіб знайшли на одній векторній лінії з північного заходу на південний схід – уздовж берега від мису Херсонес до мису Сарич, цілу низку ступінчастих пірамід сорокап'яти – і п'ятдесятидвохметрової висоти, вершини яких знаходилися майже на поверхні, всіяній вапняковими брилями, на глибині всього п'ять і менше метрів. Копати доступ почали до однієї із севастопольських. Крім розмірів, розповідає Віталій Анатолійович, вразило й співвідношення довжини сторін основи кожної піраміди до її висоти. Воно становить рівно 1 до 1,6 і є типовим, уже класичним для всіх пірамід, виявлених досі на материках нашої планети. Дивним є й те, що печери-кожухи, в яких містяться сенсаційні знахідки, повторюють усі їх контури. Гладенькі десятиметрові вертикальні стіни і метрові майданчики виступів помережані вибагливими відбитками напластувань віків. А ще нижче на десять метрів археологи побачили в стіні перший з багатьох овальний наріст. Кількаденні зусилля витягти його виявилися безуспішними. Врешті “глечик” на свій страх і ризик розбили й ... ледь не потруїлися, бо з його порожнини виприснув тугий струмінь міцно стисненого вуглекислого газу. А тоді почалися неоясненні речі. Випромінювання посилювалося настільки, що на поверхні почали ламатися нескладні прилади, а в самому розкопі засвічувалися фотоплівки, миттєво розряджалися батарейки ліхтарів. Люди страждали від головного болю, блювоти, розладів шлунку. Втома і виснаженість змусили вчених припинити роботи на два тижні.

А коли знову наважилися спуститися в шахту і підступитися до дивної знахідки, вона здивувала їх ще раз: гоїлися рани і подряпини, зникали бородавки і старі болячки.

(В. Хоменко)

* * *

“ВУЗЛИ” ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ

Волинські журналісти, поліграфісти і книговидавці вперше за час існування нашої незалежної держави зустрілися з головою Держкомінформу Іваном Чижем, президентом Національної радіокомпанії Віктором Набруском і генеральним директором Укрінформу Віктором Чамарою.

За словами Івана Чижа, ця зустріч зініційована ним для того, аби на місці глибше вивчити проблеми, які існують в інформаційному просторі Волинської області, що межує з Польщею і Білоруссю.

Про творчі й виробничі справи журналістів, поліграфістів та книговидавців і їхні стосунки з місцевими органами влади поінформував начальник управління у справах преси та інформації облдержадміністрації Володимир Денисюк.

Домінуючою була думка: важливі проблеми ЗМІ повинні розв’язуватися на державному рівні. Це стосується і фінансування газет, і соціального захисту журналістів, і врегулювання тарифів за розповсюдження газет поштою, і зняття ПДВ у книговидавничій справі.

Підсумовуючи роботу наради, Іван Чиж наголосив, що Держкомінформ України і надалі триматиме в полі зору важливі питання, пов’язані з роботою ЗМІ, поліграфістів та книгодрукування. За його словами, у сфері діяльності журналістів необхідно зберегти все позитивне, що маємо, і додати те, що потрібне для подальшого розвитку ЗМІ країни.

(Урядовий кур’єр)

* * *

У ПАРИЖІ ГОРІЛО ПОСОЛЬСТВО ІЗРАЇЛЮ

Учора у столиці Франції близько тридцяти пожежних бригад боролися з вогнем на території посольства Ізраїлю. О другій ночі спалахнув незайнятий будинок, в якому йшов ремонт, основний комплекс посольства також постраждав. Відомо, що будинку завдано

значних збитків – вигоріло чотири поверхи. Пожежники поки що не вважають це підпалом.

У заяві Єлисейського палацу говориться, що президент Франції Жак Ширак подзвонив послу Ізраїлю в Парижі Елі Барнаві і заявив, що влада зробить усе можливе для з'ясування причин пожежі, передає Reuters.

В останній рік, особливо після ескалації конфлікту на Близькому Сході, у Франції було кілька нападів на єврейські об'єкти, а 31 березня згоріла синагога в Марселі. Керівництво Ізраїлю, зокрема прем'єр-міністр Арієль Шарон, говорить про зростання антисемітизму у Франції.

(Урядовий кур'єр)

* * *

ІНІЦІАТИВУ ОМБУДСМАНА СХВАЛИВ ПРЕЗИДЕНТ

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини Ніна Карпачова, яка бере участь у 6-й конференції європейських омбудсманів у Кракові, виступила з ініціативою посередництва українського та польського омбудсманів у гармонізації ситуації навколо польських військових поховань на Личаківському цвинтарі у Львові. Її ініціатива була схвально прийнята президентом Польщі Александером Квасьневським, який взяв участь у відкритті конференції та виступив на форумі.

Ніна Карпачова планує одразу ж після завершення конференції відвідати Львів і зустрітися з представниками місцевої влади та громадськості, повідомляє Укрінформ.

(Урядовий кур'єр)

* * *

ВИНАХІДНИК КРАСИ

Серед яскравих представників образотворчого мистецтва України ХХ століття вирізняється живописець і графік Микола Петрович Глущенко, чий столітній ювілей відзначається 17 вересня цього року. Як при житті художника, так і сьогодні його особистість викликає особливий інтерес, а його творчий доробок вражає широтою художніх пошуків та різноманітністю тематики.

Микола Глущенко писав портрети, натюрморти, пробував себе і в сюжетному жанрі, але найбільших успіхів досягнув у пейзажі.

Спадщина художника на сьогоднішній день розпорошена по всьому світу; багато картин знаходиться як у приватних колекціях, так і в музейних фондах, зокрема в Національному художньому музеї та Центральному державному архіві-музеї літератури і мистецтва України. У ці дні тут відкрилася документально-художня виставка до ювілею Глуценка, яку можуть відвідати всі бажаючі.

Народився митець 1901 року в Новомосковську, на Дніпропетровщині, в родині бухгалтера. Коли помер батько, хлопчик разом з матір'ю переїхав до українського села Борисівки на Курщині. Борисівка славилася своїми «богомазами», що виконували численні ікони на продаж. Таке оточення збуджувало в обдарованого хлопця інтерес до малювання, і коли Глуценко почав учитися у комерційній школі в Юзівці (нині м. Донецьк), він щиро віддався улюбленій справі.

Після закінчення школи Глуценко їде до Харкова, сподіваючись вступити до вищої технічної школи, проте знайомство з полотнами визначних майстрів живопису, які юнак побачив у художньому музеї Харкова, посилило його прагнення до мистецтва. Однак здійснити це в роки громадянської війни та іноземної інтервенції було не так просто.

У 1919 році він потрапляє до табору військовополонених у Польщі, тікає з нього і наприкінці року опиняється без документів та будь-яких засобів до існування в Німеччині. Але тяжкі умови життя не завадили здійсненню мрії Глуценка про серйозні заняття живописом. Він влаштовується до приватної берлінської художньої школи Ганса Балушека, а у 1921 році успішно складає іспити до Берлінської академії мистецтв і починає вчитися в майстерні відомого німецького графіка Вольсфельда.

Навесні 1922 року до Берліна приїжджає Олександр Довженко, призначений на посаду секретаря генерального консульства УРСР у Німеччині. Згодом, отримавши від Наркомосу УРСР стипендію, він вступив до приватної художньої школи професора Кампфа, де пізніше Глуценко виконував обов'язки асистента. Саме там відбувалися дружні розмови майбутніх художника і кінорежисера.

Важливою подією у житті Глуценка стало відкриття першої персональної виставки в галереї «Каспер» після закінчення академії в 1924 році. Роботи молодого художника свідчили про майстерність

рисунка, тонке відчуття пластичної форми. Виставка експонувалася в багатьох німецьких містах, а критика відзначила високу культуру й мистецьку досконалість експонованих робіт.

На перших порах молодий художник захоплювався творчістю видатного шведського живописця і офортиста Андерса Цорна; пізніше вивчав у музеях творчість майстрів епохи Відродження.

Розуміючи необхідність продовжувати навчання і вдосконалювати майстерність, Микола Глущенко у 1925 році переїздить до Парижа, де зустрічає зовсім іншу атмосферу, інший мистецький світ. Іде гостра і складна ідеологічна боротьба художніх течій. На патронуваних виставках панує академізм, але на противагу йому існує і завзято обстоює свої позиції нове французьке мистецтво Матісса, Дюфі, Пікассо та інших. З багатьма із них Глущенко познайомився, відвідував їхні майстерні. А особливо захоплювався «повітрям» і світлом французьких імпресіоністів. Це наклало відбиток і на його творчість: пейзажі, портрети, натюрморти та «ню» цього періоду написані Глущенкою легко й невимушено, у світлих тонах.

Одинадцять років прожив Глущенко у Парижі. Познайомився з багатьма діячами мистецтва, видатними письменниками (написав з натури портрети Ромена Роллана, Анрі Барбюса, Поля Сіньяка та інших відомих людей). Багато працював, подорожував, з успіхом брав участь у виставках.

(Палітра)

* * *

БЕЗ КОНКУРЕНЦІЇ НЕ БУДЕ РОЗВИТКУ

Основні напрями конкурентної політики в країні та шляхи подальшої взаємодії всіх структур управління для зниження частки монополізму у вітчизняній економіці обговорено на Всеукраїнській нараді Антимонопольного комітету України з представниками органів виконавчої влади, облрад, фінансових, торгових і промислових структур, повідомляє Укрінформ.

Як відзначив голова Антимонопольного комітету Олексій Костусєв, для вдосконалення конкурентного механізму недостатньо зусиль ані комітету, ані уряду. Потрібна також участь і розуміння цих проблем з боку товаровиробників, а також споживачів продукції, сфери торгівлі та органів управління на місцях. Десять років тому

набув чинності Закон «Про обмеження монополізму і недопущення несумлінної конкуренції у підприємницькій діяльності». Цей документ на законодавчому рівні обмежив монополію держави у вітчизняній економіці.

Після проведення приватизації і демонополізації найважливіших галузей економічна структура в країні кардинально змінилася. Сьогодні, підкреслив Олексій Костусев, частка монопольного сектора у валовому внутрішньому продукті України становить близько 40 відсотків. Як результат – збільшується асортимент товарів і послуг у найрізноманітніших сферах виробництва і споживання.

У листопаді минулого року Президент України підписав Указ «Про основні напрями конкурентної політики на 2002–2004 роки». Як відзначили учасники наради, цей документ сьогодні є програмою дій у сфері конкурентної політики. Планується активне залучення до співпраці у здійсненні цієї програми підприємців, комерційних структур, громадських організацій.

(Урядовий кур'єр)

* * *

ЛІТЕРАТУРНА КРИТИКА ЩО ТАКЕ УКРАЇНСЬКИЙ БЕСТСЕЛЕР?

Журнал “Иностранная литература” майже щонамера друкує списки бестселерів у різних країнах. У 2001 р. в Італії два перші місця посідали твори Мілана Кундери та Джона Грішема, – останнього перекладали 35-ма мовами світу; свого часу кіровоградський журнал «Вежа» публікував його роман «Кінець операції Пелікана»; траплялося читати й цікаві статті про цього автора. Так ось: у його бестселерах часто головним героєм виступає юрист-праведник, – і це вкрай важливо для американського читача з його культом законності! Є й хвацько закручені детективні та любовні інтриги, є тонко розроблена расова проблематика, що теж пов'язано з інтересами публіки...

Дуже добре, що в Україні з'явилися конкурси на зразок «Золотої Бабая» чи «Коронації Слова». Вони стимулюють розвиток т. зв. масової літератури, яка, звісно, мусить бути представлена в кожному нормальному письменстві. Завдання подібних конкурсів – пошук і «провокування» бестселерів. Якби не вони, чи мали б ми сьогодні

добрий десяток цікавих творів популярного жанру, в тому числі й два романи Василя Шкляра, який дебютував ще 1974 р. повістю «Перший сніг», а після того написав і видав кілька книжок «традиційної» прози?

Роман «Елементал» — переможець «Коронації Слова» 2001 р. Я не уявляю, що бестселер може бути нудним, без тієї фабульної напруги, яка пов'язана з природною читацькою цікавістю: «А що буде далі?». В цьому сенсі у романі В. Шкляра все гаразд: він здатен «тримати» читача від початку до кінця, оскільки йдеться про пригоди молодого вояка-українця з Французького іноземного легіону, який потрапляє до Чечні із завданням вирвати з рук російських спецслужб дочку генерала (натякається, що генерала Дудаєва).

Сам цей герой – досить колоритна особа. Ми чомусь звикли привчати себе до поразок, а тут йдеться про людину із психологією переможця, я б навіть сказав – про такого собі українського супермена, що ні у вогні не горить, ні у воді не тоне. За найближчою асоціацією мимоволі згадуються Григорій Многогрішний із «Тигроловів» І.Багряного, Троян із роману У.Самчука «Чого не гоїть огонь?», герой «Думи про невмирущого» П. Загребельного...

(Слово і час)

* * *

ПОГАННИЙ МИР РОСІЇ З УКРАЇНОЮ

Останні два тижні вищі особи нашої держави постійно зустрічаються з чиновниками Росії, а їхні домовленості мають виразно проросійський характер. Українці Росії ще навіть не відчули наслідків Року України в Росії, який мав би задовольнити їхні елементарні національні потреби, а вже почалася мова про Рік Росії в Україні. І можете бути впевнені: відбудеться він не декларовано, як Рік України в Росії, а на повну потужність – росіяни диктуватимуть у нашій державі свої правила гри, бо це буде «їхній рік».

Хоча насправді політика української влади усі роки, починаючи від “советських” часів, і є часом Росії: майже повністю продали їй за копійки економіку; русифікація набирає щоразу більших обертів; плазування політиків перед цією державою заперечує будь-які ствердження про добросусідське партнерство, а російська нацменшина переважно поводить як окупант, втручаючись у всі сфери

життя і нав'язуючи свої умови. Складається враження, що коли починають говорити про національні інтереси України, то Росія одразу сприймає це як ущемлення і порушення прав росіян в Україні, і щоб виправити «цю грубу помилку», негайно впроваджується ряд заходів для «необхідності вирішення спірних питань, що виникають між Україною і Росією» – саме так це називає Л.Кучма під задоволену посмішку В.Путіна.

Новий план таких заходів (за режисурою Л.Кучми, який оголосив 2003 рік Роком Російської Федерації в Україні, на підтримку ініціативи Президента Росії В. Путіна, який оголосив 2002 рік Роком України в Росії) 2 серпня у Лівадії затвердив спочатку колишній керівник Адміністрації Президента України, Голова Верховної Ради Володимир Литвин і глава президентської адміністрації Росії Олександр Волошин. Нинішній глава Адміністрації Президента України Віктор Медведчук з О. Волошиним підписали Протокол про спільне засідання організаційних комітетів України і Росії з проведення Року України в РФ. У цьому документі зазначається, що «сторони висловилися за необхідність вдосконалення режиму вільної торгівлі, скорочення кількості обмежень і бар'єрів, зближення законодавчої бази в двосторонніх торгово-економічних відносинах, за розширення інвестиційної співпраці між двома країнами, включаючи сферу фінансових і страхових послуг».

Щоправда, є цікавий пунктик: В. Медведчук заявив, що організаційні комітети України і Росії з проведення Року Російської Федерації в Україні збираються звернутися до широкої громадськості, щоб вона підказала, які заходи треба провести і що вона хоче бачити, щоб ефективна співпраця між Україною і РФ вийшла на новий рівень. То, може, зберемося з думками і запропонуємо додати у той план, наприклад, проведення у рамках Року Росії в Україні широко-масштабне вшанування пам'яті жертв Голодомору, визнання ООН-УПА, які оздоровлювали російсько-українські відносини і не давали гнобити українську землю, доведення прав російської національної меншини в Україні до прав національної меншини басків, відзначення дня народження Степана Бандери з участю високих кремлівських гостей тощо? А Прем'єр-міністр України Анатолій Кінах, який планує 16 серпня у Москві провести робочу зустріч зі своїм російським колегою Михайлом Касьяновим, обговорить їх?

На жаль, від наших високих посадовців марно чекати рішучого відстоювання національних Інтересів України. 5–9 серпня в Москві відбулося восьме засідання російсько-української комісії з проблем делімітації державного кордону між Росією і Україною. У питанні визначення лінії кордону по суші у сторін практично немає розбіжностей, а щодо морської лінії кордону, то знову оглядаються у бік Росії. 7 серпня в Криму відбулася робоча зустріч міністра закордонних справ України Анатолія Зленка з міністром закордонних справ Російської Федерації Ігорем Івановим, щоб «усувати перепони на шляху розвитку двосторонньої торгівлі», а насправді йти на поступки Росії.

З цієї ж причини одразу ж на перший поклик В. Путіна 8 серпня Л. Кучма прилетів у Москву. Адже, на його думку, «краще поганий мир, ніж якась війна». Тому 7 жовтня 2002 року між Україною і Росією буде підписано документ про створення міжнародного газового консорціуму з управління і розвитку магістральної газотранспортної системи України. А це означає ще більше вторгнення Росії в роботу газотранспортної системи України...

(Л. Бондарук)

* * *

МАНЕВРИ

Хто вгадає, яку мету ставив перед собою Кучма, коли вилітав до Москви? Намагався усунути загрозу торговельної війни з Росією. Перемогти? Капітулювати? А може, Кучма поїхав щоб не бути наодинці у своїй резиденції у Мухолатці на свій день народження? Принаймні зараз відомо, що у вищого керівництва нашої державі дві серйозні проблеми: війна і президент. І те й те не новина.

Торговельна війна з Росією точиться давно і вона така ж природна, як географічна близькість. Росіяни чинять економічну експансію на захід за рахунок своїх природних ресурсів. Їхні українські союзники під тиском Москви роблять те саме. Найсмішніше те, що союзники Москви чинять не просто так, як вказує Москва. Вони роблять те саме, що росіяни, буквально: чинять економічну експансію на схід за рахунок... російських ресурсів.

У російських президентів від тої війни голова обертом іде: спецслужби рапортують, що Україна – політичний союзник. А придворні

економісти констатують, що таке союзництво гірш від контрибуції: Росія напompовує Україну такою кількістю енергоресурсів за такими низькими цінами, ніби Київська Русь часів Єрмака вирішила нарешті скористатися плодами свого руху на схід. І все це далєбі не жарти.

Але, попри виразно бутафорські «терки» російських посадовців з українськими, торговельна війна між Україною та Росією неминуча. Ситуація, за якої союзники Москви чинять економічну експансію на захід на свою користь за рахунок російських ресурсів, не може тривати довго, рано чи пізно настане час, коли Путін чи інший російський президент змушений буде «захищати» український бізнес не від проукраїнського бізнесу, а саме від проросійського.

Чи свідчить той факт, що Кучма поїхав до Москви на 9 серпня, що час питання про «зачистку» України від «своїх» стало актуальним для вищого російського керівництва? Не конче.

Підписання чотиристоронньої угоди лідерів про узгоджені опозиційні дії після 16 вересня виглядає закономірним етапом процесу структуризації нелояльних Кучмі політичних сил. Тяжко стверджувати, що Леонід Данилович неготовий був до такого кроку, чи що цей удар був для нього дуже болісний. Але ці міркування правдиві в одному випадку – коли мати на увазі, що оголошення про підписання пакту спрямоване на певний політичний дивіденд після 16 вересня, а не 9 серпня.

А що, як головна мета передчасного оголошення намірів опозиції інша? Наприклад, щоб підписанти в жодному разі не приїжджали поздоровляти Президента з днем народження 9 серпня? Цілком зрозуміло, що значна частина українських чиновників за таких обставин виявлять свою природну скромність Леоніду Даниловичу. Опозиція таким чином могла бодай пересвідчитись у рівні свого впливу на навколокучмівський істеблішмент.

Що такі мотиви в діях представників четвірки напередодні 9 серпня цілком могли бути, свідчить принаймні те, що абсолютно нелогічно було оголошувати подробиці організаційного плану акцій 16 вересня (читай публікацію трьох у «Дзеркалі тижня») за два місяці до самих акцій.

Та Кучма не дав змоги «перевірити точність прицілювання» – поїхав до Москви на термінові переговори з Володимиром Путіним.

Святкування в Мухолатці не відбулося. Один із сценаріїв можливого розвитку президентської кампанії в Україні передбачає, що Кучма сам «рекомендує» чи «призначає» свого наступника. Критично налаштовані щодо чинної влади люди сприйняли б рекомендації Кучми, звісно, негативно, але у політичному таборі, що демонструє свою лояльність чинному Президентові, Банкова ще не все втратила.

Деякі «зсуви» позицій кучмістів, звісно, відбулися. «Урядовий кур'єр» до дня народження Кучми опублікував анонімну статтю, очевидно, редакційну, в якій чорним по білому написано, що чинний Президент був на цій посаді двічі (могли б і не згадувати, коли б актуальним був сценарій обрання утретє). Але загалом якісь нові орієнтири у цій ситуації не висвітлювалися. Крім хіба що одного – Кучма уникає необережних кроків, які б показали рівень його популярності серед власних підлеглих вищого та середнього рангу. Події 16 вересня, звісно, навряд чи будуть аж такими масовими, щоб ця обставина стала зрозумілою. Протидія пікетникам буде, очевидно, анонімною і тому – пасивною.

(І. Гончар)

* * *

ЛІВОЮ! ПРАВОЮ! КРОКУЄ “СПРАВЕДЛИВІСТЬ”

Нарешті соціалісти юридично оформили розкол своїх нечисленних лав. Минулого вікенду в Києві відбувся установочний з'їзд партії «Справедливість», яку очолив колишній член політради Соцпартії, народний депутат Іван Чиж.

Кістяк нової партії склали представники верхівки соціалістів, які не знайшли спільної мови з лідером СПУ Олександром Морозом після його поразки на президентських виборах. У січні Чиж разом з однопумцями (Сергієм Кияшком, Василем Арестовим, Миколою Лавриненком та ін.) зробив пробу сформуванню т. зв. «соціалістичну платформу в СПУ». Хоча статут партії передбачав існування «внутрішньої опозиції», політрада СПУ, на чолі з О. Морозом та Й. Вінським, ухвалила рішення виключити заколотників із партії. Але найцікавіше те, що Чиж & С, які свого часу звинувачували Мороза у “дрейфі у бік соціал-демократії” і угодовстві, створили партію, як дві краплі води схожу на нинішню СПУ. У програмних документах мовиться, що “Справедливість” – партія лівоцентристська

і обстоюватиме побудову соціалізованої ринкової економіки. Більше того, члени “Справедливості” у програмній заяві засудили “роздування ворожості до бандерівців, які теж воювали за свою прекрасну Україну”. От такий кульбіт у свідомості людей, які ще кілька місяців тому називали вояків УПА не інакше, як “фашистами”.

(Політика і культура)

* * *

БУДНІ ХАРКІВСЬКОЇ ВЛАДИ

Темою останньої зустрічі голови облдержадміністрації Євгена Кушнарєва з журналістами стали підсумки економічного розвитку області за перший квартал року. Як вже повідомлялося, харківщина “осилила” виробничий, бюджетний і соціальний плани з доволі переконливими показниками. Але представників ЗМІ, як завжди, цікавили не стільки досягнення регіону, скільки його проблеми.

Про роботу житлово-комунального комплексу

Сьогодні ЖКГ фактично має кількох господарів. Приймати ефективні рішення за таких умов можна лише тоді, коли влада обласного і міського рівня, а також районні органи місцевого самоврядування здатні до консолідованих дій. Тому наша стратегічна лінія така: усе майно, яке забезпечує генерацію і доведення тепла споживачам, повинно бути передане у комунальну власність територіальних громад. Тобто міст і селищ. Виняток можуть скласти лише ті райони, де на рівні міст обласного підпорядкування відсутня відповідна інфраструктура та кадри, здатні вирішити цю проблему. У таких випадках можлива передача цього майна до територіальної власності району.

Усю організаційну роботу плануємо завершити до червня. Виняток складає лише Харків, у зв’язку з відомою позицією міської ради. Але й тут існує певний план дій. У разі, якщо до початку опалювального сезону підприємство “Харківські теплові мережі” не буде передано до комунальної власності міста, то цією проблемою опікуватиметься обласний рівень разом з міським та районними. Але при цьому завдання і відповідальність усіх органів влади будуть чітко окреслені. Зараз напрацьовується спільний договір між підприємством і міською владою. Коли ж слідувати, як кажуть, букви

закону, то відповідальність за забезпечення населення комунальними послугами, незалежно від того, в чийй власності знаходяться джерела, покладається саме на органи місцевого самоврядування.

(Слобідський край)

* * *

Ми, представники обласних організацій політичних партій та громадсько-політичних об'єднань, які відстоюють демократичні засади організації суспільного життя, вважаємо, що реформа політичної системи в Україні, ініційована президентом Л. Д. Кучмою, є вкрай необхідною для забезпечення прогресивного розвитку нашої держави.

Всенародне обговорення конституційних змін, яке оголосив президент України у своєму зверненні до українського народу 5 березня 2003 року, є надзвичайно важливою формою безпосередньої участі основного суб'єкта політики – народу у виробленні політичних рішень. Ми розцінюємо його як важливий етап залучення структур громадського суспільства до процесу осмислення основних положень реформи, що викладені у президентському законопроекті.

(Слобідський край)

* * *

БРАТСЬКИЙ МОНАСТІР БОГОЯВЛЕННЯ

Головну, Богоявленську, церкву збудовано в 1690-х роках, церкву і дзвіницю знищено 1935 року.

Того самого 1615 року, коли було засновано Київське церковне братство, воно отримало в подарунок маєток на Подолі поруч із Магістратською площею. Цей розкішний дар надійшов від далекоглядної жінки Гальшки (Єлизавети) Гуревич; вона поставила вимогу, щоб ту землю було вжито під монастир, притулок для прочан і під школу для дітей шляхетського і простого роду. Протягом наступних десятиліть Братський монастир і Академія при ньому процвітали, підтримувані поколіннями української шляхти. Особливо сприяв їм гетьман Мазепа; він збудував між 1690-93 роках велику нову кафедральну Богоявленську церкву, а 1703 року почав будівництво кам'яного дому Академії.

Комплекс будівель Братського монастиря, який був водночас і релігійним і освітнім закладом, займав цілий квартал на Подолі,

на північно-східній стороні Магістратського майдану. Головний вхід до монастирського двору був через браму, над якою стояла триповерхова дзвіниця. Її проектував київський архітектор Стефан Ковнір (1756), а в 1829 року її перероблено за планами А. Меленського. Головним об'єктом у дворі була Мазепінська церква Богоявлення; це була розкішна будівля, гідна свого місця й розташування.

Богоявленська церква Братського монастиря і соборна церква св. Миколая на Печерську, яку називали “Великим Миколою” (Військово-Микільський собор), обидві збудовані в останнє десятиріччя сімнадцятого століття і вважалися найкращими спорудами київського барокко. Питання про те, хто будував ці дві церкви, ще досі не з'ясоване. Найновіші українські радянські публікації, включаючи шеститомове українське видання «історія українського мистецтва», випущене Академією Наук Української РСР, приписують авторство цих величних і схожих одна на одну споруд українському архітекторові, випускникові Київської академії Іванові Зарудному, який впровадив у Москві барокко на початку вісімнадцятого століття. Хоч плани та композиція цих двох соборів були дуже подібні, деталі й орнаментация Богоявленської церкви були більш класичного характеру, як це й личило академічній будові.

Початковий бароковий іконостас Богоявленської церкви згорів під час пожежі на Подолі 1811 року. Його замінив ампірний іконостас, датований 1825 роком; цей іконостас вважали за одну з найкращих робіт архітектора Андрія Меленського. Поміж історичними скарбами церкви був срібний вівтарний хрест – дар Митрополита Петра Могили, і срібна чаша – дар ігумені Магдаліни, матері гетьмана Івана Мазепи.

Після перемоги більшовизму на Україні Братський монастир було закрито. Будівлі монастиря передали Обласному відділові охорони здоров'я, який влаштував там Подільську поліклініку. Будинок Академії з вісімнадцятого століття передали Українській Академії Наук. Протягом 1920-тих років Академія Наук і її Археологічний комітет повсякчасно дбали про збереження архітектурного комплексу Братського монастиря. Згідно з законом від червня 1926 року, Українська РСР оголосила цей історичний монастир республіканською пам'яткою.

* * *

КУЗНЕЦОВ ПОЇДЕ ДОДОМУ

Останки славнозвісного радянського розвідника часів Другої світової Миколи Кузнецова, який похований у Львові, будуть перенесені до Єкатеринбурга (Росія). Це перший випадок перепоховання радянського офіцера.

У цій справі немає жодного політичного підтексту, хоча у Львові до особи Кузнецова, який загинув під час перестрілки з вояками УПА, ставляться неоднозначно. А причиною перепоховання стало відповідне бажання ветеранських організацій Єкатеринбурга, батьківщини розвідника.

Раніше преса повідомляла про акти вандалізму щодо могили Кузнецова. Однак директор Львівського історико-меморіального заповідника “Личаківське кладовище” Ігор Гавришкевич каже, що нічого схожого не було. За його словами, минулої весни погано закріплені літери на могильній гранітній плиті просто відпали. “Щоб і в майбутньому не виникало таких розмов, написи на могилі Кузнецова тепер вибиті на плиті” – додав Гавришкевич.

(Політика і культура)

* * *

МВФ ПОКАЯВСЯ

Перший заступник директора-розпорядника МВФ Стенлі Фішер у дружній нам Москві зробив заяву, що її, безперечно, можна трактувати як перемогу української впертості над західною раціональністю. Фішер сказав, що МВФ не збирається застосувати штрафних санкцій до країн, які надали Фондові недостовірну інформацію. Практично, це означає, що результати аудиту НБУ, який все ще триває, не матимуть ніякого значення. Навіть якщо аудиторі і виявлять якісь порушення, про які так наполегливо натякає Financial Times. Стенлі Фішер так і не уточнив, як же МВФ боротиметься з країнами-брехунами, обмежившись обтічними формулюваннями типу “Фонд має намір запобігати аналогічним випадкам у майбутньому з допомогою підвищення прозорості операцій центробанків...”

(Політика і культура)

* * *

ОГЛЯД НОВИНОК З БІБЛІОТЕЧКИ ШКУ

Юрій Луцький,
“На перехресті”,
“Ініціал”, Луцьк

Шанувальникам української модерністської літератури початку ХХ ст. добре відоме ім'я поета-молодомузівця Остапа Луцького. Юрій – його син (нар. 1919), а матір'ю його була донька не менш відомого Степана Смаль-Стоцького. Це книга спогадів, у першій частині якої автор розповідає про своє передвоєнне дитинство у Галичині, навчання в Берліні та Кембриджі, службу в британській армії, еміграцію та наукову кар'єру в Канаді і США. Другу частину складають статті Ю. Луцького про відомих людей української культури та розлогий фотоархів, що всебічно ілюструє описуваний період. Передмову до книги написав Валерій Шевчук, а післямову – Оксана Забужко. Видання з'явилося завдяки зусиллям двох відомих в Україні людей – Миколи Рябчика та Миколи Кумановського.

Людмила Тарнашинська,
“Сходження на Фудзіяму”,
“Престиж-Інформ”

Авторка цієї книги новел – журналіст, літературний критик, літературознавець. Вона також член Спілки письменників та Спілки журналістів. Свою прозову збірку Тарнашинська “виправдовує” так: “Якщо в журналістиці, літературній критиці живеш у жорсткому контексті реального життя, то проза як витворена твоєю уявою нова реальність дарує можливість виходу в “паралельний світ”, спробу перевтілення. Тобто, спокуса подолати опірність “словесної матерії” обертається ще й певною компенсаторною віддякою. Оця щаслива компенсація прожитого у витвореній тобою паралельній дійсності – то твоя велика прозо-ілюзія, дарунок творчої долі, який приймаєш з рук Божих із тремтливою вдячністю”.

(Політика і культура)

* * *

МІСЬКИЙ БЮДЖЕТ

Весна!!!

Стою на автобусній зупинці.

Війнув прохолодний вітерець, і я... чхнув.

Чхнув, то й чхнув. Не така уже й значна подія, щоб про неї розповідати.

Але тут до мене підійшов чоловік з голубою пов'язкою на рукаві. «Мале підприємство «Мікроб» – встиг я прочитати на ній напис.

– З вас гривня! – дістав він авторучку і пачку квитанцій.

– За що? – здивувався я.

– Ну, ви ж чхнули?

– Чхнув.

– Значить, платіть гривню.

– Не розумію.

– А що тут розуміти? Ви чхнули, у повітрі стало більше мікробів. А це означає, ви завдали атмосфері нашого міста шкоди. Якщо кожен дозволить собі чхати де заманеться і скільки заманеться, то нам дихати нічим буде. Міська влада вирішила таким чином боротися за чистоту повітря – раз, і поповнити свій бюджет – два. Ви що, газет не читаєте?

Я підозріло глянув на «борця з мікробами» і, ризикуючи життям, перебіг на інший бік вулиці.

«Краще піду на роботу пішки» – подумав я.

Пройшов метрів сто.

І тут мене наздогнало двоє молодиків. На їхніх куртках червоними літерами було написано: «Корпорація «Асфальт-підосва».

– Привіт пішоходам! – привітали вони. – Ходимо, значить?

– Ходимо, – спробував приязно усміхнутися я.

– З вас – гривня!

– За що?

– Ну ви ж ходите?

– Ну?

– Ви ходите – асфальт стирається. Автомобілісти он за дорогу платять, а пішоходи за тротуари – ні. А чим ви кращі? Хіба не чули про розпорядження міської влади? Треба ж якось поповнювати міський бюджет.

– Слава Богу, що хоч за дихання ще грошей не беруть – зітхнув я.

– Не брали, – уточнили молодики. – А з сьогоднішнього дня міська влада ухвалила, щоб поповнити свій бюджет... До речі, он біля того аптечного кіоску ви можете заплатити гривню і дихати спокійно.

Далі я нічого не пам'ятаю.

До тьми прийшов, коли у весняному небі знову з'явилося сонечко. Весело висвистували на гіллястих каштанах шпаки, у проталинах зеленіли чубики газонів...

Я сидів у скверу на лаві і тримав у руках три квитанції – «за мікроби», «за ходіння» і «за дихання».

«У мене ж немає квитанції «за сидіння на лаві!!!» – стрельнуло мені в голову. З «сидячого старту» я рвонув по алеї. Але тут мене перепинили і пояснили, що немає не тільки «за сидіння», а й «за бігання»... Бо міська влада ухвалила...

(М. Прудник)

* * *

НОВИЙ СВІТОВИЙ ПОРЯДОК

Нестандартний погляд на війну в Іраку та на становлення нового світового порядку пропонує в ексклюзивному інтерв'ю для «УІСС» відомий український політолог Вадим КАРАСЬОВ.

Америка з вересня 2001 року перебуває у стані війни, відповідно президент Буш є керівником воюючої країни. Тому на перший план виходять військові, а не дипломатичні засоби вирішення конфлікту. На зміну концепції стримування загроз в Америці приходить концепція їх превентивної ліквідації.

Сполучені Штати виходять з логіки, що сучасні загрози від мережі злочинних угруповань мають прихований характер. Деструктивні можливості цих загроз сягнули такого рівня, що очікування терористичного акту та відповідь на нього втрачає сенс. Отже, ці загрози потрібно ліквідувати превентивно, і Сполучені Штати фактично вступили в епоху превентивних війн. З американської точки зору, це ідея «вічної війни». Якщо слідувати такій логіці, то Америка протягом найближчих п'ятдесяти років приречена на перебування в стані війни, превентивної профілактики конфліктів, боротьби з «режимами-ізгоями», з терористичними мережами, доки не доб'ється того, щоб уся глобальна периферія не становила загрози її інтересам.

Європа стоїть на інших позиціях. Європейський підхід, зокрема підхід провідників євроінтеграції Франції та Німеччини, полягає

в тому, що на загрози та інші виклики потрібно відповідати дипломатичними засобами. На відміну від Америки, Європа після зникнення «східної загрози» нібито вступає в смугу «вічного миру». Була така суто європейська ідея, Ідея Канта, і зараз Європа пропонує свій суто європейський погляд на сучасний світ, як мир, який можна підтримувати за допомогою інституції колективної безпеки, дипломатії, мирного вирішення конфліктів.

Америка, навпаки, просуває ідеї нейтралізації «несистемних гравців». Мається на увазі не війна в традиційному сенсі цього слова, а скоріше, військово-силовий примус до миру, який поєднується з гуманітарними акціями, впровадженням демократичних інституцій. Європейці не приймають американське розуміння сучасних загроз і засобів боротьби з ними, тобто бачення європейської громадськості і американської, суттєво відрізняється. За великим рахунком, тріщина в стосунках між старою Європою та США не ситуативно-політична, а передусім ціннісна.

Але якщо трансатлантичний розкол буде поглиблюватися, то може постати питання про перетворення Євросоюзу в політичний союз та про перетворення економічної ідентичності в оборонну. Тоді це поставить дуже складні питання перед країнами, які тільки намагаються увійти до Євросоюзу.

Поки що можна маневрувати, намагатися залишатися у військово-дипломатичній єдності зі США, а економічно інтегруватися до Європи. Але пізніше перед багатьма європейськими країнами, в тому числі і перед Україною, може постати нова дилема: вибір не стільки між Росією та Заходом, скільки між старою та новою Європою, Європою та США.

* * *

«Гонконгівська пневмонія», що викликається, як передбачається, спільною діяльністю двох видів вірусів, починається із симптомів, схожих на грип, надалі розвиваючись у запалення легень. Хвороба вразила вже понад 2220 чоловік в усьому світі, зокрема в Китаї, Сінгапурі, В'єтнамі, Японії, Канаді, США, Великій Британії, Франції, Словенії, на Тайвані.

Минулої суботи в Ханой (В'єтнам) від «важкого гострого дихального синдрому» помер учений, що виявив це захворювання, –

співробітник ВООЗ Карло Урбані. 46-літній лікар обстежив першого пацієнта, у якого було виявлено «гонконгівську пневмонію», – американського бізнесмена, якого привезли до Ханойського госпіталю 14 березня.

З'являються все нові дані щодо можливого збудника цієї таємничої хвороби. Як стверджують учені з Франкфуртського університету в Німеччині, їм вдалося виділити віруси, що належать до групи парамікрівірусів. Вони пояснили, що до цієї ж групи входять збудники ОРЗ – РС-інфекції та парагрипу, свинки і кору, а також чумки собак. Водночас учені Університету Сянгану (колишнього Гонконгу) оголосили, що їм удалося виявити інший збудник атипової пневмонії, від якої на початок квітня у світі померло вже 78 чоловік. Вони заявили, що цей збудник належить до групи коронавірусів, тому хвороба дістала назву «пневмонія корона». Це відкриття було підтверджене Центром з контролю за поширенням захворювань в американському штаті Атланта.

Лабораторії багатьох країн світу намагаються знайти ці віруси у крові інших заражених, щоб спростувати або підтвердити перші гіпотези. «Поки зарано робити остаточні висновки. Різко змінюючи курс лікування хворих із таким захворюванням, можна лише зашкодити» — заявив один із керівників ВООЗ Дейвід Хейман.

В останній день березня в Гонконгу було зареєстровано 60 нових випадків захворювання, що стало найвищим показником за час епідемії. Місцеві жителі вкрай стурбовані, дедалі рідше виходять на вулицю, одягаючи при цьому хірургічні маски. Зачиняються офіси, не проводяться масові заходи. Скасовано навіть антивоєнні демонстрації. Гонконгівська влада наказала 1080 чоловікам, які контактували з інфікованими, не виходити з будинків протягом десяти днів. Порушників очікує штраф або в'язниця. Уряд Гонконгу також закрити місцеві школи до 6 квітня. Власті багатьох країн, у тому числі наших сусідів, у зв'язку з епідемією рекомендують туристам відмінити заплановані поїздки в небезпечний регіон.

(Слобідський край)

* * *

Medical vivisection is a very controversial issue – proponents emphasize that helping sick humans justifies hurting animals, while

opponents challenge this ethical assumption and/or question the usefulness of the results on scientific grounds.

CUSU will support those who intend to opt out of vivisection, and supports the right of students to have alternatives provided.

Pros:

- Helps find effective treatments
- Advances knowledge of human body
- Models human diseases
- Trainee surgeons can practice skills

Cons:

- Labs don't reproduce natural environment
- Artificial diseases differ from natural ones
- Different species respond differently
- Inhumane conditions in labs
- Strong commercial interests involved

Part III

Define the functional style the following texts belong to. Give a well-grounded argumentation of your statement.

Indicate the sphere of knowledge the texts are concerned with. Comment on special vocabulary, its structural types and word-building models in English and Ukrainian, as well as on peculiar phraseology characteristic of this type of texts, and the role of expressive and figurative means as a style forming feature.

Indicate typological and singular features of this language style in English and Ukrainian.

Be ready to give recommendations to translators working with these types of texts.

REDUCE, REUSE, RECYCLE

The amount of waste is increasing every year, and we may soon run out of landfill sites. A controversial alternative is incineration but this creates hazardous substances such as dioxins and heavy metals. All this waste comes from somewhere – the extraction of primary resources. This invariably happens in developing countries and is causing severe disruption to the social and the natural environment.

This means that our priorities must be: Reduce, Reuse and then Recycle. Only if we are unable to do these should waste be used to recover energy and finally be landfilled.

Reducing our consumption is the first step. 20% of the world's population consumes 80% of the energy produced. The earth cannot provide everyone with the level of consumption the richest 20% are now enjoying. We need to economise and cut back our demands on the earth's resources.

Reuse is better than recycling because it is done more locally without complicated manufacturing processes. It involves less transport, less energy and less cost.

Recycling is well-known to us all (and is the bugbear of Green Officers).

It is just as important to «close the loop» and buy recycled products. This also supports the secondary markets in these materials and makes collections more economic.

(Cusu's little green book)

* * *

MATTER AND ENERGY

When an atom of uranium or plutonium explodes it breaks up into fragments which can be weighed, and also gives out a flash of radiation like an X-ray, but with a smaller wavelength. The combined weight of the fragments is distinctly less than the weight of the original atom, and the weight lost is proportional to the energy which appears as the motion of the fragments and the flash or radiation.

When the particles have been brought to rest and the flash has moved away there is a loss of weight. There is also a loss of mass. By the mass of a body we mean its tendency to remain in uniform motion or at rest even when there is no friction to stop it moving.

* * *

FAN TYPES

A fan is a machine for applying power to a gaseous fluid to increase its energy content. This energy enables movement or flow of the gas against various degrees of resistance. The function of a fan is to move air or gas through distribution systems and apparatus required for conditioning of gas medium.

The fan consists of rotating member, called the wheel or impeller, and a stationary member called the housing. The housing is provided with an intake opening (inlet) and with a discharge opening (outlet). The flow of air or gas is caused by the pressure differential created by the energy transmitted to the gas by the rotating wheel.

If no resistance to flow exists, as in the case of a fan in free space with no inlet and no outlet duct, the fan provides the gas with velocity energy only, and no compression or rarefaction occurs. When either inlet or outlet duct is added, frictional resistance is imposed and partial compression occurs on the outlet side, whereas partial rarefaction occurs on the inlet side. The extent of the resistance imposed at the discharge governs the quantity of gas delivered by the fan.

* * *

London

At the beginning of the 18th century, England was becoming the commercial centre of Europe. London was regarded as the great centre of wealth and civilization. The most important district in London became the City. The Lord Mayor was never seen in public except in his rich robe, a hood of black velvet, his golden chain, his jewel, and a large

suite of heralds and guards. On great occasions he appeared on horseback or in his gilded coach. "He who is tired of London is tired of life" was a common saying. But the London of the early 18th century was very different from the London of later days. The streets were so narrow that wheeled carriages had difficulty in passing each other. The houses were built of bricks and wood and plaster. The upper part of the houses was built much further out than the lower part, so far out that persons living on the upper floors by stretching out over the street could touch each other's hands. Londoners walked in the middle of the road as much as possible so as to avoid the rubbish thrown out of pen doors and windows. In rainy weather the gutters, that ran along the streets, turned into black torrents, which roared down to the Thames carrying to it all the dead cats and dogs from the City. The streets were not lighted at night. Thieves and pickpockets of all sorts plied their trade without fear of being punished, and young men from the upper classes offered rude caresses to young girls. It was very difficult to get about even by day; and the better-off Londoners preferred using the river. Boats, big and little, with coloured and striped awnings, took passengers up and down the river. The watermen dressed in curious blue clothes would wait for customers at the head of the steps which here and there led down to the waterside. Another way of getting about London was in a "sedan-chair". A sedan-chair was a sort of box with a seat and a door, to let a person in and out. It was slung on two long poles which were carried by two men. When the ladies went out visiting, with the high head-dress then fashionable, the lid had to be left open to make room for the "head".

The houses were not numbered because only a few of the common people in London could read. It was therefore necessary to use marks or pictures which the illiterate could understand. The shops, taverns, theatres and coffee-houses were distinguished by painted signs. The White Horse, the Blue Bear, the Royal Oak, the Red Lion, the Golden Lamb, the Swan, the Rose and Saracen's Head were the usual pictures that hung about on all sides. A great deal of buying, selling and bargaining went on in the open streets as well. Men and women and boys pushed little trucks along the streets, calling attention to their goods not only by shouting at the top of their voices, but also by ringing noisy bells which they carried in their hands.

(The History of England)

* * *

How much defense spending is enough? The question cannot be answered by consulting computers. The answers of the military professional and the defense contractor, each of whom has a vested interest in big defense budget, must of course be carefully considered. But they should not be uncritically accepted. There is no handy formula by which the nation can allocate a fixed percentage of Gross National Product to the military and assure an adequate defense or an adequate society.

Tradition has it that defense spending is not excessive as long as it stays below 10 percent of the Gross National Product. This is a reassuring but meaningless yardstick. The enterprising bureaucrat who decided over 20 years ago that the world's richest society should tithe to support its War machine must be surprised to find that his formula is still being applied as the Gross National Product approaches a trillion dollars a year.

Today economists are beginning to understand that Gross National Product, defined as the sum of goods and services generated by an economy in a year, is not the same as wealth. Indeed, it includes items that, as Adolph Berle points out, cancel each other out, such as dollars spent on cancer research and dollars spent on cigarette advertising. The Economy of Death itself, which has provided so much fuel for America's postwar boom, produces relatively little real wealth itself, since its product satisfies no social needs.

(R. J. Barnet. The Economy of Death)

* * *

General types of environmental goal and qualifications to them can be found in every culture that has developed artificial environments, and they extend into the ways in which different cultures perceive, make use of, and evaluate the natural environment.

They make, at least as an hypothesis, a framework for environmental design and discussion in terms of four elements or tasks. The importance of the tasks, and the order in which they will have to be undertaken, will vary according to the nature of the design in general, and specifically in relation to the extent to which diversive exploration is an objective.

The first task is the identification of the specific activities involved and the relations between them – the content of the problem.

The second task is to ensure that the perceptual experience, immediate or sequential, of the finished work can be a map or symbol of the activities and objectives within it for the people who will use it.

The third task is to estimate and provide the amount of stimulation appropriate in the activities, goals and objectives: how formal or informal, quiet or exciting should the place be?

Finally, there has to be an assessment of the social importance of the place, to be expressed in terms of “useless work” and quality of materials. If any of these judgments is mistaken, the design will suffer.

(T. Heath)

* * *

MONUMENTAL SCULPTURE

The Pergamon Altar

The great altar of Pergamon was built by king Eumenes II (197-159 B. C.), the third of the Attalids.

The foundation of yellow tuff preserved on the terrace is about 115 by 125 feet. On it there are five steps of white marble. Above these, a socle decorated with the frieze of the battle of the gods and giants, all over life-size, went around the east, north and south sides, also around the front of this podium at the west. Above the socle was a colonnade, and the height of this building was about 39 feet. A large staircase led to an upper platform, where the altar proper was surrounded by a smaller colonnade. Inside this colonnade was a frieze with the story of Telephos, the son of Heracles and the founder of Pergamon.

There is hardly any background visible. The figures are turned against this background in all possible views. All forms are rich, massive, voluminous. The hair flutters in heavy locks. The draperies vary from finest diaphanous silk to heavy wool. The movements of the bodies as well as of the hair and draperies are lively, expressive, often violent. The muscles of men and beasts are building. The expression of the faces runs the gamut from sweet serenity and innocence to wildest despair. There is quiet pathos and deepest emotion. A passionate and monumental grandeur prevails in this frieze.

The sculptured decoration of the altar shows a grandiose and well-considered plan. About seventy-five gods had to fight against a rather larger number of giants in order to fill the enormous space.

The Attalids derived their ancestry from Telephos, the son of Heracles, the grandson of Zeus [zju:s]. Thus they represented the story of Telephos in the small frieze around the upper altar court. The style is different, much quieter, in keeping with the subject. It is the last part of the work, probably begun after the large frieze was finished around 161 and ended in a hurry around 158 D.C. under Attalos II. It is the earliest example of a very important art form: the continuous frieze.

The scenes follow each other separated by landscape or architectural elements, which up to then had been very rare. The figures are set in space, not reaching up to the same height as in older reliefs.

The altar of Zeus was considered one of the wonders of the ancient world.

(Art News)

* * *

The Oxford High Street is rated by students of architecture one of the most successful street façades ever built. The building form a visually continuous front, the side streets being narrow and the entrances to them scarcely noticeable from a distance. Apart from the tower of Magdalen College and the spire of St. Mary's Church, the skyline is more or less continuous; the higher buildings are set back slightly, so that in perspective they fall into line. The street is everywhere wide enough to give a feeling of spaciousness, while variations in width provide interesting contrasts in the cross proportion of buildings and street. There is a considerable variety of architectural style, but a seeming unity is given first by the lack of violent contrasts in the scale of the various buildings and secondly by the fact that most are of the same material, a soft grey limestone weathered by the centuries.

Nor is "The High" by any means the beginning and end of the architectural beauty of Oxford. It is true that some of the Colleges, even some founded hundreds of years ago, today occupy buildings which well exemplify the barbaric architectural notions of the Victorian age. But happily, that is not true of the majority.

The colleges have, in general, grown each round its own closed quadrangle, based on the old monastic cloisters and assuming varying shapes and sizes.

We are charmed especially by the quadrangle at the back of Magdalen – which is not really enclosed, yet seems to be. The medieval cloisters open on to a divided greensward, on the far side of which is a block in simple Renaissance style. There are no buildings on the other two sides – just a magnificent plane tree on the one, and a low line of gardens on the other. The contrasting Medieval and Renaissance buildings add each to the effectiveness of the other while each loses nothing of its own individuality.

In general, what strikes us most, perhaps, about the architecture of Oxford as a whole is its pleasing informal orderliness which yet knows nothing of rigidity. There is simple variety in size, variety in arrangement of windows, and variety in restrained ornament.

(The British Scene)

* * *

WELDABILITY OF METALS

Decisive factors affecting the weldability of steels are their chemical composition, physical properties and the heat treatment to which they are subjected.

Carbon has a strong influence on the quality of the weld. An increase in the carbon content affects the strength, hardness and toughness of the weld. If the carbon content exceeds 0.3 per cent, the air-hardening capacity of the transition zone in the base metal will be increased and the steel will become more brittle. The effect produced by carbon is much less in arc-welding than in gas-welding process. Carbon structural steels have good weldability with any welding technique for carbon contents up to 0.27 per cent; satisfactory welds can be obtained for contents up to 0.35 per cent.

If structural steels contain more than 0.36 % C and are susceptible to the formation of hardening cracks, they require preheating before welding and subsequent heat treatment. The application of filler metal with a low carbon content enables hardening of the weld to be avoided; weld strength can be ensured by alloying the metal of the weld with manganese, silicon and other elements.

If we added phosphorus to steel, in amounts exceeding 0.04 per cent, it would have an unfavourable effect on the mechanical properties of the weld since the brittleness would be increased.

Sulphur would have an extremely detrimental effect on the weldability of steels since it causes red shortness. The formation of cracks is observed at a sulphur content over 0.04 per cent (especially in gas welding).

* * *

THE USE OF LASERS IN MODERN PRODUCTION

One of the most important scientific achievements of the past years is the discovery that a powerful beam of monochromatic, highly directional and coherent light can be generated by means of a family of devices called “lasers”.

The term “laser” is an abbreviation for “Light Amplification by Stimulated Emission of Radiation”. The most commonly used light-emitter is a cylindrical ruby rod which is “pumped” by light from a flash tube. When electrical energy is discharged into the lamp, there is a powerful flash of light that “pumps” ions within the ruby rod to higher-than-normal energy levels. When a few ions drop to the normal energy level, they emit photons that stimulate other ions to do the same. The result is a chain reaction that causes all of the “pumped up” ions to drop to the normal energy level almost simultaneously. The resulting pulse of light is of a single wavelength 6943 Angstroms, within the region of visible radiation and much of it travels parallel to the axis of the rod. A mirror at one end of the rod reflects the light emerging from that end of the rod back through the rod, so that the reflected light is added to the light emerging from the other end of the rod.

The resulting beam can be focused by a simple lens so that its energy is concentrated on an extremely small area. This is what makes lasers of interest to manufacturing engineers: the focused laser beam can be made sufficiently powerful to vaporize any known material or, with somewhat less power, laser beams become excellent tools for spot type welding.

Advantage of the laser for the working of materials is that the laser can operate in any atmosphere, unlike the electron beam which is normally operated in a vacuum chamber. Any material that can be welded by conventional methods can be welded by a laser beam. Welding of dissimilar materials creates no special problems. In welding, both materials are melted and are subjected to infinite mixing. As the metals cool, grains grow across the former interface and the result is a homogeneous material. No flux is needed to promote welding action.

Because the laser beam is delivered in pulses, laser welding is essentially spotwelding – it cannot compete with the continuous-seam capabilities of electron-beam welding. In general, the two processes are complementary; each process has its own best applications.

The most effective applications of the laser beam are found in microdrilling. Here the ability of the beam to drill holes through even the hardest and most refractory materials has excited the interest of tool engineers in the electronics and aerospace industries.

A potentially large field for laser welders and drills is microelectronics, where laser beams may be used to weld subminiature components and to modify the substrates on which microcircuits are built up. Controlled evaporation of selected areas on thin-film circuits is also a possibility. And laser beams may be applied to evaporate various materials in vacuum for use in deposition processes.

* * *

THE HERMITAGE

The Museum traditionally retains the old name of the Hermitage attached to it in the 1760's. It means “a hermit's dwelling”, or “a solitary place”. The name is due to the fact that the Hermitage was founded as a palace museum accessible only to the nearest of the near to the court.

The State Hermitage ranks among the world's most outstanding art museums. Nowadays its vast and varied collections take up four buildings; its rooms, if stretched in one line, would measure many miles in total length, and they cover an area of 94,240 square meters. Over 300 rooms are open to the public. They contain a rich selection from the Museum's collections numbering over 2,500,000 items. Of the enormous number of exhibits about 14,000 items are paintings, 12,000 – sculptures, 600,000 – prints and drawings, 1,000,000 – the material of the numismatic section. The earliest exhibits date from 500,000 – 300,000 B.C., the latest are modern works.

The collections possessed by the Museum are distributed among many departments and form over forty permanent exhibitions. A common feature characterizing these exhibitions is the arrangement of items (all of them originals) according to countries and in a strictly chronological order, with a view to illustrating almost every stage of human culture and every great art epoch from prehistoric times to the 20th century.

Fabulous treasures are gathered in the Museum. It contains a rare collection of specimens of Scythian culture and art; objects of great aesthetic and historical value found in the burial mounds of the Altai; a most complete representation of exhibits characterizing Russian culture and art. The Oriental collections of the Museum, ranking among the richest in the world, give an idea of the culture and art of the peoples of the Near and the Far East. India, China, Byzantium and Iran are best represented. Remarkable materials illustrative of the culture and art of the peoples inhabiting the Caucasus and Central Asia also form part of the collections of the Museum. The Hermitage numbers among its treasures monuments of ancient Greece and Rome, and those from the Greek settlements on the North coast of the Black Sea. World famous is the collection of West-European paintings covering a span of about seven hundred years, from the 13th to the 20th century, and comprising works by Leonardo da Vinci, Raphael, Titian, El Greco, Velazquez, Murillo; outstanding paintings by Rembrandt, Van Dyck, Rubens; a remarkable group of French eighteenth-century canvases, and Impressionist and Post-Impressionist paintings. The collection illustrates the art of Italy, Spain, Holland, Belgium, Germany, Austria, France, Great Britain, Sweden, Denmark, Finland and some other countries. The Department of the History of West-European Art of the Museum also includes a fine collection of European sculpture, containing works by Michelangelo, Canova, Falconet, Houdon, Rodin and many other eminent masters; a marvellous collection of prints and drawings, numbering about 600,000 items; arms and armour; one of the world's most outstanding collections of applied art, rich in tapestries, furniture, lace, ivories, porcelain, metalwork, bronzes, silver, jewellery and enamels. An important place among the Museum's possessions is held by the numismatic collection, which numbers over 1, 000,000 items and is regarded as one of the largest in the world. A permanent exhibition of coins, orders and medals is open on the 2nd floor, rooms 398-400; there are auxiliary displays of coins, forming parts of exhibitions, in other departments as well.

* * *

GENERAL FACTS ON THE BRITISH ISLES

The British Isles lie off the north-west coast of continental Europe, roughly between latitudes 50 and 60 degrees North. They are made up

of Great Britain (England, Scotland and Wales) and Ireland (Northern Ireland and the independent Irish Republic) and some 5,500 smaller islands. The total area of the British Isles is 121,000 square miles.

This strategic position facing both the Old World and the New was a very important factor in the early development of Britain as the first capitalist state with an economy based on world trade.

Climate

On the east the British Isles look across the shallow narrow North Sea towards continental Europe; to the west is the broad and deep Atlantic Ocean, across which flows the warm current of the Gulf Stream bringing a temperate climate to Britain. Thus the prevailing westerly winds are warm and laden with moisture. The temperature of the British Isles seldom reaches extremes of heat or cold; it averages about 40 degrees Fahrenheit in January and 60 degrees in August. A semi-permanent belt of low pressure around Iceland and a permanent belt of high pressure around the Azores account for the rapid changes in the weather for which Britain is famous. In winter and early spring, east winds are more frequent and bring the continental high-pressure system as far as Britain.

Relief and Structure

In Britain the higher lands are found in the north and west. There, the rocks are old and hard and the wild plateau areas of the Highlands of Scotland, the Southern Uplands of Scotland, the Lake District, the Pennine chain, the Welsh mountains, the moors of Cornwall and Devon, and the Irish mountains have thin infertile soil. Newer types of rock are found on the flanks of the Pennines, the slopes of the Welsh mountains, the Midland Plain of England, and the Central Lowlands of Scotland. Here minerals, particularly coal and iron, are found, and the manufacturing regions have arisen. The part of Britain which lies roughly south-east of a line drawn from Devon to Durham is mainly a plain broken by low hills rarely rising above 600 feet. The hills are scarps of limestone or chalk, and the valleys are mostly clay. The limestone scarps run from south-west to north-east (e.g. the Cotswolds, Northampton Uplands, Lincoln Edge). The chalk downs radiate from the chalk plateau of Salisbury Plain. Lowland Britain is fertile, with good arable land and pasture; highland Britain has large areas of poor soil and is sparsely populated.

The western coasts are rocky and deeply indented, but in the south-east the younger, softer rocks have weathered into low coasts, and the shallow seas (the North Sea and the English Channel) flow over submerged plains which long ago joined Britain to the rest of Europe. This submergence produced an indented coastline with deep inlets providing good natural harbours. This “continental shelf” or submerged plain is the feeding ground for a great variety of fish. Owing to the various bays and inlets no point in the British Isles is more than 75 miles from tidal water.

The chief rivers are the Severn (220 miles) and the Thames (215 miles). Scotland’s longest river is the Clyde and Ireland’s the Shannon. The largest lake is Lough Neagh in Northern Ireland (148 square miles). The highest mountains are Ben Nevis in Scotland (4,406 feet), Snowdon in Wales (3,560 feet), Scafell in the Lake District (3,210 feet) and Slieve Donard in Northern Ireland.

* * *

APPLIED ARTS

English Porcelain

Porcelain-making began in England about the middle of the 18th century. The early factories at Chelsea, Bow, Derby, Worcester and Longton Hall all started work between 1745 and 1752. By that time porcelain from the Royal Factory at Meissen near Dresden had set the fashion for this luxurious product throughout Europe, though in 1756 the lead passed to Sévres, patronized by Louis XV of France. The English factories, lacking such influential support, faced financial problems which had proved fatal to some of them by 1770, when cheaper cream-coloured earthenware of Wedgwood type came into fashion. Derby and Worcester, however, managed to survive into the 19th century.

English porcelain figures often imitated those of Meissen, and the influence of Sévres appears in the more extravagant pieces made at Chelsea. Suggestions were also taken from Chinese and Japanese porcelain and the shapes of English silver work. But each factory developed its own interpretation of the rich and fanciful rococo style, which after 1770 changed into the slight but graceful neoclassical style practised at the combined Chelsea-Derby factory and at Worcester. Realistic landscape and figure-painting, with more stiffly disciplined

shapes and ornament, appeared after 1800. Besides decorative wares, Bow and Worcester produced quantities of cheap “useful” porcelain; this was painted in blue-and-white, or printed by paper transfers from copper plate engravings (a process invented in England).

(Victoria and Albert Museum Guide)

* * *

BASIC ASSUMPTIONS OF LINGUISTIC ANALYSIS AND THE DOMAINS OF GRAMMATICAL STUDIES

Linguistics is the scientific study of human languages which is characterized by the systemic approach to the object of its investigation. The factological and taxonomic approach of the past cannot satisfy the requirements of the modern linguistic analysis of the essential characteristics in the organization of human language and its functioning. Human languages are regarded as complex objects of reality. The complexity of the object under consideration and its specificity predetermine the cooperation of linguistic disciplines each of which outlines its sphere of analysis and pursues its own goals in the complete and thorough investigation of linguistic objects.

Grammar is one of the main linguistic disciplines which studies the grammatical structure of language. The principles and methods of **General grammar** which are in full accord with the systemic methodology of modern science, provide foundations for the theory and practice of the grammars of concrete languages. That is why **Modern English grammar** is based in its theoretical assumptions on the fundamental principles of the scientifically consistent theories of General grammar.

Grammar is a branching discipline. It means that this discipline is represented by a number of concrete grammatical studies which have particular grammatical facts in view, proceed from the assumptions of concrete linguistic theories and implement appropriate methods in their practical analysis of grammatical facts

There are evidently two opposite directions in approaching to language: **external** and **internal**. These orientations of linguistic analysis are crucial for distinguishing the two different types of grammars. On the one hand, there are grammatical studies which resort to the principles of the external linguistic analysis and therefore focus their attention on

the investigation of the functional peculiarities of human languages. On the other hand, the language structure oriented grammars are based on the fundamental assumptions of the internal linguistic analysis. The given subdivision of grammars in accordance with their orientation seems conventional because both the foundations are essential for the adequate grammatical expositions of linguistic facts. Nevertheless it is reasonable to consider separately some of the main assumptions of the external and internal linguistic analysis which lay foundations for the **Functional** and **Structural grammars** respectively.

(E. Morokhovska)

* * *

INCORPORATING CIVILISATION STUDIES INTO THE ENGLISH PHILOLOGY CURRICULUM AT UNIVERSITY LEVEL IN UKRAINE

The sweeping economic, political and social changes that occurred in Ukraine after the declaration of its political independence in 1991 have brought about a radical transformation in the overall cultural context in this country.

The collapse of “developed socialism” resulted in a situation when an unprecedented number of individuals and groups are realizing the pressing necessity of “crossing the cultural Rubicon”: are eager to start operating in a free market environment in which Western cultural values – such as free enterprise, competition, creativity, responding to challenges and taking risks – are keys to survival and success. Hence – an increasing demand for successful careers and an obligatory part of general education. But the growing awareness of the importance of English is accompanied by the growing dissatisfaction of Ukrainian public with the current model of English language teaching in which language is virtually divorced from culture.

Cultural studies, including British and American Studies, remained the poor relation “invited to the party but told to sit in the kitchen”. In the current situation, however, when links with the UK and US social and economic institutions are presenting new challenges and alignments to Ukrainian professionals, the need for a closer understanding of these countries – their social and political fabric, their values and beliefs, their literature and the media – can only grow. So, the appeal of the Cultural

Studies (CS) to EL students and a wider audience, both academic and non-academic, is obvious. For university students the so-called “country studies” are beginning to be seen as a necessary part of their degree in the English language and Literature, for professionals who follow a growing trend in specific language work – as an essential component of “acculturation courses” and education for democracy.

(O. Tarasova)

* * *

VIDEO SEQUENCE IN THE ENGLISH CLASSROOM

Two of the most important reasons for using audio-visual aids are comprehension and retention. According to the results of psychological experiments, we remember 10% of what we read, 20% of what we hear, 30% of what we see and 50 % of what we see and hear simultaneously.

Video keeps the learners interested, acts as a stimulus to classroom communication, improves language performance and helps to practise listening, speaking and writing skills. The most important criterion in deciding which video sequence to use is whether it is interesting to watch, for if it is not, its exploiting will not be effective.

The recommended video sequence length for an hour and half class should not be more than 15 minutes. As video combines vision and sound, it offers more clues to the meaning. As a result, the level of the material is not as important as it would be in choosing textbooks or audiocassettes. Most learners can get something useful out of any video. So the most important things is grading the task, rather than grading the material.

Video sequence exploiting is usually organized in three stages:

1. General familiarization (the learners watch the sequence for the first time right through).
2. Language study (the sequence is played for the second time in extracts for the learners to concentrate on the tasks set by the teacher).
3. Practising the new language material.

After the first viewing the students (especially at the initial level of language learning) may be suggested the following assignments:

1. Answer the questions: when and how the acting is taking place; who are the main participants in the events; why and how the situation arose.
2. Characterize statements suggested as true or false.

3. Choose the endings of 4 or 5 sentences (out of a choice of 2 or 3 each).

The educational objective of the second video sequence viewing is the new language material study. Here freeze frame can be suggested with the task (at the initial level) to repeat certain expressions and explain their meaning in the learner's mother tongue.

At an advanced level freeze frames can be used for describing the characters' appearance, the scene of the action, the rooms interior, the furniture, etc. Before the second viewing the students get a list of words and expressions to which they must find the English equivalents in the text of the video for the further usage in contexts of their own.

Alongside with the language competence progress the assignments become more complicated. Role plays and acting are two of the most lively and successful ways of using new language learned through a video. Acting out involves practising the exact words of a dialogue with a partner or a group (at the initial level) and memorizing them for the further usage in new contexts.

(T. Tymoshenkova)

* * *

A consistent application of psychological methodology gives a deeper insight into the message and form of a literary work, harmonize and completes its critical analysis.

The interrelations of literature and psychology have not been studied sufficiently yet, partially due to the conventional approach of traditional criticism, ignoring interdisciplinary links and effects. However, within the domain of "pure" psychology the basics of creativity have always been the focus of attention since the works by A. Leontiev and L. Vygotsky.

Psychology in a literary piece begins with the interaction of the Reader and the Writer. The Writer, as Freud claimed in "Creative Writers and Day-Dreaming", is more often than not motivated in genre selection by his own psychological problems and complexes, striving to solve or substitute inner conflict for another one.

An attentive reader would surely notice that all genres of literature are emotion-oriented. For example, the gothic novel of the XVII-XVIII c. and the horror story of the XX c. are based on the psychology of fear. In the present paper we endeavour to study the influence of this emotion on the poetic system of E.A. Poe.

The emotion of fear, especially in its extreme form of awe, has been the subject of literary description since the times immemorial. In the ancient Greek tragedy fear together with anger was the basis of Aristotelian catharsis, the feeling of spiritual purification of the soul, moreover, catharsis in Greek means “purification”. Beneficial influence of fear is connected with the instinct of self-preservation which, strictly speaking, ensures the possibility of human adaptation to a frequently hostile and dangerous environment. Religious awe reigned in the medieval literature, giving way to ridiculing of fearsome objects and topics in the period of the Renaissance. The late 17-th century saw the renewal of interest in fear-inspiring subjects and phenomena in the works of the sentimentalists and early romanticists. Thus a new genre appeared under the name of “a gothic tale” – a short story or a novel. This innovative form turned out so productive that it proliferated legions of imitators, adherents and parodists, many of which were females.

(T. Vedenska)

* * *

ЛІНГВОПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА СПІЛКУВАННЯ

Діяльність людини в широкому розумінні означає процес активної цілеспрямованої взаємодії суб'єкта з середовищем. Згідно з психологічною теорією діяльності (С. Л. Рубінштейн, О. М. Леонтьєв та ін.) людина не пристосовується до реальної дійсності, а активно оволодіває нею і впливає на неї завдяки здатності передбачати і свідомо планувати свою діяльність.

Мовленнева діяльність (МД) розглядається як один з багатьох видів людської діяльності і визначається як «активний, цілеспрямований, опосередкований мовою та зумовлений ситуацією спілкування процес прийому і видачі мовленнєвого повідомлення у взаємодії людей між собою.»

Теорія МД розробляється такими вченими як І. О. Зимня, О. О. Леонтьєв, Г. В. Рябова та іншими послідовниками видатного психолога й педагога Л. С. Виготського. МД людей може входити до іншої, значно ширшої діяльності (трудової, пізнавальної і т. п.). Проте вона може бути й самостійною діяльністю, бо в людини є специфічна потреба, притаманна лише їй, у висловленні думки та

одержанні мовленнєвої інформації. Цю потребу називають комунікативно-пізнавальною.

Як же співвідносяться між собою такі поняття як мова, мовлення та МД?

Мова – це нормалізована система звуків, морфем, слів та правил їх сполучення на морфологічному, синтаксичному, семантичному та логічному рівнях, тобто система знаків, що є основним засобом спілкування членів певного людського колективу, засобом переробки і передачі інформації від покоління до покоління. Мовлення – це застосування мови у процесі спілкування. Мова як система – виключно суспільне явище, вона постійна, стала, має нормативний характер зобов'язує кожного, хто нею користується, підпорядковуватися її законам. **Мовлення** – індивідуальне, динамічне, ситуативно зумовлене. Мовлення є найуніверсальнішим засобом комунікації, тому що при передачі інформації за допомогою мовних знаків смисл повідомлення губиться менш за все.

* * *

АРЕАЛИ

Ареальний опис фразеології українських говорів, як і фразеології інших слов'янських мов, перебуває на етапі початкового накопичення і систематизації фактів, опрацювання й апробації методів дослідження.

Вивчення слов'янських діалектних фразеологічних систем у синхронному або діахронному аспектах пов'язане з цілою низкою труднощів практичного та теоретичного характеру. На відміну від інших рівнів мови, фонологічного, морфологічного, лексичного тощо, не існує докладних описів фразеологічних систем жодної слов'янської говірки, говору, діалекту

Діалектні фразеологічні словники поки що створені лише на матеріалі східнослов'янських мов, а способи картографування та створення атласів щойно розпочалися.

Фразеологія українських говорів активно почала фіксуватися з 40-х років дев'ятнадцятого століття, переважно у складі різноманітних пареміологічних добірок та збірників. Оскільки опубліковані ці матеріали в десятках видань, часто малодоступних, де фразеологізми подано разом із прислів'ями та іншими мовними кліше,

переважно без тлумачень, то за браком компендія їхнє використання в ареальних дослідженнях потребує значних пошукових зусиль. За нашими підрахунками протягом ХІХ – поч. ХХ ст. було опубліковано понад 15 тис. фразеологічних одиниць. Найкраще була зафіксована фразеологія південно-західної групи говорів, найгірше – північної. До найбільш ретельно задокументованих джерел належать збірники М. Номиса, І. Франка та добірки І. Манжури, П. Чубинського, М. Комарова, В. Бессараби.

Надзвичайно цінні матеріали з діалектної фразеології зафіксовано в словниках Є. Желехівського (місця запису не подаються), Д. Яворницького (усі місця запису ретельно задокументовано), Б. Грінченка (часткова документація місць запису).

Поміж публікацій, що фіксують сучасний стан фразеологічних діалектних систем (60–90 рр. ХХ ст.), слід назвати перші українські діалектні словники Н. Вархол, А. І. Івченка “Фразеологічний словник лемківських говірок Східної Словаччини” (2300 ФО), В. Ужченка “Матеріали до фразеологічного словника східно-слобожанських і степових говірок Донбасу” (1234 ФО) та “Словник стійких народних порівнянь” О. Юрченка та А. Івченко (4300 ФО), який містить чимало сучасних записів, переважно з Харківщини, Сумщини, Полтавщини. Значний матеріал міститься також у фрагментах фразеологічних словників, зокрема: М. Доленка (Вінничина), П. Р. Грищенко (Житомирщина), О. Юрченка, Л. Ройзензона, С. Ройзензона (Харківщина), А. Івченка (Харківщина) тощо.

Ареальне вивчення української фразеології може бути реалізоване в різних просторових рамках. Це може бути дослідження в межах українського континууму, яке охоплюватиме якийсь регіон, групу говорів тощо. Зразком саме такого аналізу є докторська дисертація В. Лавера, яка обмежена рамками карпатських говорів. Предметом дослідження може бути уся українська етнічна територія, причому не лише в синхронії, але й у діахронії. Цікавим зразком діахронічного дослідження міг би стати Атлас фразеології українських говорів ХІХ ст., створений шляхом картографування численних опублікованих та архівних записів цього періоду. Досліджень такого типу досі не створено.

(А. Івченко)

* * *

ФІРМОВІ НАЗВИ

Фірмові назви виробів, технологій тощо є дуже поширеними у науковій та, особливо, технічній літературі і становлять певні труднощі для перекладу через особливості їхнього утворення. За своєю структурою вони розподіляються на прості, що складаються з одного слова, та складні, що складаються з двох або більше слів: marblite – “марбліт” (мармуровидне скло), Toyota – “Тойота”, Tetra Pack – “тетрапак (термозварювана картонна пачка у формі тетраедра для молока, соків тощо)” Quick-Rotan – “прилад для керування швацькою операцією”.

Прості фірмові назви часто утворюються шляхом скорочення складних слів або словосполучень: Navstar (від navigation by stars) – Навстар (глобальна система космічної навігації), Winterm (від Windows terminal) – термінал “Він терм” для роботи з прикладними програмами для операційної системи Windows та з глобальною мережею “Internet”. Складні фірмові назви нерідко мають у своєму складі власну назву та загальний іменник, що визначає вид позначеного власною назвою об’єкту: Orbitest machine – машина Орбітест (для випробування якості сталевих труб), HP 600 Deskjet printer – струменевий принтер HP 600. Іноді фірмова назва утворюється від фрази, наприклад, bag-o-matic (від bag of automatic formation) – бегоматик (форматор-вулканізатор шин). Фірмова назва може входити до складу терміну і у перекладі виступати як компонент складного терміну: Tripol ammonia cycle – амоній-катіонування за методом “Тріпол”.

Значна кількість фірмових назв досить швидко стає загальноживаною номенклатурою і має українські відповідники, зафіксовані у перекладних словниках, наприклад: cellophane – целофан, plexiglass – плексиглас, aspirin – аспірин, alnico – алніко (магнітний сплав алюмінію, нікелю та кобальту), Polaroid – поляроїд (фотоапарат), nylon – нейлон, Fortran – фортран.

* * *

На початку 1860-х років нафтовий бум трансформував західну Пенсільванію. Ліси дерев’яних бурових вишок вкрили пагорби, а тисячі старателів стовпилися у нових квітучих містах. По-перше, вагони та річкові баржі перевозили нафту до нафтопереробних

підприємств на узбережжя Атлантичного океану. Але зростаючий обсяг нафти скоро потребував більш продуктивних транспортних засобів. Залізниці встановили залізничні вітки до полів та почали перевозити нафту. В 1865 році було побудовано перший успішний нафтопровід від нафтового поля неподалік від Тітузвіля до залізничної станції, розташованої за 5 миль (8 кілометрів) від цього місця. За 10 років було створено трубопровід довжиною в 60 миль (97 кілометрів) від нафтового регіону до Пітсбургу.

Старателі відкрили, що в інших штатах існують навіть більші поклади нафти, ніж в Пенсільванії. У 1880 роках комерційне виробництво нафти почалося в штатах Кентуккі, Огайо, Іллінойс та Індіана. В 1901 році відкриття поля Спіндлтоп в східному Техасі призвело до першого нафтового фонтану в Північній Америці. Протягом 1890-х років та початку XIX ст. штати Каліфорнія та Оклахома приєдналися до Техасу як провідні штати-виробники нафти. Щорічне видобування нафти у США зросло з 2000 барелей у 1859 році до 64 мільйонів барелей у 1900.

(Нафтова промисловість)

* * *

МЕТОДИКА І ЛІНГВІСТИКА

Прямий зв'язок методики з **лінгвістикою** є цілком очевидним, оскільки мова, рідна чи іноземна, є об'єктом дослідження для лінгвістики. Проте відношення між лінгвістикою та методикою трактуються по-різному. Деякі лінгвісти і методисти розглядають методику як «прикладну лінгвістику», вважаючи лінгвістику базовою для методики наукою. На думку цих науковців, методи навчання повинні базуватися на даних лінгвістики, оскільки йдеться про навчання саме мови, а детальне вивчення та опис її системи і функціонування входять до компетенції лінгвістики. Проте існує й інша точка зору, згідно з якою лінгвістика не має даних, які б дозволили їй стати повноцінною базою для створення раціональної методики навчання іноземної мови, головним чином у зв'язку з відсутністю в «суто» лінгвістичних дослідженнях комунікативно-психологічної інтерпретації. Цей факт утруднює і навіть унеможливує перенесення отриманих результатів у процес навчання.

У цьому зв'язку незаперечно важливою для методики є роль **психолінгвістики**, яка виникла на стику психології та лінгвістики

і вивчає «зв'язки між системою мови та мовними здібностями» (О. О. Леонт'єв). Проте це не означає, що дані лінгвістики втратили для методики свою цінність. Це особливо справедливо стосовно таких напрямів лінгвістики як «комунікативна» лінгвістика, соціолінгвістика, прагмалінгвістика (теорія мовленнєвих актів), текстуальна лінгвістика, функціональна граматики, а також **педагогічна лінгвістика**, яка безпосередньо пов'язана з розробкою теоретичних лінгвістичних основ методики та прикладних питань навчання конкретної мови, її аспектів та видів мовленнєвої діяльності.

Дані лінгвістики безпосередньо використовуються при розв'язанні проблем, що стосуються глобальних компонентів методики: **цілей** навчання (для чого навчати?), **змісту** навчання (чого навчати?), **технології** навчання (як навчати?) і **допоміжних засобів** (з допомогою чого навчати?).

* * *

КОМУНІКАТИВНИЙ ПІДХІД У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Термін «**підхід**» означає загальну вихідну концептуальну позицію, яка є вирішальною у розгляді і визначенні інших підпорядкованих концептуальних положень. Іншими словами, «**підхід**» означає стратегію навчання.

В сучасній методичній літературі виділяють **чотири** основні підходи:

1. Біхевіористський підхід визначає оволодіння іноземною мовою як сформованість реакцій на іншомовні стимули.

2. Інтуїтивно-свідомий підхід передбачає оволодіння іноземною мовою на основі моделей в інтенсивному режимі з наступним усвідомленням їх значення і правил оперування ними.

3. Свідомий пізнавальний підхід спрямовує діяльність учня передусім на засвоєння правил використання лексико-граматичних моделей, на основі яких здійснюється свідоме конструювання висловлювань.

4. Комунікативний підхід передбачає органічне поєднання свідомих і підсвідомих компонентів у процесі навчання іноземної мови, тобто засвоєння правил оперування іншомовними моделями

відбувається одночасно з оволодінням їх комунікативно-мовленневою функцією.

Комунікативний підхід в найбільшій мірі відбиває специфіку іноземної мови як навчального предмета в середньому навчальному закладі. Цей підхід визначився в результаті методичного осмислення наукових досягнень в галузі лінгвістики — теорії комунікативної лінгвістики і психології та теорії діяльності, що знайшло відображення в роботах з психології та методики навчання іноземних мов (О. О. Леонтьєв, І. О. Зимня, Ю. І. Пассов, С. Ф. Шатілов, Г. В. Рогова та інші).

Реалізація комунікативного підходу у навчальному процесі з іноземної мови означає, що формування іншомовних мовленнєвих навичок і вмінь відбувається шляхом і завдяки здійсненню учнем іншомовної мовленнєвої діяльності. Іншими словами, оволодіння засобами спілкування (фонетичними, лексичними, граматичними) спрямоване на їх практичне застосування у процесі спілкування. Оволодіння уміннями говоріння, аудіювання, читання та письма здійснюється шляхом реалізації цих видів мовленнєвої діяльності у процесі навчання в умовах, що моделюють ситуації реального спілкування. У зв'язку з цим навчальна діяльність учнів організується таким чином, щоб вони виконували вмотивовані дії з мовленнєвим матеріалом для вирішення комунікативних завдань, спрямованих на досягнення цілей та намірів спілкування.

З позицій комунікативного підходу процес навчання іноземної мови будується адекватно реальному процесу мовленнєвого спілкування, тобто процес навчання є моделлю процесу мовленнєвої комунікації. Проте процес навчання не може повністю співпадати з процесом комунікації, який має місце в реальному житті, оскільки навчання іноземної мови в середніх навчальних закладах відбувається в умовах рідномовного оточення. Тому йдеться тільки про максимальне зближення процесів навчання і реального спілкування за такими найважливішими параметрами як комунікативно-вмотивована мовленнєва поведінка вчителя та учнів і предметність процесу спілкування, що забезпечується ретельним відбором комунікативно-мовленнєвих намірів, тем, ситуацій, які віддзеркалюють інтереси та потреби учнів.

(І. Л. Бім)

* * *

ОСОБЛИВОСТІ АНТИЧНОГО ВАРІАНТА ПОЛІТИЧНОГО РОЗВИТКУ

Протягом першої половини I тисячоліття до н. е. на західному краю ареалу «східних деспотій», у тих регіонах Середземномор'я, які не змогли або не встигли «перетравитися» в утробі азіатських суспільств, інтегруватися в їх світ, виникає принципово новий – античний варіант—політичного розвитку. Його епіцентром стала Стародавня Греція, спроба прямування якої «східним» шляхом у критомікенську епоху (II тисячоліття до н. е.) зазнала невдачі, що потягла за собою цивілізаційний регрес, розпад соціальної організації і повернення до вихідного первісного стану. Відсутність необхідності управління і організації складного іригаційного господарства (найважливішого вихідного ґрунту для органічного проростання «східної» моделі «знизу»), разом з окрайнім положенням самої зони майбутнього полісного розвитку (що утруднювала її безпосереднє запозичення «згори»), зрештою, і визначила грецький прорив у інший, полісно-античний політичний простір.

Замість бюрократичної централізації громадських структур під владою верховного начала відбувається процес їх перетворення на самоврядні політичні спільноти, що називаються полісами. Визначалася тенденція «східного» типу, де становлення й інституалізація влади «кращих» людей над «рядовими» людьми (панування і підкорення других) була заміщена процесом перерозподілу владних повноважень на користь полісної більшості. Фундаментальне перетворення архітектури (внутрішньої і зовнішньої будови) соціополітичного простору соціуму можна охарактеризувати як перехід від пірамідально-ієрархічної до радіально-польової будови суспільства.

Права індивідів на здійснення функцій панування і підлеглості тепер не залежать від їх статусу в ієрархії, а визнаються однаковими і рівними для всіх. Основою нової концепції порядку стає ідея «ісономії» – рівної участі всіх громадян у здійсненні влади. Усі громадяни поліса, якими б різними вони не були за походженням, матеріальним добробутом і родом занять, сприймаються як «подібні» і «рівні» один одному, як люди, що володіють однаковими правами участі в усіх аспектах суспільного життя. Всупереч тому,

що протиставляє їх один одному в конкретних обставинах останнього, всі громадяни вважаються взаємозамінними одиницями однієї системи «ісократії», нормою якої є рівність, а законом – рівновага.

Відповідно, значною мірою переосмислюється природа влади, форми і методи її здійснення.

* * *

Процес іншомовної освіти студента у вищому навчальному закладі включає в себе фактично чотири процеси: 1) *пізнання*, яке спрямоване на оволодіння **культурологічним** змістом іншомовної культури (сюди належать не лише факти культури, але і мова як частина культури), 2) *розвиток*, який спрямований на оволодіння **психологічним** змістом іншомовної культури (здібності, психічні функції тощо), 3) *виховання*, яке спрямоване на оволодіння **педагогічним** змістом іншомовної культури (моральний, етичний аспекти тощо), 4) *навчання*, яке спрямоване на оволодіння **соціальним** змістом іншомовної культури.

Таким чином, *іншомовна культура* є тією частиною загальної культури людства, якою студент може оволодіти в процесі комунікативної іншомовної освіти в пізнавальному (культурологічному), розвиваючому (психологічному), виховному (педагогічному) і навчальному (соціальному) аспектах.

Виходячи із завдань комплексної професіоналізації процесу навчання майбутнього вчителя іншомовної культури у вищому навчальному закладі, вважаємо за доцільне розглядати ці процесуальні аспекти іншомовної освіти студентів через призму професійної методичної освіти, спрямованої на оволодіння *професійно-методичним аспектом* змісту комунікативної іншомовної освіти. Його специфіка полягає в тому, що всі чотири попередні аспекти складають його методичний зміст. Студент, оволодівши культурологічним, психологічним, педагогічним і соціальним аспектами змісту іншомовної освіти, навчається бути інтерпретатором та ретранслятором змісту іншомовної культури для учнів різних типів середніх навчальних закладів. Отже, називатимемо “вчителя іноземної мови” “вчителем іншомовної культури”.

(О. Бігич)

* * *

Мовознавство на протязі всього свого розвитку прагнуло відповісти на три сутнісні питання: “Як упорядкована мова?”, “Як функціонує мова?” і “Як розвивається мова?”.

Здавна кожна лінгвістична традиція переймалася двома першими питаннями, і лише в XIX ст. внаслідок загальнонаукового підходу того часу вивчення питання “Як розвивається мова?” почали вважати головним завданням мовознавства. На початку XXст. в лінгвістиці відбувся докорінний злам, пов’язаний перш за все з іменами Ф. Де Сосюра, І. А. Бодуена де Куртене та їхніх послідовників. Дослідники повернулися на вищому рівні до вивчення питань “Як упорядкована мова?” і “Як функціонує мова?”.

Основним об’єктом дослідження і джерелом матеріалу стали сучасні мови в їх реальному існуванні. Таке становище зберігається і донині, історичні і порівняльно-історичні дослідження продовжували розвиватися, але в цілому відійшли на периферію лінгвістики.

Для першої половини XXст. властива була концентрація уваги на питанні “Як упорядкована мова?”. Це просте питання є основою для вирішення двох інших, зазначених вище, питань. А тому обмеження об’єкта дослідження було на певному етапі важливим і потрібним. Сосюрівське розмежування мови і мовлення, дуже скоро (на відміну від протиставлення синхронії і діахронії) сприйняте і освоєне лінгвістами різних шкіл і напрямків, не давало можливості відвернутися (повністю або частково) від лінгвістики мовлення і зосередитися на статичному вивченні мови в сосюрівському розумінні (так звана внутрішня лінгвістика). Проте у другій половині XXст. і, починаючи від “Хомськiанської революції”, розвивається динамічний підхід до мови, все більше в центрі уваги постає питання “Як функціонує мова?”. Структурні дослідження (як і історичні) продовжуються і тепер і в жодному випадку не можуть недооцінюватися, але найперспективніші й найцікавіші дослідження здійснюються в галузях, пов’язаних з функціонуванням мови.

(С. Денисенко)

* * *

Денситограми білків клітин зародку впродовж третього періоду проростання в основному характеризуються майже повним

зникненням фракцій, які відзначалися великим вмістом білка. Очевидно, на цей час зародок повністю вичерпав власні резерви запасних білків. У сім'ядолях гетерогенність білків помітно зменшується, що пов'язане з їх гідролізом і використанням зародком під час росту. У всіх тканинах насінини спектр білків відрізняється більш рівномірним розподілом радіоактивності. Профіль білків клітин сім'ядоль істотно відрізняється від зародків. З урахуванням значної відмінності білкових спектрів тканин на третьому періоді активації хроматину в порівнянні з попереднім, можна вважати, що в цей час у всіх тканинах відбувається наступний етап істотних змін в експресії геному. Схожість у загальному вигляді профілю радіоактивності білків різних тканин може свідчити про те, що поряд із синтезом специфічних для кожного періоду білків стимулюється також синтез «фонових» білків, необхідних для забезпечення функціонування клітин.

* * *

Крім брутальних заборон, репресій, вилучення творів, існує ще й такий тип заблокування генія – це коли тоталітарна держава привласнює його собі, бере на озброєння своєї ідеології. І те, і те сталося з Лесею Українкою. Якщо придивитись до її посмертної долі, то неважко помітити, що в голосній славі за радянських часів їй не відмовлено. Навпаки. Було зроблено найпідліше. Заборонивши «Бояриню», вилучивши ряд найсильніших віршів, вирізавши «з м'ясом» із видання Книгоспівки передмови репресованих авторів, – натомість усіляко підносити її як «співачку досвітніх вогнів», як ретельну читачку Маркса, приписати їй переклад «Ткачів» Гауптмана – перекладала вона його чи не перекладала, головне – щоб про повстання силезького пролетаріату. Відтак і «Осіню казку» увести до шкільної програми, дарма, що це річ не закінчена і за життя авторка її не друкувала, – головне, що там є Будівничий і червоні прапорці».

(Л. Костенко)

* * *

Гранат (*Punica granatum*) – рослина з родини гранатових – невисоке вічнозелене дерево або напівлистоопадний чагарник, що сягає близько 3 м заввишки (відомі й карликові різновиди, що

не перевищують 25 см). Пагони в граната завершуються колючками. Батьківщиною граната є Середземномор'я, Кавказ, Іран, Індія, Близький Схід. Відносно недавно культуру граната запроваджено в Америці.

Листки в граната цілокраї, видовжено еліптичні, на вкорочених пагонах зібрані в пучки, 2–8 см завдовжки та 1–2 см завширшки, зверху блискучі, шкірясті, світло- або темно-зелені...

Плід граната – гранатина (спеціальна назва, надана тільки цьому плоду) – в ботанічному розумінні є ягодою з дуже твердою шкіркою. Плоди мають, як правило, кулясту форму, але трапляються й ребристі. Бувають вони не лише червоного кольору, а й рожевого, темно-пурпурового («чорні» гранати), лимонного і навіть блакитнувато-голубого кольорів.

(С. М. Приходько)

* * *

Доцяті щити виготовляють з дощок завширшки 80–120 мм, з'єднуючи їх на клею вчетверть, у паз і гребінь, у паз на рейку, на гладку фугу і круглі чи квадратні шипи, за допомогою шпонки і в наконечник. Дощки потрібно класти річними кільцями по черзі в різні боки, що значно зменшить короблення щита. При з'єднанні на клею дошки обстругують з усіх боків, потім фугують кромки так, щоб вони якомога щільніше прилягали одна до одної. Допускаються відхилення до 0,5 мм. Після приготування дошки склеюють. Склеєні й висушені щити обстругують і фугують, перевіряючи роботу за допомогою тонкої точно обструганої рейки, яку прикладають до щита, відмічаючи окремі місця та виправляючи їх. Виготовлений щит обрізують до потрібних розмірів. У разі необхідності щит покривають з обох боків одночасно шпоном, фанерою або деревоволокнистими листами.

(М. Й. Барановський)

* * *

Серед безлічі існуючих у мові засобів передачі смислу, які забезпечують реалізацію мовленнєвої комунікації, особливу роль відіграє система фонетичних засобів, комплексна ієрархічна єдність яких функціонує на сегментному та надсегментному рівнях і відповідних підрівнях, що їх складають. Співвідношення звукового

оформлення мовлення і його семантики вважається найбільш очевидним у структурі мови. Це й дало поштовх різним спробам мотивування смислу слова (висловлювання) або тексту через його звучання.

Відомо, що відношення чи кореляцію між фонетичними засобами і значенням у мові намагались виявити або заперечити багато дослідників. Так, існування очевидного зв'язку між звуком і значенням визнавали Л. Блумфільд, Р. Вескотт, С. В. Воронін, М. Граммон, В. Гумбольдт, А. П. Журавльов; В. В. Левицький, М. М. Маковський, О'Коннор, Е. Сепір, Р. Якобсон та інші. Проте, у ряді лінгвістичних праць, які категорично не заперечують присутність таких зв'язків (Л. Р. Зіндер, М. В. Нікітін та ін.), висловлювались сумніви стосовно значення звукових засобів. Поділяється також відома теза Л.В. Щерби про те, що фонема є лише потенційно семантичною.

І разом з тим, більшість авторів приходять до висновку, що поперше, безліч мовних засобів та наслідків їх взаємодії у межах певного відрізка тексту виконують роль носіїв смислу; по-друге, якщо лише певна частка значення передається звуками, то навіть цю частку, завдяки її надзвичайній винятковості, є сенс вивчати. Виходячи з цього, детальніший розгляд зазначених поглядів доцільно проводити відповідно у площинах: звук, фонема, фонестема, інтонаема.

(А. Калита)

* * *

АГЕНТИВНІ НЕЖИВІ ПІДМЕТИ ТА МЕТАФОРИЗАЦІЯ ДІЄСЛІВ-ПРИСУДКІВ

Мовлення різними мовами може різнитися тим, наскільки підмети речень, виражені неживим іменником, можуть бути агентивними, тобто виявляти властивості людської істоти, або ж наскільки присудки таких речень можуть бути виражені метафоричними дієсловами. В цьому плані українська мова відрізняється від англійської мови меншою агентивністю підмета і меншою метафоричністю присудка, тобто в українському реченні підмети значно рідше сполучаються з присудками, що позначають дії, характерні для людини. Наприклад, у реченні “Ця дорога веде на північ” підмет

“дорога”, що позначає неживий об’єкт, сполучається з підметом, який виражений дієсловом, що позначає дію (“вести”), типову для людини. Такі підмети називаються “неживими агентивними підметами”. Та ж сама подібність спостерігається й у наступному прикладі:

Такі чинники значно обмежують можливість впливу певних політичних питань на характер голосування. – These criteria greatly limit the scope for issues to shape voting; Слухання сенатського комітету по розвідці висвітили багато нового в тому, яким буде ЦРУ в XXI сторіччі. – The Senate committee hearings on surveillance revealed a great deal about what the new CIA will be like in the 21st century.

Проте через те, що в українських реченнях агентивні неживі підмети вживаються рідше, ніж в англійських реченнях, при перекладі іноді доводиться застосовувати трансформацію, коли підметом англійського речення стає інший член (як правило, обставина, але іноді й додаток) українського речення, а присудок може або залишатися тим же самим, або (частіше) змінюватися на інший (нерідко конверсивний, тобто такий, що позначає протилежну або зворотну дію), який узгоджується за змістом з підметом, наприклад:

У фокусі цьогорічного фестивалю – музика. – This year the festival **focuses** on music. (Тут в англійському реченні дієслово **focus** вжито метафорично, тоді як в українському реченні такого ж метафоричного відповідника дієслова **focus** вжити не можна.

Можна припустити, що більший ступінь метафоризації англійських дієслів у таких випадках зумовлений тим, що англійські мовці намагаються уникати (надмірного) вживання прийменниково-іменникових словосполучень, тоді як для українського мовця в силу такої особливості структури української мови, як вживання прийменників з формами відмінків іменників, проблема невживання таких словосполучень не стоїть.

(В. Карабан, Л. Верба)

* * *

«Доповнена реальність» (Augmented reality – AR) — явище, що відноситься до комп’ютерного зображення, яке додає віртуальну інформацію до почуттєвого сприйняття користувача. Дослідження

в цій області спрямовані, головним чином, на розробку «проникаючих» засобів, які діють на підсвідомість, і які накладають графічне зображення та текст на те, що користувач бачить у реальному світі. (Віртуальна інформація може бути також представлена і за допомогою звуку та дотику).

Графічна програма може, наприклад, помістити трьохпросторове зображення чашки на реальне блюдо і утримувати цю віртуальну чашку в цій позиції під час того, як користувач ходить по кімнаті. В AR-системах використовуються деякі з технологій віртуальної реальності, але є важлива розбіжність: віртуальна реальність прагне замінити реальний світ, а «доповнена реальність» лише доповнює його.

* * *

АКМЕОЛОГІЧНІЙ ТРЕНІНГ У КОРЕКЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ПЕРЦЕПТИВНИХ ЯКОСТЕЙ КЕРІВНИКІВ ШКІЛ

Становлення демократичних відносин у закладах освіти невіддільне од нових вимог до особистості керівника школи. В ситуації соціальних зрушень, практично відсутнього морального та матеріального стимулювання ефективної професійної діяльності педагога, виникає потреба знаходити якісно нові соціально-психологічні механізми управління. Це висуває на порядок денний впровадження складніших методів управління. Оволодіння нейролінгвістичним програмуванням дає змогу людині використовувати ресурси власної психіки: правильно працювати з інформацією, налагоджувати контакти з колегами, оптимізувати міжособистісні і внутрішні комунікаційні процеси.

Практика повсякденного управлінського спілкування керівника школи спирається на міжособистісні відносини. Однією з найважливіших проблем є виявлення принципових залежностей і відносин між двома групами змінних – діяльними і перцептивними.

Перш ніж виробити систему корекційної роботи, методична рада Первомайського міського методичного кабінету Миколаївської області продіагностувала керівників шкіл щодо рівня сприйняття індивідом групи, особистісних нормативних переваг, виявлення емоційного стану як фактора прийняття ролі в рольовій грі,

міжособистісного сприйняття в умовах конфліктних ситуацій. Дані досліджень показали, що в управлінні школами наявні протиріччя, зокрема це: невміння керівників адекватно спілкуватись, враховувати психологічні особливості учасників навчально-виховного процесу – 32–48%; 38% конфліктних ситуацій зумовлено порушеннями відповідності у взаємовідносинах на рівні соціальної перцепції (невміння керівників активно слухати, вникати в проблему, використовувати методи та прийоми атракції); 47% керівників шкіл міста потребують корекції соціально-перцептивних якостей.

Серед різнобарв'я традиційних (методичні об'єднання, конференції, семінари) та нетрадиційних (методичні мости, клуби, роздуми, аукціони, навчально-методичні збори) форм організаційно-методичної роботи ми обрали акмеологічний тренінг – найбільш ефективний антропотехнічний комплекс. Тренінг як система заснована на принципах нейролінгвістичного моделювання, дає можливість протягом короткого часу підняти рівень володіння управлінськими вміннями згідно з вимогами професіограм.

(В. Худякова)

* * *

Походження абстрактної лексики та її взаємовідносини з конкретно залишається й досі одним з “вічних” питань лексичної семантики. Звертання до матеріалу мов, що слугували колись невеликій спільноті людей, а потім отримали статус світових, може прояснити певні особливості переходу конкретної, “предметної” лексики в абстрактну. Багато прикладів такого роду дає латина. Первинно це була мова невеликого племені латинян, яке займалося землеробством та скотарством, а потім вона довгий час перебувала офіційною мовою величезної Римської імперії. Очевидною і безсумнівною є роль латини в історії світової культури і цивілізації, так само, як загальновідомим є використання латинських слів та окремих лексичних елементів у різних сучасних наукових і технічних термінологіях. Проте у римських авторів різних епох зустрічаються скарги на лексичну бідність рідної мови.

Автор знаменитої філософської поеми “Про природу речей” Лукрецій Кар, якому для опису епікурейського вчення знадобилося вживати філософські терміни, при їх перекладі з грецької латиною

говорив неодноразово про *patrii sermonis egestas*. Через сто років після Лукреція це твердження повторив Сенека, поскаржившись на те, що в рідній йому мові немає слова для відбиття такого основного філософського поняття, що зустрічається у греків, як пхуйб “сутність”.

(Ф. Нікітіна)

* * *

Головним структуротвірним елементом наукового тексту є термін. Проте терміни не є однорідними як за своєю будовою і семантикою, так і за функціями у тексті. З комунікативного погляду на особливу увагу заслуговують особливості терміна, пов’язані з його призначенням повідомляти нову інформацію.

Для читача новими є ті знання, якими він не володів до прочитання тексту, які збагачують його інформаційний потенціал. Дещо спрощено можна вважати, що науковий текст несе інформацію про певні поняття та про зв’язки між ними. Отже, існують два типи нових знань: інформація про нові поняття та інформація про нові зв’язки між поняттями (звичайно, коли вводиться нове поняття, йдеться також і про зв’язки між поняттями. Але у цьому випадку акцентуються зв’язки між новими поняттями та тими поняттями, що існували раніше. У другому випадку йдеться лише про зв’язки між “старими” поняттями).

Відповідно до цього можна виділити два базові типи наукових текстів. Перші мають за мету повідомити про нове поняття, і вся структура тексту підпорядкована цьому завданню. Мета текстів другого типу – ознайомити читача з новими зв’язками між поняттями, які були знайомі йому раніше.

Прикладом тексту першого типу може слугувати стаття “Data Categorization Using Decision Trellises” (1). У ній запропоновано нове поняття “decision trellises”, яке визначається як узагальнена сітка Байеса, побудована на лінійному ланцюжку прихованих змінних, що використовується для видобування знань із баз даних. Зміст статті – розкриття цього поняття, його обґрунтування, можливості використання.

Інша стаття з цього ж номеру журналу – “Building Hypertext Links By Computing Semantic Similarity” – є представником текстів другого

типу. Тут не введено жодного нового поняття (що не робить її менш цінною), натомість пропонується використання одного відомого поняття (обчислення семантичної подібності) для реалізації іншого відомого поняття (автоматичної побудови гіпертекстових зв'язків).
(Є. Скороходько)

* * *

МЕТОДИКА І ПСИХОЛІНГВІСТИКА

Психолінгвістика – наука, яка вивчає закономірності мовленнєвої діяльності. Психолінгвісти досліджують мовленнєву поведінку людини, описують моделі процесів мислення, операцій, дій, які відбуваються під час слухання і говоріння. Представники цієї науки роблять спроби визначити, які мовні одиниці і в якій послідовності беруть участь при кодуванні інформації (говорінні) і її декодуванні (слуханні). Вони намагаються виявити подібність і різницю між лінгвістичною і мовленнєвою граматику, яка формується у людини, встановити послідовність засвоєння системи мови і закономірності її функціонування.

Вирішення перелічених проблем має суттєве значення для методики навчання іноземних мов. В результаті здійснення мовленнєвої діяльності формуються механізми мовлення, які забезпечують сприймання при аудіюванні і читанні та породження мовленнєвого продукту при говорінні та письмі. У процесі навчання іноземної мови формується навчальна (пізнавальна) діяльність, під час якої учні оволодівають мовою, у них розвиваються механізми мовлення і мовленнєва діяльність, в якій мова і функціонує. Подібно будь-якій діяльності мовленнєва діяльність має свій предмет – думку (змістовий план висловлювання). Мовленнєва діяльність реалізується в конкретних діях та операціях, які забезпечують роботу певних механізмів мовлення, відповідальних за аудіювання, говоріння читання і письмо.

Об'єктом навчання мовленнєвої діяльності у діяльнісному підході при комунікативній орієнтації виступає мовленнєва дія. Однак мовленнєві дії можуть реалізовуватися лише за умови, якщо володіння мовним і мовленнєвим матеріалом доведене до рівня навичок і вмінь.

Володіння іноземною мовою – це володіння системою мовленнєвих навичок. Мова існує в психіці людини передовсім у формі таких навичок, які в будь-яку мить можуть бути реалізовані. Для спілкування недостатньо лише мовленнєвих навичок, необхідні мовленнєві вміння, які передбачають творчу діяльність, пов'язану з мисленням, уявою, емоціями тощо.

(О. О. Леонт'єв)

* * *

Небезпека при ураженні електричним струмом. При користуванні електричними приладами треба точно знати і виконувати правила безпеки. Вони полягають у такому.

Не користуватися проводкою, штепселями, розетками, електроприладами і т. ін., якщо в них помічено найменшу несправність, оголення проводів, розхитаність або надмірне нагрівання зовнішніх частин приладу, пошкодження при дотику до приладу (прилад «б'є»). Не можна користуватися електричними приладами, призначення яких невідоме або нема інструкції щодо користування ними. Якщо треба замінити електричну лампочку, необхідно обов'язково виключити струм. Вкручуючи електролампочку, слід тримати за скляну частину, не торкаючись металевого цоколя.

Лагодити електричну проводку, прилади і т. ін. треба тільки тоді, коли є цілковита впевненість в тому, що в лінії нема струму. Треба користуватися інструментами (викрутки, плоскогубці, гострозубці і т. ін.) з ізольованими ручками.

Не маючи досвіду, не можна самому робити ремонт.

Особливу увагу слід приділяти стану електричних проводів і правильному користуванню ними. Так, наприклад, треба стежити, щоб під час прасування проводи не торкалися гарячого утюга, не допускати подання вологи на проводи.

Зовсім неприпустимо відключати електроприлад, не виймаючи вилки з розетки, і залишати звислими кінці шнура, бо діти можуть ненавмисно доторкнутися до них, взяти їх у рот і зазнати смертельного ураження струмом.

Не можна обв'язувати електролампочки і патрони папером, чіпляти на проводи дрiт, підв'язувати їх вірвовкою і т. ін., через те що це може спричинити коротке замикання струму. Не слід чистити

й витирати пил з електричних приладів і арматури освітлення, коли вони знаходяться під струмом.

Користуватися переносними лампочками звичайної напруги можна лише в сухих і не дуже жарких приміщеннях з дерев'яною підлогою. Перед тим як користуватися переносною лампочкою, треба пересвідчитися в тому, що електропровід ізольований надійно і не має розривів і що запобіжна сітка добре закріплена на ручці.

Людський організм є провідником електричного струму. Сухий одяг і взуття збільшують його опірність. Мокрий одяг і взуття з металевими цвяшками знижують опірність. Спітніла шкіра людини чинить менший опір, ніж суха. Організм спокійної людини чинить більший опір, ніж організм схвильованої або сп'янілої людини. Крім того, опірність організму слабшає при тривалій дії струму. Небезпека ураження електричним струмом також різко зростає в жаркому приміщенні, на кам'яній, бетонній або земляній підлозі, при стиканні з металевими предметами.

* * *

АКЦІЇ, ТОВАРИ ТА БІРЖІ

Принципи роботи ринку капіталу не відрізняються від принципів будь-якого іншого ринку. На кожного покупця має знайтися продавець. Коли більше людей хоче збути, аніж купити, ціни зростають; коли мало людей хочуть купити, а багато продавати, ціни падають.

Власників акцій так багато, що вони в змозі стежити за станом ринку протягом дня, а то й щогодини. Інвестори добувають інформацію найрізноманітнішими шляхами. Очікуючи закриття біржі, вони можуть переглянути біржові сторінки великих щоденних газет і з'ясувати, що відбувалося на попередніх торгах. Існує ціла низка індексів, що у загальних рисах вимірюють біржову активність, але газети пишуть і про окремі види акцій, про кількість акцій, що перейшли з рук до рук, про ціни на момент закриття, а також найвищі та найнижчі ціни під час торгів. Деякі телевізійні програми, присвячені бізнесу, регулярно сповіщають про події на біржових торгах. Для одержання негайної інформації про зміни в цінах конкретних акцій можна скористатися комп'ютерами, які блискавично доставляють відомості додому за допомогою телефонних ліній. Інвестори часто виписують спеціальні журнали та бюлетені,

що аналізують стан окремих акцій та бірж взагалі, здійснюючи прогнози на майбутнє.

Коли якась компанія продала бажаним свої першорядні акції і наступила вільна торгівля на біржі, ціну на них визначатимуть під час торгів суми, які виставлятимуть покупці і на які згодні продавці. Йдеться, власне, про пропозицію та попит. Отже, ціна створюється за розсудом учасників купліпродажу акцій. На формування ціни впливає ряд чинників, як от:

- загальний діловий клімат, що залежить від стану національної економіки та відносної впевненості в ній людей;
- величина прибутку компанії, яка випустила акції, або її очікуваний прибуток, а також її фінансове становище;
- зміцнення або послаблення позицій компанії на найближчу перспективу;
- спроможність компанії успішно конкурувати зі своїми суперниками протягом певного проміжку часу;
- популярність товарів або послуг компанії та мінливість у ринковому попиті на ці товари або послуги;
- загальна процентна ставка або ж ринкова ціна облігацій;
- розміри прибутку, який обіцяє компанія, у порівнянні з доходами від альтернативних капіталовкладень.

* * *

Антагоністи кальцію (АК) належать до вазодилататорів і певною мірою здатні забезпечувати симптоматичне полегшення стану хворих зі стенокардією і знижувати підвищений артеріальний тиск при артеріальній гіпертонії. Механізм антиішемічного ефекту АК є комплексним і багатофакторним. АК підвищують доставку кисню до міокарду, чинять судинно-протекторний ефект, покращують ендотеліальну функцію за рахунок уповільнення синтезу ендотеліну – його вазоконстрикторну ефективність, збільшують ендотелінозалежну релаксацію шляхом як антиоксидантних ефектів, так і зниження внутрішньосудинного тиску, а також чинять антитромбоцитарну дію.

Проте існують досить суперечливі дані стосовно того, що всі групи АК можуть зменшувати кількість епізодів «німої» ішемії зі

зниженням сегмента 5T при Холтеровському моніторингу. В деяких дослідженнях показано, що в-блокатори виявились більш ефективними при «німій» ішемії, ніж АК. Було відмічено, що більш ефективно на «німу» ішемію впливають тривалодіючі АК, такі як дилтіазем, адалат, амлодипін.

Нині не існує переконливих доказів того, що епізоди «німої» ішемії спричиняються скороминучим спазмом коронарних судин, а також будь-яких даних щодо специфічної дії АК та їх переваг у порівнянні з ефектами в-блокаторів. Більше того, ряд авторів ставить під сумнів сприятливість і переконливість дії АК при «німій» ішемії.

* * *

ПІДГОТОВКА МАГІСТРІВ – НОВІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ДОНЕЦЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ АКАДЕМІЇ УПРАВЛІННЯ

Йдеться про підготовку фахівців з поглибленими теоретичними і спеціальними знаннями, оволодіння методами та засобами наукових досліджень, уміння на високому рівні виконувати наукову, педагогічну й управлінську роботу. Висвітлено проблеми формування магістерських програм та наукової школи в контексті сучасного зарубіжного досвіду.

Донецька державна академія управління готує фахівців за схемою: бакалавр, спеціаліст, магістр. Для спеціальностей з менеджменту розроблено освітньо-професійні програми за ступенями: бакалавр, спеціаліст, магістр, де окреслені згідно з Класифікатором професій призначення спеціалістів певних галузей народного господарства, їхня кваліфікація, перелік посад, які можуть обіймати фахівці відповідного ступеня освіти, міститься характеристика професійної діяльності спеціаліста, а також перелік і обсяги дисциплін державного компонента змісту освіти. Складність розроблення освітньо-професійних програм пов'язана з визначенням посад, адже напрями професійної діяльності і зміст фахової підготовки залежать значною мірою від функціональних обов'язків. Саме ці розділи освітньо-професійної програми розгорнуті, поглиблені і конкретизовані в кваліфікаційній характеристиці.

Зміст програми підготовки магістра залежить від того, на якій базі (бакалавра чи спеціаліста) готується магістр.

В ДонДАУ підготовка магістрів здійснюється на базі спеціалістів з повною вищою освітою. На наш погляд, принципово нову форму підготовки фахівця-магістра повинні відрізнити якісно нові, поглиблені спеціальні курси та напрями наукової роботи, інноваційні форми організації навчального процесу, значне підвищення питомої ваги самостійної роботи прикладного характеру. Слухач магістеріуму має розробити та впровадити в практику роботи конкретного підприємства стратегічні рішення і програми, оцінити можливий економічний ефект.

Програма підготовки магістрів містить:

I. Обов'язкові фундаментальні дисципліни в галузі педагогіки, методики викладання у вищій школі, методології наукових досліджень.

II. Спеціальні дисципліни проблемного характеру з актуальних питань обраного фаху.

III. Спеціальні курси дисциплін для самостійного вивчення.

(О. Черниш)

* * *

Синергійна теорія на сьогодні є однією із найпоширеніших теорій, що пояснює корпоративні злиття і поглинання. У закінченому вигляді вона була сформульована в роботі Бредлі, Десаї і Кіма у 1983 році. Відповідно до цієї теорії всі синергійні ефекти у процесі об'єднання чи злиття компаній можна поділити на два типи: операційні й фінансові синергії.

Одержання операційних синергій означає наявність таких ефектів:

1. *Економія операційних витрат (ефект агломерації)*. У результаті інтеграції новостворена компанія може використовувати переваги, що виникають у результаті збільшення її розмірів. Одна з головних переваг — економія операційних витрат, зумовлена масштабами діяльності, або ефект масштабу (як правило, саме це мають на меті корпорації у горизонтальних і вертикальних злиттях). Нова корпорація може домогтися серйозного скорочення адміністративних, маркетингових та інших операційних витрат.

Емпіричні дані про діяльність ІКС країн Західної Європи, США та Росії за останнє десятиріччя свідчать, що темп зниження витрат

на одиницю продукції при інтеграції становить для корпорацій автомобільної промисловості 12%, сталеливарних і літакобудівних корпорацій – 20%, а для корпорацій, що спеціалізуються на виробництві напівпровідників – 40%.

Крім того, об'єднання капіталів у структурі ІКС може призвести до значного зниження не лише операційних витрат. Сформована в результаті злиття, поглинання чи об'єднання нова структура може значно підвищити кваліфікацію персоналу, централізований бухгалтерський облік, фінансовий менеджмент і фінансовий контроль. Усе це вкупі веде до підвищення загального рівня стратегічного управління корпорацією.

2. *Економія витрат на проведення НДЦКР.* У результаті об'єднання ІКС може використовувати науково-дослідні центри компанії, що увійшла до її складу, а також працівників компанії для розробки і впровадження нових продуктів, товарів і послуг на ринок. У цьому разі істотно скорочуються витрати, пов'язані з подібною діяльністю кожної фірми окремо.

3. *Ефект комбінування ресурсів, що взаємодоповнюють один одного.* Часто великі фірми прагнуть розширити свій виробничий асортимент за рахунок продукції, що виробляється невеликими компаніями і має попит на ринку. Однак створення аналогічних власних виробництв для таких корпорацій було б економічно невигідним проектом. Водночас невеликі компанії часто зіштовхуються з проблемою нестачі фінансових ресурсів для розвитку наявних і реалізації нових проектів. Отже, компанії мають взаємодоповнюючі ресурси, їхнє об'єднання вигідне обом сторонам. Невелика компанія отримує доступ до фінансових ресурсів, а велика – потрібний їй продукт, до того ж за ціною набагато нижчою, ніж витрати на створення власного виробництва.

* * *

Педагогічна психологія вивчає закономірності розвитку психіки людини у процесі виховання і навчання; досліджує проблеми управління засвоєнням знань і формуванням навичок і вмінь; виявляє психологічні фактори, які зумовлюють успішність навчання, взаємовідносини між учнем і вчителем, індивідуально-психологічні характеристики школярів. Педагогічна психологія

допомагає визначити мотивацію діяльності учнів у процесі оволодіння іншомовною діяльністю і підтримувати інтерес до мови і народу, який нею користується.

Психологія мовлення аналізує процес володіння та оволодіння мовленням, взаємозв'язок зовнішнього і внутрішнього мовлення, якості вербальної пам'яті, закономірності усного і писемного мовлення.

Психологія спілкування вивчає проблеми, пов'язані з тим, як людина спілкується. Перш за все, це види і засоби спілкування. В сучасній науці виділяють три основні види спілкування; 1) соціально орієнтоване; 2) предметно орієнтоване та 3) особистісно орієнтоване. Розрізнення цих видів спілкування є суттєвим для навчання говоріння, головним чином, діалогічного мовлення. Серед засобів спілкування виділяють мовні та немовні, які реалізуються в мовленні у взаємозв'язку. Невербальні засоби, притаманні відповідній культурі та специфічні для неї (наприклад, жести), мають вивчатися разом з іншомовним мовленням.

Психологія праці через призму методики допомагає визначити шляхи ефективних контактів між учителем та учнями. Врахування даних цієї науки сприяє науковій організації навчання: встановленню обсягу раціонального співвідношення класної і домашньої роботи, допустимого часу застосування технічних засобів навчання (насамперед комп'ютера) тощо.

Інженерна психологія досліджує процеси взаємодії людини і машини, її положення враховуються при розробці нових технологій навчання іноземних мов з використанням технічних засобів, наприклад, комп'ютерної технології.

Експериментальна психологія збагачує методику результатами досліджень у галузі психології діяльності учнів, фізіології вищої нервової діяльності: про системи мозку, які обслуговують мовлення, про умовні рефлекси, другу сигнальну систему, про динамічні стереотипи, про зворотну аферентацію, прогнозування дій як внутрішню систему керування психологічними процесами тощо.

Знання закономірностей функціонування мислення, пам'яті, сприймання, уваги, мотивації та їх індивідуальних проявів допомагає вчителю обирати раціональні методи і прийоми навчання іноземної мови, забезпечує керування розумовою діяльністю учнів.

МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ПЕРЕМІЩЕННЯМ ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Поняття інтелектуальної власності не нове для світової економічної думки, його розглядали в різні часи й за різних умов суспільного ладу, ототожнюючи з інтелектуальним капіталом – людським капіталом, що свідчить про багатоаспектність підходів, які є іноді суперечливими.

Світове господарство характеризується яскраво вираженою тенденцією до інтеграції національних економік у міжнародні та регіональні організації, прагненням створити широкі зони вільної торгівлі, підвищити роль міжнародних угод із обміну товарами й послугами. За таких умов починає формуватися ринок із єдиними правилами, національні економіки стають певною мірою відкритими й починають брати активну участь у міжнародній торгівлі та конкуренції.

Сфера міжнародної торгівлі охопила не лише переміщення товарів, капіталу, робочої сили, а й об'єктів інтелектуальної власності. Міжнародним валютним фондом було проведене дослідження торгівлі об'єктами інтелектуальної власності, яке засвідчило, що на економічно розвинуті країни припадає більш як 90% обсягу світової торгівлі ліцензіями. На сьогодні міжнародний обмін ліцензіями в 3–4 рази перевищує темпи зростання світової торгівлі, а обсяги валютних надходжень від продажу ліцензій провідними країнами світу зросли з 1,18 млрд. дол. США у 1960 році до 47 млрд. дол. у 1998 році.

У Радянському Союзі, в тому числі й в Україні, сфера торгівлі об'єктами інтелектуальної власності перебувала під суворим контролем держави. Після розпаду СРСР митна система України фактично створювалася заново, відчувалася незахищеність зовнішніх кордонів. До того ж активізувався процес контрабандних перевезень, вивезення наукомістких технологій за межі України. На той час була відсутня належна законодавча база, порядок регулювання переміщення об'єктів інтелектуальної власності через митний кордон, що й зумовило пошук можливих альтернативних варіантів розвитку. Зважаючи на потребу вступу України в СОТ, варто було створити адекватну систему державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Зауважимо, що необхідність

і важливість регулювання міжнародних потоків інтелектуальної власності засвідчило укладення Угоди з торгових аспектів прав на інтелектуальну власність у межах Уругвайського раунду переговорів щодо Генеральної угоди з тарифів і торгівлі на момент створення СОТ, де зазначалося, що країнам-учасникам необхідно переглянути й змінити свої національні законодавства у сфері охорони інтелектуальної власності з метою створення умов для проведення ефективної зовнішньої торгівлі.

Важливим у цьому контексті є світовий досвід врегулювання питань переміщення об'єктів інтелектуальної власності через митний кордон.

У країнах-членах Європейського Союзу з 1 липня 1997 року діє Постанова ЄС № 3295/94 «Про заходи щодо заборони розміщення підроблених товарів і контрафактних підробок, відтворень або імітацій під режим випуску у вільний обіг або під митний режим без справляння митних платежів, а також щодо заборони їхнього вивезення або реекспорту». У цій постанові визначено процедуру митного контролю товарів, що містять об'єкти інтелектуальної власності, й намічено такі етапи:

I етап. Визначення кола підозрілих товарів: підроблені товари; контрафактні товари (до них належать товари, які є копією чи імітацією або містять такі елементи, що виготовляються без дозволу власника авторського права, власника права на промислові зразки, осіб, котрі є уповноваженими власника прав у країні виготовлення); прирівняні товари.

II етап. Визначення заборонених дій із цими товарами: розміщення під режим випуску у вільний обіг; розміщення під митний режим без справляння митних платежів.

III етап. Дії власника прав інтелектуальної власності щодо їхнього захисту митними органами: письмова заява; сплата державного мита; внесення застави.

IV етап. Дії митних органів щодо захисту прав власника інтелектуальної власності: призупинення випуску товарів; затримання товарів; повідомлення власнику прав; повідомлення центральній митній установі; повідомлення декларанту.

V етап. Ужиття інших заходів, що є у компетенції держав-членів ЄС: вилучення товарів з обігу або знищення; вилучення прибутку,

отриманого незаконним шляхом; припинення спроб реекспорту контрафактних товарів у незміненому вигляді; зняття торгових марок або торгових знаків; розміщення товарів під інший митний режим.

Загалом у країнах-членах ЄС із метою захисту прав інтелектуальної власності введено єдиний порядок митного оформлення імовірно контрафактних товарів і накладення на них арешту. Наприклад, у Німеччині порушувати питання про арешт має власник прав інтелектуальної власності спільно із митними органами. Якщо власник прав не має претензій до затриманого товару і не подає заяви, то за рішенням митних органів товар може бути випущений під режим вільного обігу.

* * *

МИСЛЕННЯ І МОВА

Протягом усього свідомого життя людина здобуває нові знання. Знання – це сукупність інформації, яку вона дістає з навколишнього світу в процесі суспільно-виробничої практики. Таким чином, знання людини є результатом пізнання нею навколишнього світу. Пізнання є багатограним процесом.

Процес пізнання починається з живого споглядання, з відчуття. Відчуття дають знання про окремі сторони, властивості предметів: про колір, звук, твердість, температуру і т. д. Виникають ці знання у людини в момент впливу предметів на її органи почуттів. На основі відчуттів виникає сприйняття: воно відображає у свідомості людини предмет у цілому, без виділення його окремих властивостей і сторін. Знання, які людина дістає у вигляді відчуття і сприйняття, запам'ятовуються, тобто залишають слід у нашій свідомості. В разі потреби людина може відтворити їх у пам'яті, уявити. Отже, уявлення – це чуттєво-наочний образ предметів або явищ дійсності, що зберігається і відтворюється у свідомості людини поза безпосереднім впливом на органи чуттів. Уявлення може бути результатом як безпосереднього, так і опосередкованого сприймання (наприклад, на основі почутого, прочитаного). Оскільки уявлення включає в себе елементи узагальнень, воно відображає навколишній світ глибше і диференційованіше, ніж відчуття або сприймання. Уявлення – це перехідна форма між чуттєвим і абстрактним пізнанням, яке здійснюється за допомогою *мислення*.

Відчуття, сприймання та уявлення дають безпосередні знання, тобто знання про ті ознаки предметів, які доступні органам чуттів. На цій стадії пізнання ще не відбувається відокремлення істотного від неістотного, необхідного від випадкового, окремого від загального. Метою ж пізнання людиною навколишнього світу є розкриття суті предметів і явищ та їх закономірностей. Цього людина досягає саме за допомогою абстрактного мислення.

* * *

Part IV

Choose particular texts you prefer for analysis. Define their style and genre. Comment on literary trend the works represent. Distinguish their message, historical and literary background and the peculiarities of the author's individual manner (composition, choice of vocabulary, syntactic patterns, expressive means and stylistic devices).

Analyse the works as samples of the national culture reflecting the people's world view.

Choose extracts for translating from English into Ukrainian and from Ukrainian into English. Distinguish the pragmatic aspects of translation and think over translation techniques that will secure an adequate rendering of the original texts by the means of the target language.

* * *

“There were two knights who bare two white shields,” said Sir Gawain, “and one of them with a red sleeve on the helmet smote down forty valiant knights of the Round Table and his fellow did right well and right worshipfully.”

“Now blessed be God,” said the fair maid of Astolat, “for he is the man in the world I first loved, and truly he shall be the last man that ever after I shall love.” And she told Gawain how he had left his shield in her chamber.

When Sir Gawain saw the shield he told her what knight her lover was and what had happened to him. Then he hurried to London and openly disclosed to all the court that it was Sir Launcelot that jousted best and that it was Launcelot who was so badly wounded.

“Now, fair father,” said then Elaine, “give me leave to ride and seek Sir Launcelot, or else I know I shall go out of my mind if I do not find him and my brother, Sir Lavaine.” And the old baron blessed his daughter.

The fair maid Elaine la Blanche of Astolat went to Winchester and from there she rode through the forest and by chance she met her brother Sir Lavaine who brought her to the hermitage. When she saw Sir Launcelot lie so sick and pale in his bed, she might not speak, but suddenly fell to ground in a long swoon.

Sir Launcelot asked Sir Lavaine to take his sister up and to bring her to him. And when she came to herself, Sir Launcelot kissed her and said, "Fair maiden, why fare ye thus? You put me to pain." But Elaine could not speak and her brother told him how she had learned his name from Sir Gawain and went by the grace of her father to seek him.

"So this maiden Elaine never went from Sir Launcelot but watched him day and night and did such attendance to him that there was never woman that did more kindlier for man than she did."

**(The Fair Lady of Astolat and the Adventures
of Sir Launcelot of the Lake)**

* * *

'The curse of St Withold upon them and upon me!' said Gurth; 'if the two-legged wolf snap not up some of them ere nightfall, I am no true man. Here, Fangs! Fangs!' he ejaculated at the top of his voice to a ragged, wolfish-looking dog, a sort of lurcher, half mastiff, half greyhound, which ran limping about as if with the purpose of seconding his master in collecting the refractory grunTERS; but which, in fact, from misapprehension of the swineherd's signals, ignorance of his own duty, or malice prepense, only drove them hither and thither, and increased the evil which he seemed to design to remedy. 'A devil draw the teeth of him,' said Gurth, 'and the mother of mischief confound the ranger of the forest, that cuts the fore-claws off our dogs, and makes them unfit for their tradel. Wamba, up and help me an thou beest a man; take a turn round the back o' the hill to gain the wind on them; and when thou'st got the weather-gage, thou mayst drive them before thee as gently as so many innocent lambs.'

'Truly,' said Wamba, without stirring from the spot, 'I have consulted my legs upon this matter, and they are altogether of opinion that to carry my gay garments through these sloughs would be an act of unfriendship to my sovereign person and royal wardrobe; wherefore, Gurth, I advice thee to call off Fangs, and leave the herd to their destiny, which, whether they meet with bands of travelling soldiers, or of outlaws, or of wandering pilgrims, can be little else than to be converted into Normans before morning, to thy no small ease and comfort.'

'The swine turned Normans to my comfort!' quoth Gurth; 'expound that to me, Wamba, for my brain is too and my mind too vexed to read riddles.'

‘Why, how call you those grunting brutes running about on their four legs?’ demanded Wamba.

‘Swine, fool – swine,’ said the herd; ‘every fool knows that.’

‘And swine is good Saxon,’ said the Jester; ‘but how call you the sow when she is flayed, and drawn, and quartered, and hung up by the heels, like a traitor?’

‘Pork,’ answered the swineherd.

‘I am very glad every fool knows that too,’ said Wamba, ‘and pork, I think, is good Norman-French; and so when the brute lives, and is in the charge of a Saxon slave, she goes by her Saxon name; but becomes a Norman, and is called pork, when she is carried to the castle hall to east among the nobles. What dost thou think of this, friend Gurth, ha?’

‘It is but too true doctrine, friend Wamba, however it got into thy fool’s pate.’

‘Nay, I can tell you more,’ said Wamba in the same tone: ‘there is old Alderman Ox continues to hold his Saxon epithet while he is under the charge of serfs and bondsmen such as thou, but becomes Beef, a fiery French gallant, when he arrives before the worshipful jaws that are destined to consume him. Mynherr Calf, too, becomes Monsieur de Veau in the like manner: he is Saxon when he requires tendance, and takes a Norman name when he becomes matter of enjoyment.’

‘By St Dunstan,’ answered Gurth, ‘thou speakest but sad truths; little is left to us but the air we breath, and that appears to have been reserved with much hesitation, solely for the purpose of enabling us to endure the tasks they lay upon our shoulders. The finest and the fattest is for their board; the loveliest is for their couch; the best and bravest supply their foreign masters with soldiers, and whiten distant lands with their bones, leaving few here who have either will or the power to protect the unfortunate Saxon. God’s blessing on our Master Cedric, he hath done the work of a man in standing in the gap; but Reginald Front-de-Boeuf is coming down to this country in person, and we shall soon see how little Cedric’s trouble will avail him. Here, here,’ he exclaimed again, raising his voice, ‘So ho! so ho! well done, Fangs! thou hast them all before thee now, and bring’st them on bravely, lad.’

‘Gurth,’ said the Jester, ‘I know thou thinkest me a fool, or thou wouldst not be so rash in putting thy head into my mouth. One word to Reginal Front-de-Boeuf or Phollip de Malvoisin, that thou hast spoken

against the Norman – and thou art but a castaway swineherd; thou wouldst waver on one of these trees as a terror to all speakers against dignities.’

(W. Scott. Ivanhoe)

* * *

The Emperor had a mind, one day, to entertain me with several of the country shows, wherein they exceed all nations I have known, both for dexterity and magnificence. I was diverted with none so much as that of the rope-dancers, performed upon a slender white thread, extended about two foot, and twelve inches from the ground. Upon which I shall desire liberty, with the reader’s patience, to enlarge a little.

This diversion is only practised by those persons who are candidates for great employments and high favour at court. They are trained in this art from their youth, and are not always of noble birth or liberal education. When a great office is vacant, either by death or disgrace (which often happens), five or six of those candidates petition the Emperor to entertain his Majesty and the court with a dance on the rope, and whoever jumps the highest, without falling, succeeds in the office. Very often the chief ministers themselves are commanded to show their skill, and to convince the Emperor that they have not lost their faculty. Flimnap, the treasurer, is allowed to cut a caper on the straight rope, at least an inch higher than any other lord in the whole empire. I have seen him do the summersault several times together upon a trencher, fixed on a rope, which is no thicker than a common pack-thread in England. My friend Reldresal, principal secretary for private affairs, is in my opinion, if I am not partial, the second after the treasurer; the rest of the great officers are much upon a par.

These diversions are often attended with fatal accidents, whereof great numbers are on record. I myself have seen two or three candidates break a limb. But the danger is much greater when the ministers themselves are commanded to show their dexterity; for, by contending to excel themselves and their fellows, they strain so far that there is hardly one of them who hath not received a fall, and some of them two or three. I was assured that a year or two before my arrival, Flimnap would have infallibly broken his neck if one of the King’s cushions, that accidentally lay on the ground, had not weakened the force of his fall.

There is likewise another diversion, which is only shown before the

Emperor and Empress, and first minister, upon particular occasions. The Emperor lays on the table three fine silken threads of six inches long; one is blue, the other red, and the third green. These threads are proposed as prizes for those persons whom the Emperor hath a mind to distinguish by a peculiar mark of his favour. The ceremony is performed in his Majesty's great chamber of state, where the candidates are to undergo a trial of dexterity very different from the former, and such as I have not observed the least resemblance of in any other country of the old or new world. The Emperor holds a stick in his hands, both ends parallel to the horizon, while the candidates, advancing one by one, sometimes leap over the stick, sometimes creep under it, backwards and forwards several times, according as the stick is advanced or depressed. Sometimes the Emperor holds one end of the stick, and his first minister the other; sometimes the minister has it entirely to himself. Whoever performs his part with most agility, and holds out the longest in leaping and creeping, is rewarded with the blue-coloured silk; the red is given to the next and the green to the third, which they all wear girt twice round about the middle; and you see few great persons round about this court who are not adorned with one of these girdles.

(J. Swift. Gullivers's Travels)

* * *

Mowgli sat with his elbows on his knees looking out across the valley at the daylight. Somewhere down in the woods below a bird was trying over in a husky, reedy voice the first few notes of his spring song. It was no more than a shadow of the full-throated tumbling call he would be crying later, but Bagheera heard it.

"I said the Time of New Talk was near," growled the panther, switching his tail.

"I hear," Mowgli answered. "Bagheera, why dost thou shake all over? The sun is warm."

"That is Ferao, the scarlet woodpecker," said Bagheera. "He has not forgotten. Now I too must remember my song." And he began purring and crooning to himself, harking back dissatisfied again and again.

"There is no game afoot," said Mowgli, lazily.

"Little Brother, are both thine ears stopped? That is no killing-word but my song that I make ready against the need."

“I had forgotten. I shall know when the Time of New Talk is here, because then thou and the others run away and leave me single-foot.” Mowgli spoke rather savagely.

“But, indeed, Little Brother,” Bagheera began, “we do not always –”

“I say ye do,” said Mowgli, shooting out his forefinger angrily. “Ye do run away, and I, who am the master of the jungle, must needs walk single-foot. How was it last season, when I would gather sugar-cane from the fields of a man pack? I sent a runner – I sent thee! – to Hathi bidding him to come upon such a night and pluck the sweet grass for me with his trunk.”

“He came only two nights later,” said Bagheera, cowering a little, “and of that long sweet grass that pleased thee so, he gathered more than any man-cub could eat in all the nights of the rains. His was no fault of mine.”

(R. Kipling. The Jungle Books)

* * *

ENGLAND UNDER CHARLES THE SECOND CALLED THE MERRY MONARCH

There never were such profligate times in England as under Charles the Second. Whenever you see his portrait, with his swarthy, ill-looking face and great nose, you may fancy him in his Court at Whitehall, surrounded by some of the very worst vagabonds in the kingdom (though they were lords and ladies), drinking, gambling, indulging in vicious conversation, and committing every kind of profligate excess. It has been a fashion to call Charles the Second “The Merry Monarch.” Let me try to give you a general idea of some of the merry things that were done, in the merry days when this merry gentleman sat upon his merry throne, in merry England.

The first merry proceeding was – of course – to declare that he was one of the greatest, the wisest, and the noblest kings that ever shone, like the blessed sun itself, on this benighted earth. The next merry and pleasant piece of business was, for the Parliament, in the humblest manner, to give him one million two hundred thousand pounds a year, and to settle upon him for life that old disputed tonnage and poundage which had been so bravely fought for. Then, General Monk, being made Earl of Albermarle, and a few other royalists similarly rewarded, the

law went to work to see what was to be done to those persons (they were called Regicides) who had been concerned in making a martyr of the late king. Ten of these were merrily executed; that is to say, six of the judges, one of the council, Colonel Hacker and another officer who had commanded the Guards, and Hugh Peters, a preacher who had preached against the martyr with all his heart. These executions were so extremely merry, that every horrible circumstance which Cromwell had abandoned was revived with appalling cruelty.

That the Merry Monarch might be very merry, indeed, in the merry times when his people were suffering under pestilence and fire, he drank and gambled and flung away among his favourites the money which the Parliament had voted for the war. The consequence of this was, that the stout-hearted English sailors were merrily starving of want, and dying in the streets; while the Dutch, under their admirals, came into the river Thames, and up the river Medway as far as Upnor, burned the guardships, silenced the weak batteries, and did what they would to the English coast for six whole weeks. Most of the English ships that could have prevented them had neither power nor shot on board; in this merry reign, public officers made themselves as merry as the king did with the public money; and when it was intrusted to them to spend in national defences or preparations, they put it into their own pockets with the merriest grace in the world.

(Ch. Dickens. A Child's History of England)

High above the arena huge bronze banners swayed in the light wind. The people of the world sat row upon row up the metal tiers, ever higher, until the highest could only take their bird's-eye view of the contest through the standard glass magnifying screens. The people sat in groups of race, nation and community. These furthest people scarcely heard the furious noise thrown out by a network of giant megaphones that sprouted like ebony toadstools among the nearer crowd. The power of these giants was great. Now they were booming:

“... In an international contest, for the championship of this world ... on my West – the black tank!”

At this moment the western gates of the arena slid open and an immense tank scuttled into the arena. A quarter way across it braked to

a dead stop, flinging up clouds of the metal dust that served for sand. The tank was painted a dull, heavy black. Now from the open gate came running ten black figures. They wore black rubber suits and jack-boots. Their tall crash-helmets likened them to big-headed ants prancing upright. They ranged themselves in a close rank behind the tank.

As these men entered, a long cheer went up from the crowd: yet few people smiled. When the cheer at last died down the megaphones continued:

“... And on my East, the red engine!”

On the words “red engine,” the east gates opened and a scarlet fire-engine drove in to a fine clatter of bells. It was an unusual machine, lightly armoured, with a large water monitor positioned on a central turret. As it braked, its team of ten men filed in at the double from the gate.

Eight of these men wore polished brass helmets, blue jackets, and high leather waterleggings. The remaining two, the outriders, were encased in white asbestos suits. With their wide square helmets and their great blunt boots they might have been divers – deep snow divers.

(W. Sanson. The Tournament)

As they entered they saw Dorian Gray. He was seated at the piano, with his back to them, turning over the pages of a volume of Schumann’s “Forest Scenes.” “You must lend me these, Basil,” he cried. “I want to learn them. They are perfectly charming.”

“That entirely depends on how you sit to-day, Dorian.”

“Oh, I am tired of sitting, and I don’t want a life-sized portrait of myself,” answered the lad, swinging round on the music-stool, in a wilful, petulant manner. When he caught sight of Lord Henry, a faint blush coloured his cheeks for a moment, and he started up. “I beg your pardon, Basil, but I didn’t know you had anyone with you.”

“This is Lord Henry Wotton, Dorian, an old Oxford friend of mine. I have just been telling him what a capital sitter you were, and now you have spoiled everything.”

“You have not spoiled my pleasure in meeting you, Mr. Gray,” said Lord Henry, stepping forward and extending his hand. “My aunt has

often spoken to me about you. You are one of her favourites, and, I am afraid, one of her victims also.”

“I am in Lady Agatha’s black books at present,” answered Dorian, with a funny look of penitence. “I promised to go to a club in Whitechapel with her last Tuesday, and I really forgot all about it. We were to have played a duet together – three duets, I believe. I don’t know what she’ll say to me. I am far too frightened to call.”

“Oh, I will make your peace with my aunt. She is quite devoted to you. And I don’t think it really matters about your not being there. The audience probably thought it was a duet. When Aunt Agatha sits down to the piano she makes quite enough noise for two people.”

“That is very horrid to her, and not very nice to me,” answered Dorian, laughing.

Lord Henry looked at him. Yes, he was certainly wonderfully handsome, with his finely-curved scarlet lips, his frank blue eyes, his crisp gold hair. There was something in his face that made one trust him at once. All the candour of youth was there, as well as all youth’s passionate purity. One felt that he had kept himself unspotted from the world. No wonder Basil Hallward worshipped him.

“You are too charming to go in for philanthropy, Mr. Gray – far too charming.” And Lord Henry flung himself down on the divan, and opened his cigarette-case.

The painter had been busy mixing his colours and getting his brushes ready. He was looking worried, and when he heard Lord Henry’s last remark he glanced at him, hesitated for a moment, and then said, “Harry, I want to finish this picture to-day. Would you think it awfully rude of me if I asked you to go away?”

Lord Henry smiled, and looked at Dorian Gray. “Am I to go, Mr. Gray?” he asked.

“Oh, please don’t, Lord Henry. I see that Basil is in one of his sulky moods; and I can’t bear him when he sulks. Besides, I want you to tell me why I should not go in for philanthropy.”

“I don’t know that I shall tell you that, Mr. Gray. It is so tedious a subject that one would have to talk seriously about it. But I certainly shall not run away, now that you have asked me to stop. You don’t really

mind, Basil, do you? You have often told me that you liked your sitters to have someone to chat to.”

Hallward bit his lip. “If Dorian wishes it, of course you must stay. Dorian’s whims are laws to everybody, except himself.”

(O. Wilde. The Picture of Dorian Gray)

Bosinney looked tired. Something in his face touched young Jolyon. He knew what suffering was like, and this man was suffering. Jolyon got up and touched his arm. Bosinney was not embarrassed to see Jolyon. Young Jolyon sat down.

“I haven’t seen you for a long time,” he said.

“How are you getting on with my cousin’s house?”

“It’ll be finished in about a week.”

“I congratulate you!”

“Thanks. ‘ I don’t think that it’s a subject for congratulation.”

“No?” asked young Jolyon. “I thought you would be glad to get a long job off your hands; but I think you feel the same as I do when I part with a picture – a kind of child!”

“Yes,” said Bosinney. “It goes out from you and there’s an end of it. I didn’t know you painted.”

“Only water-colours; I can’t say I believe in my work.”

“Don’t believe in it? Then how can you do it? Work’s no use, if you don’t believe in it!”

“Good,” said young Jolyon; “it’s what I’ve always said. If you ask me how I do it, I answer, because I am a Forsyte.”

“A Forsyte! You can see many people of this kind,” continued young Jolyon. “There are hundreds among the members of this Club. Hundreds in the streets; you meet them everywhere you go!”

“And how do you know them, may I ask?” said Bosinney.

“By their sense of property. A Forsyte takes a practical view of things, and a practical view of things is founded on a sense of property. A Forsyte never gives himself away.”

“Joking?”

Young Jolyon smiled.

“Not much. As a Forsyte myself, I have no right to talk. But I am not a true Forsyte. You’re as different from me as I am from my uncle James,

who is a perfect Forsyte. His sense of property is very strong, while you have almost none. What I call a ‘Forsyte’ is a man who keeps his property – whether it is a wife, a house, money, or reputation. Forsytes do not believe in literature, science, even religion, but make use of them.”

“I don’t know whether I understand you,” said Bosinney, “but I think there are many Forsytes, as you call them, in my profession.”

“Certainly,” said young Jolyon. “Many architects, painters, or writers have no principles like any other Forsytes. Three-fourths of our Royal Academicians are Forsytes, seven-eighths of our novelists, and many of them in the press. But most of them are in the House of Commons. It’s dangerous to go against the majority. It’s dangerous to let anything carry you away – a house, a picture, a – woman!”

They looked at each other and were silent.

(J. Galsworthy. The Forsyte Saga)

* * *

“What’re you doing tonight?” Christopher asked eagerly.

“The thing is,” Stanley said, “tonight I’m busy. But for next Saturday – ‘The voice said tonight,” Christopher said.

They sat in silence, listening to the echo of that ghostly imperative in the back of the cross-town bus.

“Well,” Stanley began, his tone dubious, “maybe I could fix you up with a blind date.”

“It’s Saturday,” Christopher reminded him. “What sort of girl five feet, eight or over would be available to go out on a blind date on a Saturday night in New York in October?”

“You can never tell,” Stanley said, but without conviction.

“I can just see it,” Christopher said bitterly, “I’m sitting in a bar waiting, and this big girl comes in, looking around for me, and I get off the stool and I say, ‘You must be Jane’ or Matilda or whatever, and she takes one look and that expression comes over her face.”

“What expression?”

“That ‘What the hell did I let myself in for tonight?’ expression,” Christopher said. “That ‘I should’ve worn flat heels’ expression.”

“Maybe you’re too sensitive, Chris.”

“Maybe I am. Only I’ll never know until I’ve tried. Look, I want to get married, it’s about time. I want to marry some great girl and be

happy with her and have kids, the whole deal. But I don't want to be nagged all my life by the feeling that I did my shopping only in the bargain basement, in a manner of speaking."

(S. Saturday. God Was Here But He Left Early)

* * *

Hyacinth

"The new fashion of introducing the candidate's children into an election contest is a pretty one," said Mrs Panstreppon. "Still, if you will listen to my advice, Matilda, you will not take Hyacinth with you down to Luffbridge on election day."

"Not take Hyacinth!" exclaimed his mother. "But why not? Jutterly is bringing his three children, and they are going to drive a pair of Nubian donkeys about the town, to emphasize the fact that their father has been appointed Colonial Secretary. We are making the demand for a strong Navy a special feature in our campaign, and it will be particularly appropriate to have Hyacinth dressed in his sailor suit. He'll look heavenly."

"The question is, not how he'll look, but how he'll behave," said Mrs Panstreppon.

The election was keenly but decorously contested. The children were a great success; the little Jutterlys drove their donkeys solemnly up and down the main streets, displaying posters which advocated the claims of their father, while as for Hyacinth, his conduct might have served as a model for any seraph-child that had strayed unwittingly on to the scene of an electoral contest. Of his own accord, and under the delighted eyes of half a dozen camera operators, he had gone up to the Jutterly children and presented them with a packet of butterscotch; "we needn't be enemies because we're wearing the opposite colours," he said with engaging friendliness. The grown-up members of both political camps were delighted at the incident – with the exception of Mrs Panstreppon, who shuddered.

The last hour of the poll was a period of unremitting labour for both parties; it was generally estimated that not more than a dozen votes separated the candidates, and every effort was made to bring up wavering electors. It was with a feeling of relaxation and relief that everyone heard the clocks strike the hour for the close of the poll. Exclamations broke out from the tired workers.

“Well, if we haven’t won, we’ve done our best.” “It has been a clean, straight fight.” “The children were quite a charming feature, weren’t they?”

The children? It suddenly occurred to everybody that they had seen nothing of the children for the last hour. What had become of the three little Jutterlys and their donkey cart, and, for the matter of that, what had become of Hyacinth? Everyone had been too busy in the closing moments of the poll to bestow a thought on them. Then there came a telephone call, and the voice of Hyacinth was heard demanding when the poll would be declared.

“Where are you, and where are the Jutterly children?” asked his mother.

“I’ve just finished having high-tea at a pastry-cook’s,” came the answer.

“Are the little Jutterlys with you?”

“Rather not. They’re in a pigsty”

“A pigsty? Why? What pigsty?”

“Near the Crawleigh Road. I met them driving about a back road. Then I took them to see an old sow that had got ten little pigs. I got the sow into the outer sty by giving her bits of bread, while the Jutterlys went in to look at the litter, then I bolted the door and left them there.”

“You wicked boy, do you mean to say you’ve left those poor children there alone in the pigsty?”

“They’re not alone, they’ve got ten little pigs in with them. They were pretty mad at being shut in, but not half as mad as the old sow is at being shut out from her young ones. If she gets in while they’re there she’ll bite them into mincemeat. I can get them out, and that’s what I’m going to do if we win. If their father gets in, I’m just going to open the door for the sow, and let her do what she likes to them. That’s why I want to know when the poll will be declared.”

Here the narrator rang off. Thither went in haste both the candidates, Hyacinth’s mother, his aunt (Mrs Panstreppon), and two or three friends. The hoarse savage grunting of an enraged animal and the shriller note of thirteen young voices, three of them human, guided them to the sty, in the outer yard of which a huge Yorkshire sow kept up a ceaseless ranging patrol before a closed door. Reclining on the broad ledge of an

open window, from which point of vantage he could reach down and shoot the bolt of the door, was Hyacinth.

“If any of you come a step nearer,” he shouted, “the sow will be inside in a moment.”

A storm of threatening, entreating expostulation broke from the rescue party, but it made no impression on Hyacinth.

“If Jutterly heads the poll I’m going to let the sow in. I’ll teach him how to win elections from us.”

“He means it,” said Mrs Panstreppon: “I feared the worst when I saw that butterscotch incident.”

“It’s all right, my little man,” said Jutterly. “Your father has been elected by a large majority.”

“Liar!” retorted Hyacinth, with the directness of speech that is not merely excusable, but almost obligatory, in the political profession. “The votes aren’t counted yet. The boy is declared; two shots if we’re won, one shot if we haven’t.”

The situation began to look critical.

At any moment now the poll might be declared. Jutterly flew back to the Town Hall, where the votes were being counted. His agent met him with a smile of hope.

“You’re eleven ahead at present, and only about thirty more to be counted; you’re just going to squeak through.”

“I mustn’t squeak through,” exclaimed Jutterly hoarsely.

“You must object to every doubtful vote on our side. I must not have the majority.”

Then was seen the unprecedented sight of a party agent challenging the votes on his own side with a captiousness that his opponents would have hesitated to display.

A sudden roar of shouting and cheering was heard from the direction of the Town Hall.

A shot rang out in the evening air. Hyacinth put his finger on the bolt. The sow pressed furiously against the door.

“Bang!” came another shot.

Hyacinth wriggled back, and sent a short ladder down through the window of the inner sty.

(Saki. Hyacinth)

* * *

DIGAMMA PI AT EXAMINATION TIME

At examination-time Digamma Pi fraternity showed its value to urgent seekers after wisdom. Generations of Digamma had collected test-papers and preserved them in the sacred Quiz Book; geniuses for detail had laboured through the volume and marked with red pencil the problems most often set in the course of years. The Freshmen crouched in a ring about Ira Hinkley in the Digamma living-room, while he read out the questions they were most likely to get. They writhed, scratched their chins, bit their fingers, and beat their temples in the endeavour to give the right answer before Angus Duer should read it to them out of the text-book.

In the midst of their sufferings they had to labour with Fatty Pfaff.

Fatty had failed in the mid-year anatomical, and he had to pass a special quiz before he could take the finals. There was a certain fondness for him in Digamma Pi; Fatty was superstitious, Fatty was an imbecile, yet they had for him the annoyed affection they might have had for a second-hand motor or a muddy dog. All of them worked on him; they tried to lift him and thrust him through the examination as through a trap-door. They panted and grunted and moaned at the labour, and Fatty panted and moaned with them.

The night before his special examination they kept him at it till two, with wet towels, black coffee, prayer, and profanity. They repeated lists – lists – lists to him; they shook their fists in his mournful red round face and howled, “Damn you, will you remember that the bicuspid valve is the same as the mitral valve and not another one?” They ran about the room, holding up their hands and wailing, “Won’t he never remember nothing about nothing?” and charged back to purr with fictive calm, “Now no use getting fussed, Fatty. Take it easy. Just listen to this, quietly, will yuh and try,” coaxingly, “do try to remember one thing, anyway!”

They led him carefully to bed. He was so filled with facts that the slightest jostling would have spilled them.

When he awoke at seven, with red eyes and trembling lips, he had forgotten everything he had learned.

“There’s nothing for it,” said the president of Digamma Pi. “He’s got to have a crib, and take his chance on getting caught with it. I thought so. I made one out for him yesterday. It’s a lulu. It’ll cover enough of the questions so he’ll get through.”

Even the Reverend Ira Hinkley, since he had witnessed the horrors of the midnight before, went his ways ignoring the crime. It was Fatty himself who protested: “Gee, I don’t like to cheat. I don’t think a fellow that can’t get through an examination had hardly ought to be allowed to practise medicine. That’s what my Dad said.”

They poured more coffee into him and (on the advice of Cliff Clawson, who wasn’t exactly sure what the effect might be but who was willing to learn) they fed him a potassium bromide tablet. The president of Digamma, seizing Fatty with some firmness, growled, “I’m going to stick this crib in your pocket-book, here in your breast pocket, behind your handkerchief.”

“I won’t use it. I don’t care if I fail,” whimpered Fatty.

“That’s all right, but you keep it there. Maybe you can absorb a little information from it through your lungs, for God knows –” The president clenched his hair. His voice rose, and in it was all the tragedy of night watches and black draughts and hopeless retreats.

“God knows you can’t take it in through your head!”

They dusted Fatty, they stood him right side up, and pushed him through the door, on his way to Anatomy Building. They watched him go: a balloon on legs, a sausage in corduroy trousers.

“Is it possible he’s going to be honest?” marveled Clif Clawson.

“Well, if he is, we better go up and begin packing his trunk. And this ole frat’ll never have another goat like Fatty,” grieved the president.

They saw Fatty stop, remove his handkerchief, mournfully blow his nose – and discover a long thin slip of paper. They saw him frown at it, tap it on his knuckles, begin to read it, stuff it back into his pocket, and go on with a more resolute step.

They danced hand in hand about the living-room of the fraternity, piously assuring one another, “He’ll use it – it’s all right – he’ll get through or get hanged!”

He got through.

(S. Lewis. Arrowsmith)

* * *

When Mr. Hirman B. Otis, the American Minister, bought Canterville Chase, everyone told him he was doing a very foolish thing, as there was no doubt at all that the place was haunted. Indeed, Lord Canterville

himself had felt it his duty to mention the fact to Mr. Otis when they came to discuss terms.

“We have not cared to live in the place ourselves,” said Lord Canterville, “since my grandaunt, the Dowager Duchess of Bolton, was frightened into a fit, from which she never really recovered, by two skeleton hands being placed on her shoulders as she was dressing for dinner, and I feel my duty to tell you, Mr. Otis, that the ghost has been seen by several living members of my family, as well as by the rector of the parish, the Rev. Augustus Dampier, who is Fellow of King’s College, Cambridge. After the unfortunate accident to the Duchess, none of our younger servants would stay with us, and Lady Canterville often got very little sleep at night, in consequence of the mysterious noises that came from the corridor and the library.”

“My Lord,” answered the Minister, “I will take the furniture and the ghost at a valuation. I come from a modern country, where we have everything that money can buy; I suppose that if there were such a thing as a ghost in Europe, we’d have it at home in a very short time in one of our public museums, or on the road as a show.”

“I fear that the ghost exists,” said Lord Canterville. “

“But there is no such thing, sir, as a ghost, and I guess the laws of Nature are not going to be suspended for the British aristocracy.”

“You are certainly very natural in America,” answered Lord Canterville, who did not quite understand Mr. Otis’s last observation, “and if you don’t mind a ghost in the house, it is all right. Only you must remember I warned you.”

(O. Wilde. The Canterville Ghost)

* * *

It was a hot noon in July. Gregory, after several months of meditation on the warning given him by his political friend, was making ready to return to the seaside hotel. It was about sixty minutes from his office, facing the sea and amid the pines and sands of the island. His wife, ‘the girl,’ as he usually referred to her, had been compelled, owing to the poor state of their child, to go up to the mountains. Owing to the approach of the fall campaign, however, he could not possibly leave. Weekdays and Sundays, and occasionally nights, he was busy discovering one fact and another in regard to the mismanagement of the city, which was to

be used as ammunition a little later on. The Mayor and his “ring”, as it was called, was to be ousted at all costs. The city was being grossly mismanaged. It was necessary to expose them to the gaze of a deceived angry citizenship.

But the enemy itself was not helpless. Once, one of the politicians connected with his own party called to see him at his office.

“You see, George, it’s this way,” he said after a short preamble, “you have got a line as to what’s going on in connection with that South Penyank Land Transfer. The Mayor is in on that, but he is absolutely determined that the public is not going to find it out, and so is his partner, Tilney – not until after the election, anyhow. They are prepared to use some pretty rough methods, so look out for yourself! You’re fond of your wife are you? Well, keep her close beside you, and the kid. Don’t let them get you away from her, even for a moment. If you have any debts bring them to us and let us see what we can do about them. And if you are interested in any other woman, break it off, send her away, get rid of her.”

Gregory viewed him with an angry, half-pitying smile.

“Well, if you need any further advice or help, come to me. But whatever you do, look out for yourself,” and with that he put on his high silk hat and departed.

Since he and his wife had come to this seaside hotel several things had occurred which caused him to think that something might happen, although there was no evidence as yet that his suspicions were well-founded.

“Do be careful, dear,” his wife cautioned. “If you become too doubtful, leave and go to another place.” And off she went, fairly calm in her faith in her husband’s ability to manage the matter.

Becoming a little doubtful, he decided to call on Frank Blount and talk it over with him. Blount was an old newspaper man who first turned lawyer and then broker. Reaching the city one morning, Gregory came to Blount’s office, and there laid the whole case before him.

“Now, that’s the way it is,” he concluded, “and I would like to know what you would do if you were in my place.”

“Well,” he replied, after a time, “I’d stick it out if I were you. Of course, you’ll have to be on your quard, I’d take out a permit to carry a revolver if I were you.”

“Besides,” he went on, “I haven’t so very much to do evenings and week-ends, and if you want me to I’ll just be around most of the time in case of trouble. If we’re together they can’t turn much of anything without one of us knowing something about it, and then, too, you’ll have an eye-witness.”

“That’s just the thing,” said Gregory thoughtfully. “I don’t want any trick turned. I can’t afford it. If anything should happen to me just now I’d never get on my feet again politically.”

(T. Dreiser. Will You Walk into My Parlor)

* * *

The table of hand-made boards, and the men who played whist had frequent difficulties in drawing home their cards across the uneven surface. Though they sat in their undershirts, the sweat appeared on their faces; yet their feet heavily moccasined and woolen-socked were quite cold. Such was the difference of temperature in the small cabin between the floor level and a yard or more above it. The sheet iron Yukon stove roared red-hot, yet, eight feet away, the meat placed low and beside the door on the shelf was frozen.

The men played a momentous rubber of whist, for the pair that lost was to dig a fishing hole through the seven feet of ice and snow that covered the Yukon.

“It’s mighty unusual cold for March,” remarked the man who shuffled. “What would you call it, Bob?”

“Oh, fifty-five or sixty below zero. What do you make it, Doc?”

Doc turned his head and glanced at the lower part of the door with a measuring eye.

“Not a bit worse than fifty. If anything, slightly under – say forty-nine. See the ice on the door. It’s just about the fifty mark.”

A knock at the door brought a quick exclamation from him.

“Seems we just can’t finish this rubber,” he complained as the door opened. “What’s the matter with you?” – this last to the stranger who entered.

The newcomer vainly tried to move his ice-covered jaws. That he had been on the trail for long hours and days was clear. The skin across the cheek-bones was black with repeated frost-bite.

“Nothing the matter with me,” he finally announced, throwing the ice from his beard, “but if there’s a doctor somewhere here he’s sure needed. There’s a man up the Little Peco that’s had a fight with a panther, an’ the way he’s injured is something scand’lous”.

“How far up?” doctor Linday demanded.

“A matter of a hundred miles.”

“How long since?”

“I’ve been three days comin’ down.”

“Bad?”

“Shoulder dislocated. Some ribs broke for sure. Right arm broke. An’ injured clean to the bone most all over but the face. We sewed up two or three bad places temporary and tied arteries with twine.”

“He’s as good as dead,” was Linday’s judgment, as he angrily fingered the cards.

“Not at all. That man ain’t goin’ to die. He knows I’ve come for a doctor, an’ he’ll make out to live until you get there. He won’t let himself die. I know him.”

Linday shook his head. “Sorry you had your trip for nothing. Better stop over the night.”

“Nope. We’ll be pullin’ out in ten minutes.”

“What makes you so cocksure?” Linday demanded.

“Because he’s just goin’ on livin’ till you get there, if it takes you a week to make up your mind. Besides, his wife’s with him not sheddin’ a tear or nothin’. An’ she’s helpin’ him live till you come. They think almighty heap of each other, an’ she just put her immortal soul into his an’ make live. Though he ain’t weakenin’ none, you can stack on that. I’ll lay you three to one, in ounces, he’s alive when you get there. I got a team of dawgs down the bank. You ought to allow to start in ten minutes, an’ we ought to make it back in less ‘n three days because the trail’s broke. I’m goin’ down to the dawgs now, an’ I’ll look for you in ten minutes.”

He pulled down his ear-flaps, drew on his mittens, and passed out.

“Damn him!” Linday cried looking angrily at the closed door.

(J. London. The End of the Story)

* * *

One evening Rudolf was strolling along a cross-town street in the older central part of the city. Two streams of people filled the sidewalks – the home-hurrying, and that restless contingent that abandons home for the specious welcome of the thousand-candlepower table d’hote.

The young adventurer was of pleasing presence, and moved serenely and watchfully. By daylight he was a salesman in a piano store.

During his walk a violent chattering of teeth in a glass case on the sidewalk seemed at first to draw his attention to a restaurant before which it was set, but a second glance revealed the electric letters of a dentist’s sign high above the next door. A giant Negro, fantastically dressed in a red embroidered coat, yellow trousers and a military cap, discreetly distributed cards to those of the passing crowd who consented to take them.

This mode of dentistic advertising was a common sight to Rudolf. Usually he passed the dispenser of the dentist’s cards without reducing his store; but to-night the African slipped one into his hand so deftly that he retained it there smiling a little at the successful feat.

When he had travelled a few yards further he glanced at the card indifferently. Surprised, he turned it over and looked again with interest.

One side of the card was blank, on the other was written in ink three words, “The Green Door”. And then Rudolf saw, three steps in front of him, a man throw down the card the Negro had given him as he passed. Rudolf picked it up. It was printed with the dentist’s name and address and the usual schedule of “plate-work” and “bridge-work” and “crowns”, and specious promises of “painless” operations.

The adventurous piano salesman halted at the corner and considered. Then he crossed the street, walked down a block, recrossed and joined the upward current of people again. Without seeming to notice the Negro as he passed him, he carelessly took the card that was handed him. Ten steps away he inspected it.

In the same handwriting that appeared on the first card “The Green Door” was inscribed upon it.

Standing aside from the rush, the young man made a rapid estimate of the building in which he conceived that his adventure must lie. Five stories high it rose. A small restaurant occupied the basement.

The first floor, now closed, seemed to house millinery or furs. The second floor, by the winking electric letters, was the dentist's. Above this a polyglot babel of signs struggled to indicate the abodes of palmists, dressmakers, musicians, and doctors. Still higher up draped curtains and milk bottles white on the window sills proclaimed the region of domesticity.

After concluding his survey Rudolf walked briskly up the high flight of stone steps into the house. Up two flights of the carpeted stairway he continued; and at the top paused. The hallway there was dimly lighted by two pale jets of gas – one far to his right, the other nearer, to his left. He looked toward the nearer light and saw a green door. For one moment he hesitated; then he walked straight to the green door and knocked against it.

Moments like those that passed before his knock was answered measure the quick breath of true adventure. What might not be behind those green panels! Gamesters at play; cunning rogues baiting their traps with subtle skill; danger, death, love, disappointment, ridicule – any of these might respond to his rap.

(O. Henry. The Green Door)

* * *

I was still with Jordan Baker. We were sitting at a table with a man of about my age and a rowdy little girl, who gave way upon the slightest provocation to uncontrollable laughter. I was enjoying myself now. I had taken two finger-bowls of champagne, and the scene had changed before my eyes into something significant, elemental, and profound.

At a lull in the entertainment the man looked at me and smiled.

“Your face is familiar,” he said, politely. “Weren't you in the Third Division during the war?”

“Why, yes. I was in the ninth machinegun battalion.”

“I was in the Seventh Infantry until June nineteen-eighteen. I knew I'd seen you somewhere before.”

We talked for a moment about some wet, gray villages in France. Evidently he lived in this vicinity, for he told me that he had just bought a hydroplane, and was going to try it out in the morning.

“Want to go with me, old sport? Just near the shore along the Sound.”

“What time?”

“Any time that suits you best.”

It was on the tip of my tongue to ask his name when Jordan looked around and smiled.

“Having a gay time now?” she inquired.

“Much better.” I turned again to my new acquaintance. “This is an unusual party for me. I haven’t even seen the host. I live over there” –I waved my hand at the invisible hedge in the distance, “and this man Gatsby sent over his chauffeur with an invitation.”

For a moment he looked at me as if he failed to understand.

“I’m Gatsby,” he said suddenly.

“What!” I exclaimed. “Oh, I beg your pardon.”

“I thought you knew, old sport. I’m afraid I’m not a very good host.”

He smiled understandingly – much more that understandingly. It was one of those rare smiles with a quality of eternal reassurance in it, that you may come across four or five times in life. It faced – or seemed to face – the whole external world for an instant, and then concentrated on you with an irresistible prejudice in your favor. It understood you just as far as you wanted to be understood, believed in you as you would like to believe in yourself, and assured you that it had precisely the impression of you that, at your best, you hoped to convey. Precisely at that point it vanished – and I was looking at an elegant young roughneck, a year or two over thirty, whose elaborate formality of speech just missed being absurd. Some time before he introduced himself I’d got a strong impression that he was picking his words with care.

Almost at the moment when Mr. Gatsby identified himself, a butler hurried toward him with the information that Chicago was calling him on the wire. He excused himself with a small bow that included each of us in turn.

“If you want anything just ask for it, old sport,” he urged me. “Excuse me. I will rejoin you later..”

(F. Scott Fitzgerald. The Great Gatsby)

* * *

The American wife stood at the window looking out. Outside right under their window a cat was crouched under one of the dripping green tables. The cat was trying to make herself so compact that she would not be dripped on.

“I’m going down and get that kitty,” the American wife said.

“I’ll do it,” her husband offered from the bed.

“No, I’ll get it. The poor kitty out trying to keep dry under a table.”

The husband went on reading, lying propped up with the two pillows at the foot of the bed.

“Don’t get wet,” he said.

The wife went downstairs and the hotel owner stood up and bowed to her as far she passed the office. His desk was at the far end of the office. He was an old man and very tall.

“Il piove,” the wife said. She liked the hotel keeper.

“Si, si, Signora, brutto tempo. It’s very bad weather.”

He stood behind his desk in the far end of the dim room. The wife liked him. She liked the deadly serious way he received any complaints. She liked his dignity. She liked the way he wanted to serve her. She liked the way he felt about being a hotel-keeper. She liked his old, heavy face and big hands.

She opened the door and looked out. It was raining harder. A man in a rubber cape was crossing the empty square to the café. The cat would be around to the right. Perhaps she could go along under the eaves. As she stood in the doorway an umbrella opened behind her. It was the maid who looked after their room.

“You must not get wet,” she smiled, speaking Italian. Of course, the hotel-keeper had sent her.

With the maid holding the umbrella over her, she walked along the gravel path until she was under their window. The table was there, washed bright green in the rain, but the cat was gone. She was suddenly disappointed. The maid looked up at her.

“Ha perduto qualche cosa, Signora?”

“There was a cat,” said the American girl.

“A cat?”

“Si, il gatto.”

“A cat ?” the maid laughed. “A cat in the rain?”

“Yes,” she said, “under the table.” “Oh, I wanted it so much. I wanted a kitty.”

When she talked English the maid’s face tightened.

“Come, Signora,” she said. “We must get back inside. You will be wet.”

“I suppose so,” said the American girl.

They went back along the gravel path and passed in the door. The maid stayed outside to close the umbrella. As the American girl passed the office, the padrone bowed from his desk. Something felt very small and at the same time really important. She had a momentary feeling of being of supreme importance. She went on up the stairs. She opened the door of the room. George was on the bed, reading.

(E. Hemingway. Cat in the Rain)

* * *

“What can you expect of a country where they call a *bhistee* [a water-carrier] a *tunni-cutch*?” and all that Scott answered was: “I shall be precious glad to get back to the Club. Save me a dance at the Christmas ball, won’t you?”

“It’s a far cry from here to the Lawrence Hall,” said Jim. “Better turn in early, Scott. It’s paddy-carts to-morrow; you’ll begin loading at five.”

“Aren’t you going to give Mr. Scott one day’s rest?”

“Wish I could, Lizzie. ’Fraid I can’t. As long as he can stand up we must use him.”

“Well, I’ve had one Europe evening, at least... By Jove, I’d nearly forgotten! What do I do about those babies of mine?”

“Leave them here,” said William – “we are in charge of that – and as many goats as you can spare. I must learn how to milk now.”

“If you can get up early enough to-morrow I’ll show you. I have to milk, you see; and, by the way, half of ’em have beads and things round their necks. You must be careful not to take ’em off, in case the mothers turn up.”

“You forget I’ve had some experience here.”

“I hope to goodness you won’t overdo.” Scott’s voice was unguarded.

“I’ll take care of her,” said Mrs. Jim, telegraphing hundred-word messages as she carried William off, while Jim gave Scott his orders for the coming campaign. It was very late – nearly nine o’clock.

“Jim, you’re a brute,” said his wife, that night; and the Head of the Famine chuckled.

“Not a bit of it, dear. I remember doing the first Jandiala Settlement for the sake of a girl in a crinoline; and she was slender, Lizzie. I’ve never done as good a piece of work since. He’ll work like a demon.”

“But you might have given him one day.”

“And let things come to a head now? No, dear; it’s their happiest time.”

“I don’t believe either of the dears know what’s the matter with them. Isn’t it beautiful? Isn’t it lovely?”

“Getting up at three to learn to milk, bless her heart! Ye gods, why must we grow old and fat?»

“She’s a darling. She has done more work under me –”

“Under you! The day after she came she was in charge and you were her subordinate, and you’ve stayed there ever since. She manages you almost as well as you manage me.”

“She doesn’t, and that’s why I love her. She’s as direct as a man – as her brother.”

(J. Brown)

* * *

Yesterday when the bright sun blazed down on the wilted corn my father and I walked around the edge of the new ground to plan a fence. The cows kept coming through the chestnut oaks on the cliff and running over the young corn. They bit off the tips of the corn and trampled down the stubble.

My father walked in the cornbalk. Bob, our Collie, walked in front of my father. We heard a ground squirrel whistle down over the bluff among the dead treetops at the clearing’s edge. “Woop, take him, Bob,” said my father. He lifted up a young stalk of corn, with wilted dried roots, where the ground squirrel had dug it up for the sweet grain of corn left on its tender roots. This has been a dry spring and the corn has kept well in the earth where the grain has sprouted. The ground squirrels love this corn. They dig up rows of it and eat the sweet grains. The young corn stalks are killed and we have to replant the corn.

I can see my father keep sicking Bob after the ground squirrel. He jumped over the corn rows. He started to run toward the ground squirrel. I, too, started toward the clearing’s edge where Bob was jumping and barking. The dust flew in tiny swirls behind our feet. There was a cloud of dust behind us.

“It’s a big bull blacksnake,” said my father. “Kill him, Bob! Kill him, Bob!”

Bob was jumping and snapping at the snake so as to make it strike and throw itself off guard. Bob had killed twenty-eight copperheads this spring. He knows how to kill a snake. He doesn't rush to do it. He takes his time and does the job well.

“Let's don't kill the snake,” I said. “A blacksnake is a harmless snake. It kills poison snakes. It kills the copperhead. It catches more mice from the fields than a cat.”

I could see the snake didn't want to fight the dog. The snake wanted to get away. Bob wouldn't let it. I wondered why it was crawling toward a heap of black loamy earth at the bench of the hill. I wondered why it had come from the chestnut oak sprouts and the matted greenbriars on the cliff. I looked as the snake lifted its pretty head in response to one of Bob's jumps.

(J. Stuart. Love)

* * *

Слава богам нашим!

Маємо істинну віру, що не потребує людської жертви.

А тая се діє у варягів, які завжди приносили її,
іменуючи Перуна Паркуною,
і тому приносили жертву.

Ми ж польову жертву даємо і від трудів наших –
просо, молоко, а також тук.

То бо покропимо ягням на коляди і на русалії
в день весняний і на честь Красної Гори.

Ту бо даємо на спомин про гори Карпатські;
в той час називався рід наш карпини.

А стали жити в лісах, то мали назву дrevичі,
а в полі були, то й звалися полянами.

Ото греки всяке наговорюють на нас,
що приносимо в жертву людей.

А то брехлива річ, бо не відповідає істині;
у нас інший звичай.

І той, хто хоче іншого вразити, рече зле,
а нерозумний не бореться проти цього;
а й так є, що інший говорить так само.

Довго се правили родами.

А старі отці венедського роду йшли судити родичів
біля Перунового дерева.

В той день мали також ігрища перед лицем старотців
і силу юну показували.

Юнаки бігали, співали, танцювали на їхню честь.

В той день огнищани ходили на полювання
і приносили дичину старотцям,
які ділили тую решті людей.

І волхви жертву приносили богам, хвалу і славу.
Говорили про часи, коли готи і новоявлені варяги
вибирали наших отців князями,
і ті вели юнаків до січі лютої.

А римляни поглядали на нас і задумали зле на нас.

І прийшли з возами своїми і залізною зброєю і посунули на нас.

І тому довго билися з ними і відігнали їх від землі своєї.

(Велесова книга)

* * *

Духмяне літо повертає на осінь.

Темніє і стає багряним листя дерев, червоними спалахами нагадує про себе горобина. Обважнілі пташки подають голос лише по тривозі: швидкі вивірки готують зимовий запас. На низьких улоговинах, що обсіли невелику звивисту річку, де-не-де зустрічаються гриби-перестарки. Для далеких походів рання осінь – пора найкраща.

Задумливо їде на низькорослому, але виносливому коневі монгольській царевич Мерефа. Недарма в далеких степах Керулена назвали його цим ім'ям. Мерефа, Меріфатлі (Маріфатлі) означає розумний, ловкий, знаючий. Він один із небагатьох чинизидів разом зі старим і досвідченим Субудай-багадуром та запальним Джебе-нойоном пробилися у ці прекрасні, могутні ліси. Воїни бояться цих лісів, тут майже немає сонця, далеко залишився близький їхньому серцю безмежний степ – Дике поле, а тут стіною – чагарники, лісові трави.

На привалах, вночі, запалюють кострища, навколо чергує варта. Ворог непомітно може з'явитися скрізь: проспівують свою раптову пісню стріли, викотиться з гущавини смілива ватага русичів, блискавками впадуть на голови необачних харалужні мечі.

Русь велика, незбагненна, її не можна перемогти, переборкати, уярмити. Неначе із землі виростають дружинники руських воїнів, і легка монгольська кіннота повинна весь час бути напоготові. Люблять русичі свою землю, шанують її понад усе. Ніхто ще не завдав стільки прикрощів монгольському війську. Засинаючи, Мерефа вже не бачить легкої тіні у лузі, яка, скрадаючись, наближається до нього.

Вранці ліс прокинувся від дикого виття.

Сторожа знайшли царевича мертвим, забитим, за монгольським звичаєм, у нього був переламаний хребет. Ніхто не задумався, чия то справа. Чи виплекана роками помста родичів, чи таємний наказ одного з ханів-суперників. За все повинні були відповідати руські люди. Населення ближніх сіл гнали на страту. І через декілька днів на місці загибелі, біля звивистої річки, з'явився високий пагорб із людських черепів. А пізніше біля нього – монгольська “яма”, спостережний пункт, своєрідна станція військової пошти. Згодом на честь загиблого місцевість була названа Мерефою. Цю ж назву дістала і річка.

(Легенда про Мерефу)

* * *

Весело й тяжко згадувати нам тебе, старий наш діду Києве! Бо й велика слава не раз тебе овіяла, і великії злигодні на тебе з усіх боків збирались... Скільки-то князів, лицарства і гетьманів добуло, воюючи за тебе, слави; скільки-то на твоїх улицах, на тих старосвітських стогнах, на валах і церковних цвинтарях пролито крові християнської! Уже про тих Олегів, про тих Святославів, про тії ясири половецької нічого й згадувати. Ту славу, тії злигодні вибила нам із голови безбожна татарва, як уломився Батий у твої Золоті ворота. Буде з нас і недавніх споминок про твою руїну.

Ще ж от і дванадцяти літ не налічив Шрам, як у той нещасливий Берестецький рік прийшов до Києва Радзівілл із литвинами, усе поपालив і пограбував, а міщане, сівши на байдарки, мусили до Переяслава втікати.

Та люта пожежа іще не зовсім загладилась: куди не кинь оком, усюди виден був по їй прослідок. На коморах, на ставнях, на огорожах, поміж свіжим деревом чорніють колодки, а інде гарний

колись сад стоїть пустирем незагороджений; на спустошало́му дворищі стирчать тільки печі да ворота; а де чи діловання, чи щит над ворітьми, чи яка хоромина, то все те нове, іще й дерево не посиніло.

– Хто ж тебе зневажає? Чи се проти тебе, батьку, говориться? Є такі, що душать нас, узявши за шияку; а ти зроду нікому злого не заподіяв. Не вважай на їх галас. Мало чого не буває, що п'яний співає! Їдь собі з Богом, поклонись церквам Божим, та й за нас, грішних, прочитай святу молитву.

А Черевань тим часом усе жадав, поки замовкнуть, бо не любив ніяких сварок; да ото, як побачив, що вже почав той гомін утихати, виїхав із-за Шрама да й каже:

– Казнає за що ви завелись оце, бгатці! дайте тільки заглянуть нам хоч у одну церкву, а тоді я отут із вами сяду і вже не знаю, хто переп'є мене в Києві, опріч пана вїйта.

Міщане вже взяли своє: зігнали трохи криком серце; а Череваня таки й любили, і шанували, бо був козак друзяка: уже кому чи яка нужда, чи що, то зарятує й визволить. От і давай уже хоть коло сього леститись.

– Оце, – кажуть, – пан, так пан! Дай Боже і повік таких панів! Нема в нього ні крихти гордості!

– За те ж йому Господь дав таку золоту й панію, – казали деякі.

– За те ж йому дав і дочку кращу маку в городі, – добавили ще інші

– Ну, пропустіте ж нас, коли так, – каже Шрам.

– Пропустімо, пропустімо ясних панів! – сказав Тарас Сурмач да й розтовпив своїх гостей.

Розступились і дали проїхати верховим і ридванові.

Довго їхав Шрам, понуривши голову: тяжко стало старому на душі. Далі здихнув важко, од серця, да й каже, так ніби сам до себе:

– Вскую прискорбна еси, душу моя, і вскую смущаєші мя? Уповай на Господа!

А Черевань, їдучи поруч, прислухавсь, що він собі мимрить.

“Е, – думає, – отже, мабуть, вражі личаки справді допекли йому. Треба його розважити”.

– Бгате, – каже, – Іванове! Удар ти лихом об землю! Чого таки тобі журитись?

– Як чого? – каже Шрам, – хіба не чув, що на умі в сих мугирів? Задумали чорну раду і родові душі!

– Та враг їх бери з їх чорною радою, бгате!

– От тобі на! А хіба ж ти не бачиш, звідки сей вітер віє? Се вже коїть не хто, як проклятуций Іванець із низовими комишниками. Так хіба нам сидіти згорнувши руки, коли огонь уже підлежно і ось туж-туж пожежа схопиться по Україні!

– А що нам, бгате, до України? Хіба нам нічого їсти або пити, або ні в чому хороше походити? Слава тобі, Господи, буде з нас, поки нашого віку! Я, бувши б тобою, сидів би лучче дома та їв би хліб-сіль з упокоєм, аніж мені битись на старість по далеких дорогах та сваритись з міщанами.

– Враг візьми мою душу, – закричав із серця Шрам, – коли я ждав од Череваня такої речі! Ти Барабаш, а не Черевань!

Що ж би ви думали? Черевань так і помертвів од сього слова.

– Що ж оце ти сказав, бгатику? – ледве промовив через силу.

– Те, – каже, – що, так як Барабаш казав Хмельницькому:

Ми дачі не даєм,
В військо польське не йдем:
Не лучче б нам з ляхами,
Мостивими панами,
Мирно проживати,
Аніж піти лугів потирати,
Своїм тілом комарів зодувати?

Так оце й ти говориш. Нехай гине отчизна, аби нам було добре! Нема ж тобі тепер у мене й другого прізвища, як Барабаш!

– Бгате Іване! – каже Черевань, а сам аж тремтить. – Років десять назад правовався б ти зо мною за се порохом та кулею. Тепер я вже не той, тільки ж нехай враг візьме мою душу, коли я хочу зостаться з таким паскудним прізвищем. Покажу я тобі, що я не Барабаш; їду з тобою за Дніпро так, як от сиджу на коні, – з жінкою, з дочкою і Василем Невольником, і хоч би ти, як кажеш, для отчизни кинувсь із мосту в воду, то й я за тобою.

– Отсе так по-козацьки! – сказав Шрам, да аж печаль свою забув, як побачив, що в Череваня ще не зовсім заснуло козацьке серце. – Дай же, – каже, – руку да обіщайсь от перед братством Сагайдачного, що держатимешся за мене у всякій долі.

– Даю і обіцяю, бгате! – каже Черевань сміючись: рад був, що розважив Шрама.

Тут вони саме прибули до братства, що на Подолі.

– Ходімо ж, – каже Шрам, – да помолимося, щоб Господь допоміг нам у нашому доброму ділі.

Рідко, може, єсть на Україні добра людина, щоб ізжила вік, да не була ні разу в Києві. А вже хто був, то знає братство на Подолі, знає ту високу з дзигарками дзвіницю, муровану кругом ограду, ту п'ятиголову, пишно, з переднього лиця, розмальовану церкву, її високі кам'яниці по боках. Отже, років за двісті назад, тоді, як отой-то Шрам був у Києві, все те було інше. Тоді ще стояла дерев'яна церква гетьмана Петра Сагайдачного; і ограда, і дзвіниця, і всі братські школи, – усе те було дерев'яне. У середині в монастиреві стояв тоді густий старосвітський сад. Була то колись благочестива пані Ганна Гулевична, що подарувала на братство свій двір із садом; і на тому-то дворі гетьман Сагайдачний церкву збудовав і монастир братський з школами устроїв, щоб теє братство дітей козачих, міщанських і всяких учило, людям у темноті розуму загинути не давало.

Постоявши наші прочане в церкві, подали срібла панотцям братським на школи і прогаялись геть-то, оглядаючи монастир. А було тоді на що там задивитись. Придавсь один чернець на мальовання і пообмальовував не то церкву, да й саму ограду округ братства, що вже де на яку дивовижу, а в братство миряне йшли дивитись на мальовання. О тільки в Біблії прописано, усе чернець той мов живе списав скрізь по монастиреві. То ж всяте саме по собі, а то таки й наше козацьке лицарство було там скрізь по ограді помальоване, щоб народ дививсь да не забував, як колись за батьків та за дідів діялось.

Був там намальований і Нечай, і Морозенко. Круг його горять костьоли й замки, а він січе-рубас, топче конем ляхів з недоляшками. Ще й підписано: “Лицар славного війська Запорозького”; а над ляхами: “А се проклятущі ляхи”. Знаєте, тоді ще Хмельниччина тільки що втихла, так любив народ, дивлячись, споминати, як наші за себе оддячили. А ченці собі любили мирянам у голову задовбувати, що нема в світі ворога над католика. Пали, рубай його, вивертай з коренем, то й будеш славен і хвален, як Морозенко.

Був там і козак Байда, що висів ребром у турків на гаку, а не зламав своєї віри. Так і те все там помальовано, щоб усяке знало, які то колись були лицарі на Україні.

Був і Самійло Кішка, що й досі про його співають кобзарі, як він попавсь у турецьку неволю і п'ятдесят чотири роки був на галерах у кайданах, за замками, як йому Господь допоміг і себе, і товариства півчварства визволили, і як, узявши ту галеру, приплив до козаків і корогви хрещаті давні у кишені козакам привіз – не зневажив козацької слави.

Дивляться наші на тії намальовані дива, доходять уже до дзвіниці, аж слухають – за огорою щось гуде, стугонить, наче грім гримить оддалеки, і музики грають.

– Се, – каже ченчик, що проводжав їх по монастиреві, – се добрії молодці-запорожці по Києву гуляють. Бачте, як наші бурсаки-студеї біжать за ворота? Жодною вірою не вдержиш їх, як зачують запорожців. Біда нам із сими іскуителями! Наїдуть, покрасуються тут, погуляють; дивись – половина бурси і вродиться за порогами.

Тим часом музики, галас і тупотні підходили все ближче. Люди один одного пхає та біжать дивитись на січових гуляк. Тільки й чути: “Запорожці, запорожці з світом прощаються!”

Що ж то було за прощання з світом? Була то в запорожців гульня, на диво всьому мирові. Як доживе було которий запорожець до великої старості, що воювати більш не здужає, то наб'є черес дукатами да забере з собою приятелів душ тридцять або сорок, да й їде з ними в Київ бенкетовати. Дома, у Січі, ходять у сермяжках да в кажанках, а їдять мало не саму соломаху, а тут жупани на їх будуть лудани, штани із дорогої саети, горілка, меди, пива так за їми в куфакх і їздять, – хто стрінеться, усякого частують. Тут і бандури, тут і гуслі, тут і співи, й скоки, і всякі всякі викругаси. Отсе одкуплять було бочки з дьогтем, да й розіллють по базару; одкуплять, скільки буде горшків на торгу, да й порозбивають на череп'я; одкуплять, скільки буде маж із рибою, да й порозкидають по всьому місту: “Їжте, люди добрії!”

А погулявши неділь ізо дві да начудовавши увесь Київ, ідуть було вже з музиками до Межигірського спаса. Хто ж їде, а хто з прощальником танцює до самого монастиря. Сивий-сивий, як голуб, у дорогих кармазинах, вискакує, попереду йдучи, запорожець;

а за ним везуть боклаги з напитками і всякі ласощі. Пий і їж до своєї любові, хто хочеш.

А вже як прийдуть до самого монастиря, то й ступає запорожець у ворота.

- Хто такий?
- Запорожець!
- Чесо ради?
- Спасатися!

Одчиняться ворота, він увійде туди, а все товариство і вся суета мирська, з музиками і скоками, і солодкими медами, останеться за ворітьми. А він, скоро ввійшов, зараз черес із себе і оддає на церкву, жупани кармазинові з себе, а надіне волосяну сорочку, да й почав спасатись.

Так-то розказують старі люде про тих прощальників.

(П. Куліш. Чорна рада)

* * *

Поховавши з почестями загиблих товаришів, запорожці зібралися перед військовою канцелярією, щоб судити Чорнобая.

Три козаки вивели його з холодної і поставили на ганку перед товариством. Він мерзлякувато ховав руки в рукави, втягував гостре підборіддя в комір кожуха, дивився тьмяним поглядом униз. Тільки раз позирнув поверх козацьких голів і, побачивши замерзлі, скоцюрблені трупи яничарів, що лежали на почорнілому від крові снігу, здригнувся і затулив обличчя руками.

– Від правди, Чорнобаю, не втечеш і не заховаєшся! – сказав Сірко. – Настав час оглянутися на своє мерзенне життя і дати відповідь перед народом за все! Народ наш добросердний і часто прощає провини синів своїх, наставляє на путь істини тих, хто схибив, оступився в горі чи скруті. Та тому, хто пролив кров людей наших, хто заради жалюгідної наживи, заради ласощів заморських і срібла-золота агарянського¹ торгував дітьми нашими, завдаючи їх в неволю бусурменську, тому, хто разом з турками і татарами хотів

¹ Агарянський (від агарян – стародавнього народу, що проживав у східній Палестині, постійно воював проти Ізраїлю, відзначався підступністю і жорстокістю) – тут: “срібло-золото” окаянне, кляте, проклятуще, здобуте зрадою і продажністю.

знищити славу Січ Запорозьку, яка споконвіку захищала землю українську від нападів ворогів наших, – тому прощення немає!.. А втім – хай судить тебе товариство! Ти значний козак¹: батько твій був полковником, сам ти був сотником, тож хай ніхто не скаже, що осудив тебе один Сірко! Як скаже товариство, так і буде!.. Звенигоро, розкажи все, що знаєш, про цю людину!

Звенигора піднявся на приступець. Розпочав зі своєї першої зустрічі з Чорнобаєм у старому вітряку, коли хотів визволити дівчат, викрадених для продажу в татарські й турецькі гареми. І чим далі розповідав, тим нижче хилив голову Чорнобай. Дарма, що лютий мороз, над ним стовпом здіймалася пара, а на лобі виступив холодний піт. Коли ж Звенигора розповів про те, що Чорнобай зі своїм пазолком увів яничар у Січ і хотів відкрити ворота татарам, сотник укланув на коліна. На майдані вчинився галас.

– Що там довго судити-рядити – забити собаку! Киями до смерті! – закричали запорожці. – Причепити коневі до хвоста і пустити в степ!

– Повісити на сухій вербі!

– На кіл його! Він же хотів посадити Арсена!

– Четвертувати!

І жодного голосу на захист підсудного. Натопк клекотів од гніву. Найбільш гарячі вихопили шаблі, готові на місці розправитися із зрадником.

Тоді Сірко підняв пірнач². Настала тиша.

Кошовий ступив крок наперед, зняв перед товариством шапку. Голос його прозвучав суворо, – кожне слово дзвеніло, мов мідь.

– Браття, отамани, молодці, славне низове товариство! Знаменний сьогодні у нас день: завдяки пильності козака Шевчика і вашій мужності ми здобули велику вікторію і врятували матір нашу – Січ! Ми показали і туркам, і татарам, що сила наша нездоланна, що вірні сини України – козаки запорозькі і на цей раз, як і багато разів у минулому, не жаліючи живота свого, відстояли вітчизну і честь свою,

¹ Значний козак – той, що належить до старшинського кола.

² Пірнач – булава, в якій ряд металевих виступів (так звані пера) утворюють головку, насажену на держално; пірнач – знак отаманської або полковницької влади.

а нападників покарали і покрили одвічною ганьбою! І кожен з вас не ховався у запічку в час смертельної небезпеки, а хоробро бився з ворогами нашими. Честь і слава на віки вічні вам, лицарі непоборні!

– Честь і слава нашому батькові кошовому!

– Слава Сіркові! Хочемо і надалі бачити його кошовим!

– Сірка! Сірка! Слава Ганнібалові українському!

Знову довелося кошовому підняти вгору пірнач, щоб установити на майдані тишу.

– Спасибі за честь, товариство! Але рада старшин вибори нового кошового призначила на післязавтра. Ось тоді ви і виберете достойного. . . А зараз я не про те хотів сказати. Я хотів сказати, що важко нам у такий переможний щасливий день усвідомлювати, що трапляються серед люду нашого такі виродки, як Чорнобай. Не хотілося б цей світлий день затьмарювати судом над ним. Однак мусимо. Щоб одна паршива вівця всієї отари не псувала. . . Бачу – у вас одна думка: смерть мерзенному псові, вічна ганьба зрадникові!

Запорожці знову не втрималися, закричали:

– Смерть!

– Ганьба!

Деякі вихопили шаблі, і вони мов блискавки замиготіли на іскристому морозному сонці.

Сірко підвищив голос:

– Ні, браття, не так! Найкраще придумав Шевчик, – ось він шепче позаду. . . Йому ми сьогодні завдячуємо честю і життям, тож хай буде так, як він скаже!.. Іди сюди, Шевчику, герою наш, – скажи товариству свою думку!

Дід Шевчик став поряд з кошовим. Маленький, в латаній свитині і великій, укритій памороззю овечій шапці, зі зморщеним обличчям, він в інший час здався б смішним, та зараз ніхто з козаків і не подумав посміхнутися. Відкашлявшись, Шевчик сказав:

– Браття, а що я надумав своєю дурною головою, – послушайте!.. Ми ніколи не терпіли і не прощали зрадників. Але такого, як Чорнобай, ще не було на нашій землі! Він продавав бусурменам наш цвіт весняний – доньок наших! Він хотів убити нашого лицаря славного – Арсена Звенигору! А тепер мав злий намір знищити разом з турками й татарами Січ Запорозьку, тобто всіх нас!.. Тож хай іде в пекло разом з друзями своїми, з тими, що лежать порізані на снігу!..

Ми зараз будемо спускати їх у Дніпро під лід... Хай же і він пливе попід льодом аж до моря, а там – як захоче – і до самого султана в гості! Прив'яжімо його до якого-небудь яничара – та й шубовснімо в ополонку!

– Молодець Шевчик! Добре придумав!

– От так старий! От так голова!

Шевчик не звик за своє довге, але нужденне життя до похвали і, зніжковівши, шмигнув у натовп.

Чорнобай люто блискав очима з-під рудих брів. Руки його тремтіли, губи закушені до крові. Він поривався щось сказати, але не міг розціпити судорожно стиснуті зуби, і крізь них вилітало глухе ричання. Він поволі відступав назад, аж поки не ударився спиною об стіну. Його схопили і потягли на майдан.

Звенигора показав на задубілий труп Гаміда.

– До цього в'яжіть! Вони один одного варті!

Чорнобай вирячив очі, уперся ногами в шорсткий сніг. Метелиця швиргонув його додолу, коліном притис до задубілого тіла спяхії. Козаки миттю скрутили живого з мертвим міцним мотузком. Молодий запорожець підскочив на коні, запряженому в шлею. Сікач ухопив барок, накинув на гак петлю мотузка – гукнув:

– Вйо!

Кінь смикнув – з тріском відірвав примерзлий до землі труп Гаміда, поволік до воріт. Чорнобай випручав з-під мотузка руку, хапався за кострубатий сніг, здираючи до крові шкіру, закричав дико:

– А-а-а!

Метелиця перехрестився, плюнув:

– Собаці – собача смерть!

(В. Малик. Фірман Султана)

* * *

Молодий Єремія змалечку любив війну, любив битви, любив славу. Його молода честолюбна душа поривалась до чогось великого та славного, до звияжних діянь на полі бою. У майбутньому він уявляв себе тільки переможцем.

Коли Єремія здобув освіту, його вирядили за кордон, щоб там він навчився військової справи. Княжич побував у Голландії, Німеччині, Польщі. “Згасаюче в Європі лицарство манило його, неначе пишний цвіт”.

Повернувшись з-за кордону, Єремія поїхав оглянути свої маєтності на Волині. Там він вперше “запримітив”, яка в нього сила землі, сіл та панщанних людей.

Маючи незліченні багатства, Вишневецький надумав завести своє військо і приймав до себе на військову службу в козаки не тільки католиків, але й українців і уніатів, навіть православних шляхтичів і козаків. Він ніби заводив нову Січ, але не для оборони України, а для своєї слави, для свого честолюбства.

У 1637 році повстали проти польської шляхти козаки, і молодий козак Кизим, син полковника, підняв Лубенщину. Він напав на Лубни і звелів вирізати всіх католиків, усю челядь Вишневецького.

– Паліть гніздо одступника! Бийте його челядинців недовірків! – кричав Кизим на своїх козаків. – Не жалійте зрадника, бо він ось незабаром наведе своїх жовнірів і буде різати нас. Руйнуйте зрадника України, поганого недоляшка князя!

Кизимові козаки підпалили католицький монастир, кинулись на замок, вирізали усіх челядинців католиків, запалили курені, в котрих жило двірське військо Вишневецького.

– Оце тобі, князю, за твоє одступництво! – кричав палкий Кизим.

Саме тоді Єремія привів наwerbоване на Волині військо, з яким прорвав козацький табір, визволивши замкнені польські короги. Це був єдиний сміливий вчинок Єремії в битві.

Довго оборонялись козаки за окопами. Багато полягло й поляків од козацьких куль. Але польського війська було більше. В козаків не стало харчів. Почався голод. І козаки мусили йти на мир.

Знову запанували єзуїти на Україні. Ті пани, що повтікали з України, знов повертались у свої маєтності. Народ мусив платити панам важкі податі й робити панщину. Козацька сила притихла.

(І. Нечуй-Левицький. Князь Єремія Вишневецький)

* * *

Недільного ранку земський начальник Михайло Денисович Самоцвіт розмовляє з гостем – молодим високим панком із блідим, млявим лицем і жовтяками під очима. Він приїхав позичити жатку, але Самоцвіт послав прикажчика на села, і видати її нема кому. Гостеві нічого не залишалось робити, як терпляче чекати. Щоб згаяти час, вони розмовляють. Земський начальник запевняє, що

обов'язково дасть йому жатку: “Це машини трошки кращі... Не зламається й не спортиться...”

Самоцвіт нарікає, що мужики не хочуть працювати, бунтують, розповсюджують прокламації. У його приятеля в сусідньому повіті селяни ще й насмілилися коментувати зміст прокламацій, бо там “по-Божому написано, справедливо”, а недавно змовилися не йти на роботу. “Хай, кажуть, платить не так, як він хоче, а як ми хочемо. Годі, кажуть, обдирати нас”. Дуринда поскаржився, що і його селяни вимагають надбавки по 20 копійок: “Если б не жатка ваша, так хоть і в самом деле давай”.

Земський начальник зауважив, що мужиків треба силою тримати: “Служу я вже десять год у земських начальниках, три рази мене били мужики, два рази палили, сам я сотню, та де там, тисячу мужицьких морд розбив...”

Самоцвіт сказав, що гість зможе побачити його суд, те, як він розправляється з селянами:

“От зараз прийде один... мужичок... Каналія, первий сорт! Вже два рази замічався в тому, що заводить розговори з мужиками про панів, про землю... Ось зараз прийде цей Никанор, наб'ю морду – і всім розговорам у селі кінець... А потягни я його в суд за неблагонамеренность, значить, посади я його в тюрму... Що буде? Посидить місяць, два, вийде та й годі. А за ці два місяця такого там вбереться, що хоч два годи бий його, то не виб'єш...”

Дуринді вже не хотілося жатки, а страшенно хотілося подивитися на суд.

Дуринда сідає, й обидва мовчки дивляться на ворота. Самоцвіт сидить твердо, рівно й має такий рішучий вигляд, ніби йому зараз мають виривати зуби. Проходить якийсь час.

– Щось не видно каналії, боїться, – цідить крізь зуби земський, не зводячи очей з воріт.

– Да, – кидає й Дуринда і хоче ще щось сказати, але в цей момент у воротах разом із кургузим, білим від пороху чоботом і кінчиком черкасинового піджака з'являється шматок рудої, аж червоної борода, потім блискає новий козирьок картуза, і в двір вступає високий, огрядний мужик з палицею в руці. Не доходячи ще ступнів десять, він кладе палицю на землю, скидає картуз і, вклоняючись, підходить до ганку, зупиняючись на сажень від земського й Дуринди.

Лице його спітніле, червоне і все закрите червоною бородою. Невеличкі зеленкуваті очі стурбовано, пильно вдивляються в Самоцвіта, а тонкі хитрі губи, наче прикусили щось, міцно й щільно стулені.

– Крутоноженко? – гостро озираючи його з ніг до голови своїми банькуватими очима, одривисто питає Самоцвіт.

– Так точно, Крутоноженко, – поспішно відповідає він, усе-таки не зводячи з його очей, мов боячись, що той що-небудь йому зробить, поки він кліпне або подивиться вбік.

– Ніканор?

– Нікак нет, Никихвор!

– Все одно!.. Знаєш, чого я тебе кликав?

– Так точно... казав прикажчик. Що, значить, кликали, а точно, щоб дек... не звестен. Потому, виходить... как вина моя действительно есть... то...

– Ну, добре! – перебиває його Самоцвіт. – Підожди трохи...

Крутоноженко знов щільно стуляє губи й одважується подивитись навкруги. Він пробігає поглядом по Дуринді, що весь час пильно придивляється до його й, очевидячки, добре недобачає його. Він щось думає. А Самоцвіт тим часом підводиться й оглядає двір. Зобачивши кучерів, він трохи вдивляється в них, прищуривши свої короткозорі очі, потім кричить:

– Ей, ви там! Кучера!

Ті хутко озираються, витягуються, а Спиридон навіть зривається й біжить до його.

– Куди? Куди? Чого? – спиняє його Самоцвіт. – Назад!.. Та скажи там тим, щоб ішли з двору. В кухню марш!

Спиридон підбігає до кучерів, але ті й без його чули й рушають всі в кухню. Буланенький повертає за ними голову й дивиться вслід блискучими розумними очима.

– А тепер підійди ближче, – сідаючи знову на східці, командує земський і знов кидає в того гострим поглядом.

Крутоноженко, видно, вже трохи одійшов і надумався. Оченята вже починають перебігати з кутка в куток, і губи не так щільно стулені. Тільки товсті пальці, що держать картуз, трохи йорзають по козирку та рука, що іноді стирає з чола піт, злегка дрижить і наче корчиться.

(В. Винниченко. Суд)

До тої самої незначної хатини, отіненої старинезними смереками, з котрої Олена виходила з Лівичем перед майже трьома роками, прямувала й сього вечора. Темніська ніч укладалась, а дощ лляв неустанно. Від часу до часу піднімався сильний вітер і бив її дощем так у лице, що волосся на чолі перемокло, а рука, що піднімала довгу сукню, заціпеніла із студені... Се був один із тих неприязних зимних вечорів осінніх, котрі заганяють додому усе, що лиш має яке-небудь пристановище.

Утомлена вступила Олена в хату. Тут мешкала її стара учителька Маргарета С. Учителькою, правда, перестала вона бути здавна, однак стала для неї щирою порадицею й подругою.

Який лагідний супокій, який мир привітали її в тій тихій кімнатці! Була лиш напівосвітлена. В притикаючій маленькій салоні, котрого двері стояли, широко отворені, сиділа старенька дама при фортеп'яні, цілком затоплена в Шопені. Він був її любимцем, і вона виконувала його твори майстерно. Без шелесту розгорнулась дівчина з плаща та хустки, тяжкі коси так і розпустила по плечах. За висками товклись у неї живчики, а голова сильно розболілася із зворушення. Під вікном стояв старомодний фотель старої дами, а перед ним столик до роботи. Тут і опустилась вона, щоби спочити, як се часто робила. Се не першина, що її гонили та слідили, наче яку небезпеку дику звірюку...

Наче хвилі, припливли до неї м'які звуки фортеп'яна. Раз любовні, пристрасні, то знов западали вони глибоко в душу; ніби бавлячись ними, перейшла Маргарета незаметно на іншу тему. Начала Шопена...

Тихесенько розпливались звуки, то зливались, виринали нові, пориваючі, чародійні, наче опановуючи себе, немов тая скована пристрась, коли чоловік з болю задрижить, застогне, а далі вмовляє в себе: "Спокою, спокою, спокою!.."

(О. Кобилянська. Людина. Повість з жіночого життя)

* * *

Ні Стальський, ні його молода жінка не любили одне одного, тому їхній "сімейний віз почав скрипіти від першої хвилини". Безрадіним було життя з дружиною, бо вона "холодна, як риба, понура, все задумана, а ніколи нічого не видумає, без ініціативи,

а при тім уперта і завзята там, де можна мені зробити якусь прикрість”. Розтривожений цими спогадами, Валеріан вів далі свою сповідь: “У мене була служниця. Чудова молодичка, весела, палка, така, яких я любив. Вечером, коли повечеряємо, жінка мовчить, дивиться в вікно і зітхає. Так постоїть при вікні, потуманіє та й іде спати, а мені й байдуже. Мені ж весело з Орисею”.

Потім дружина вигнала Орисю, незважаючи на прохання і навіть погрози чоловіка. Подружнє життя ставало все нестерпнішим.

“Слухай, жінко, – мовив я вже без іронії. – Тобі з того не було ніякої шкоди, що я розмовляв та жартував з Орисею, а, відправивши її, ти зробила мені велику прикрість. Ти говориш, що покинеш мене, коли я назад прийму її. покинеш мене – ну, і куди дінешся? Знаєш добре, що тітка не прийме тебе, бо ж вона тільки на те держала тебе, щоб випхати замуж, а тепер не схоче бачити тебе на очі... Подумай про се все! Адже ти, серденько, в моїх руках, тим більше, що й посаг твій тітка віддала в мої руки, і я, як твій муж, zarazом також і твій опікун, щонайменше доти, доки ти неповнолітня

Вона зірвалася, мов опарена, – бачите, не привикла до того, щоб з нею говорено по правді і по ширості...”

Перелякавшись лютих, сповнених страшної ненависті погроз чоловіка, молода жінка спитала, чи справді він має намір її бити.

“Бити? Ні, рибонько. Пальцем тебе не ткну. Але проте остерегаю тебе! Дорого окупиш мою уступку і, може, сама будеш просити мене, щоб я радше побив тебе. Подумай про се”.

Вона ще дужче витріщила очі, поблідла вся, а потім нараз затряслася, мов у лихорадці, і заридала: “Матінко моя, рідна моя! Рятуй мене! Якому звіру, людоїдові я попалася в руки!” – І побігла і замкнулася у своїй спальні. Се була остатня наша розмова”.

(І. Франко. Перехресні стежки)

* * *

– Прокляті пси! – говорив Бурунда до Тугара Вовка. – Зачули нас, поховалися!

– Чи заночуємо тут, бегадире? – спитав Тугар Вовк, не відповідаючи на замітку бегадира.

– Поки не зустрінємось з тими псами, поти не можемо ночувати, – відмовив Бурунда. – Веди нас до виходу з сеї ями! Треба забезпечити собі вихід!

– Вихід безпечний, – успокоював Тугар Вовк, хоч і самому якось ніяково було бачити, що всі тухольці так чисто винеслися з села. І хоч успокоював бегадира, то все-таки просив його крикнути на військо, щоб покинуло шукати добичі і спішило до виходу. Неохітно пішли перші ряди монгольської орди, коли тим часом задні все ще тислися через тіснину, чимраз густіше заливаючи кіловину.

Ось уже чільний відряд вийшов із села і спішив до вивозу, викуваного в скалі. З долини нічого не видно було в вивозі, і безпечно підійшли монголи аж під стрімку кам'яну стіну, в котрій прокований був вивіз. Коли втім разом зверху стіни посипалось величезне каміння на монголів, калічачи та розбиваючи їх. Зойк напасників, раних і повалених на землю вдарив під небо. Закрякла хижа птиця над своїми жертвами. Вже напасники почали подаватися взад і вбоки, коли втім Бурунда і Тугар Вовк з голими мечами кинулись їм навперейми.

– Куди ви, безумні? – ричав ярим туром Бурунда. – Ось перед вами вхід до вивозу, туди за мною.

І пхаючи перед собою цілу юрбу, він кинувся в темне гирло вивозу. Але тут чекала напасників добра стріча. Градом посипалось каміння на їх голови, і не одному з вояків Чінгісхана кров залила очі.

(І. Франко. Захар Беркут)

* * *

«Мамо!» — сказала я і більше не могла нічого сказати з радості та розкоші, що наповняла цілу мою істоту.

«Мирославе, дитя моє єдине, — говорила вона лагідним, м'яким голосом, що й досі тремтить мені в серці, — слухай, що я тобі скажу. Велика для тебе хвиля зближається, доню! Серце твоє пробудиться і заговорить. Слухай свого серця, доню, і йди за його голосом!»

«Так, мамо!» — сказала я, тремтячи з якоїсь несказанної радості.

«Благословляю ж твоє серце!» — І сказавши се, вона розвіялася запахущим леготом, а я прокинулась. І серце моє справді заговорило, таточку, і я пішла за його голосом. На мені благословенство мами!

– Але ж, дурна дівчино, се був сон! Про що ти вдень думала, те вночі й приснилось тобі! А втім, – додав боярин по недовгій хвилі, – а втім, ти вже й не побачиш його ніколи!

– Не побачу? – скрикнула живо Мирослава. – Чому не побачу? Хіба він умер?

– Хоч би й сто літ жив, то таки не побачиш його, бо ми... ми не вернемось уже більше в ті прокляті сторони.

– Не вернемось? А се для чого?

– Для того, – сказав боярин з силуваним супокоем, — що ті твої добрі люди, а поперед усіх той старий чорт, батько твого укоханого Максима, ухвалили на своїй раді вигнати нас із свого села, розвалити наш дім і зрівняти його з землею! Але постійте ви, хамове плем'я, пізнаєте ви, з ким маєте діло! Тугар Вовк — се не тухольський вовк, він і тухольським медведям зуміє показати зуби!

Болноче тьохнуло в серці Мирослави, коли почула ті слова.

– Вигнали нас, таточку? І за що ж нас вигнали? Певно, за того лісничого, що ти казав так немилосердно бити, хоч я з слізьми благала тебе пустити його на волю?

– Як ти все те тямиш! – підхопив злісно Тугар, хоч у серці глибоко вколело його те скарження з уст доньки. – О, я знаю, що коли б ти була на тій раді, то й ти була б стала за ними против свого батька!

(І. Франко. Захар Беркут)

* * *

Коло повітки на току два Кайдашеві сини, молоді парубки, поправляли поди під стіжки: жнива кінчались, і починалась возовиця. Старшого Кайдашевого сина звали Карпом, меншого – Лавріном. Кайдашеві сини були молоді парубки, обидва високі, рівні станом, обидва довгообразі й русяві, з довгими, тонкими, трошки горбатими носами, з рум'яними губами. Карпо був широкий в плечах, з батьківськими карими гострими очима, з блідуватим лицем. Тонкі пружки його блідого лиця з тонкими губами мали в собі щось неласкаве. Гострі темні очі були ніби сердиті.

Лаврінове молоде довгасте лице було рум'яне. Веселі сині, як небо, очі світились привітно й ласкаво. Тонкі брови, русяві дрібні кучері на голові, тонкий ніс, рум'яні губи – все подихало молодою парубочою красою. Він був схожий з виду на матір.

Лаврін проворно совав заступом по землі. Карпо ледве володав руками, морщив лоба, неначе сердився на свого важкого й тупого заступа. Веселому, жартовливому меншому братові хотілось говорити; старший знехотя кидав йому по кілька слів.

– Карпе! – промовив Лаврін. – А кого ти будеш оце сватать? Адже ж оце перед Семеном тебе батько, мабуть, оженить.

- Посватаю, кого трапиться, – знехотя обізвався Карпо.
- Сватай, Карпе, Палажку. Кращої од Палажки нема на всі Семигори.
- То сватай, як тобі треба,— сказав Карпо.
- Якби на мене, то я б сватав Палажку, – сказав Лаврін. – В Палажки брови, як шнурочки; моргне, ніби вогнем сипне. Одна брова варта вола, другій брові й ціни нема. А що вже гарна! Як намальована!
- Коли в Палажки очі витрішкуваті, як у жаби, а стан кривий, як у баби.
- То сватай Хіврю. Хівря доладна, як писанка.
- І вже доладна! Ходить так легенько, наче в ступі горох товче, а як говорить, то носом свистить.
- То сватай Вівдю. Чим же Вівдя негарна? Говорить тонісінько, мов сопілка грає, а тиха, як ягниця.
- Тиха, як телиця. Я люблю, щоб дівчина була трохи бриклива, щоб мала серце з перцем, — сказав Карпо.
- То бери Химку. Ця як брикне, то й перекинешся, – сказав Лаврін.
- Коли в Химки очі, як у сови, а своїм кирпатим носом вона чує, як у небі млинці печуть. А як ходить, то неначе решетом горох точить, такі викрутаси виробляє...
- Карпо прикинув таке слівце, що батько перестав стругати і почав прислухатись. Він глянув на синів через хворостяну стіну. Сини стояли без діла й балакали, поспиравшись на заступи. Кайдаш скочив з ослона й вибіг з стругом у руці з повітки. Старий Омелько був дуже богомільний, ходив до церкви щонеділі не тільки на службу, а навіть на вечерню, говорив два рази на рік, горнувся до духовенства, любив молитись і постити; він понеділкував і постив дванадцять п'ятниць на рік, перед декотрими празниками. Того дня припадала п'ятниця перед паликопою, котрого народ дуже поважає. Кайдаш не їв од самого ранку; він вірив, що хто буде постить у ту п'ятницю, той не буде в воді потопати.
- А чого це ви поставали та руки позгортали, та ще й верзете бог зна що? – загомнів Кайдаш до синів. – Чи то можна в таку п'ятницю паскудить язики? Ви знаєте, що хто сьогодні спостить цілий день, той ніколи не потопатиме в воді і не вмре наглою смертю.

– В Семигорах нема де і втопиться, бо в ставках старій жабі по коліна, – сказав Карпо.

– Говори, дурню! Нема де втопиться. Як бог дасть, то і в калюжі втопишся, – сказав батько.

– Хіба з корчми йдучи... — сердито сказав Карпо і тим натякнув батькові, що батько любить часто ходити до корчми.

– Ти, Карпе, ніколи не вдержиш язика! Все допікаєш мені гіркими словами...

Кайдаш плюнув і знов пішов у повітку стругать вісь.

(І. Нечуй-Левицький. Кайдашева сім'я)

* * *

– Ох-ох! Так у мене чогось болить спина, ниють руки, – почала Мотря тонесеньким голосом, передражняючи свекруху.

– Дrajнись, дражнись! – сказала свекруха – Кидай лишень сорочку та вимітай хату, кажу тобі. Я хазяйка в хаті, а не ти. Роби те, що тобі загадують.

– А я вам, мамо, не наймичка. Я й в своєї матері не була наймичкою. Коли пішлось на колотнечу, то нам треба робить діло пополовині. Поганять і в мене стало б хисту, аби було кого.

– Не видумуй чортзна-чого. Як була я в панів, то робила за двох таких, як ти: варила обід на двадцятьдуш; а ти й на п'ять душ не попнешся

– Робили, бо над вами пан з нагайкою стояв.

– Коли хоч, то я й над тобою стану з нагайкою. Цить! А то як візьму кочергу, то й зуби визбираєш, – крикнула Кайдашиха й скочила з місця

– Ви мені не рідна мати: не давали зубів, не маєте права й вибивать. В коцюби два кінці: один по мені, другий по вас

– Карпе! Чи ти чуєш, що твоя жінка витворяє? Чом ти їй нічого не скажеш?

Карпо слухав усю ту розмову й не знав, що їм казать. В хату ввійшов Кайдаш. Кайдашиха почала йому жалітись на невістку.

– І хто нараяв нам брати невістку з тих багатирів? – крикнула Кайдашиха. – Лучче було взяти циганку, ніж багачку з порожньою скринєю.

– Я вашого сина не силувала мене брати, я до вас з хлібом з сіллю не ходила, порогів ваших не оббивала. Ви самі до мене прийшли,— сказала Мотря трохи тихішим голосом, остереігаючись свекра.

Старий Кайдаш розсердився на невістку й почав на неї гримати.

– Мотре! Коли ти наша, то слухай матері та роби діло. Не сьогодні ж до нас привезена. Наш хліб їси, нам і роби, а як ні, то ми тебе й попросимо слухати.

– Хіба ж я дурно їм ваш хліб? Од ранку до вечора й рук не покладаю...

– А ти хотіла згорнути руки та й сидіти? Чого це ти розходилась? Та я тобі не подивлюся в зуби! – крикнув Кайдаш, і його темні очі заблищали: він замахнувся на Мотрю рукою.

– Тату, в Мотрі є чоловік, – сказав понуро Карпо, – ви не дуже на неї махайте кулаками.

Кайдаш спалахнув полум'ям.

– А ти чого оступаєшся за своєю жінкою? – крикнув він на Карпа. – Коли хочеш, то я тобі носа втру.

– Ба не втрете! Я вже не маленький, – одрубав Карпо.

Бліде батькове лице стало жовте, неначе віск. Він кинувся до Карпа. Карпо встав з лави й став, неначе стовп.

– Що ви мені цвікаєте в вічі, неначе змовились. Хіба я не ваш батько? Хіба мені не можна в своїй хаті порядок дати?

– Тату! Не махайте на мене руками, бо й у мене руки є! – сказав Карпо й собі зблід на виду. Його червоні губи побіліли, неначе полотно.

– Як візьму налигача, то я вас обох так обчухраю, що ви будете мені покорятись.

– Тату! Оступіться, прошу вас, – сказав Карпо, блідий, неначе смерть,— бо й я налигача знайду.

Кайдаш побачив, що Карпо не жартує. Він не мовчав батькові й маленьким, а тепер по всьому було видно, що він говорив не на вітер.

– Пху на тебе, сагано! – плюнув набік Кайдаш і хрюпнув дверима так, що з полиці полетіло горня й розбилось на шматочки.

– Так, сину, так! Добре говориш з батьком, ще й жінку свою навчаєш! Ти візьми ремінні віжки та загнуждай її так, щоб вона

й не поворухнулась. Ну, взяла собі невісточку! Взяла собі в хату біду!

Мотря сиділа коло вікна, червона, як жар, і плутала ниткою вздовж і поперек, і по комірі, й по пазусі. Карпо вийшов з хати й собі хрюпнув дверима так, що вікна задзвеніли. Кайдашиха й Мотря zostались у хаті вдвох, сиділи коло вікон одна проти другої й ніби шили, не підводячи очей од шитва. В хаті стало тихо, тільки борщ бризкав вряди-годи здоровими бульками, неначе старий дід гарчав, а густа каша ніби стогнала в горшку, підіймаючи затужавілий вершок угору. А зимнє сонце глянуло весело в вікно й заграло рожевим світлом на білому комині, на білій грубі й намалювало долі чотири шибки з чорними рамами, з чудними малюнками простого прищуватого скла. Молодиці все сиділи одна проти другої, все шили й понашивали од злості таких безконечників, що потім прийшлося їм довго випорювать та розплутувати.

(І. Нечуй-Левицький. Кайдашева сім'я)

* * *

У хаті тихо, вікна чорні. Матір божа ледви освітлена і кужіль. Її чоловік Семен, він як спить, то ще її любить. А коло нього Марія та Василь. А коло неї колиска з Юрком, найменшим. Образи на стінах і велика радість, що вона любить і її люблять.

У хаті чисто, сідати би до кужілі. Він у мене дужий, я ще буду мати діти.

Кілько дітей я не народжу... то він усіх погодує.

Мушу їх накривати, любити і на них робити.

Нитка довга та предовга без кінця, ніхто не скінчив нитки. Їх треба убирати, а бог мені дав їх любити. Хочу, аби мій чоловік чув на своїм тілі всі мої пільці, всі десять. А Марію убирати треба на велик день, а хлопчиська все роздеруть, бо знають, що мама наново наше.

Чоловік спить, як камінь, Марія вже не закрита, а Юрко в колиці коло неї в неспокою. Понакривала і прилягла грудьми коло Юрка.

І кужіль, і очі, і нитка рівна та безконечна.

А я на них понапрядаю та убілюю полотно, як папір, та повишиваю їй усе. Та з воріт за ними буду дивитися, за моїм чоловіком та за моїми дітьми. Вони всі мої, як ідуть по сонцеві.

Опівночі очі слабнуть, пальці умлівають, а нитку мусить прясти даліше. Та й вона своїм молодим тілом хилиться до кужіля.

Не можна слабнути, вони на мене чекають, всі оті, що сплять: свою нитку я доведу до кінця.

Але прийшла на поміч матір божа з образів.

Та не хотіла довго помагати. Одної ночі прийшла та й сказала: «Більше тобі помагати не буду. Ходи зі мною».

(В. Стефаник. Нитка)

* * *

ПРОВІНЦІАЛ З КРАЇНИ ДУРНІВ

Не мовчи, коли, гордо пишаючись,

Велегласно брехня гомонить...

Хоч би ушам глухим, до німої гори, –

Говори!

Іван Франко

– Мамо, їсти хочу.

– ...

– Мамо, їсти...

– ...

Невидючі, відчужені, виплакані-перевиплакані очі ще зовсім молоді, але змученої жінки з найпрекраснішим з-поміж усіх сущих ім'ям- ім'ям Матері Божої!-ще рясніше зрослися слізьми, а висохлі безпорадні руки потяглися до синочка. Щосили, судомно притисла до себе кволе тільце, аби хоч у такий спосіб полегшити муки дитини й заразом притлумити нудотно-давлючий клубок, що знову боляче стис груди, нестримно підкочуючи до горла. Сльози ручаями потекли по щокам, і Марія сховала розпашіле од плачу обличчя за худенькою Віталіковою шийкою: “Не сльози йому потрібні... Не сльози...” А що потрібно, – немає. Та чи й буде? Тож утішити нічим. Єдина надія, та й та, мабуть, примарна, на старшенького синочка Костю (цілих дев'ять йому!), котрого Юрій, чоловік Маріїн, ідучи на роботу, прихопив із собою й залишив на базарі із п'ятьма до нього подібними та ще з розсувним столом на виточених фігурних ніжках, із старовинним комодом і такою ж скринєю, що становив нехитрий, як тепер кажуть, кімнатний гарнітур – Маріїне придане...

А чого? – стілець гарний. Гнущий, лакований, ще й розмальований. Красиво, зі смаком. Майстерна робота. Аж із Києва везла сюди. Хіба не знайдеться охочого до такої краси?..

Не знайшлося! Прийшов Костя з тим, з чим і пішов... І якби не забачливість батька, що по дорозі додому провідав сестричку Настусю хіба ж у перше? – сестричці Бог не дав діточок, тож удвох із чоловіком вона, звісно, не так тяжко потерпала від голодомору, ночувати б його сімейці так, як і днювала, – без рісочки в роті. Бо ж приніс-таки кілька “пиндиків”, як називав він це кулінарне диво, – щось таке середнє між коржиком і пампушкою, зліплене й випечене з якоїсь незбагненої суміші, де, вочевидь, більше пилюки мішковинної, ніж борошневої чи висівкової... Тож, дякувати Богові, хоч не наїлися, та все ж трошки пожували. А отже, ще одну нічку якось переночують...

Але ж... Але ж скільки тої нічки? Та й хіба заснеш голодним? Чи, навіть заснувши, хіба прокинешся ситим? О ні, завтрашній день буде ще тяжчий, і якщо, нічого не придумавши, здатися на його милість, може статися що завгодно.

(Б. Старчевський)

* * *

Смутний і невеселий сидів собі на лавці у новій світлиці, що відгородив від противної хати, конотопський пан сотник Микита Уласович Забрюха. Хоч парень собі й чепурний був, а тут і у неділеньку святу не брав білої сорочки, та й – прощайте у сім слові – китаєвих синіх штанів на ніч не знімав, так, сердега, у них і ночував, рад-рад, що за північ допхався додому; а там чи заснув, чи ні, вже його, ще сонце не сходило, збудили. Зараз схопивсь, випозіхався, вичухався, помолився Богу, нюхав разів тричі кріпкої роменської кабаки, прослухав, що йому читали, дав порядок і, zostавшись сам у світлиці, сів на лавці: голова йому не чесана, чуб не підголений, пика не вмита, очі заспані, уся розкудовчені, сорочка розхристана; край його на столі люлька і гаманець, каламар, гребінець і повна карватка¹ ще торішньої дулівки, що ще звечора наточила йому Пазька у пляшку, а він, хоч і насипав у карватку, щоб

¹ Карватка – кухоль

то, знаєте, з журби випити, та як зажурився знову, та й забув, так і ліг та й заснув; та й тепер, уставши, не дуже на тую дулівку квапився, бо ще нове лихо зовсім його скрутило, і він і сам себе з журби не тямив.

Яке ж то та йому лихо зіклалося і від чого така журба його взяла? Але! тривайте лишень, я вам усе розкажу: і відкіля він так пізно приїхав, і зачим не дали йому добре й виспатись. Ось кете лишень кабаки, в кого міцніша, та й слухайте.

Пан сотник Уласович був чесного і важного роду. Таки хто скільки не зазна, то сотенною старшиною усе були Забрьохи; а діди й прадіди Микитові усе були у славному сотенному містечкові Конопотопів сотниками; так від отця до сина так сотенство і переходило. От як і старий Улас Забрьоха, таки сотник конопотопський, як помер... і що то жалкувало за ним козацтво! Та таки і усі люди, і старе, і мале – усі плакали. А як ховали, так труну його несли через усе село на руках, мов дітського батька, та біля церкви й поховали і добре на усіх обідах пом'янули. Як же відпили сорочини і громада зібралася на пораду, кого начинити сотником, то всі ув один голос і гукнули: “А кому ж бути? Уласовичу, Зобрьощенку; якого нам луччого ськати?” Отак-то й настановили його сотником, і став він із Забрьощенка вже й сам Забрьоха.

(Г. Квітка-Основ'яненко. Конопотська відьма)

* * *

...Мовчить собор. Щоразу перед ним Баглай почуває якийсь дивний смуток і щось навіть тривожне. Собор ніби має в собі щось від стихії, щось таке ж велике, як навівають на людину степ або Дніпро, окутані вічними димами чорні індустрійнні бастіони заводів... Німа музика соборів, музика отих гармонійно піднятих у небо бань-куполів, – вона ж реально існує, ти здатен її чути, хоча інші, здається, до неї глухі. Не злопам'ятна Зачіплянка, та все ж , мабуть, не може забути, чим був колись цей собор, найбільший, найпишніший в єпархії. Скільком голови дурманив чадом лампад, облудністю проповідей, наркотичними пахощами ладану з розмашистих попівських кадил... Пузаті попи ставали тут ще пузатішими, церковні старости, стрижені під горщик, намащені оливою, обряжчали горами мідяків на тарілях, злодіювали, наживалися на

свічках, шахраї-підрядчики одним махом відкупувались тут від гріхів, а старці та старчихи вмирали на папертях, а нещасні каліки, що звідусіль тяглися сюди, щоб зцілитися, добути чуда, так і zostавалися каліками, чуда не добувшись... Горіли свічки, сяяли в рушниках ікони, півча – аж розлягався собор – співала райськими голосами, виспівуючи людям небесне вічне блаженство, а після відправ знову викидало їх із небес у реальний жорстокий світ хижацтва, здирства, нестатків, світ бельгійських заводчиків і рідних пикатих стражників, получок і забастовок, пияток і бійок до крові... Але це відійшло, розтануло разом з ладанними димами, zostався для студента тільки оцей довершений архітектурний витвір, оця симфонія пластики. Невже знесуть? Вірунька заспокоює, нема нібито причин зносити... Та якщо вже взяли за нього, якщо став він комусь на заваді, то причину знайдуть... Ох, важко буде втриматись йому! ...А нащадки ж прийдуть, спитають колись: “Ану якими ви були? Що збудовано вами? Що зруйновано? Чим ваш дух трепетав?”

(О. Гончар. Собор)

* * *

З далекого туману, з тихих озер загірної комуни шелестить шелест: то йде Марія. Я виходжу на безгранні поля, проходжу перевали і там, де жевріють кургани, похиляюсь на самотню пустельну скелю. Я дивлюсь в даль. – Тоді дума за думою, як амазонянки, джигітують навколо мене. Тоді все пропадає... Таємні вершники летять, ритмічно похитуючись, до отрогів, і гасне день; біжить у могилах дорога, а за нею – мовчазний степ... Я одкидаю вії і згадую... воістину моя мати – втілений прообраз тієї надзвичайної Марії, що стоїть на гранях невідомих віків. Моя мати – наївність, тиха журба і добрість безмежна. (Це я добре пам’ятаю!) І мій неможливий біль, і моя незносна мука тепліють у лампаді фанатизму перед цим прекрасним печальним образом.

Мати каже, що я (її м’ятежний син) зовсім замучив себе... Тоді я беру її милу голову з нальотом сріблястої сивини і тихо кладу на свої груди... За вікном ішли росяні ранки і падали перламутри. Проходили неможливі дні. В далі з темного лісу брели подорожники й біля синьої криниці, де розлетілись дороги, де розбійний хрест, зупинялись. То — молоде загір’я.

– Але минають ночі, шелестять вечори біля тополь, тополі відходять у шосейну безвість, а за ними – літа, роки і моя буйна юність. Тоді дні перед грозою. Там, за отрогами сизого боку, спалахують блискавиці і накипають, і піняться гори. Важкий душний грім ніяк не прорветься з Індії, зі сходу. І томиться природа в передгрози. А втім, за хмарним накипом чути й інший гул – ... глуха канонада. Насуваються дві грози.

Тривога! – Мати каже, що вона поливала сьогодні м'яту, м'ята вмирає в тузі. Мати каже: «Надходить гроза!» І я бачу: в її очах дві хрустальні росинки.

(М. Хвильовий. Я. Романтика)

* * *

Остапові Вишні

Це не має ніякого значення для особистого щастя, що на одному місці не приходиться довго затримуватись. Навпаки, зміна обстановки дисциплінує людину й робить її більш ініціативною, і коли герань і канарку ви й зустрінете на квартирі, припустім, товариша N, що партія раз у раз перекидає його із одного району в другий на ту чи ту відповідальну роботу, то ви обов'язково подумаете: «і все-таки міщанства я тут не бачу».

Товариш Старк належав саме до тієї категорії партійців, що для них не тільки не існувало власного району, але й не було в цьому жодної трагедії для особистого життя. Як тільки траплявся десь прорив і район відчував сильну потребу в доброму організаторі, перш за все згадували такого от собі товариша Старка й, переконавшись, що він уже налагодив справу на останньому своєму місці, пропонували йому їхати туди, де були потрібні міцна рука й добра вдумлива голова. Нарікав на це товариш Старк? Ніколи! Більш за те: він навіть пишався з такої уваги до нього з боку партії й зовсім не відчував, що йому перешкоджають у його родинному побуті.

Прориви на вугільному фронті притягли в Донбас чимало сильних організаторів. Перекинула партія туди ж і товариша Старка. Досі він був секретарем одного із степових районів, тепер він став секретарем одного із районів Донбасу.

Товариш Старк був молодою високого зросту людиною. Рівний ніс, високий лоб, кучеряве волосся й вузькі очі робили його обличчя

надзвичайно привабливим. Молоді роки не заважали товаришеві Старкові мати досить-таки величезний партійний стаж: уже 16-літнім хлопцем він брав активну участь у революційному русі. Товариш Старк був одружений і мав чотирилітнього хлопчика Вову, – надзвичайно симпатичну й обличчям дуже подібну! до нього дитину. Любив він Вову так, як може любити ніжний пристрасний батько. Навіть Дуся (Старкова дружина), жінка сумирна й лагідна, навіть вона поступалась своєю любов'ю до сина. В особистому житті для товариша Старка існував тільки кучерявий “сміхунчик” (так батько називав свого Вову за те, що той вічно посміхався). Проте синові він не міг приділити багато часу й часто навіть тижнями не бачив його: то поїде до центру, то сидить у глибинах району, допомагаючи відсталим.

Переїзд із степового району до Донбасу спричинився до того, що прийшлося розлучитися Старкові зі своїм Вовою мало не на півтора місяці. В новому районі він ніяк не міг знайти відповідної квартири, й тому дружина примушена була поки що жити на старому місці й чекати пропозиції виїхати на Донбас. Розлука з дружиною вплинула на Старка (в межах можливого для зразкової громадської людини), але розлука з сином вплинула на нього, так би мовити, подвійно. Іноді, сидячи в автомобілі, що ним він поспішав на якусь невідалу шахту, товариш Старк раптом замислювався, і перед його очима поставав такий милий йому образ його дитини. Образ цей так ласкав йому очі, що він їх навіть примружував від щастя. І тоді він щось шепотів і, потираючи руки, замріяно дивився на поля й дороги, що пролітали повз нього.

Тоді товариша Старка не можна було пізнати: це вже був не заклопотаний суворий організатор — це був звичайнісінький собі схвилований молодий батько. Коли б у цей момент його побачив хтось із обивателів, скажім, що правду кажучи, трохи побоювались його (Старк не дарував нікому жодної розхлябаності), він би страшенно здивувався й уже не думав би про нього, як про машинізовану людину. Проте секретар добре знав, що всьому єсть своє місце і свій час, і тому згадував він Вову хіба що в дорозі чи то лягаючи спати.

(М. Хвильовий. Щасливий секретар)

* * *

– Боюся, але я мрію бодай на старість стати вільним поетом. Досі мені це не вдавалося: я був слугою народу, його речником, горлом, шпагою, але не магом, який примирює людину з природою, майстром, у слові котрого справляється уява з натурою. Моя формінга видає тільки гимни. Й через те я так часто вдаюся нині до тихої і щирої молитви.

– Все зрозуміло, – промовив з гіркотою Бельовський. – Ти залишаєшся тут назавжди, ми ж мусимо повертатися до краю.

– Щасливо... – Гощинський підвівся, подав руку Августові.

– Якщо будеш в Ожидові, то передай моє вітання Владиславові, я ще не встиг відповісти на його листа. І скажи йому – він цікавився, – що від Анни не маю ніяких чуток: десь-то вона їздить Європою з Моцартом, може, вже й заміж вийшла.

– Жаль, що так сталося між вами...

Гощинський промовчав. І аж тепер звернув увагу на чоловіка, який весь час сидів мовчки, скрадливо обсервуючи присутніх.

– Мені вас представляли, та ви мовчите, і я забув... – підійшов Северин до Сухоровського.

– Поручик кавалерійського полку капітана Бельовського! – відрапортував, підводячись, велетень, бравим виглядом і простецькою зухвалістю шокуючи Гощинського; той невдоволено морщився, дослуховуючи рапорт.

– Зв'язковий між князем Чарторийським і конспіративними ложами на Львівщині, Міхал Вайда... Маю доручення від князя до пана Сераковського, може хочете щось переказати йому через мене?

Чоло в Гощинського розпогодилося.

– Подождіть хвилинку, – сказав. – Я таки напишу Владиславові листа.

Гості чекали мовчки – тривога добиралася до їхніх душ: генерали покидали військо.

Гощинський подав конверт Сухоровському й на мить спинив на ньому свій погляд.

– Звідкись я вас знаю... Чи міг я коли-небудь з вами зустрічатися? – спитав.

Колись ми були здалеку знайомі. То давні часи – пан Август теж мене не пригадує, нас було багато... Але, може, пам'ятає: польських офіцерів гренадери австрійської прикордонної застави

впускають на свою територію, а гемайних жовнів стягують з коней...

(Р. Іваничук. Саксаул у тісках)

* * *

Дотліла на західному крайнебі цитринна смуга і згнула в млистных запонах, під сутінками вітряного вечора.

Зірвався сніг і косо завіяв: такий густий, що ні билінки не видно на обочинах.

Мирон Данилович знав кожний горбок і вибоїну на дорозі до залізниці, певно йшов, схилившись під хуртовиною. Притьма наштовхнувся на гурток людський; теж – згорблені, з клунками бредуть; і впізнав їх – односельчани, сім'я Савченка, що був на Сибіру і недавно вернувся. Всі тут: він, жінка і два хлопчики.

Мирон Данилович привітався і хотів обминути, бо – чи схотять люди супутника?

Відчуває, як проти вітру йому тяжко ступати, і стишує ходу. Савченко перший гукнув – розговорилися, хто куди мандрує.

– От, ідем сім'єю, – журиться він, – не знаєм, де прийдеться жити.

Крізь сніг означається кременний чоловік; на нім стерта шапка, колись смушева, і подобизна бушлата; в борідці вже більше снігу, ніж волосся.

Чого так? – питає Катранник; все думає: може, і нам треба сім'єю тікати, поки не пізно.

– Хто б пішов, якби не гнали? – сказав Савченко. – Я, бачите, попав на заслання, бо не в тій вишивці нитку смикнув. А додому приніс посвідку, що відбуто повністю і відпущений, бо робив за двох волів і одного чоловіка. Тепер забрали все. Знаєте самі: село, мов стара птиця, гребеться – зернину шукає. Ми сиділи голодні. Тоді зарізали півня останнього в дворі: був він, як годинник, будив раненько, а довелося порішити. Зварили борщ і сіли до столу; хліба зосталось півпаляниці. Де не візьмись комісія – приходять розкуркулювати, шука скрізь. Нічого нема, так вони борщ і хліб поїли. Після того вибили вікна і звеліли: «Вибирайся з хати!» От, хилимо під метелицю. Лихо! Треба цілу ніч іти: до жінчиної сестри – її чоловік працює в правлінні колгоспу і їздить кіньми; одвезе за вісімнадцять верст до містечка. Звідти доб'ємося до города, коли

грошей стане, і підемо до мого дядька, нехай щось придума. Він добрий слюсар; якби коло нього роботу знайти!

На перехресті стали прощатися. «Чого людей по світу ганяють», – думає Мирон Данилович, глянувши на Савченка, злиденно вдягнутого, що сніг обліпив, приподібнивши до привида. Жінка біля нього, бліднюща і тонка, в благенській кожушанці, латаній і перелатаній, підперезаній мотузком. Сіра хустка опущена, бо сніг забиває зір. Два хлопчики їхні: один за материну руку тримається, другий за батькову, – в сукончатих «ушанках» обидва і в старих піджачках, натягнутих по два на кожного: рукава нижні видно з верхніх рукавів.

Розійшлися стрічні на різні сторони; хуртовина розділила, обкидавши перехрестя.

Засіювала суцільною многістю і, мов пеленою, вгортала степ. А скоро відмінилася сніжинками: одні великі, як пір'я, між ними нечислимі менші... Кудись летіли разом, ніби сам простір рушав, відносячи їх. Часто змішувалися в вири, втративши напрямок і силу, але раптом повівом зразу ж далі мчали. Неслися страшенно хутко, ніби вистрілені, і миттю, змінивши рух, кидалися самогубцями на землю. Потім величезною масою, притишені, движуть плавко; і знов, рвонувшись, біжать! — без кінця, без перерви: в далечину, незупинним безумством хуртовини.

(В. Барка. Жовтий князь)

* * *

У суботу, коли сонце досягає славетного вечірнього пруга, поволі бамкає великий монастирський дзвін. Старе розлоге село заборсалось в садах, гаях, ярах. За селом розлогі поля, синіє ліс, летять птахами хмаринки і хмаринками птахи. Сонячний промінь стриже по верхах тополь, височезних дубів, чіпляється золоченого хреста монастирської дзвіниці.

Бамм! Бамм-м!.. — далеко й широко хвилюється й розливається навкруги. По полях, садах ворущиться працьовитий люд і слухає: бамм!.. бамм!.. бамм!..

Марія ще в полі «посіває». Мартин сіє пшеницю, а Марія ходить коло нього, тикає у рихлу землю «ляшки». Хвилі дзвону долетіли й сюди. Мартин зупинився, зняв заяложений кашкет і тричі поклав

на себе широкий хрест. Марія хреститься також, і в її очах миттю з'являється образ з білими на загорілому лиці зубами, синіми очима і русявим кучером.

Глянула на недосіяне поле. Боже, та де ще межа! А недосіяне не можна кидати. М'яка рілля просить зерна. Завтра ж «день сідмий Господу Богу твоєму...» Земля не буде чекати, гріх заставляти чекати її. Ось досіємо — й тоді на вечірню...

Поволі, широко ступає Мартин і чавунною жменею розсипає бурштинове зерно. Сиплеться і шарудить. Земля ласкаво приймає його і вже готує соки й пахощі будучого хліба.

– Ти, Маріє, так не спіши, – каже Мартин. – Не поспію ж я. Не можна так на галай-ба-лай. Зерно мусить рівно лягти.

Марія зменшує ходу. Босі ноги глибоко грузнуть у ріллю. За сіячами коні з боронами йдуть, заволочують зерно. Мартин рівно, як машина, йде, не квапиться, сипле й сипле. Легкий, ледь помітний вітрець підносить зерна і кладе на ріллю. Доходять до дороги, повертають назад напорожньо і зачинають новий посів.

А сонце зовсім западає. Ось сповзло до довгої, ніби двосічний меч, хмаринки, облило її пурпуром і золотом. Марія дивиться на сонце і благає його: «Сонце, любе! Не спіши так, зачекай! Зачепися он там на дубі і посидь, відпочинь...»

На полях западає передвечірня тиша. Голоси стають звучніші. Долиною по курявій дорозі вертають з піль селяни. Все квапиться до села. Чути пісню, стукіт коліс, хльоскання батога.

– Добрий вечір, дядьку Мартине! А Бог напаміч!.. – гукають Мартинові здалека. – Додому, додому час!..

Мартин зупиняється, обтирає шорсткою правицею чоло.

– Дай-бо здоровля! Спасибі! Ось досію. Ще з корець вийде – і кінець!..

«Ах, корець, корець! – думає Марія. – Коли вже він скінчиться, той корець!..»

І сонце погрузло. Швидко поглибшується смеркання. Останній посів скінчився. Мартин витирає чоло і витрясає решти зерна з мішка. Марія бігає і метушиться. Витрясає міхи, складає їх, чіпляє до орчиків шлеї. Підходять спітнілі коні. Скорше, скорше! Кидається і помагає випрягати, вкладає на віз борони.

Сідаючи на віз, Мартин зауважив:

– Ти, Маріє, сьогодні ніби до шлюбу квапишся!

Марія мовчить. Слава Богу, що їдемо. Дома у неї ще тисяча діл, але вона раз-два і полагодить. Біжить, рве і по короткому часі, вимита, вичепурена, у найновішій шелестночій спідниці, з хустиною в руці наспотикача біжить Марія на вечірню.

(У. Самчук. Марія)

* * *

Куди це ти, парубче, наджигурився? – питають з полу дід Лаврін і прикахикують насмішкувато, наче й справді щось про мене знають. А що в тім такого, що я знову сорочку нап'яв і кібчика на голові прислинив, – може, я на збори піду?

У хаті споночіло так, що й цвілі по кутках не видно, і шибки посиніли, мов на грозу. А під полом біліє картопля: ключки повикидала, в землю проситься.

Пора мені вирушати.

Беру на косинчику пляшечку одеколону, поливаю носовик і помічаю, як на дідовій щоці ворухиться оте чорненьке дупельце, що хворий зуб колись викрутив: сміються. В'їдливі – страх! І я знаю чого.

Тож було, як вечір настане, то вони й починають: про те, як їм у австрійському полоні жилося, які пироги там печуть та як гарно з-під корів вичищають. А вже зима як прийде, як захурделить, то я й з печі не злажу. Сиджу, співаю з дідом колядок різних:

Звізда гряде чудно
З востока на полудно,
Над вертепом сіяє,
Христа-царя являє...

А тепер – минулося. Тепер я... самі ж, бач, кажуть: парубок...

Іду до дверей, а вони:

– Ото як женишся на тій прояві, то кислички тобі, внуче, не тільки снитимуться, а ще й привидяться.

– Діду, перестаньте, — прошу.

– ...бо то дівка з тієї курави, що чорти на дорогах крутять!

– Просто в неї міцний характер, – кажу спокійно, аби швидше виприснути з дому.

– Еге ж, – бубонять, – і тюрма міцна, та чорт їй рад...

Ну, годі. Хряпаю дверима і виходжу на поріг.

Надворі пахне молодим осокорячим листям, а з грядок тягне теплим гнійком, торішніми бур'янами і мокрим попелом. Садок уже одцвівся і густо вкрив землю білими пелюстками. Вітер щодня потроху вигортає їх на шлях, і коли вночі їде якась прибудна машина, вони рожевим валком котяться за нею слідом аж до мосту, а там падають у річку.

По той бік шляху, десь далеко в степу, за садками, тремтить червона заграва: то присяде до самої землі – і тоді на кутку стає поночі й глухо, то знову шугає вгору аж до Волосожару, шпаруючи окола і молоденькі осокорчики червоною крейдою – видно, трактористи стару соломую палять.

Іду садом на край кутка, до провалля, і вже здалеку бачу маленьку білу постать на обніжку. То – Соня. Жде... Мені здається, що я ширшаю в плечах, твердішаю в ході і ось-ось підлечу. А от голосу – не стає...

– Соню, – белькочу шепеляво й противно, – це ти?

– Ні, це не я, – озивається вона і потихеньку сміється. Це мара...

Потім міцно бере мене під руку, трошки злягає на неї теплими пружкими грудьми.

– Ходім, я тобі сніг покажу, – туркоче на вухо. Там, у проваллі.

Ми ліземо з кручі в чорну холодну прірву, підпираючи одне одного плечима і хапаючись руками за якийсь мокре цупке бадилля. У проваллі справді пахне малиною, як ото кора з трухлої вільхи, а під ногами щось гуде і рипить.

– Бач, крига, – каже Соня, закидаючи голову і лоскочучи моє підборіддя гарячими губами.

– А що, а ти не вірив...

У небо знову сягнула заграва, і в проваллі повиднішало настільки, що мені стає добре видно Сонині очі. Вони якісь дивні: наче й злякані трохи, й сміються. У мене починають терпнути ноги і стають як мотузяні. А голова хилиться, хилиться...

«А що, – думаю, – як я її поцілую, а вона мене – в пику? Буває ж так. Он і в кіно показують...» – і шия перестає гнутися, дубіє.

А Соня вже й не сміється, і очі примружила так сердито, що... Ні. Нехай краще другим разом.

Отак і стовбичу коло неї, не знаючи, що й казати, аж доки вона не озивається:

– Миколко, давай я буду падати, а ти мене держи. Ану, чи вдержиш?

– Ого, коли б ні! – вигукую, хапаючи її за тоненький попереk, але раптом підсковзуюся і з переляком і огидою до себе відчуваю, що зараз так і обербенимось у грязюку. А вона сердито пручається з рук і ошпарює мене злим поглядом.

– Пусти! Силач...

– Підсковзнувся, – мимрю, – хіба ж я винен, що тут слизько?

Соня норовисто одвертається і мовчить. А в мене перед очима з'являються дід Лаврін, ворущать чорненьким дупельцем на щоці, оскиряються... Може, вони ото й правду казали, що — кислички...

(Г. Тютюнник. Зав'язь)

* * *

Нас прийняли до училища разом: трьох Василів – Василя Силку, Василя Оборю, Василя Кібкала – і мене. Мене-то звати Павлом, а прозивають Павлентієм...

Тітка Ялосовета мені мачуха. Вона пішла за мого тата «на дитину», як мені було дев'ять років, і прожила з ним до війни рівно місяць, а зі мною оце вже шостий рік мучиться. Я-бо ніколи й разу не назвав її матір'ю, якось язик не повертається. Якби хоч тато був... А вона обижається, думає, що то я нарошне, назло. Нічого, знайду ось вільшечку — переплаче. Вона радіє, як є чим топити. Спробуй її ще знайти, ту вільшечку!.. Казав уже їй раз: ідіть заміж, а я й сам якось. Плаче. Ну, хай, як хоче. Я ж не заставляю. Та ще й півхати нема, зосталася тільки хатина, а більшу половину одірвало бомбою. У нас у півсела нема хат – такий сильний бій був... Нічого, нарубаю дров, зваримо щось їсти, а далі воно покаже. Не плакатиме ж вона з ложкою в руках?

Над річкою вечоріє, прохолоднішає на ніч. Заграва од захід сонця поринула аж до дна і звідти світить. На лататті місцинами густо біліють лілії, вони схожі на зграї білих чаєнят, що сіли на воду. Тут я витягав дерево з нашої хати надбитої. Двері плавали майже цілі і обаполи. А вікон — ні однісінького і в трісках не знайшлося... Піймаю обапіл, ухоплюся за нього руками і правлю до берега,

вибиваючи ногами. Зубами цокочу, губи не звезду – така холодна вода була. А тітка Ялосовета бере те, що я до берега приправив, та у двір носить. Я тоді з місяць кашляв: простудився. На те літо, як мине неврожай, може, доточимо хату. А зараз треба знайти якийсь сухостій та вечерю зварити. Нічого, переплаче...

Другого дня ми пішли в училище вдвох з тіткою Ялосоветою. Зайшли просто до директора. Він був у всьому військовому, з портупейми через плече, тільки без погонів: на гімнастерці два ордени, а решта – планочки. Подивився на тітку Ялосовету, потім на мене.

– Що ви хотіли? – спитав він. Тітка Ялосовета одразу заплакала, почала розказувати, що хату нашу «викинуло бомбою в річку», що одягатися ні в віщо, їсти теж не дуже. А я стояв, дивився у підлогу і тримав у спітнілій руці згорнуті в дудочку документи. Мені було ніяково від того, що тітка Ялосовета розказувала все про нас – хоч воно й правда – та ще й підхваляє мене:

– Він слухняненький, роботящий, не дивіться, що такий ото малий. Він підросте. І вчиться ловко...

– Скільки тобі років? – спитав директор, перевівши свій уважно-здивований погляд з тітки Ялосовети на мене.

Я подав йому документи. Він пробіг їх очима і посміхнувся.

(Г. Тютюнник. Вогник далеко в степу)

* * *

На річці Бікіні бачили диво-дивне: при височенному крутому урвищі, при горі, мерехтів крижаний водоспад. Метрів на шістьдесят угору. Стояв він крижаною стіною і переливався усіма барвами. Мерехтів на сонці, наче рухався, тік. Але він не тік.

Що тільки може природа витворити! Улітку тут безперервно втікали підґрунтові води, текли по урвищу безліччю дрібнюньких струмків, виносили з собою частки того ґрунту, в якому текли — зелені, брунатні, руді, жовті.

Прийшли морози і устругнули штуку: вода тече, а вони її проморозують. Так і наморозили це диво – від низу, від ручки і геть до найвищого потічка, що ліг угорі рудими візерунками. Отак розписаний, та ще підправлений небесною блакиттю та бірюзою криги, стояв і мерехтів дивний водоспад. Григорій бачив таке диво вперше і милувався, і дивувався.

В однім місці, проїжджаючи кедрачі, захотіли горіхів. Але бирки, котрі додолу впали, – заметені снігом, не знайдеш. А котрі не впали – ті на височенних кедрах бовваніли поза можливістю їх дістати. Але вийшли з труднощів просто: збивали їх з рушниць. Старий Сірко бурчав, але не забороняв, бурчав так, для годиться. Колись і сам так дурів. Та й вправа стрілецька ніколи не шкодить, – це вже його правило.

Бирок назбивали небагато, зате горіхи були дуже смачні і багато їх у кожній бирці. Бирка тая – добрий жовтяк-огірок завбільшки і луска, як у соснової бирки, а під кожною лускою, як під покришкою, горіх завбільшки з kwasолину.

Так виїхали на Іман-річку. Замерзла і заметена снігом, лежала вона нерухомо, ця, така буйна і бистра улітку, річка. Сніг був чистий, нерушений. Лише посередині, під свіжим шаром снігу пробивалися, як жилки під шкірою, смуги мало їждженої дороги, а по чистому снігу вилося дві нові смужечки від полозків.

(І. Багрянний. Тигролови)

* * *

Ще не сьогодні, каже вона собі. Ні, ще не сьогодні. В кухні – крихтній eat-in kitchen (холодильник, електроплитка, шафки з абияк учепленими дверцятами, що наврипились, іно відвернешся, безсило відхилитися, як щелепа на вже несамовладному обличчі, і все це відгороджено невисоким дощавим стояком, щось ніби шинквасом, – на нього можна просто з тої вузесенької обори подавати до кімнати – аякже, чому ні! – ну хоч би вранішню каву, або на обід – підсмажене курча, таке, як ото в телерекламах: золотаво зашкруміле, мерехке од спілих соків, із грайливо підібганими ніжками вмошене на лапатах листках салату, засмажене курча завжди виглядає щасливішим од живого, просто промениться чудесним, смаглим рум'янцем з утіхи, що зараз його з'їдять, – можна також подавати який-небудь джус чи джин з тоніком у високих товстобоких шклянках, можна з льодом, кубики, коли набирати, смішно поторохкують, можна й без льоду, взагалі, можливостей безліч, треба тільки одного – щоб хтось сидів по той бік їхньої довбаної загороди, в якій, здається, завелася мурашва, бо по стільниці раз у раз повзе щось, що в гігієнічному американському домі не повинно би повзати, та і в неамериканському теж, – хтось, кому ти це все добро мала б, сяючи журнальною

усмішкою, з кухні подавати, позаяк же там ніхто не сидить і сидіти не збирається, то ти наповажилась була воздвигнути на соякові імпровізований зимовий сад із двох безневинних вазонів – три тижні тому, коли ти сюди вселилася, то були: пишна темно-зелена кучма в жовтогарячих квітах – раз, і рясне намисто лискучих, схожих на пластикові, червоних бубок на високих стеблах з елегантно завуженим листям – два; зараз обидва вазони мають такий вигляд, ніби ці три тижні їх день у день поливалося сірчаною кислотою, – на місце буйної кучми клаповухо звисають кілька пожовклих листочків з нерівно обгорілими краями, а колишні тугі червоні намистини щодалі, то більше нагадують сушену шипшину, навітьось поначіплювану на руді цурупалки, – найсмійніше, що ти якраз не забувала, поливала свій “зимовий сад”, ти плекала його, як учив Вольтер, еге ж, ти хотіла чогось живого в цій черговій, казна-якій з ряду-йому-же-несть-кінця, тимчасовій хаті, де бруди всіх попередніх винаймачів невідмовно повсякали в кожну шпарину, так що ти й не бралася їх відмивати, – але подлі американські бур’яни виявилися заніжні на твою депресію, що незбобтана гусне в цих чотирьох стінах, взяли й здохли, поливай не поливай, – а ти ще хочеш, щоб тебе держалися люди! – так ось, у кухні з глумливо глупим бульканням скапує вода в раковину, і нічим перекрити цей звук – навіть касети не поставиш, бо портативний магнітофончик також чомусь вийшов з ладу. Правда, ще за вікном, вузьким, як відчинені дверцята шафи, темним о цій порі (“блайндерсів” ти не опускаєш, бо навпроти все одно глуха стіна), за протимоскітною сіткою, либонь, застрягнувши в ній, настирливо сюрчить, як далекий телефонний дзвінок, невидимий коник, – от так само настирливо сюрчить і та думка, може, то взагалі вона й сюрчить, – а чому б не тепер?.. Не вже?.. Чого чекати?..

Логічно зваживши – нічого. Геть-таки зовсім.

Пів-упаковки транквілізаторів плюс бритва, – і вибачте за невдалий дебют. Старалася щиро, на совість, а що ні фіга не вийшло, то чесніше одразу здати карти – не гравець із мене й зараз, далі буде ще хреновіше: провітку не видно, а сили вже не ті: не дівочка.

І все-таки – ні, не сьогодні.

(О. Забужко. Польові дослідження...)

* * *

Буря знялася несподівано. Так вони щоразу зненацька зриваються, ці надвечірні бурі на Дніпрі. Із заходу, з-під хмари, погнало враз курявою, на півнеба закушпелило рудим, і одразу й заводи, і Дніпро, й мости окутало якоюсь тривогою, сутінню вітряною... Небо, що вдень було повне блакиті, тепер скаламутилось рудою завією тьми, і вітру, й тривоги. Човни, як тріски, погнало на воді, білоторі осокори на берегах закудлатились листям, потемніли, страшно віддалені, і в Лободиних очах Єлька помітила, як майнуло щось сполохане. А туча розросталась, навкруги посутеніло, Дніпро збурунився, моторка йшла важко, орала хвилі, воду зривало вітром, кидало бризками в обличчя. Бурею пригнало їх знов до Катратого. Єлька вистрибнула просто у воду. Підібравши плаття вище колін, мерщій подалася до берега, а моторка одразу ж погнала далі десь до свого причалу.

Опинившись на березі, Єлька відчула дивне полегшення, їй здавалось, що саме ця раптова буря від чогось її зарятувала.

А для Катратого наче й не існувало цієї бурі на Дніпрі, сидів собі під розшумілим осокором і спокійно стругав своє весло. Обвіяна вітром, що плаття на ній туго обліпив, Єлька з радісно-лоскітним почуттям стояла на березі, не серед хвиль уже була, а на твердій землі, і буря їй не лякала, осокор співав їй своїм шумом, і було щось навіть буйно веселе в тому, як розбігаються, втікають увсібіч човни з Дніпра, більші й маленькі, а одна шлюпка з заводським номером перекинулася неподалік берега догори дном, і двоє хлопців-голяків, видершись на ту ковзку посудину, стали в бешкетнім ошалінні вибивати на ній чечітку. От їх би в ансамбль!..

Катратий ніби й цього бешкетництва не помічав, похмурістю було повите його обличчя. Чимось, видно, було старому зіпсовано настрої. При товаристві цього не виказував, а зараз – як туча. Помовчавши, виповів Єльці причину: квартальна сьогодні приходила. Чи головин приїзд її розколошкав, чи інший хто підказав, тільки раптом згадала й квартальна про свої обов'язки. Домовою книгою цікавилась і, хоч по-сусідському, проте попередила Ягора: або прописуйте свою квартирантку, або... Треба буде шукати десь руку в міліції, щоб прописатись, щоб узаконитись у житті.

(О.Гончар. Собор)

* * *

– Оддай мені яйця, злодійко! Нащо ти покрала наші яйця? – репетувала Мелашка

– Це моя курка нанесла, — говорила Мотря, втікаючи в свою хату.

– А хіба ж твоя курка їх позначила, чи що? Як не вернеш яєць, я піду в волость, – говорила Кайдашиха.

– Про мене, йдїть і за волость! – кричала Мотря з своєї хати, витираючи ганчіркою яєчню в пазусі.

Мелашка засвітила світло, половила в сїнях свої кури й повикидала їх на горище. В обох хатах ще довго було чути крик. Той крик стихав помаленьку, як хвиля на воді після вітру, доки зовсім не затих.

– Одривай хату од цих злиднів! – говорила Мотря в своїй хаті Карпові.

– Чи ти здурїла, чи що? Неначе хату одірвати так легко, як шматок хліба одкраять? Ти не знаєш, що то буде коштувать.

– Що б там не коштувало, одривай, а ні – я сама одірву, – говорила Мотря.

– Ану, ну, спробуй! Оце вигадала таке, що й купи не держиться.

Одначе швидко після того Карпо побачив, що Мотря говорила таке, що держалось купи. На другий день Кайдашиха прибралась і пішла до священика жалїтись на Мотрю. Вона розказала все діло не так священикові, як матушці. Матушка дала бабиним онукам коржиків та бубликів, печених з сахаром. Кайдашиха принесла ті гостинці, роздала Мелашиним дітям. Мотрині діти почули носом гостинці повибігали в сїни. Кайдашиха роздала й їм по бубликові.

– Не берїть од баби гостинця, бо вона злодійка, – крикнула Мотря з своєї хати.

Діти забрали гостинці та й давай махати рученятами на бабу та промовлять ті слова, що їм доводилось не раз чути од матері.

– Баба погана, баба злодійка! – лепетали діти.

– А гостинця взяли од баби, ще й бабу лаєте, – сказала Кайдашиха і заплакала.

Мотря вискочила з хати, пооднімала од дітей бублики та й кинула собакам.

– Чи ти людина, чи ти звірюка, – сказала Кайдашиха, втираючи сльози.

Того-таки дня Мотрин старший хлопець напився з Мелашиного кухля води коло Мелашинї дїжки, бо в сїнях Мотря вибігла з хати

й подивилась. Черепки лежали долі, а хлопець стояв, засунувши пальці в рот і схиливши винну голову.

Кайдашиха, недовго думавши, вхопила кухоль з Мотриної діжки та – хрюп ним об землю.

– Оце чорт його й видав. Старе, як мале! Зовсім баба з глузду з’їхала. Що вам дитина заподіяла? – крикнула Мотря.

– Твої діти такі зміюки, як і ти. Наплодила вовченят, то не пускай їх до моєї діжки.

– То сховайте свою діжку в пазуху, а кухля мені купіть, бо ви не дитина, – сказала Мотря.

– Овва! гаращо розпустила своїх дітей, як зінських щенят. Не діждеш, – сказала Кайдашиха.

– Коли так, то й я вам оддячу! – сказала Мотря.

При тих словах вона побігла в Лаврінову хату, вхопила з полиці горшка і хрюпнула ним об землю. Мелашка і Лаврін тільки роти пороззявляли.

Мотря вибігла з хати. Мелашка за нею.

– Коли так, то й я зугарна до московської закуції! – закричала Кайдашиха і, як несамовита, вбігла в Мотрину хату, вхопила з припічка здорову макітру та – хрюп нею об землю.

Карпо схопився з лави. Йому здалося, що мати збожеволіла.

– О, стонадцять чортів вам з Мелашкою разом! За таку макітру я знаю, як вам оддячити! – закричала Мотря, бліда як віск. Вона вскочила в Лаврінову хату, вхопила кочергу та й свиснула нею по купі горшків, що сохли на лаві. Горшки застогнали; черепки посипались додолу.

Кайдашиха, не довго думавши, вхопила кочергу, Мелашка вхопила рогача – та й в Мотрину хату! Кайдашиха лупила кочергою горшки на полиці, Мелашка частувала миски рогачем на миснику. Горшки сипались з полиці, як яблука з яблуні, неначе земля тряслася.

(І. Нечуй-Левицький. Кайдашева сім’я)

* * *

PERSONS

QUINCE.

SNUG.

BOTTOM.

FLUTE.

SNOUT.

STARVELING.

PLACE: Athens. Quince's house.

QUINCE: Is all our company here?

BOTTOM: You were best to call them generally, man by man, according to the script.

QUINCE: Here is the list of every man's name, which is thought fit, through all Athens, to play in our interlude before the duke and duchess, on his wedding-day at night.

BOTTOM: First, good Peter Quince, say what the play treats on, then read the names of the actors, and so grow to a point.

QUINCE: Merry, our play is, – the most sad comedy, and most cruel death of Pyramus and Thisby.

BOTTOM: A very good piece of work, I assure you, and a merry. Now, good Peter Quince, call forth your actors by the list. Masters, spread yourselves.

QUINCE: Answer, as I call you. Nick Bottom, the weaver.

BOTTOM: Ready. Name what part I am for, and proceed.

QUINCE: You, Nick Bottom, are set down for Pyramus.

BOTTOM: What is Pyramus? a lover, or a tyrant?

QUINCE: A lover, that kills himself most gallant for love.

BOTTOM: That will ask some tears in the true performing of it. If I do it, let the audience look to their eyes; I will move storms, I will condole in some measure. To the rest: yet my chief humour is for a tyrant: I could play Eracles rarely, or a part to tear a cat in, to make all split.

The raging rocks,
And shivering shocks
Shall break the lock
Of prison gates,
And Phibbus' car

Shall shine from far
And make and mar
The Foolish Fates.

This was splendid! Now name the rest of the players. This is Ercles' mood, a tyrant's mood; a lover is more condoling.

(W. Shakespeare. A Midsummer Night's Dream)

* * *

LYDIA: Here? my dear Lucy, hide these books. Quick, quick Fling Peregrine Pickle under the toilet – throw Roderick Random into the closet, put The Innocent Adultery into The Whole Duty of Man – thrust Lord Aimworth under the sofa – cram Ovid behind the bolster –there – put The Man of Feeling into your pocket – so, so – now lay Mrs. Chapone in sight and leave Fordyce's Sermons open on the table.

LUCY: O burn it, ma'am! the hairdresser has torn away as far as Proper Pride.

LYDIA: Never mind – open at Sobriety. Fling me Lord Chesterfield's Letters. Now for'em.

(Exit Lucy. Enter Mrs. Malaprop and Sir Anthony Absolute.)

MRS. MALAPROP: There, Sir Anthony, there sits the deliberate simpleton who wants to disgrace her family and lavish herself on a fellow not worth a shilling.

LYDIA: Madam, I thought you once –

MRS. MALAPROP: You thought, miss! I don't know any business you have to think at all – thought does not become a young woman. But the point we would request of you is that you will promise to forget this fellow – to obliterate him, I say, quite from your memory.

LYDIA: Ah, madam! our memories are independent of our wills. It is not so easy to forget.

MRS. MALAPROP: But I say it is, miss; there is nothing on earth so easy as to forget, if a person chooses to set about it. I'm sure I have as much forgot your poor dear uncle as if he had never existed – and I thought it my duty so to do; and let me tell you, Lydia, these violent memories don't become a young woman.

SIR ANTHONY: Why, sure she won't pretend to remember what she's ordered not! Ay, this comes of her reading!

LYDIA: What crime, madam, have I committed, to be treated thus?

MRS. MALAPROP: Now don't attempt to extirpate yourself from the matter; you know I have proof controvertible of it. But tell me, will you promise to do as you're bid? Will you take a husband of our friends' choosing?

LYDIA: Madam, I must tell you plainly, that had I no preference for anyone else, the choice you have made would be my aversion.

MRS. MALAPROP: What business have you, miss, with preference and aversion? They don't become a young woman; and you ought to know, that as both always wear off, 'tis safest in matrimony to begin with a little aversion. I am sure I hated your poor dear uncle before marriage – and yet, miss, you are sensible what a wife I made – and when it pleased Heaven to release me from him, 'tis unknown what tears I shed! But suppose we were going to give you another choice, will you promise us to give up this Beverly?

LYDIA: Could I belie my thoughts so far as to give that promise, my actions would certainly as far belie my words.

MRS. MALAPROP: Take yourself to your room. You are fit company for nothing but your own ill humors.

LYDIA: Willingly, ma'am – I cannot change for the worse. (Exit.)

MRS. MALAPROP: There's a little intricate hussy for you!

SIR ANTHONY: It is not to be wondered at, ma'am – all this is the natural consequence of teaching girls to read. Had I a thousand daughters, by Heaven! I'd as soon have them taught the black art as their alphabet!

MRS. MALAPROP: Nay, nay, Sir Anthony, you are an absolute misanthropy.

SIR ANTHONY: In my way hither, Mrs. Malaprop, I observed your niece's maid coming forth from a circulating library! She had a book in each hand – they were half-bound volumes, with marbled covers! From that moment I guessed how full of duty I should see her mistress!

MRS. MALAPROP: Those are vile places, indeed!

SIR ANTHONY: Madam, a circulating library in a town is as an evergreen tree of diabolical knowledge! It blossoms through the year – and depend on it, Mrs. Malaprop, that they who are so fond of handling the leaves, will long for the fruit at last.

(R.B. Sheridan. The Rivals)

* * *

[TOM and MAGGIE are in the room.]

TOM: Maggie, you don't know what I've got in *my* pockets. (*Nodding his head up and down as a means of rousing her sense of mystery.*)

MAGGIE: No. How stodgy they look, Tom! Is it marbles or cobnuts?

TOM: Marbles! no; I've changed all my marbles with the little fellows, and cobnuts are no fun, you silly, only when the nuts are green. But see here! (*He draws something half out of his right-hand pocket.*)

MAGGIE: What is it? I can see nothing but a bit of yellow.

TOM: Why it's ... a ... new ... guess, Maggie!

MAGGIE (*impatiently*): O, I can't guess, Tom.

TOM: Don't be a spitfire, else I won't tell you.

MAGGIE: No, Tom. I'm not a spitfire, Tom; it was only because I can't bear guessing. Please be good to me.

TOM: Well, then it's a new fish-line – one for you, Maggie, all to yourself. I wouldn't go halves in the sweets on purpose to save the money; and Gibson and Spouncer fought with me because I wouldn't. And here's hooks; see here!... I say, won't we go and fish tomorrow down by the Round Pool? And you shall catch your own fish, Maggie, and put the worms on, and everything – won't it be fun? Wasn't I a good brother, now, to buy you a line all to yourself? You know, I needn't have bought it if I hadn't liked.

MAGGIE: Yes, very, very good... I do love you. Tom.

[Tom puts the line back in his pocket, and is looking at the hooks one by one.]

TOM: And the fellows fought me, because I wouldn't give in about the sweets.

MAGGIE: O dear! I wish they wouldn't fight at your school, Tom. Didn't it hurt you?

TOM: Hurt me? no. (*Putting up the hooks again, taking out a large pocket-knife, and slowly opening the largest blade.*) I gave Spouncer a black eye, I know – that's what he got by wanting to beat *me*! I wasn't going to go halves because anybody beat me.

MAGGIE: O how brave you are, Tom! I think you're like Samson. If there came a lion roaring at me, I think you'd fight him – wouldn't you, Tom?

TOM: How can a lion come roaring at you, you silly thing? There's no lions, only in the shows.

(G. Eliot. *The Mill on the Floss*)

* * *

MAGGIE TULLIVER.

PHILIP WAKEM.

PLACE: the group of Scotch Firs.

[*April. MAGGIE and PHILIP are walking through the Scotch Firs.*]

MAGGIE: Take back your Corinne. You were right in telling me she would do me no good; but you were wrong in thinking I should wish to be like her.

PHILIP: Wouldn't you really like to be a tenth Muse, then, Maggie?

MAGGIE (*laughing*): Not at all. The Muses were uncomfortable goddesses, I think – obliged always to carry rolls and musical instruments about with them. If I carried a harp in this climate, you know, I must have a green cover for it— and I should be sure to leave it behind me by mistake.

PHILIP: You agree with me in not liking Corinne, then?

MAGGIE: I didn't finish the book. As soon as I came to the blond-haired young lady reading in the park, I shut it up, and determined to read no further. I foresaw that that light-complexioned girl would win away all the love from Corinne and make her miserable. I'm determined to read no more books where the blond-haired women carry away all the happiness. I should begin to have a prejudice against them.

If you could give me some story, now, where the dark woman triumphs, it would restore the balance. I want to avenge Rebecca and Flora MacIvor, and Minna and all the rest of the dark unhappy ones. Since you are my tutor, you must preserve my mind from prejudices.

PHILIP: Well, perhaps you will avenge the dark women in your own person, and carry away all the love from your cousin Lucy. She is sure to have some handsome young man at her feet now: and you have only to shine upon him.

MAGGIE (*looking hurt*): Philip, that is not pretty of you, to apply my nonsense to anything real. As if I, with my old gowns and want of all accomplishments, could be a rival of dear little Lucy, who knows and does all sorts of charming things, and is ten times prettier than I am –

even if I were bad enough to wish to be her rival. Besides, I never go to aunt Deane's when anyone is there: it is only because dear Lucy is good, and loves me, that she comes to see me, and will I have me go to see her sometimes.

(G. Eliot. A Love Scene)

* * *

PERSONS

PROFESSOR HIGGINS, a specialist in phonetics

COLONEL PICKERING, his friend.

Mrs. PEARCE, Higgins's housekeeper.

ELIZA, the flower girl.

PLACE: Higgins's laboratory in Wimpole Street.

[There is a flat writing-table, on which is a phonograph, some easy chairs, and a fireplace.

PICKERING is seated at the table, putting down some cards.

HIGGINS is standing up near him.

Mrs. PEARCE enters.]

Mrs. PEARCE (*hesitating*): A young woman asks to see you, sir.

HIGGINS: A young woman! What does she want?

Mrs. PEARCE: Well, sir, she says you'll be glad to see her when you know what she's come about. She's quite a common girl, sir. Very common, indeed. I should have sent her away, only I thought perhaps you wanted her to talk into your machines. I hope I've not done wrong: but really you see such queer people sometimes – you'll excuse me, I'm sure, sir –

HIGGINS: Oh, that's all right, Mrs. Pearce. Has she an interesting accent?

Mrs. PEARCE: Oh, something dreadful, sir, really. I don't know how you can take an interest in it.

HIGGINS (*to Picketing*): Let's have her up. Show her up, Mrs. Pearce.

Mrs. PEARCE: Very well, sir. It's for you to say. (*She goes out.*)

HIGGINS: This is rather a bit of luck. I'll show you how I make records. We'll set her talking: and I'll record it; and then we'll get her on the phonograph so that you can turn her on as often as you like with the written transcript before you.

Mrs. PEARCE (*returning*): This is the young woman, sir.

[*The flower girl enters. She has a hat with three ostrich feathers, orange, sky-blue, and red. She has a nearly clean apron, and the shoddy coat has been tidied a little.*]

HIGGINS (*recognizing her with unconcealed disappointment*): Why, this is the girl I wrote down last night. She's no use: I've got all the records I want of this dialect; and I'm not going to waste another cylinder on it. (*To the girl.*) You may go: I don't want you.

THE FLOWER GIRL: Don't you be so rude. You ain't heard what I come for yet. (*To Mrs. Pearce who is waiting at the door for further instructions.*) Did you tell him I come in a taxi?

Mrs. PEARCE: Nonsense, girl! what do you think a gentleman like Mr. Higgins cares what you came in?

THE FLOWER GIRL: Oh, we are proud! He ain't giving lessons: I heard him say so. Well, I ain't come here to ask for any compliment; and if my money's not good enough I can go elsewhere.

HIGGINS: Good enough for what?

THE FLOWER GIRL: Good enough for ye-oo. Now you know, don't you I'm come to have lessons, I am. And to pay for 'em: make no mistake.

(B. Shaw. Pygmalion)

* * *

The Mayor's parlor in the Town Hall of Little Pifflington. Lord Augustus Highcastle, a distinguished member of the governing class, in the uniform of a colonel, and very well preserved at 45, is comfortably seated at a writing-table with his heels on it, reading *The Morning Post*. An elderly clerk with a short white beard and whiskers, and a very red nose, shuffles in.

AUGUSTUS (*hastily putting aside his paper and replacing his feet on the floor*): Hullo! Who are you?

THE CLERK: The staff.

AUGUSTUS: You the staff! What do you mean, man?

THE CLERK: What I say. There isn't anybody else.

AUGUSTUS: Tush! Where are the others?

THE CLERK: At the front.

AUGUSTUS: Quite right. Most proper. Why aren't you at the front?

THE CLERK: Over age. Fifty-seven.

AUGUSTUS: But you can still do your bit. Many an older man is in the G.R.'s, or volunteering for home defence.

THE CLERK: I have volunteered.

AUGUSTUS: Then why are you not in uniform?

THE CLERK: They said they wouldn't have me if I was given away with a pound of tea. Told me to go home and not be an old silly. (*A sense of unbearable wrong, till now only smouldering, bursts into flame*). Young Bill Knight, that I took with me, got two and sevenpence. I got nothing. Is it justice? This country is going to the dogs, if you ask me.

AUGUSTUS: (*rising indignantly*): I do not ask you, sir; and I will not allow you to say such things in my presence. Our statesmen are the greatest known to history. Our generals are invincible. Our army is the admiration of the world. (*Furiously*) How dare you tell me that the country is going to the dogs!

THE CLERK: Why did they give young Bill Knight two and sevenpence, and not give me even my tram fare? Do you call that being great statesmen? As good as robbing me, I call it.

AUGUSTUS: That's enough. Leave the room. (*He sits down and takes up his pen, settling himself to work. The clerk shuffles to the door. Augustus adds with cold politeness*). Send me the Secretary. THE CLERK: I am the Secretary. I can't leave the room and send myself to you at the same time, can I?

AUGUSTUS: Where is the gentleman I have been corresponding with? Mr. Horatio Floyd Beamish? THE CLERK (*returning and bowing*): Here. Me –

AUGUSTUS: You! Ridiculous! Is there nobody else to take my instructions?

THE CLERK: It's me or nobody.

AUGUSTUS: I addressed a meeting here last night – went straight to the platform from the train. I wrote to you that I should expect you to be present and report yourself. Why did you not do so? THE CLERK: The police wouldn't let me on the platform. AUGUSTUS: Did you tell them who you were? THE CLERK: They knew who I was. That's why they wouldn't let me up.

AUGUSTUS: This is too silly for anything. This town wants waking up. I made the best recruiting speech I ever made in my life: and not a man joined.

THE CLERK: What did you expect? You told them our gallant fellows are falling at the rate of a thousand a day in the big push. Dying for Little Pifflington, you says. Come and take their places, you says. That isn't the way to recruit.

AUGUSTUS: But I expressly told them their widows would have pensions.

THE CLERK: I heard you. Would have been all right if it had been the widows you wanted to get round

AUGUSTUS (*rising angrily*): This town is inhabited by cowards. I say it with a full sense of responsibility, cowards. They call themselves Englishmen; and they are afraid to fight. You are no patriots... Go downstairs to your office and have that gas stove taken away and replaced by an ordinary grate. The Board of Trade has urged on me the necessity for economizing gas.

THE CLERK: Our orders from the Minister of Munitions are to use gas instead of coal, because it saves material. Which is it to be?

AUGUSTUS (*bawling furiously at him*): Both! Don't criticize your orders: obey them. Yours not to reason why: yours but to do and die. That's war. (*Cooling down*) Have you anything else to say?

THE CLERK: Yes: I want a rise.

AUGUSTUS (*reeling against the table in his horror*): A rise! Horatio Floyd Beamish: do you know that we I are at war?

THE CLERK (*feebly ironically*): I have noticed something about it in the papers. Heard you mention it once or twice, now I come to think of it.

AUGUSTUS: Our gallant fellows are dying in the trenches, and you want a rise!

THE CLERK: What are they dying for? To keep me alive, isn't it? Well, what's the good of that if I'm dead of hunger by the time they come back?

AUGUSTUS: Everybody else is making sacrifices without a thought of self; and you...

THE CLERK: Not half, they aren't. Where's the baker's sacrifice? Where's the coal merchant's? Where's the butcher's? Charging me double: that's how they sacrifice themselves. Well, I want to sacrifice myself that way too. Just double next Saturday, double and not a penny

less; or no secretary for you. (*He stiffens himself shakily, and makes resolutely for the door.*)

AUGUSTUS (*looking after him contemptuously*): Go: miserable pro-German.

(B.Shaw. Augustus Does His Bit)

* * *

SCENE 1
PERSONS

LADY BRACKNELL
ALGERNON MONCRIEFF.
JOHN WORTHING.
GWENDOLEN FAIRFAX.
LANE, manservant.

Place: Algernon's flat in Half-Moon Street.

(*the room is luxurious and artistically furnished. Lady BRACKNELL and John WORTHING enter.*)

Lady BRACKNELL (*sitting down*): You can take a seat, Mr. Worthing. (*Looks in her pocket for note-book and pencil.*)

JACK: Thank you, Lady Bracknell, I prefer standing.

Lady BRACKNELL (*pencil and note-book in hand*): I feel bound to tell you that you are not down on my list of eligible young men, although I have the same list as the dear Duchess of Bolt has. We work together, in fact. However, I am quite ready to enter your name, should your answers be what a really loving mother requires. Do you smoke?

JACK: Well, yes, I smoke.

Lady BRACKNELL: I am glad to hear it. A man should always have an occupation of some kind. There are far too many idle men in London as it is. How old are you?

JACK: Twenty-nine.

Lady BRACKNELL: A very good age to be married at, I have always been of opinion that a man who desires to get married should know either everything or nothing. Which do you know?

JACK (*after some hesitation*): I know nothing, Lady Bracknell.

Lady BRACKNELL: I am pleased to hear it. I do not approve of anything that tampers with natural ignorance. Ignorance is like a delicate exotic fruit; touch it and the bloom is gone. What is your income?

JACK: Between seven and eight thousand a year.

Lady BRACKNELL (makes a note in her book): In land or in investments?

JACK: In investments, chiefly.

Lady BRACKNELL: That is satisfactory. Land has ceased to be either a profit or a pleasure. It gives one position, and prevents one from keeping it up. That's all that can be said about land.

JACK: I have a country house with some land, of course, attached to it, about fifteen hundred acres, I believe: but I don't depend on that for my real income.

Lady BRACKNELL: A country house! How many bedrooms? Well, that point can be cleared up afterwards. You have a town house, I hope? A girl with a simple, unspoiled nature, like Gwendolen, could hardly be expected to reside in the country.

JACK: Well, I own a house in Belgrave Square, but it is let by the year to Lady Bloxham. Of course, I can get it back whenever I like, at six months' notice.

Lady BRACKNELL: Lady Bloxham? I don't know her.

JACK: Oh, she goes about very little. She is a lady considerably advanced in years.

Lady BRACKNELL: Ah, nowadays that is no guarantee of respectability of character. What number in Belgrave Square?

JACK: A hundred and forty-nine.

Lady BRACKNELL (*shaking her head*): The unfashionable side. I thought there was something. However, that could easily be changed.

JACK: Do you mean the fashion, or the side?

Lady BRACKNELL (*sternly*): Both, if necessary, I think. Now to minor matters. Are your parents living?

JACK: I have lost both my parents.

Lady BRACKNELL: Both?... That seems like carelessness. Who was your father? He was evidently a man of some wealth.

JACK: I am afraid I really don't know. The fact is, Lady Bracknell, I said I have lost my parents. It would be nearer the truth to say that my parents seem to have lost me... I don't actually know who I am by birth. I was... well, I was found.

Lady BRACKNELL: Found!

JACK: The late Mr. Thomas Cardew, an old gentleman of a very charitable and kindly disposition, found me, and gave me the name of Worthing.

(O. Wilde. The Importance of Being Earnest)

* * *

SCENE THREE

(In one of the courtrooms of the Old Bailey. It is the first day of Vole's trial. The court is in session. The judge is presiding. The jury, consisting of nine men and three women, are in the jury-box. Leonard Vole is sitting in the prisoner's box between two guards. The counsels for the Prosecution are in their seats. As to the counsels for the Defence, the leading counsel, Sir Wilfred, is late.)

COURT CLERK: Leonard Stephen Vole, you are charged on indictment that you on the 14th day of October in the County of London murdered Emily Jane French. How say you, Leonard Stephen Vole, are you guilty or not guilty?

VOLE: Not guilty.

COURT CLERK: Members of the Jury! The prisoner stands indicted for that he on the 14th day of October murdered Emily Jane French. To this indictment he has pleaded «not guilty», and it is your charge to say, having heard the evidence, whether he be guilty or not.

JUDGE: Members of the Jury, by the oath which you have just taken you swore to try this case on the evidence. You must shut out from your minds everything, except what will take place in this court. *(To the prosecutor)*: You may proceed for the Prosecution, Mr Myers.

MYERS *(rising)*: May it please you, my Lord. *(Addressing the jury)*: I appear in this case with my learned friend, Mr Barton, for the Prosecution. And my learned friends Sir Wilfred Robart and Mr Brogan-Moore appear for the Defence. The facts in this case are simple, and to a point, not in dispute. You will hear how the prisoner made the acquaintance of Mrs Emily French, a woman of fifty-six, how he was treated by her with kindness, and even affection. On the night of October the 14th last between 9:30 and 10:00 Mrs French was murdered. Medical testimony will be introduced to prove that death was caused by a blow from a blunt and heavy instrument and it is the case for the Prosecution that the blow was dealt by the prisoner Leonard Vole!

VOLE: That's not true!! I didn't do it!!

MYERS: Among the witnesses you will hear police evidence, also the evidence of Mrs French's housekeeper Janet MacKenzie, and from the medical and laboratory experts, and the evidence of the murdered woman's solicitor, who drew up her final will. I will now call Chief Inspector Hearne, Criminal Investigation Department of New Scotland Yard.

USHER: Chief Inspector Hearne! Chief Inspector Hearne! Chief Inspector Hearne! (*Chief Inspector Hearne enters the witness-box. After he is sworn in he is asked to give testimony.*)

HEARNE: From the body temperature and other factors we placed the time of death at between 9:30 and 10 p.m. Approximately thirty minutes before Janet MacKenzie, the housekeeper, returned home and called us. Death was instantaneous, caused by one blow from a heavy and blunt instrument. (*Sir Wilfred enters the courtroom and takes his seat. Chief Inspector Hearne has given his testimony and is examined by Mr Myers.*)

MYERS: Were there any signs of a struggle?

HEARNE: No, just one blow.

MYERS: Would that indicate to you that the murderer had taken Mrs French by surprise?

SIR WILFRED (*rising*): My Lord, I must object. My learned friend refers to the assailant as the murderer, but we have not yet determined whether the assailant was a man or a woman. It could conceivably have been the murderess.

JUDGE: Mr Myers, it seems that Sir Wilfred has joined us just in time to catch you on a point of grammar. Please rephrase your question.

MYERS: Yes, My Lord. Inspector, is it your opinion that the assailant, whether he, she or it... had taken Mrs French by surprise?

SIR WILFRED (*to the judge*): My Lord, I am taken by surprise that my learned friend should attempt to solicit from the witness an opinion, and not a fact.

JUDGE: Quite so. You'll have to do better than that, Mr Myers.

MYERS: My Lord, I withdraw the question entirely. Is that better?

SIR WILFRED: That's much better.

MYERS: Anyway, Inspector, let us proceed with the facts in the case.

After establishing the cause and the time of death, what did you then do?

HEARNE: A search was made. Photographs were taken and the premises were fingerprinted.

MYERS: What fingerprints did you discover?

HEARNE: I found the fingerprints of Mrs French, those of Janet MacKenzie, and some which later proved to be those of Leonard Vole.

MYERS: No others?

HEARNE: No others.

MYERS: What made you think that a robbery had been committed?

HEARNE: Things were strewn about, and a window had been broken near the catch. There was glass on the floor, and some fragments were found outside. The glass outside was not consistent with the window having been forced from the outside.

MYERS: What you are saying is that someone attempted to make it look as if the window had been forced from the outside? Isn't that so?

SIR WILFRED: My Lord, I must object. My learned friend is putting words in the witness's mouth.

(A. Christie. Witness for the Prosecution)

* * *

LAURA : Well, if you think I'm going to keep a lot of half-eaten salad your mother picked over –

GORDON: (*seizes garbage pail, lifts it up to the sink and begins to explore its contents. His fuse also is rapidly shortening*): My Lord, it's no wonder we never have any money to spend if we chuck half of it away in waste. (*Picking out various selections.*) Waste! Look at that piece of cheese, and those potatoes. You could take those things, and some of this meat, and make a nice economical hash for lunch –

LAURA: It's a wonder you wouldn't get a job as a scavenger. I never heard of a husband like you, rummaging through the garbage pail.

GORDON (*blows up*): Do you know what the one unforgivable sin is? It's waste! It makes me wild to think of working and working like a dog, and half of what I earn just thrown away. Look at this, just look at it. (*Displays a grisly object*). There's enough meat on that bone to make soup. Oh, ye gods, about half a dozen slices of bread. What's the matter with them, I'd like to know.

LAURA : I think it's the most disgusting thing I ever heard of. To go picking over the garbage pail like that. You attend to your affairs and I'll attend to mine.

GORDON : I guess throwing away good, hard-earned money is my affair, isn't it ?

LAURA : You're always quick enough to find fault. You don't seem to know when you're lucky. You come back at night and find your home well cared for and me slaving over a hot dinner, and do you ever say a word of thanks? No, all you can think of is finding fault, I can't imagine how you were brought up. Your mother –

GORDON : Just leave my mother out of it. I guess she didn't spoil me the way yours did you. Of course, I wasn't an only daughter –

LAURA : I wish you had been. Then I wouldn't have married you.

GORDON : I suppose you think that if you'd married Jack Davis or some other of those jokers you "d never have had to see the inside of a kitchen –

LAURA: If Junior grows up with your disposition, all I can say is I hope he'll never get married.

GORDON: If he gets married, I hope it'll be to some girl who understands something about economy –

LAURA: If he gets married, I hope he'll be man enough not to be always finding fault –

GORDON: Well, he won't get married! I'll put him wise to what marriage means, fussing like this all the time –

LAURA : Yes, he will get married. He shall get married!

GORDON : Oh, this is too absurd –

LAURA : He shall get married, just to be a humiliating example to his father. I'll bring him up the way a husband ought to be.

GORDON : In handcuffs, I suppose –

LAURA : And his wife won't have to sit and listen to perpetual criticism from his mother –

GORDON : If you're so down on mothers-in-law, it's queer you're anxious to be one yourself. The expectant mother-in-law!

LAURA : All right, be vulgar. I dare say you can't help it.

GORDON : Great Scott, what did you think marriage was like, anyway? Did you expect to go through life having everything done for you, without a little hard work to make it interesting?

LAURA : Is it necessary to shout?

GORDON : Now let me tell you something. Let's see if you can ratify it from your extensive observation of life. Is there anything in the world so cruel as bringing up a girl in absolute ignorance of housework? Marriage ought not to be performed before an altar, but before a kitchen sink.

LAURA: (*furiously*). I ought to have known that oil and water won't mix. I ought to have known that a vulgar, selfish, conceited man couldn't make a girl happy if she was brought up in a refined family. You're too common, too ordinary, to know when you're lucky. You get a charming, aristocratic wife and expect her to grub along like a washerwoman. You try to crush all the life and spirit out of her. You ought to have married an icebox – that's the only thing in this house you're really attentive to.

(Ch. Morley. Thursday Evening)

* * *

(Margo comes on the stage. As she removes her fur coat, Eve, Bill, Max and Lloyd watch her.)

MARGO (*to all*): Terribly sorry I was late. Lunch was long and I... I couldn't find a cab. Where's Miss Caswell... shall we start? Oh, hello, Eve.

EVE: Hello, Miss Channing.

MARGO (*to Eve*): How are you making out in Mr Fabian's office?
(*to Max*): Now, Max, I don't want you to work this child too hard... just because you promised. As you see, I kept my promise, too.

BILL: It's all over.

MARGO: What's all over?

BILL: The audition. Eve read with Miss Caswell.

MARGO: Eve? Oh, how enchanting. However did you two get the idea of letting Eve read with Caswell?

LLOYD: Well, she's your understudy.

MARGO: Eve my understudy? I had no idea.

LLOYD: Why, I thought you knew. She was put on over a week ago.

MARGO: It seems inconceivable. I've never seen her backstage, but, of course, with so many people loitering about. Well, well... So Eve is not working for Max, after all. Max, you sly puss.

EVE: Miss Channing, I can't tell you how glad I am that you arrived so late.

MARGO: Really, Eve. Why?

EVE: If you'd been here to begin with, I would never have dared to read at all.

MARGO: Why not?

EVE: If you'd come in the middle, I would have stopped, I couldn't have gone on.

MARGO: What a pity, all that fire and music being turned off.

BILL: What fire and music?

MARGO: You wouldn't understand.

LLOYD: But, Margo, let me tell you about Eve...

EVE: I was dreadful, Miss Channing, believe me. I have no right to be anyone's understudy, much less yours.

MARGO: I'm sure you underestimate yourself, Eve. You always do. (*She turns to Lloyd.*) You were about to tell me about Eve.

LLOYD: You'd have been proud of her.

MARGO: I'm sure.

LLOYD: She was a revelation.

MARGO: Oh, to you, too?

LLOYD: What do you mean by that?

MARGO: Well I mean, among other things it must have been a revelation to have a twenty-four year old character played by a twenty-four year old actress.

LLOYD: Well, that's beside the point.

MARGO: It is right to the point. Also, it must have seemed so... so new and fresh to you, so exciting to have your lines read just as you wrote them! (*Bill looks at Lloyd.*)

BILL: Addison!

MARGO: So full of meaning, fire, and music!

LLOYD: You've been talking to Addison DeWitt! You knew when you came in that the audition was over, that Eve was your understudy! Playing that childish little game of cat-and-mouse.

MARGO: Not mouse, never mouse! If anything... rat!

LLOYD: This genius of yours for making a barroom brawl out of a perfectly innocent misunderstanding at most!

MARGO: Perfectly innocent! Men have been hanged for less! I'm lied to, attacked behind my back, accused of reading your silly dialogue as if it were the Holy Gospel.

LLOYD: I never said it was!

MARGO: When you listen as if someone else had written your play whom do you have in mind? Arthur Miller? Sherwood? Fletcher?

MAX: May I say a word?

LLOYD: No! (*to Margo*): I shall never understand the weird process by which a body with a voice suddenly fancies itself as a mind. Just when exactly does an actress decide they're her words she's saying and her thoughts she's expressing?

MARGO: Usually at the point when she has to rewrite and rethink them to keep the audience from leaving the theatre!

LLOYD: It's about time the piano realized it has not written the concerto! (*Lloyd leaves in anger.*)

(J.L. Mankiewicz. All about Eve)

* * *

(Sound: number being dialed on phone; busy signal.)

MRS STEVENSON (*a querulous, self-centered neurotic*): Oh – dear! (*Slams down receiver. Dials Operator.*)

OPERATOR: Your call, please?

MRS STEVENSON: Operator? I've been dialing 194-0098 now for the last three-quarters of an hour, and the line is always busy. But I don't see how it could be busy that long. Will you try it for me please?

OPERATOR: 194-0098? One moment, please.

MRS STEVENSON: I don't see how it could be busy all this time. It's my husband's office. He's working late tonight, and I'm all alone here in the house. My health is very poor – and I've been feeling so nervous all day –

OPERATOR: Ringing 194-0098.

(*Sound: Phone buzz. It rings three times. Receiver is picked up at the other end.*)

MAN: Hello.

MRS STEVENSON: Hello? (*A little puzzled*): Hello. Is Mr Stevenson there?

MAN: (*into phone, as though he had not heard*): Hello. (*Louder*): Hello.

SECOND MAN (*slow, faintly foreign accent*): Hello.

FIRST MAN: Hello, George?

GEORGE: Yes, sir.

MRS STEVENSON: (*louder and more imperious, to phone*): Hello. Who's this? What number am I calling, please?

FIRST MAN: We have heard from our client. He says the coast is clear for tonight.

GEORGE: Yes, sir.

FIRST MAN: Where are you now?

GEORGE: In a phone booth.

FIRST MAN: Okay. You know the address. At eleven o'clock the private patrolman goes around to the bar on Second Avenue for a beer. Be sure that all the lights downstairs are out. There should be only one light visible from the street. At eleven fifteen a subway train crosses the bridge. It makes a noise in case her window is open and she should scream.

MRS STEVENSON: (*shocked*): Oh – hello! What number is this, please?

GEORGE: Okay. I understand.

FIRST MAN: Make it quick. As little blood as possible. Our client does not wish to make her suffer long.

GEORGE: A knife okay, sir?

FIRST MAN: Yes. A knife will be okay. And remember – remove the rings and bracelets, and the jewelry in the bureau drawer. Our client wishes it to look like simple robbery.

(L. Fletcher. Sorry, Wrong Number)

* * *

ANN. He's going to read it! (*She thrusts letter into Chris' hand.*) Larry. He wrote it to me the day he died...

KELLER. Larry !?

MOTHER. Chris, it's not for you. (*He starts to read.*) Joe... go away...

KELLER. (*mystified, frightened*). Why'd she say Larry, what ... ?

MOTHER (*she desperately pushes him toward alley, glancing at Chris*). Go to the street, Joe, go to the street! (*She comes down beside Keller.*) Don't, Chris... (*Pleading from her whole soul.*) Don't tell him...

CHRIS (*quietly*). Three and one half years... talking, talking. Now you tell me what you must do... This is how he died, now tell me where you belong.

KELLER (*pleading*). Chris, a man can't be a Jesus in this world!

CHRIS. I know all about the world. I know the whole crap story. Now listen to this, and tell me what a man's got to be! (*Reads.*) «My dear Ann: ...» You listening? He wrote this the day he died. Listen, don't cry... listen! «My dear Ann! It is impossible to put down the things I feel. But I've got to tell you something. Yesterday they flew in a load of papers from the States and I read about Dad and your father being convicted. I can't express myself. I can't tell you how I feel – I can't bear to live any more. Last night I circled the base for twenty minutes before I could bring myself in. How could he have done that? Every day three or four men never come back and he sits back there doing business... I don't know how to tell you what I feel... I can't face anybody... I'm going out on a mission in a few minutes. They'll probably report me missing. If they do, I want you to know that you mustn't wait for me. I tell you, Ann, if I had him here now I could kill him—» (*Keller grabs letter from Chris' hand and reads it. After a long pause.*) Now blame the world. Do you understand that letter?

KELLER (*he speaks almost inaudibly*). I think I do. Get the car. I'll put on my jacket. (*He turns and starts slowly for the house. Mother rushes to intercept him.*)

MOTHER. Why are you going? You'll sleep, why are you going?

KELLER. I can't sleep here. I'll feel better if I go.

MOTHER. You're foolish. Larry was your son too, wasn't he? You know he'd never tell you to do this.

KELLER (*looking at letter in his hand*). Then what is this if it isn't telling me? Sure, he was my son. But I think to him they were all my sons. And I guess they were, I guess they were. I'll be right down. (*Exits into house.*)

MOTHER (*to Chris, with determination*). You're not going to take him!

CHRIS. I'm taking him.

MOTHER. It's up to you, if you tell him to stay he'll stay. Go and tell him!

CHRIS. Nobody could stop him now.

MOTHER. You'll stop him! How long will he live in prison? – Are you trying to kill him?

CHRIS (*holding out letter*). I thought you read this!

MOTHER (*of Larry, the letter*). The war is over! Didn't you hear? – it's over!

CHRIS. Then what was Larry to you? A stone that fell into the water? It's not enough for him to be sorry. Larry didn't kill himself to make you and Dad sorry.

MOTHER. What more can we be!

CHRIS. You can be better! Once and for all you can know there's a universe of people outside and you're responsible to it, and unless you know that, you threw away your son because that's why he died. (*A shot is heard in the house. They stand frozen for a brief second. Chris starts for porch, pauses at step, goes on into the house.*)

MOTHER (*softly, almost moaning*). Joe... Joe... Joe... Joe... (*Chris comes out of house, down to Mother's arms.*)

CHRIS (*almost crying*). Mother, I didn't mean to...

MOTHER. Don't, dear. Don't take it on yourself. Forget now. Live. (*Chris stirs as if to answer.*) Shhh... (*She puts his arms down gently and moves toward porch.*) Shhh...

(*As she reaches porch steps she begins sobbing.*)

(A. Miller. All My Sons)

* * *

ДІЙОВІ ОСОБИ:

ХОМА КИЧАТИЙ, сотник.

ГАЛЯ, дочка його.

СТЕХА, молода ключниця у Кичатого.

НАЗАР СТОДОЛЯ.

ГНАТ КАРИЙ, друг його.

ГОСПОДАРКА на вечорницях.

Сліпий кобзар, музики, молоді козаки та дівчата і свати від чигиринського полковника.

[Дія відбувається в XVII столітті поблизу Чигирина, в козацькій слободі, в ніч проти різдва Христового].

АКТ ПЕРШИЙ

Вечір. Середина світлиці, багато прибраної килимами і оксамитом. Збоку стіл, критий дорогим килимом; навкруги лави під оксамитом, облямовані

золотом. На столі стоять фляги, кубки і різні страви; горять воскові свічки.

СТЕХА прибирає стіл.

СТЕХА (*відходить від стола*). Усе! Здається, що все. Стривай лишень, чи не забула чого. Риба, м'ясо, баранина, свинина, ковбаса, вишнівка, слив'янка, мед, венгерське – усе, усе. Тут і їстівне, і випити. Коли б лишень гості. Та що вони так довго баряться? І надоумило ж сідоусого у таке свято, коли добрі люди тільки колядують, сподіваться гостей, та ще й яких гостей! Старостів до такого ж старого дурня, як і сам. Побачимо, що то з того буде. Негрїте залізо не зогнеш. А якби не крився та пораявся б зо мною отак тижнів за два до свят, то певна уже була б річ; а то схаменувся на самісінький свят-вечір та й ластиться: «І сяка й така, і добра, і розумна ти, Стехо: поможи! Я вже тобі і се і те, і третє й десяте». Побачимо, побачимо, як попадеться нашому теляті вовка піймати. (*Помовчавши*). Не сказавши ні слова дочці, за кого і як хоче віддати, думає, що наша сестра – коза: поженеш, куди схочеш. Е, ні! Стривай лишень, голубчику. «Ублагай її», – каже. Та й що-таки той поганий хорунжий? А полковник хоч старий – нехай йому добре сниться – так же пан!.. Оце б то вона й стямилася! Іншому – дзусь, а я – так візьмусь. Дівці дівку недовго збить з пантелику, а ще таку, як моя панночка – і-і! Та вже ж, як кажуть, піймав не піймав, а погнаться можна. Тоді, як теє-то, вже ж і погуляю!.. А вона поплаче, посумує, а далі й нічогісінько. Та й Назар таки не раз спасибі скаже.

З бічних дверей виходить Галя.

СТЕХА. А що? Як прибрано?.. Тим-то й ба!

ГАЛЯ. Що це ти, Стехо, робиш? Хіба у нас сьогодні гості, чи що?

СТЕХА. Та ще й які гості, якби ви знали!

ГАЛЯ. Які ж там гості і відкіля?

СТЕХА. Угадайте.

ГАЛЯ. Чи не з Чигирина?.. Так?

СТЕХА. Із Чигирина, та хто такий?

ГАЛЯ. Які-небудь старшини?

СТЕХА. То-то бо й є, що не старшини, і...

ГАЛЯ. Та хто ж такий? Може... та ні! Сьогодні не такий день. А мені батюшка учора і говорив щось таке.

СТЕХА. Говорив, та не договорив. А я знаю, – тільки не скажу.

ГАЛЯ (*обіймаючи Стеху*). Стехо, голубочко, ластівко моя! скажи, не муч мене.

СТЕХА. А що дасте? Скажу...

ГАЛЯ. Ще сережки, або перстень, або що хочеш подарую, тільки скажи.

СТЕХА. Нічого не треба; дайте тільки свій байбарак надіти сьогодні на вечорниці.

ГАЛЯ. Добре, надівай, та так, щоб батюшка часом не побачив.

СТЕХА. Оце ще! Хіба ж я справді дурна? Слухайте ж. (*Напівголосно*). Сьогодні придуть старости.

ГАЛЯ (*у захваті*). Від Назара! Від Назара!

СТЕХА. Та там вже побачите, від кого.

ГАЛЯ. Хіба ж не від Назара, Стехо? Що ж оце мене і справді лякаєш?

СТЕХА. Я вас не лякаю, я тільки так кажу.

ГАЛЯ. Ні, ти щось знаєш, та не хочеш сказати.

СТЕХА (*лукаво*). Я нічого не знаю. Де мені, ключниці, відати про панські діла?

ГАЛЯ. Ти смієшся з мене! Я заплачу, їй-богу, заплачу і батюшці скажу.

СТЕХА. Що ж ви скажете?

ГАЛЯ. Що ти мене перелякала... Теперечки не дам байбарака. А що, поживилась?

СТЕХА. Оце, які-бо ви боязкі! Вже й повірили!

ГАЛЯ. Ну, що ж? Від Назара?

СТЕХА. Та від кого ж більш? Вже пак не від старого Молочая, нашого полковника.

ГАЛЯ. Цур йому, який нехороший! Як приїде до нас, то я зараз із хати втікаю. Мені навдивовижу, як ще його козаки слухають. Тільки у його, паскудного, і мови, що про наливку та про вареники.

СТЕХА. А хіба ж се й не добре?

ГАЛЯ. Звісно! Козаку, та ще й полковнику! Ось мій Назар, мій чорнобривий, усе про війну та про походи, про Наливайка, Остряницю, та про синє море, про татар, та про турецьку землю. Страшно, страшно, а хороше, так що слухала б не наслухалась його та все дивилась би в його карі очі. Мало дня, мало ночі.

СТЕХА. Наслухаєтесь ще й налюбуетесь. Опісля, може, і обридне.

ГАЛЯ. О, крий боже! До самої смерті, поки вмру, все дивилась би та слухала його. Скажи мені, Стехо, чи ти любила коли, чи обнімала коли козацький стан високий, що... дрижать руки, мліє серце? А коли цілуєш... що тоді? Як се, мабуть, любо! Як се весело!

У захваті співає і танцює.

Гой, гоя, гоя!	На вулиці пострічалась
Що зо мною, що я?	Та й поцілувалась.
Поллюбила козака –	А мати уздріла...
Не маю покоя.	Яке тобі діло!
Я його боялась...	Віддавайте заміж,
Що ж опісля сталось?	Коли надоїла!

СТЕХА. Гарно, гарно! А од кого це вивчились?

ГАЛЯ. Та од тебе ж. Хіба ти забула, як на вулиці, на тій неділі, танцювала? Тоді ще батюшки не було дома...

(Т. Шевченко. Назар Стодоля)

* * *

Картина друга

ЯВА ІV

Терпилишина хата. Мати пряде, а дочка шие.

ТЕРПИЛИХА. Ти оп'ять чогось сумуєш, Наталко! Оп'ять щось тобі на думку спало?

НАТАЛКА. Мені з думки не йде наше безталання.

ТЕРПИЛИХА. Що ж робить? Три роки уже, як ми по убожеству своєму продали дворик свій Мазурівці, покинули Полтаву і перейшли сюди жити; покійний твій батько довів нас до сього.

НАТАЛКА. І, мамо!... Так йому на роду написано, щоб жити багатим до старості, а умерти бідним; він не виноват.

ТЕРПИЛИХА. Лучче б була я умерла: не терпіла б такої біди, а більше через твою непокорність.

НАТАЛКА (*кладає роботу*) . Через мою непокорність ви біду терпите? – Мамо!

ТЕРПИЛИХА. Аякже? Скільки хороших людей сватались за тебе – розумних, зажиточних і чесних, а ти всім одказала; скажи в яку надежду?

НАТАЛКА. В надєжду на Бога. Лучче посїдію дівкою, як піду замїж за таких женихів, які на менї сватались. Уже нічого сказать – хороші люди!

ТЕРПИЛИХА. А чому й ні? Дяк тахтауловський чом не чоловік? Він письменний, розумний і не без копійки. А волосний писар і підканцелярист Скоробрешенко – чому не люди? Кого ж ти думаєш дождатись – може, пана якого або губернського панича? Лучче б всього, якби вийшла за дяка, – мала б вічний хліб; була б перше дячихою, а послї і попадаю.

НАТАЛКА. Хотя б і протопопшею, то Бог з ним! Нехай вони будуть розумні, багаті і письменніші од нашого возного, та коли серце моє не лежить до їх і коли менї вони осоружні!... Та і всі письменні – нехай вони собі тямляться!

ТЕРПИЛИХА. Знаю, чом тобі всі не люб'язні; Петро нав'язав тобі в зуби. – Дурниця все те, що думаєш; чотири годи уже як об нїм ні слуху нема, ні послушанія.

НАТАЛКА. Так що ж? Адже і він об нас нічого не чує, та ми живемо; то і він живе і так же пам'ятає об нас, та боїться вернуться.

ТЕРПИЛИХА. Ти не забула, як покойний твій батько напоследок не злюбив Петра і, умираючи, не дав свого благословення на твоє з ним заужество; так і мого ніколи не буде.

НАТАЛКА (*підбіга до матері, хвата її за руку і співає*):

Ой мати, мати! Серце не вважає,
Кого раз полюбить, з тим і умирає.
Лучче умерти, як з немилим жити,
Сохнуть з печалї щодень сльози лити.
Бідність і багатство – єсть то Божа воля;
З милим їх ділити – єсть щаслива доля.
Ой хїба ж я, мати, не твоя дитина,
Коли моя мука тобі буде мила?
І до мого горя ти жалю не маєш,
Хто прийшовсь по серцю, забудь заставляєш!..

О мамо, мамо! Не погуби дочки своєї! (*Плаче*).

ТЕРПИЛИХА (*чуло*). Наталко, схаменись! Ти у мене одна, ти кров моя: чи захочу я тебе погубити? Убожество моє, старість силують мене швидше зауж тебе оддати. Не плач, дочко! Я тобі не ворог. Правда, Петро добрий парубок, та де ж він? Нехай же

прийде, нехай вернеться до нас; він не лежень, трудящий, з ним обідніти до злиднів не можна. Але що ж! Хто відає – може, де запропастився, а може, і одружився де, може забув і тебе. Тепер так буває, що одну нібито любить, а о другій думає.

НАТАЛКА. Петро не такий; серце моє за його ручається, і воно мені віщує, що він до нас вернеться. Якби він знав, що ми тепер так бідні, – о, з кінця світа прилинув би до нас на допомощ.

ТЕРПИЛИХА. Не дуже довіряй своєму серцю: сей віщун часто обманює. Придивися, як тепер робиться в світі, та й о Петрі так думай. – А лучче, якби ти була мені покорна і мене послухала.

Чи я тобі, дочко, не добра желаю,
Коли кого зятем собі вибираю?
Ой дочко, дочко! що ж мені начати?
Де ж люб'язного зятя достати?
Петро десь блукає, може, оженився,
Може, за тобою не довго журився.
Ой дочко, дочко!..
По старості моїй живу через силу.
Не дождавшись Петра, піду і в могилу.
Ой дочко, дочко!..
Тебе ж без приюту, молоду дитину,
На кого оставлю, бідну сиротину?
Ой дочко, дочко!..

Ти на те ведеш, щоб я не дождала бачити тебе замужем, щоб через твоє упрямство не дожила я віку: бідність, сльози і перебори твої положать мене в домовину. *(Плаче)*

НАТАЛКА. Не плачте, мамо! Я покоряюсь вашій волі і для вас за первого жениха, вам угодного, піду замуж; перенесу своє горе, забуду Петра і не буду ніколи плакати.

(І. Котляревський. Наталка-Полтавка)

* * *

ЯВА V

Жандарм і Анна.

ЖАНДАРМ *(по відході хвилю мовчить, стоячи недвижно серед хати напротил Анни, яка стоїть коло вигаслої печі. Відтак він впросто вустється й підносить голову. Гостро.)* Анно!

АННА (*підносить голову, глядить на нього з невисказаною тривогою й опускає очі*).

ЖАНДАРМ. Сюди ходи!

АННА (*підходить до нього й зупиняється*).

ЖАНДАРМ. Ближче, ближче! Гляди мені в очі. Просто!

АННА (*силується глядіти, тремтить уся, потім кидається перед ним на коліна*). Михайле! Михайле! Не муч мене! Не можу глядіти на тебе! Ти такий страшний!

ЖАНДАРМ. Дурна! Чого тобі боятися? Для злодіїв, розбійників я можу бути страшний, це моя служба. Ти не бійся!

АННА. Але ж він нічого не винен! Михайле, що ти наговорив на нього! Клянусь тобі, він не винен!

ЖАНДАРМ. Хто він? А, твій Микола! Ну, а може й винен?

АННА. Ні, ні, ні! Ніколи! Він такий добрий, він хробака дарма не розтопче, не то щоб чоловіка вбив!

ЖАНДАРМ. А мене вбив! Мене зробив нещасливим! Ні, не говори мені про нього! Яке мені до нього діло? Я йому не ворог, а трапилися такі сліди, що свідчать против нього, то я його мушу арештувати. Мушу, чуєш? Це моя служба. Коли він не винен, то в суді його правда покажеться.

АННА. Так чого ж ти від мене хочеш? Я прецінь з ним не була, нічого не знаю. Лиш то знаю, що приїхав кривавий і казав, що його вїт побив.

(І.Франко. Украдене щастя)

* * *

ДІЯ ПЕРША

Світлиця Сидора Свиридовича Рябка з міщанською обставлю.

Одні двері – в кімнату, другі – в пекарню.

Дія діється в неділю по обіді.

ВИХІД 1

ЄВДОКІЯ КОРНІЇВНА сама.

ЄВДОКІЯ КОРНІЇВНА (*сидить коло стола і позіхає*). Сидоре Свиридовичу! Сидоре Свиридовичу! Чи ти оце й досі спиш? Вставай вже, бо швидко до церкви задзвонять на вечерню. Ходи сюди та посидь коло мене. Нудьга мене бере, Сидоре Свиридовичу! Чи ти чуєш?

СИДІР СВИРИДОВИЧ (*обзивається з кімнати*). Чи то ти мене кличеш, Явдоню? Ось зараз вийду, моя голубко, тільки трохи прочумаюсь та потягнуся разів зо два. Вже й скучила за мною! (*Виходить з кімнати і сідає коло жінки.*)

ВИХІД 2

ЄВДОКІЯ КОРНІЇВНА і СИДІР СВИРИДОВИЧ.

ЄВДОКІЯ КОРНІЇВНА. Авжеж скучила.

СИДІР СВИРИДОВИЧ. Бо давно пак бачились: як у горосі та й досі...

ЄВДОКІЯ КОРНІЇВНА. Я тут сиділа, сиділа, вже все передумала, вже й богу молилась.

СИДІР СВИРИДОВИЧ. Скучила, старенька, за мною, як голубка за голубом? Га? А ми таки, Явдоню, прожили вік, як ті голуб'ята в парці. Як я тебе не бачу, то й сум мене бере!

ЄВДОКІЯ КОРНІЇВНА. Добрий сум! Пішов собі в кімнату та й хропе, аж кімната дрижить, а я тут сама сиджу. Нема до кого й слова промовити.

СИДІР СВИРИДОВИЧ. А чи пам'ятаєш, Явдоню, як я присва-тувався до тебе! Як тоді вертівся коло тебе.

ЄВДОКІЯ КОРНІЇВНА. Ще б пак не пам'ятала! На всі Кожум'яки не було тоді такого вертуна, як ти.

СИДІР СВИРИДОВИЧ. А чи пам'ятаєш, як я тупцяв кругом тебе! Я до неї і звідтіль, і звідсіль, а вона тільки було спідню губу копилить.

ЄВДОКІЯ КОРНІЇВНА. Що копилила, то копилила, бо знала навіщо. А правда, я тоді таки добре виварила тобі воду, аж чуб був мокрий.

СИДІР СВИРИДОВИЧ. Ой ви, жіночки ви капосні! До смерті згадуєте, як водили нас. Але таки довуркотався. Гулю, гулю, моя старесенька!

ЄВДОКІЯ КОРНІЇВНА. Коли б ти тільки не був трохи вередливий... я б з тобою зовсім щасливо дожила віку.

СИДІР СВИРИДОВИЧ. Якби пак я взяв за тобою те придане, що обіцяв твій покійний батько, то може б, і не був такий вередливий.

ЄВДОКІЯ КОРНІЇВНА. І годі вже тобі згадувати.

СИДІР СВИРИДОВИЧ. А якби, стара, оце було твоє придане, то наша дочка мала б тепер зайву сотеньку карбованчиків собі на придане. А нашій Єфросині треба багато грошей: вони в нас не прості, вчені – не дурно ж вчилися аж три місяці в пансіоні.

ЄВДОКІЯ КОРНІЇВНА. Авжеж! Що вже викохали доню, то викохали на всі Кожум'яки. Та вже, сказати правду, час би їй і заміж іти.

СИДІР СВИРИДОВИЧ. Авжеж час. Але що ж то за доню ми викохали! На всі Кожум'яки!

ЄВДОКІЯ КОРНІЇВНА. І на всю Глибочицю. Що сказати правду, коли нікого нема в хаті, то наша Єфросина така гарна, як я колись була: в неї якраз такі карі очі, такі чорні брови, як у мене. В неї весь хист мій!

СИДІР СВИРИДОВИЧ. Авжеж гарна: все гарне, тільки в неї ніс такий... трохи ніби довгий чи гострий... трохи такий як у чорногуза. Ой коли б не почувла! *(Оглядається)*

ЄВДОКІЯ КОРНІЇВНА. От і вигадуєш, старий, таке, що ні до бога, ні до людей. Який же в неї ніс?

СИДІР СВИРИДОВИЧ. Такий достоту, як і в тебе! Як ми бралися, то я тебе дуже кохав, дуже кохав, але через твій ніс, старенька, я загаявся з сватанням, може, на місяців зо три або чотири. Тепер можна все сказати.

(І. Нечуй-Левицький. На Кожум'яках)

* * *

Драма
ДІЯЧІ:

КОМАНДОР ДОН ГОНЗАГО ДЕ МЕНДОЗА

ДОННА АННА.

ДОН – ЖУАН.

ДОЛОРЕС.

СТАНАРЕЛЬ — слуга Дон-Жуана.

ДОН ПАБЛО ДЕ АЛЬВАРЕС } батько і мати

ДОННА МЕРСЕДЕС } донни Анни

ДОННА СОЛЬ.

ДОННА КОНСЕПСЬЙОН – грандеса.

МАРІКВІТА — покоївка.

ДУЕНЬЯ донни Анни.

ГРАНДИ, ГРАНДЕСИ, ГОСТІ, СЛУГИ.

*Кладовище в Севільї. Пишні мавзолеї, білі постаті смутку,
мармур між кипарисами, багато квітів тропічних,
яскравих. Більше краси, ніж туги.*

ДОННА АННА і ДОЛОРЕС. Анна ясно вбрана,
з квіткою в косах, вся в золотих сіточках
та ланцюжках. Долорес в глибокій жалобі,
стоїть на колінах коло одної могили, убраної свіжими вінками
з живих квіток.

ДОЛОРЕС

(устає і втирає хустинкою очі)

Ходім, Аніто!

АННА

(сідає на скамницю під кипарисом)

Ні-бо ще, Долорес,

тут гарно так.

ДОЛОРЕС

(сідає коло Анни)

Невже тобі принадна

могильна ся краса? Тобі, щасливій!

АННА

Щасливій?..

ДОЛОРЕС

Ти ж без примусу ідеш

за командора?

АННА

Хто б мене примусив?

ДОЛОРЕС

Ти ж любиш нареченого свого?

АННА

Хіба того не вартий дон Гонзаго?

ДОЛОРЕС

Я не кажу того. Але ти чудно

відповідаєш, Анно, на питання.

АННА

Бо се такі питання незвичайні.

ДОЛОРЕС

Та що тут незвичайного? Ми, Анно,
з тобою подруги щонайвірніші,
ти можеш все мені казати по правді.

АННА

Спочатку ти мені подай сей приклад.
Ти маєш таємниці. Я не маю.

ДОЛОРЕС

Я? Таємниці?

АННА

(сміючись)

Що? Хіба не маєш?

Ні, не спускай очей! Дай, я погляну!

(Заглядає їй в очі і сміється).

ДОЛОРЕС

(із слізьми в голосі)

Не муч мене, Аніто!

(Л. Українка. Камінний господар)

* * *

ДІЯ ДРУГА

Палац. По підняттю завіси на сцені пусто.

ЯВА I

Входить ШМИГЕЛЬСЬКИЙ,
за ним ЖЕЗНІЦЬКИЙ.

ЖЕЗНІЦЬКИЙ. Ха! То пану так здається; я ж запевняю, що новий цей ватажок єсть справжній Сава Чалий.

ШМИГЕЛЬСЬКИЙ. Пан Жезніцький готов всім посполитим дати одно ім'я «Сава Чалий» і разом всіх на палю посадить!

ЖЕЗНІЦЬКИЙ. Пан Ян щось проти мене має, бо скільки раз траплялось, що пан мені все робить і говорить навпаки!

ШМИГЕЛЬСЬКИЙ. Не по душі мені кривава праця! А пан Чеслав купається щодня в хлопській крові і кожний день шукає нових жертв тільки для того, щоб вдовольнити свою жадобу крові.

ЖЕЗНІЦЬКИЙ. Помилка то велика! Я хлопів непокірних на користь краєві караю... Важкий це обов'язок, правда; тим більша честь тому, хто його виповняє.

ШМИГЕЛЬСЬКИЙ. Честь?! Фі! Мучить безоружних хлопів, втинать їм голови, садить на палю – це не шляхетське діло, для того є волох, татарин, німець...

ЖЕЗНІЦЬКИЙ. Я б пана Яна з охотою на палю посадив за такі речі.

ШМИГЕЛЬСЬКИЙ. Нехай пан Чеслав стережеться, щоб часом справжній Сава його не злапав і не утнув йому язик.

ЖЕЗНІЦЬКИЙ. Сава сидить у мене тут в тюрмі, а пана Яна где тюрма і кара за те, що він сприяє хлопам.

(І.Карпенко-Карий. Сава Чалий)

* * *

ДІЯ ПЕРША

Середина хати багатого козака. Диван турецький, два крісла, віденські стільці, дзеркало, столи, закриті гарними скатерками, біля дивана великий домашній килим, на помості під задньою стіною гарна кована скриня, під другою — шафа з книгами.

ЯВА І

ЯВДОХА і ТЕТЯНА.

ТЕТЯНА (*розглядає. По хвилі*). Гарно. Тут буде Михайло спати, а Петю ми покладем у себе. От і все... Кінчай же, моя голубко, приборку та приходь у стару хату – допоможеш варити обід, бо на Василю мала надія, нічого не тяме: ні спекти, ні зварити! І чому їх там учать, у тих гімназіях?.. Не знаю, куди пішов старий; ти не бачила?

ЯВДОХА. Вони з Карпом пішли подивитись на сінокос.

ТЕТЯНА. Якщо сюди зайдуть, то скажи, моя дитино, батькові, щоб він не бавився, – нехай їде на вокзал, бо вже скоро прийде поїзд.

ЯВДОХА. Та де там, мамо, скоро! Ще рано! Поїзд приходе о другій годині.

ТЕТЯНА. Краще нехай він підожде на вокзалі, ніж мають діти його ждять. Я ж піду. (*На порозі*). Приходь же, моя голубко, мерщій. (*Вертається*). Борщ буде з курятиною, смажене поросся, вареники, запечені в сметані, і кисіль... Як ти думаєш, може, ще що прибавити?

ЯВДОХА. Доволі, мамо; хіба Петро і Михайло з голодного краю?

ТЕТЯНА. Вони ж, мої соколи, учені, пани, треба прийняти їх гарно.

ЯВДОХА. Хоч би вони були й генерали, так все одно ваші діти.

ТЕТЯНА. То-то бо й є, що генерали... Ми прості, а вони будуть генерали... Мати божа, як радісно! Я ж піду. Зараз Пархим заколе порося... а яке, дочко, заколоти: чи чорне, чи біле?

ЯВДОХА. Нехай біле — легше патрять.

ТЕТЯНА. І справді. А двох курей на борщ доволі?

ЯВДОХА. Доволі одної, мамо! Кури ситі, та ще салом гарно засмажимо, то й буде такий борщ, якого вони нігде не їли!

ТЕТЯНА. Ну, добре! *(Іде, вертається)*. Ще ж печериці є, спасибі, Карпо достав. Чи ти не пам'ятаєш, як Михайло їх робив?

ЯВДОХА. Мілко посікти і, скільки печериць, стільки й цибулі насікти, змішати, та з маслом і сметаною запекти; а як будуть готові, тоді вбить три крашанки.

ТЕТЯНА. Так, так! Михайло чудово їх робить. *(Іде)*. Приходь же! *(Вийшла)*.

ЯВА II

ЯВДОХА і ВАСИЛИНА.

ЯВДОХА, співаючи тихенько пісню, достає з скрині і стелить на стінку турецького дивана гарний рушник, а пославши, виходить до середніх дверей, любується. Входить тихо ВАСИЛИНА і стає поруч з нею.

ЯВДОХА. Ай!

ВАСИЛИНА. Ха-ха-ха! Як у тебе гарно!

ЯВДОХА. Ти все на штуках, увійшла так, що я й не чула!

ВАСИЛИНА. Ми у гімназії раз у раз вигадували які-небудь фіглі, щоб посміятись. Особливо на уроках старенького Скруфе!.. Бідний старенький, що тільки він терпів від нас, аж жаль тепер!

ЯВДОХА. І отакі здоровулі, як ти, пустували?

ВАСИЛИНА. Атож!

ЯВДОХА. Я б на місці того старенького приходила з трійчаткою, та якби одлупцювала одну-другу, то перестали б пустувати!

ВАСИЛИНА. Ото яка ти сувора! Не дай бог, щоб такі були вчителі. Дитячі жарти, щоб посміятись трохи, та й годі, а ти зараз лупцювати. *(Розглядає рушник)*.

ЯВДОХА. Хіба ви діти? Такі дівулі, що заміж пора!

(І.Карпенко-Карий. Суєта).

* * *

ОДАРКА (*жартуючи*): А ти й не бачиш нашої верби, що вдвох з завутрені принесли та й посадовили?

СЕМЕН: Я вже з нею з першою привітався!

ОДАРКА : Щоранку й щовечора поливала я її дрібненькими слізюньками. Згадаю, було, тебе і гірко-гірко заплачу. От і зараз, губи вже й сміються, а слюзи ще тремтять на очах. Не знаю, як я з жалю не вмерла. А оце як почали повертатись із заробітків, то я, кого не зустріну, зараз і питаю: чи не бачили, чи не чули чого про тебе? Прийде вечір, дівчата зберуться на вулицю, співають, сміються, а у мене й охоти нема – ні до пісень, ні до жартів... Так вже мене всі й прозвали черницею. А яку я пісеньку склала про свою журбу!.. Нехай колись тобі заспіваю. Правду ж кажуть, що «боже, боже, чого та любов не зможе!» А ти дуже скучав за мною?

СЕМЕН: Ти питаєш? Хіба твоє серце не ясніш моєї мови тобі розкажує?..

ОДАРКА : Воно мені завжди каже, що ти мене любиш дуже-дуже, більш всього на світі! І я йому вірила.

СЕМЕН: Вір, вір, голубко, йому, доки воно б'ється у грудях!

ОДАРКА (*обійма його*): Буду, буду вірити! (*Промовчала*). Он вже й зірочка вечірня зійшла і засяяла, отак тепер світло у мене на душі. То моя зірочка! До неї я щовечора молилась, їй одній й розказувала моє горе, перед нею однією я сліз не ховала. Як же небо захмариться і моєї зірочки не видно, то мені так важко стане, ніби навкруги мене все повимре і я одна, одна на божому світі... Інколи вийду з хати опівночі, сяду на цім місцеві і задумаюсь... Ото й почне мені ввижатись, буцім сидимо ми поруч і тихо балакаємо про кохання, і я ніби бачу тебе, бачу твої очі, схиляюся до твоїх грудей і чую, як твоє серце б'ється...

СЕМЕН: О моя зоре, мій цвіте рожевий! Я не знаю, я не вмю тобі вимовити, що з серцем моїм діється!.. Скільки було в ньому смутку й горя... А тепер все одлинуло, все забулось!.. Скажи, голубко, за віщо ти мене так любиш!

ОДАРКА: За віщо?.. Чудно!.. Коли б серце змогло промовлять словами, то я б і переказала тобі... Воно нібито й промовля, і сама я розумію його мову, та переказати не зможу.

СЕМЕН: Правда, серденько! Наодинці й балакаєш з серцем, ніби з людиною, і виспіваш його й скарги, його й радощі... А захочеш поділитись з ким іншим тією вагою – і не знайдеш мови... Тепер, моє серденько, ми вже ніколи не розлучимось...

ОДАРКА: Ніколи-ніколи, мій голубе...

(М. Кропивницький.

Дай серцю волю, заведе в неволю)

* * *

Із спогадів мого романтичного нині покійного друга й поета Ілька Юги на Жовтневих роковинах у клубі ЛКСМУ про свій незavidний, як сказав він, проте повчальний революційний маршрут.

І приходить до мене мій перший друг, мій побратим.

ЛУКА. Ілька, здрастуй! Ти що робиш?

Я (*патетично*). Пишу до неї листа!

ЛУКА. Це сто тридцять першого?

Я. Не смій, Луко!

ЛУКА. Скоро порвеш?

Я. Не смійся! Ти чуєш, який у мене настрої?

Я чую знизу акорди grave.

Високий, зоряний, як небо! Перше (*жест на гелікон*), бачиш цю штуку? Гелікон зветься. Коли взяти forte, можна загасити лампу. Але я навчуся грати так, що зорі на небі гаситиму.

ЛУКА (*іронічно*). Навіщо?

Я. Щоб... щоб мати роботу.

ЛУКА. Роботу, бачу, матимеш, а от заробіток?..

Я. І заробіток теж. Це, ж гелікон з оркестру, що грає влітку на бульварах, восени на весіллях, взимку на похоронах – з оркестру гуманізму. Є геліконісти, що добиваються од цього удава такої, що він не просто грає, а дзвонить, як срібний дзвін. Отак: бом, бом...

Підо мною немов нарочисто дзвонять куранти.

І я навчусь! Обов'язково! Трете, і це головне, я пишу до неї листа.
*Знизу я чую, як услід за grave напливає перша хвиля світлоярого
allegro molto e con brio.*

Слухай! (*Читаю й фантазую.*) Можливо, що й цього порву, але пишу й писатиму, бо вірю в Петрарку і в вічну любов. У вічну любов. Між іншим, од золотих фігур в історії чорні тіні, од чернечої ж Петраркової золота й ясна – світінь вічної любові. Вірю і пишу. Ви граєте сьогодні щось нове, що саме – не знаю, але ця музика, напевне ж, про юнака, що мчить конем степами, шукає країни вічного кохання. Там у голубих вікон дівчина самотна: ліву брову трошки ломить, як усміхається, очі голубі. Скажіть, вітри, або ви, зорі, чи вийде дівчина йому навстріч, чи одчине двері, прекрасні ворітця в країну вічного кохання! (*Крізь сльози й поміх.*) Ану вгадай, Луко...

ЛУКА. На те у дівчат і ворітця, щоб їх одчиняти.

Я. Та ні! Пошлю от я цього листа, чи ні?

ЛУКА. Як сто тридцять попередніх.

Я (*тоді врочисто, категорично*). Сьогодні. Сам однесу!

ЛУКА. Сьогодні треба нести літературу, і ти мусиш допомогти.
Ходімо!

Я. Завтра однесем.

ЛУКА. Ти хочеш справу соціальної революції одкласти на завтра?

Я. Ані подобини! Але знай, Луко: над світом полощеться в крові прапор боротьби. Для чого? Щоб завтра замає над нами прапор вільного труда. Та тільки тоді, як над світом замає прапор вічної любові...

(М. Куліш. Патетична соната)

* * *

Картина четверта

*Рання осінь. Подвір'я Платона. Платон майструє. Заходить
Крячко, спостерігає за Платаном.*

КРЯЧКО. Сопеш уже, Платоне... А чого? Діти обшматовують, обкусують здоров'я батьків. Павлика не чути? А як Петро? Переживає?.. Така робота була, а тепер рядовим інженером. Залишив квартиру. Соромно стало — і до батька! А Ліди не видно. Кинула? Така красива, їй гроші треба, а рядовий... вже не той коленкор. І Федір, бачу, ходить з докторшею... В них і досі не визначено. Діти!

(Пауза.) Але твої хоч на волі, а мого на три роки в колонію... їздив, провідував... Там така шпана, що попа туди посади – вийде звідти бандюгою першого гатунку! *(Пауза, виймає з кишені слоїк.)* Був оце в аптеці, купив настоянки конвалії. Ти ще міцний, а я на ліках... *(Подивився.)* Маляр іде. П'яний як чіп. Мабуть, до тебе.

Заходить Маляр. Спершу ледве вловлюється, що він п'яний.

МАЛЯР *(оглянув дворище, ніби хотів переконатися, що їх тут лише двоє. Підійшов до Крячка).* Громадянин Крячко, активіст і агітатор, член товариського суду ЖЕКу, батько арештанта... Який ще в тебе чин? Згадав – пенсіонер! Нічого не робиш, а тебе годують, одягають... А навіщо? Добриво для суспільства! Ось ти хто!

КРЯЧКО. Маляре! Малой, а людей не чіпай.

МАЛЯР. Не сердься, товаришу Крячко. Я без злоби, я просто почав розглядати людей, заходячи їм з тилу... В анфас вони чепурні, а з тилу обліплені кізяками життя... І хочеться мені скласти книжку «Хто є хто?»

КРЯЧКО. Починай з себе.

МАЛЯР. Я особистість складна. Ти, Крячко, дивився коли-небудь у довжелезну трубу, що лежить на землі? Глянеш – і далеко-далеко маячить кружечок порожнечі. Отак я іноді життя своє бачу – як труба... І з цього, і з того боку порожнеча. *(Сідає на стілець, голова важко падає на груди, ніби раптом задрімав.)*

КРЯЧКО. Набрився спозарання, а мо', ще звечора.

ПЛАТОН. Ітимеш, забери його. Додому заведеш.

КРЯЧКО. Його нести треба, а сил немає.

МАЛЯР *(прокинувся. Знову оглянув подвір'я).* Платоне Микитовичу, підійдіть. Хочу вам щось сказати при свідках.

Платон підходить.

Я прийшов до вас свататися... Віддайте мені мою жінку. Так-так, віддайте! Живемо ми ще не розведені, в одній квартирі, але вона вже ваша... Віддайте! Я заново з нею одружуся. Весілля відгуляю. Бувало, і лаяв її, і бив потроху... Бачите, як на духу перед вами... Зраджував, бувало, тому що вона мені здавалась якоюсь прісною: і очі, і руки, і як повернеться, як пройде – все мені не подобалося, а тепер... *(Виривається безглуздий сміх.)* Усе подобається!.. Подобається!.. Віддайте мені. Могорич... Заново весілля відгуляємо.

КРЯЧКО. Не до Платона, до Федора апелюй...

МАЛЯР. У Платонові собака заритий, він діло вершить! *(Наче щось згадав.)* Вона безпутна ганчірниця, їй аби наряди, вона розорить Федора і вас. Вона звикла... У мене навар був, і все вона... Не до вашого двору. Голова болить. Забув похмелитися...

КРЯЧКО. Ходімо, проведу.

МАЛЯР. Тут недалеко «Чорнило» продається. Але похмелюсь і прийду, я вам таке розповім...

Крячко і Маляр виходять. Потім Маляр повертається.

Забув сказати... спалю я ваше коршаче гніздо, а її скалічу. І буде ще одна історія з епілогом... *(Виходить.)*

Платон Микитович сів на край столу. Видно, і на душі важко, і серце болить. Не помітив, як зайшов Павлик. Він наче змужнів, наче, аж виріс – а може, йому надає такого вигляду прикрашена численними кишеньками та змійками куртка.

Зайшов у двір, ніби в хату, зняв кепку. Дивиться на батька, від хвилювання слово приготовлене загубилося.

(О. Коломієць. Дикий ангел)

* * *

SONNET 116

Let me not to the marriage of true minds
Admit impediments. Love is not love
Which alters when it alteration finds,
Or bends with the remover to remove:
O, no! it is an ever-fixed mark
That looks on tempest, and is never shaken;
It is the star to every wandering bark,
Whose worth's unknown, although his height be taken.
Love's not Time's fool, though rosy lips and cheeks
Within his bending sickle's compass come;
Love alters not with his brief hours and weeks,
But bears it out even to the edge of doom.
If this be error and upon me proved,
I never writ, nor no man ever loved.

(W. Shakespeare)

* * *

SONNET № 121

'Tis better to be vile than vile esteem'd,
When not to be receives reproach of being;
And the just pleasure lost, which is so deem'd
Not by our feeling, but by others' seeing:
For why should others' false adulterate eyes
Give salutation to my sportive blood?
Or on my frailties why are frailer spies,
Which in their wills count bad what I think good?
No, I am that I am, and they that level
At my abuses reckon up their own:
I may be straight, though they themselves be bevel;
By their rank thoughts my deeds must not be shown,
Unless this general evil they maintain,
All men are bad and in their badness reign.

(W. Shakespeare)

* * *

СОНЕТ № 121

Ліпш бути злим, ніж виглядати на злого,
Впокорившись обмовам навісним.
О суд очей чужих! Як нам із ним
Погодитись нелегко, їй же Богу!

Чи б міг фальшивий зір цінити в скарб
Мій серця жар? Здолав його б донести
Шпигунський набрід, що кладе на карб
Мені все те, за що я годен честі?

Я — отакий, як бач. Ганьбить мене —
Це міряти на свій аршин пігмеям.
Та я ж високий як на них. Бігме їм.
Це не з руки. А хто мене зігне?

(Переклад Д.Павличка)

* * *

Canto IV
Stanza CLXXIX

Roll on, thou deep and dark blue Ocean – roll!
Ten thousand fleets sweep over thee in vain;
Man marks the earth with ruin – his control
Stops with the shore; – upon the watery plain
The wrecks are all thy deed, nor doth remain
A shadow of man’s ravage, save his own,
When, for a moment, like a drop of rain,
He sinks into thy depths with bubbling groan,
Without a grave, unknell’d, uncoffin’d, and unknown.

Stanza CLXXX

His steps are not upon thy paths, – thy fields
Are not a spoil for him, – thou dost arise
And shake him from thee; the vile strength he wields
For Earth’s destruction thou dost all despise,
Spurning him from thy bosom to the skies,
And send’st him, shivering in thy playful spray
And howling, to his Gods, where haply lies
His petty hope in some near port or bay,
And dashest him again to earth: – there let him lay.

(G.G. Byron. Childe Harold’s Pilgrimage)

* * *

Fayette beheld the Queen to smile
And wink her lovely eye;
And soon he saw the pestilence
From street to street to fly
Fayette beheld the king & Queen
In tears & iron bound;
But mute Fayette wept tear for tear,
And guarded them around.
Fayette, Fayette, thou’rt bought & sold,
And sold is thy happy morrow;
Thou gavest the tears of Pity away
In exchange for the tears of sorrow.

Who will exchange his own fire side
For the steps of another's door?
Who will exchange his wheaten loaf
For the links of a dungeon floor?
O, who would smile on the wintry seas,
& Pity the stormy road?
Or who will exchange his new born child
For the dog at he wintry door?

(W. Blake)

* * *

1. Men of England, wherefore plough
For the lords who lay ye low?
Wherefore weave with toil and care,
The rich robes your tyrants wear?
2. Wherefore, feed, and clothe, and save,
From the cradle to the grave,
Those ungrateful drones who would
Drain your sweat – nay, drink your blood!
3. Wherefore, Bees of England, forge
Many a weapon, chain and scourge,
That these stingless drones may spoil
The forced produce of your toil?
4. Have ye leisure, comfort, calm,
Shelter, food, love's gentle balm?
Or what is it ye buy so dear
With your pain and with your fear?
5. The seed ye sow, another reaps;
The wealth ye find, another keeps;
The robes ye weave, another wears;
The arms ye forge, another bears.
6. Sow seed – but let no tyrant reap;
Find wealth, – let no imposter heap;
Weave robes, – let no idler wear;
Forge arms, – in your defence to bear.
7. Shrink to your cellars, holes, and cells;
In halls ye deck, another dwells.

Why shake the chains ye wrought? Ye see
The steel ye tempered glance on ye.
8. With plough and spade, and hoe and loom,
Trace your grave, and build your tomb,
And weave your winding-sheet, till fair
England be you sepulcher.

(P.B. Shelley. To The Men of England)

* * *

There were three kings into the east,
Three kings both great and high,
And they had sworn a solemn oath
John Barleycorn should die.
They took a plough and plough'd him down,
Put clods upon his head;
And they had sworn a solemn oath
John Barleycorn was dead.
But the cheerful spring came kindly on,
And showers began to fall;
John Barleycorn got up again,
And sore surprised them all.
The sultry suns of summer came,
And he grew thick and strong;
His head well arm'd wi' pointed speares,
That no one should him wrong.
The sober autumn enter'd mild,
When he grew wan and pale;
His bending joints and drooping head
Show'd he began to fail.
His colour sicken'd more and more
He faded into age;
And then his enemies began
To show their deadly rage.
They've ta'en a weapon long and sharp,
And cut him by the knee;
Then tied him fast upon a cart,
Like a rogue for forgerie.

Then laid him down upon his back,
And cudgell'd him full sore;
They hung him up before the storm,
And turn'd him o'er and o'er.
They filléd up a darksome pit
With water to the brim;
They heavéd in John Barleycorn,
There let him sink or swim.
They laid him out upon the floor,
To work him further woe;
And still as signs of life appeare'd,
They toss'd him to an and fro.
They wasted o'er a scorching flame
The marrow of his bones;
But a miller used him worst of all –
He crushed him 'tween two stones,
And they ha'e ta'en his very heart's blood,
And drank it round and round,
And still the more and more they drank,
Their joy did more abound.
John Barleycorn was a hero bold,
Of noble enterprise;
For if you do but taste his blood,
'Twill make your courage rise,
'Twill make a man forget his woe;
'Twill heighten all his joy;
'Twill make the widow's heart to sing,
Though the tear were in her eye.
Then let us toast John Barleycorn,
Each man a glass in hand,
And may his great posterity
Ne'er fail in old Scotland!

(R. Burns. John Barleycorn)

* * *

1. Two roads diverged in a yellow wood,
And sorry I could not travel both
And be one traveller, long I stood
And looked down one as far as I could
To where it bent in the undergrowth;
2. Then took the other, as just as fair,
And having perhaps the better claim,
Because it was grassy and wanted wear;
Though as for that the passing there
Had worn them really about the same,
3. And both that morning equally lay
In leaves no step had trodden black.
Oh, I kept the first for another day!
Yet knowing how way leads on to way,
I doubted if I should ever come back.
4. I shall be telling this with a sigh
Somewhere ages and ages hence:
Two roads diverged in a wood, and I –
I took the one less travelled by,
And that has made all the difference.

(R. Frost. The Road Not Taken)

* * *

SONG

Sweet and low, sweet and low,
Wind of the western sea,
Low, low, breathe and blow,
Wind of the western sea
Over the rolling waters go,
Come from the dying moon and blow,
Blow him again to me;
While my little one, while my pretty one sleeps.
Sleep and rest, sleep and rest,
Father will come to thee soon;
Rest, rest, on mother's breast,
Father will come to thee soon;
Father will come to his babe in the nest,

Silver sails all out of the west,
Under the silver moon;
Sleep my little one, sleep, my pretty one, sleep.
(A. Tennyson. Song)

* * *

Should you ask me, whence these stories,
Whence these legends and traditions,
With the odors of the forest,
With the dew and damp of meadows,
With the curling smoke of wigwams,
With the rushing of great rivers,
With their frequent repetitions,
And their wild reverberations,
As of thunder in the mountains?
I should answer, I should tell you,
“From the forests and the prairies,
From the great lakes of the Northland,
From the land of the Ojibways,
From the land of the Dacotahs,
From the mountains, moors and fen-lands,
Where the heron, the Shuh-shuh-gah,
Feeds among the reeds and rushes,
I repeat them as I heard them
From the lips of Nawadaha
The musician, the sweet singer.”
Should you ask where Nawadaha
Found these songs, so wild and wayward,
Found these legends and traditions,
I should answer, I should tell you,
“In the birds’-nests of the forest,
In the lodges of the beaver,
In the hoof-prints of the bison,
In the eyrie of the eagle!”
(H.W. Longfellow. The Song of Hiawatha)
* * *

Once upon a midnight dreary, while I pondered, weak and
weary,
Over many a quaint and curious volume of forgotten lore —
While I nodded, nearly napping, suddenly there came a
tapping,
As of some one gently rapping, rapping at my chamber door.
“’Tis some visitor,” I muttered, “tapping, at my chamber
door —

Only this, and nothing more.”

Ah, distinctly I remember, it was in the bleak December,
And each separate dying ember wrought its ghost upon the
floor.

Eagerly I wished the morrow;— vainly I had sought to
borrow

From my books surcease of sorrow — sorrow for the lost
Lenore —

For the rare and radiant maiden whom the angels name
Lenore —

Nameless here for evermore.

And the silken sad uncertain rustling of each purple curtain
Trilled me — filled me with fantastic terrors never felt
before;

So that now, to still the beating of my heart, I stood
repeating,

“’Tis some visitor entreating entrance at my chamber
door; —

Some late visitor entreating entrance at my chamber door; —

This it is and nothing more”.

Presently my soul grew stronger; hesitating then no longer;

“Sir,” said I, “or Madam, truly your forgiveness I implore,

But the fact is I was napping, and so gently you came
rapping’

And so faintly you came tapping, tapping at my chamber
door,

That I scarce was sure I heard you” — here I opened wide the
door:

Darkness there and nothing more.

Deep into that darkness peering, long I stood there wonder-
ing fearing,
Doubting, dreaming dreams no mortal ever dared to dream
before;
But the silence was unbroken, and the stillness gave no token,
And the only word there spoken was the whispered word,
“Lenore?”
This I whispered, and an echo murmured back the word,
“Lenore!” –

Merely this and nothing more.

Back into the chamber turning, all my soul within me
burning,
Soon again I heard a tapping somewhat louder than before.
“Surely,” said I, “surely that is something at my window
lattice;
Let me see, then, what thereat is, and this mystery explore —
Let my heart be still a moment, and this mystery explore; —
‘Tis the wind, and nothing more!”
Open here I flung the shutter, when with many a flirt and
flutter.
In there stepped a stately Raven of the saintly days of yore;
Not the least obeisance made he; not a minute stopped or
stayed he,
But, with mien of lord or lady, perched above my chamber
door —
Perched upon a bust of Pallas just above my chamber door —
Perched, and sat, and nothing more.
Then this ebony bird beguiling my sad fancy into smiling,
By the grave and stern decorum of the countenance it wore,
“Though thy crest be shorn and shaven, thou,” I said, “art
sure no craven,
Ghastly grim and ancient Raven wandering from the Nightly
shore –
Tell me what thy lordly name is on the Night’s Plutonian
shore!”

Quoth the Raven, “Nevermore”.

And the Raven, never flitting, still is sitting, still is sitting

On the pallid bust of Pallas just above my chamber door:
And his eyes have all the seeming of a demon's that is
dreaming,
And the lamp-light o'er him streaming throws his shadow on
the floor;
And my soul from out that shadow that lies floating on the
floor;

Shall be lifted — nevermore!

(E.A. Poe. The Raven)

* * *

ЗАПОВІТ

Як умру, то поховайте
Мене на могилі,
Серед степу широкого,
На Вкраїні милій,
Щоб лани широкополі,
І Дніпро, і кручі
Було видно, було чути,
Як реве ревучий.
Як понесе з України
У синєє море
Кров ворожу... Отоді я
І лани, і гори —
Все покину і полину
До самого бога
Молитися... А до того
Я не знаю бога.
Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте
І вражою злою кров'ю
Волю окропіте.
І мене в сім'ї великій,
В сім'ї вольній, новій,
Не забудьте пом'янути
Незлим тихим словом.

(Т. Шевченко)

* * *

Гріє сонечко!
Усміхається небо ясне,
Дзвонить пісеньку жайвороночок,
Затонувши десь у бездні-глибині
Кришталевого океану...

Встань,

Встань, орачу! Вже прогули вітри,
Проскрипів мороз, вже пройшла зима!
Любо дихає воздух леготом;
Мов у дівчини, що з сну будиться,
В груді радісно б'єсь здорова
Молодая кров,
Так і грудь землі диха-двигаеться
Силой дивною, оживущою.
Встань, орачу, встань!
Сій в щасливий час золоте зерно!
З трепетом любові мати щирая
Обійме його,
Кров'ю теплою накормить його,
Обережливо виростить його.
Гей, брати! В кого серце чистее,
Руки сильніі, думка чесная, —
Прокидайтеся!
Встаньте, слухайте всемогущого
Поклику весни!
Сійте в головах думи вольніі,
В серцях жадобу братолюбія,
В грудях сміливість до великого
Сійте! На пухку, на живу ріллю
Впадуть сімена думки вашої!

28 березня 1880

(І. Франко)

* * *

Слово, чому ти не твердая криця,
Що серед бою так ясно іскриться?
Чом ти не гострий, безжалісний меч.
Той, що здійма вражі голови з плеч?

Ти, моя щира, гартована мова,
Я тебе видобуть з піхви готова,
Тільки ж ти кров з мого серця проллеш,
Вражого ж серця клинком не проб'єш...

Вигострю, виточу зброю іскристу,
Скільки достане снаги мені й хисту.
Потім її почеплю при стіні
Іншим на втіху, на смуток мені.

Слово, моя ти єдина зброе.
Ми не повинні загинуть обоє!
Може, в руках невідомих братів
Станеш ти кращим мечем на катів.

Брязне клинок об залізо кайданів,
Піде луна по твердинях тиранів,
Стрінеться з брязкотом інших мечей,
З гуком нових, не тюремних речей.

Месники дужі приймуть мою зброю,
Кинуться з нею одважно до бою...
Зброе моя, послужи воякам
Краще, ніж служиш ти хворим рукам!

(Л. Українка)

* * *

Частина перша

Еней був парубок моторний
І хлопець хоть куди козак,
Удавсь на всеє зле проворний,
Завзятіший од всіх бурлак.
Но греки, як спаливши Трою,
Зробили з неї скирту гною,
Він, взявши торбу, тягу дав;
Забравши деяких троянців,
Осмалених, як гиря, ланців,
П'ятами з Трої наживав.
Він, швидко поробивши човни,

На сине море попускав,
Троянців насаджавши повні,
І куди очі почухрав,
Но зла Юнона, суча дочка,
Розкудкудакалась, як квочка, —
Енея не любила — страх
Давно уже вона хотіла,
Його щоб душка полетіла
К чортам, і щоб і дух не пах.

Еней був тяжко не по серцю
Юноні, — все її гнівив:
Здававсь гірчіший їй від перцю,
Ні в чім Юнони не просив;
Но гірш за те їй не любився,
Що, бачиш, в Трої народився
І мамою Венеру звав;
І що його покійний дядько,
Паріс, Пріамове дитятко,
Путивочку Венері дав.

Побачила Юнона з неба,
Що пан Еней на поромах;
А те шепнула сука Геба...
Юнону взяв великий жах!
Впрягла в гринджолята павичку,
Сховала під кибалку мичку,
Щоб не світилася коса;
Взяла спідницю і шнурівку,
І хліба з сіллю на тарілку,
К Еолу мчалась, як оса.

“Здоров, Еоле, пане-свату!
Ой, як ся маєш, як живеш? —
Сказала, як ввійшла у хату,
Юнона, — чи гостей ти ждеш?..”
Поставила тарілку з хлібом
Перед старим Еолом-дідом,

Сама же сіла на ослін.
“Будь ласкав, сватоньку, старику!
Ізбий Енея з пантелику,
Тепер пливе на морі він.

Ти знаєш, він який суціга,
Паливода і горлоріз;
По світу як іще побіга,
Чиїхсь багацько вилле сліз.
Пошли на його лихо злєс,
Щоб люди всі, що при Енеї,
Послизли і щоб він і сам...
За сєє ж дівку чорнобриву,
Смачную, гарну, уродливу
Тобі я, далєбі, що дам”.

“Гай-гай! Ой, дей же його кату! —
Еол, насупившись, сказав: —
Я все б зробив за сюю плату,
Та вітри всі порозпускав:
Борей недуж лежить з похмілля,
А Нот поїхав на весілля,
Зефір же, давній негодай,
З дівчатами заженився,
А Евр в поденщики найнявся, —
Як хочеш, так і помишляй!

Та вже для тебе обіщаюсь
Енеєві я ляпас дать;
Я хутко, миттю постараюсь
В трістя його к чортам загнать.
Прощай же! Швидше убирайся,
Обіцянки не забувайся,
Бо послі, чуєш, нічичирк!
Як збрешеш, то хоча надсядся,
На ласку послі не понадся.
Тоді від мене возьмеш чвирк”

(І. Котляревський. Енеїда)

* * *

ГРУДНЯ ДЕНЬ 6-Й

Сьогодні я родивсь... Сьогодні рідне слово
Я над колискою почув,
Як вийшов я збирать вінок на ріднім полі,
Я чарами його увесь повитий був.

Шляхи минаючи, блукав я між ланами,
Спинаючись на мить на межах інших гін;
В руках моїх — вінок, і пісня — над устами,
І в серці — тінь руїн...

Вінок мене колов, квітки мене труїли,
Я над руїнами, закований, стояв;
З діброви рідної луни я не діждав,
І серце в чужині далекій кам'яніло...

На зраду тяжкую воно тепер готово...
О пісне рідная, твій голос я забув!
І будь ти проклят, час, як перше твоє слово
Я над колискою почув!

Засну!
І все ж... бажав би я, щоб тяжкий час прощання
Під небом під моїм зустріть мені прийшлося,
Щоб наді мною рель* і ніжних кобз ридання
Ще раз, останній раз над серцем пронеслось...

Щоб тирсовий вінок вінчав поблідле чоло,
Щоб я під ним хулу колишню забув,
І щоб круг мар моїх несло-лунало слово,
Що над колискою я чув...

(М. Філянський)

* * *

*La poésie n'a pas la vérité
pour objet, elle n'a qu'elle – même.*
Charles Baudelaire.

Ні, мій учителю і друже,
Про мене — все це не байдуже.

Життя з його скаженим шалом,
З погонею за ідеалом,
З його стражданням і болінням
І невгамованим сумлінням,
Життя — се дві противні сили,
Що між собою в бій вступили.
Одна з них — велетень-гнобитель,
А друга — геній-визволитель;
Його двосічна гостра криця
Влучна, як з неба блискавиця;
Але і велетень могучий
В руці тримає меч блискучий;
Страшні тяжкі його удари,
А ще страшніш — таємні чари...
Як маю я його цуратись
Чи від ударів ухилятись?
О ні! Я, взявши в руки зброю,
Іду за генієм до бою.
Рубаюсь з ворогом, співаю,
В піснях до бою закликаю
Всіх тих, що мляві чи недужі,
Чи під укриттям сплять байдужі.
І знаю я, що замість плати
Мене чекають кари, страти...
Та чи ж грізний удар обуха
Там, де буяє творчість духа?
Одна хвилина раювання
Там відкупляє всі страждання.
Бо то чуття свободні, щирі
Бринять у святобливій лірі.
І прикро, як ураз зі мною
Стають, немовби теж до бою,
А справді для пихи своєї
З порожнім серцем фарисеї
І паперовими мечами
Вимахують над головами.

Хто кликав їх? чого їм треба?
Чи хробакам потрібно неба?
Нехай ідуть всі ті нездари
На торговиці та базари!
Нікчемний крам, дрібні вигоди —
От їх найвищії клейноди!
Але коли повсякчас битись,
То серце може озлобитись.
Охляти може, зачерствіти,
Зав'януть, як без сонця квіти.

**(М. Вороний. Іванові Франкові.
Відповідь на його Посланіє)**

* * *

На болоті спала згряя лебедина
Вічна ніч чорніла, і стояв туман...
Спало все навколо, тільки білий лебідь,
Тихо-тихо сходив кров'ю своїх ран.

І співав він пісню, пісню лебедину,
Про озера сині, про красу степів,
Про велике сонце, про вітри і хмари,
І далеко нісся лебединий спів.

Кликав він проснутись, розгорнути крила
Полетіти небом в золоті краї...
Тихо-мирно спала згряя лебедина,
І даремно лебідь звав, будив її.

І коли він вгледів, що брати не чують,
Що навік до себе прикував їх став, —
Закричав від муки, вдарився об камінь,
Зранив собі груди, крила поламав.

Чорна ніч чорніла, не світало вранці,
Ввечері далекий захід не палав...
Тихо згряя спала, тихо плакав лебідь,
Тихо кров'ю сходив, тихо умирав.

Аж колись уранці зашуміли хвилі,
І громи заграли в сурми голосні,
Вирвалося сонце, осліпило очі,
Роздало навколо обрії ясні.

Стрепенулась згряя, закричала біла:
Тут гниле повітря, тут вода гнила!..
А над нами сонце, небо, простір, воля! –
І ганебно спати більше не змогла.

Зашуміла згряя піною на хвилях,
Зашуміла вітром... ще раз! І — прощай!..
І летіла легко, наче біла хмара,
І кричала з неба про щасливий край.

.....
Тихо, тихо сходяв білий лебідь кров'ю,
То, здавивши рани, крила рознімав...
І в знесиллі бився... Зграє лебедина!
Чи хто-небудь в небі лебеда згадав?

(О. Олесь. Лебідь)

* * *

ПАМ'ЯТИ ТРИДЦЯТИ

На Аскольдовій могилі
Поховали їх —
Тридцять мучнів-українців,
Славних, молодих...
На Аскольдовій могилі
Український цвіт —
По кривавій по дорозі
Нам іти у світ.
На кого посміла знятись
Зрадника рука?
Квітне сонце, грає вітер
І Дніпро-ріка...
На кого завзявся Каїн?
Боже, покарай! —

Понад все вони любили
Свій коханий край.
Вмерли в Новім Заповіті
З славою святих
На Аскольдовій могилі
Поховали їх.

(П. Тичина)

* * *

ДІАЛОГ

навіяний дискусією про мистецтво
в «Комсомольской правде»

Перший голос

У часи космічної ракети,
Кібернетики та інших див
За облавок викиньте, поети,
Допотопних ваших солов'їв!

Геть жбурніть симфонії та мрії,
Як ганчірку кидають за тин!
Хто мотор полагодити вміє,
Вартий більше, ніж знавець картин!

Другий голос

Ця сперечка виникла не вчора,
Може, у печерній ще добі,
Але будь додатком до мотора
Для людини мало, далебі!

Як же так убого ви живете,
Чом так занепали ви, скажіть,
Щоб у дні космічної ракети
Солов'я не в силі зрозуміть?

(М. Рильський)

* * *

ВАСИЛЬКИ

Васильки у полі, васильки у полі,
і у тебе, мила, васильки з-під вій,
і гаї синіють ген на видноколі,
і синіє щастя у душі моїй.

Одсіяють роки, мов хмарки над нами,
і ось так же в полі будуть двоє йти,
але нас не буде. Може, ми квітками,
може, васильками станем — я і ти.

Так же буде поле, як тепер, синіти,
і хмарки летіти в невідомий час,
і другий, далекий, сповнений привіту,
з рідними очима порівняє нас.

(В. Сосюра)

* * *

Стільки в тебе очей,
Стільки рук і мозолів,
Скільки крапель в Дніпрі
І у небі зірок.
Ти не падав од вітру,
З біди не безволів,
Не насунув на душу
Ганьби козинок.
Не шукав я до тебе
Ні стежки, ні броду,
Бо від тебе узбіччям
Ніколи не брів —
Я для тебе горів,
Український народі,
Тільки, мабуть,
Не дуже яскраво
Горів.
Тільки, мабуть, не міг,
Як болід, спалахнути,

Щоб осяяти думкою
Твій небозвід,
Щоб устать, ніби зірка,
Сіянням окута,
Твоїх подвигів гордих
Й незлічених бід.
Скромна праця моя —
То не пишна окраса,
Але в тому, їй-богу,
Не бачу біди —
Щось у мене було
І від діда Тараса,
І від прадіда —
Сковороди.
Не шукаю до тебе
Ні стежки, ні броду —
Ти у грудях моїх,
У чолі і в руках.
Упаду я зорею,
Мій вічний народе,
На трагічний і довгий
Чумацький твій шлях.
(В. Симоненко. Скільки в тебе очей...)

* * *

БАЛАДА ПРО СОНЯШНИК

В соняшника були руки і ноги,
Було тіло шортке і зелене.
Він бігав наввипередки з вітром,
Він вилазив на грушу і рвав у пазуху
гнилиці.
І купався коло млина, і лежав у піску,
І стріляв горобців з рогатки.
Він стрибав на одній нозі,
Щоб вилити з вуха воду,
І раптом побачив сонце,

Красиве засмагле сонце,
В золотих переливах кучерів,
У червоній сорочці навипуск,
Що їхало на велосипеді,
Обминаючи хмари у небі...
І застиг він на роки і на століття
В золотому німому захопленні:
— Дайте покататися, дядьку!
А ні, то візьміть хоч на раму.
Дядьку, хіба вам шкода?!
Поезіє, сонце моє оранжеве!
Щомиті якийсь хлопчисько
Відкриває тебе для себе,
Щоб стати навіки соняшником.

(І. Драч)

* * *

Подивись на крицю — потонули очі,
В криці пророкую про останню ніч,
Докує зозуля — і замовкне в нетрях,
І шугне в кошару по-кошачи шум.

Розплети задуму на полотнах сонця.
...Хочу божевільне, хочу через край,
Бо в сонця далекі за Шляхом Чумацьким
Кинув хуртовинно поклик золотий.

Снив я в кочегарці — на жарині погляд,
Сумував лосунем в лісі восени,
Як ховався місяць в пелюстках світанку
І так тепло сіяв діаманти схід.

Розплети задуму на полотнах сонця.
...Хочу божевільне, хочу через край,
Бо в сонця далекі за Шляхом Чумацьким
Кинув хуртовинно поклик золотий.

(М. Хвильовий)

* * *

ПІСНЯ ПРО МАТІР

Посіяла людям
літа свої літечка житом,
Прибрала планету,
послала стежкам споришу,
Навчала дітей,
як на світі по совісті жити,
Зітхнула полегко
і тихо пішла за межу.
— Куди ж це ви, мамо? —
сполохано кинулись діти.
— Куди ви, бабусю? —
онуки біжать до воріт.
— Та я недалечко...
де сонце лягає спочити.
Пора мені, діти...
А ви вже без мене ростіть.
— Та як же без вас ми?..
Та що ви намислили, мамо?
— А хто нас, бабусю,
у сон поведе на казках?
— А я вам лишаю
всі райдуги із журавлями,
І срібло на травах,
і золото в колосках.
— Не треба нам райдуг,
не треба нам срібла і злота.
Аби тільки ви
нас чекали завжди край воріт!
Та ми ж переробим
усю вашу вічну роботу, —
Лишайтесь, матусю.
Навіки лишайтесь. Не йдіть.
Вона посміхнулась,
красива і сива, як доля,
Змахнула рукою — злетіли увись рушники.

”Лишайтеся щасливі”, —
і стала замисленим полем
На цілу планету,
на всі покоління й віки.

(Б. Олійник)

* * *

...Вона ішла. А хмари як подерті.
І сизий степ ще звечора в росі.
І з кожним кроком до своєї смерті
була усім видніша звідусіль.

Стояли люди злякані, притихлі,
Вона ішла туди, як до вершин.
Були вже риси мертві і застигли,
і тільки вітер коси ворущив.

І тільки якось страшно, не до речі,
на тлі тих хмар і зашморгу, була
ота голівка точена, ті плечі,
той гордий обрис чистого чола.

І в тиші смертній, вже такій, аж дивній,
коли вона цілує образок, —
на тій високій шиї лебединій
того намиста доброго разок.

Аж навіть кат не витримав, зачовгав,
заніс мішок, узявшись за краї, —
чи щоб вона не бачила нічого,
чи так нестерпно бачити її!

А он стоять особи урядові,
щоб тут же й смерть засвідчити судові.
О Господи, прости нам цю ганьбу!..
І раптом вершник врізався в юрбу.
Зметнувся кінь, у піні, дибаластий.
Папером вершник у руці стрясав:

— Спиніться!

Гетьман вас уповноважив
читати вголос цей універсал!

— Іване! Брате! Як ти встиг?! —
кричав Лесько і тряс його за груди.
Суддя стояв ні в сих ні в тих.
І раптом вголос заридали люди.

(Л. Костенко. Страта)

* * *

Полечу я до Монголії
Та й куплю собі коня
Білого як Цвіт магнолії,
Ніжного, як цуценя.

І назад я аж до Києва
Буду їхать на коні.
Стану, як душа Батієва,
При невидимій стіні.

І заплачу я від наляку —
Де ж ті хмари, де церкви,
Що монгол побачив здалеку
Із-за Волги, з-за Туви?

Ні, не він збивав копитами
Плінту з-під небесних бань —
Підривали динамітами
Твердість княжих мурувань.

Він — під окрики та ламенти —
Бляху золоту здирав.
Хто ж виважував фундаменти?
Хто каміння звідси крав?

Хто ж то застеляв соборами
Заболочені шляхи,
Де ж той хан з думками хворими,
З видом лютої пихи?

Ще димує церква спалена,
В небесах летить притвор —
Тут пройшли батири Сталіна —
Постишев та Косіор.

А за тими багатурами —
їхня гвардія тверда.
Обжиралась довго мурами
Жадібна святинь орда.

Серце стогне, ніби в оливі
Розгаряченім кипить.
Як же конику — монголові
Розказати, що болить?!

(Д. Павличко. Вірші з Монголії)

* * *

Як добре те, що смерті не боюсь я
І не питаю, чи тяжкий мій хрест,
Що перед вами, судді, не клонюся
В передчутті недовідомих верст,
Що жив, любив і не набрався скверни,
Ненависті, прокльону, каяття,
Народе мій, до тебе я ще верну,
Як в смерті обернуся до життя
Своїм стражденним і незлим обличчям.
Як син, тобі доземно уклонюсь
І чесно гляну в чесні твої вічі
І в смерті з рідним краєм поріднюсь.

(В. Стус)

References

- Арнольд И. В.* Стилистика современного английского языка / И. В. Арнольд. – Л.: Просвещение, 1973. – 303 с.
- Будагов Р. А.* Литературные языки и языковые стили / Р. А. Будагов. – М.: Наука, 1967. – С. 72.
- Виноградов В. В.* Итоги обсуждения вопросов стилистики / В. В. Виноградов // Вопр. языкознания. – 1955. – № 1. – С. 67.
- Винокур Т. Г.* О содержании некоторых стилистических понятий / Т. Г. Винокур // Стилистические исследования на материале современного русского языка. – М.: Наука, 1972. – С. 53–54, 56.
- Волкотруб Г. Й.* Практична стилістика сучасної української мови / Г. Й. Волкотруб. – К.: Тов. “ЛДЛ”, 1998. – 175 с.
- Годес О. В.* К специфике образа “tower” в поэзии У. Б. Йейтса (концептуальный анализ / О. В. Годес // Треті Каразінські читання: методика і лінгвістика на шляху до інтеграції. Матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 28 жовт. 2003 р. – Х., 2003. – С. 56.
- Долинин К. А.* Стилистика французского языка. 2-е изд. / К. А. Долинин. – М.: Просвещение, 1987. – С. 13.
- Донец П. Н.* Основы общей теории межкультурной коммуникации / П. Н. Донец. – Х.: Штрих, 2001. – 384 с.
- Запорожець Л. М.* Експліцитні показники українських паремій / Л. М. Запорожець // Актуальные проблемы межкультурной коммуникации в новых геополитических условиях. Материалы междунар. науч.-практ. конф., 27–29 мая 2002 г. – Тирасполь: РИО ПГУ, 2002. – С. 158 – 159.
- Івченко А. О.* Українська народна фразеологія: ареали, етимологія / А. О. Івченко. – Х.: Око, 1996. – 156 с.
- Казьменков Ю. В.* Простір поетичного тексту та когнітивна поетика / Ю. В. Казьменков // Другі Каразінські читання: два століття харківської лінгвістичної школи. Матер. Всеукр. наук. конф., 5 лютого 2003 р. – Х., 2003. – С. 54–55.
- Кочан І. М.* Культура рідної мови / І. М. Кочан, А. С. Токарська. – Л.: Світ, 1996. – 229 с.
- Кузнецов П. С.* О языке и речи / П. С. Кузнецов // Вестн. Моск. ун-та Сер. 7. Филология, журналистика. – 1999. – Вып. 4. – С. 61.
- Лещенко Л. В.* Метафорическая репрезентация концепта «market» в современном английском языке / Л. В. Лещенко // Другі каразінські читання: два століття харківської лінгвістичної школи. Матеріали. Всеукр. наук. конф., 5 лют. 2003 р. Х., 2003. – С. 74.
- Література рідного краю. Хрестоматія* / Нар. укр. акад. – Х., 2001. – С. 12–13.
- Мороховский А. Н.* Стилистика английского языка / А. Н. Мороховский. – К.: Высш. шк., 1991. – 271 с.

Ницевич А. О. Кольорове позначення у заголовку / А. О. Ницевич, Н. М. Тхор // Акт.пробл. міжкулт. комм. в нових геополит. усл. Матеріали междунар. науч.-практ. конф., 27–29 мая 2002 р. – Тирасполь: РИО ПГУ, 2002. – С. 203–204.

Общая стилистика и филологическая герменевтика. – Тверь: Изд-во Твер. гос. ун-та, 1991. – 135 с.

Омельченко Л. Ф. Англійські композити-ідіоми: стилістичний та соціокультурний аспекти / Л.Ф. Омельченко // Другі каразінські читання: два століття харківської лінгвістичної школи. Матеріали Всеукр. наук. конф., 5 лют. 2003 р. – Х., 2003. – С. 97.

Пелевина Н. Ф. Стилистический анализ художественного текста / Н. Ф. Пелевина. – Л.: Просвещение, 1980. – 271 с.

Піхтовнікова Л. С. Синергія як природна властивість стилю /Л. С. Піхтовнікова // Вісн. Хар. нац. ун-ту. Іноземна філологія на межі тисячоліть. – Х.: Константа, 2000. – С. 213, 215.

Поляков М. Я. Вопросы поэтики и художественной семантики, 2-е изд. / М. Я. Поляков. – М.: Совет. писатель, 1986. – С. 46.

Попова З. Д. Язык и национальная картина мира / З. Д. Попова, И. А. Стернин. – Воронеж: Истоки, 2003. – 59 с.

Домашнев А. И. Интерпретация художественного текста / А. И. Домашнев. – М.: Просвещение, 1983. – 192 с.

Радченко О. Ю. Корелятивний концепт «фізичний об'єкт у метафорах терміносистеми маркетингу / О. Ю. Радченко // Треті Каразінські читання: методика і лінгвістика – на шляху до інтеграції. Матеріали. міжнар. наук.-практ. конф., 28 жовт. 2003 р. – Х., 2003. – С. 155.

Рижкова В. В. Аллюзия как интерконтекстуальный элемент в американской литературе / В. В. Рижкова // Другі каразінські читання: два століття харківської лінгвістичної школи. Матеріали Всеукр. наук. конф., 5 лют. 2003 р. – С. 111.

Селіванова О. О. Актуальні напрями сучасної лінгвістики / О. О. Селіванова, З. В. Соловьева, М. Н. Кожина. – К.: Вид-во укр. Фітосоціол. центру, 1999. – 148 с.

Сеше А. Три сосюрговские лингвистики / А. Сеше // История языкознания XIX–XX вв. В очерках и извлечениях. – М.: Наука, 1965. – Ч. 2. – С. 62.

Сучасна українська літературна мова. Стилистика / За заг. ред. І. К. Білодіда. – К.: Наук. думка, 1973. – 587 с.

Телия В. Н. Русская фразеология. Семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты. / В. Н. Телия. – М.: Шк. «Яз. рус. культуры», 1996. – 286 с.

Тимошенкова Т. М. Навчальний посібник із порівняльної стилістики англійської та української мов / Т. М. Тимошенкова. – Х.: Нар. укр. акад., 2002. – 72 с.

Турчин М. М. Методика перевірки вірогідності даних експресивно забарвлених аббревіатур сучасної німецької мови / М. М. Турчин, Ж. Є. Потапова / Вчені зап. Харк. гуманіт. ін-ту “Нар. укр. акад.”, 1997. – Т. 3. – С. 309.

Філіпенко Г. В. Поезія Василя Стуса в англomовних перекладах / Г. В. Філіпенко // Другі каразінські читання: два століття харківської лінгвістичної школи. Матеріали Всеукр. наук. конф., 5 лют. 2003 р. – Х. 2003. – С. 129.

Функциональный стиль научной прозы. Проблемы лингвистики и методики преподавания. – М.: Наука, 1980. – 286 с.

Шадрин Н. Л. Перевод контекстуально-преобразованных фразеологических единиц как семантико-стилистическая проблема: Автореф. дисс. канд. – Л., 1970. – 18 с.

Щерба Л. В. Современный русский литературный язык / Л. В. Щерба // Избранные работы по русскому языку. – М.: Наука, 1957. – С. 121.

Щерба Л. В. Языковая система и речевая деятельность / Л. В. Щерба. – Л.: Наука, 1974. – С. 24.

Barnet R. J. The Economy of Death / R. J. Barnet. – N.Y.: Athenaeum, 1969. – P. 15–16.

Galperin I. R. Stylistics / I. R. Galperin. – М.: Higher school publ. house, 1971. – 343 с.

Heath J. Method in Architecture / J. Heath – Chichester; N.Y.; Brisbane; Toronto; Singapore: J. Wiley & Sons, 1984. – P. 116–118.

Riffaterre M. The Stylistic Function / M. Riffaterre // Proceedings of the 9th International Congress of Linguistics. – The Hague, 1964. – P. 316.

Wentworth H. Dictionary of American Slang / H. Wentworth, S. B. Flexner. – N.Y.: Pocket Books, 1975. – 564 p.

CONTENTS

Preface	3
Reader in stylistics	5
Texts for stylistic analysis	39
Part I	39
Part II	88
Part III	165
Part IV	210
References	341

Навчальне видання

**ХРЕСТОМАТІЯ
ДЛЯ ПОРІВНЯЛЬНОГО КУРСУ
СТИЛІСТИКИ АНГЛІЙСЬКОЇ
ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ**

**SELECTIONS OF LITERATURE FOR
A COMPARATIVE COURSE OF ENGLISH
AND UKRAINIAN STYLISTICS**

Для студентів
факультетів іноземних мов

Автор-укладач **Тимошенкова Тамара Михайлівна**

В авторській редакції

Комп'ютерна верстка *І. С. Кордюк*
Комп'ютерний набір: *О. І. Панченко, Ю. В. Головченко*

Підписано до друку 29.11.2005. Формат 60´84/16.
Папір офсетний. Гарнітура "Таймс". Ум. друк. арк. 19,99.
Обл.-вид. арк. 18,57. Наклад 300 пр.

Видавництво
Народної української академії.
Свідоцтво № 1153 від 16.12.2002

61000, Україна, Харків, МСП, вул. Лермонтовська, 27.